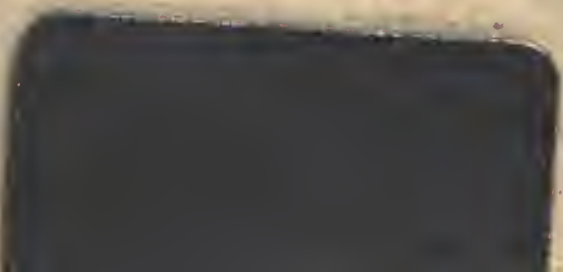

καὶ λογογράφον, ῥήτορα, τῶν τὰ γυμικὰ δὴ ταῦτα εἴδη τοῦ λόγου καὶ οἷον στοιχεῖα πάσης ἰδέας ἐπεσκεμμένων, περὶ ὧν τὴν πᾶσαν γραμματείαν τούτῳ συνεστήσαμεθα· ὥστε περιττὸς ἂν πλεονάζοιμεν, εἰ περὶ τῶν ποιητῶν καθέκαστον διεξιόντες· ἄλλως τε καὶ πάνυ πολλοῦ γυμνασομένου τοῦ λόγου, μὴ μόνον πολιτικοῦ. δεῖ γὰρ δήπου πρότερον, εἰ μέλλει τις ταῦτα ὀρθῶς διδυκεμνήσθαι, ἰδέας μὲν περὶ ἑκάστου εἰπεῖν τι, καὶ τῶν κατ' αὐτὴν διδυτόρων τε καὶ ῥητόρων μεθ' ὁμήρου· ἰδέας δ' αὖ περὶ γραφῳδίας, καὶ κωμῳδίας ὡσαύτως· τῶν τε λυρικῶν ποιημάτων καὶ τ' ἄλλων εἰδῶν ἢ ποιήσεως ἁπάντων, καθ' ἕκαστόν γε αὐτῶν εἰπεῖν, τίς ὁ πρῶτος καὶ διὰ τί· καὶ τίς ὁ δεύτερος, καὶ διατί. ὥστε χρεὼν εἰς ἀπέραντόν τι τὸν λόγον προελθεῖν. Ἀπόχρη οὖν τὰ προειρημένα, καὶ τέλος ἡμῖν ὁ περὶ τῶν ἰδεῶν λόγος ἔστω· μεθ' ὃν ὁ περὶ τῆς καλῆς μεθόδου διανοητέον γε γράψειεν, ὅς ὅτιμ' ἔλλειμμά τι ἢ περιγραμματείας ταύτης, καί τοι πολλῷ καὶ τούτῳ προσεληλυθώς· ὡς καὶ μικρῷ πρότερον διωρισάμην, καὶ αὖθις δὴ καὶ λύσειν γε πρᾶγμα φημί.

ΤΕΛΟΣ.

τας, οἷαί εἰσιν αἱ πρὸς ἡροδότῳ καὶ νὴ δία γε ἄλλο τί λόγων εἶδος, ὡς ἔκασαι προφύκασιν ἐργάζεσθαι λόγων ἰδέαι. εἰκότως δὲ τοῦτο ἑκάστοις πέπονθε, τῇ ὠδιμελείας καὶ τοῦ περὶ τὴν λέξιν κόσμου μὴ ὁμοίως φροντίσας. τοσαῦτα καὶ περὶ ἑκατταίου. περὶ δὲ θεοπόμπου καὶ ἐφόρου καὶ ἑλλανίκου καὶ φιλίστου καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις, πειρᾶτόν ἔμοιγε δοκεῖν εἶναί μοι γράφειν· μάλιστα μὲν οὖν καὶ περὶ τοῦ περὶ τῶν ἰδεῶν λόγου, καὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἁρμοττόντων μὴ χαλεπῶς ἔχειν δύναταί τινα, καὶ περὶ ἐκείνων χαρακτηρίζειν· πρὸς δὲ τούτῳ καὶ ὅτι ζήλου καὶ μιμήσεως τὰ εἴδη τῶν λόγων αὐτῶν ἐστί που, μᾶλλον ἢ ὅλως (ὅσα γε ἐμὲ γινώσκειν) ἀξίως πρὸς τοῖς ἕλλησι, καθάπερ τὰ τῶν ἄλλων· οἷον θουκυδίδου, ἡροδότου, ἑκατταίου, ξενοφῶντος, τῶν λοιπῶν. τούτοις ἐπόμενόν ἐστι, τοὺς μεθ' ὁμήρου ποιητὰς χαρακτηρίσαι, ὥσπερ τοὺς μετὰ δημοδόκου ῥήτορας ἐχαρακτηρίζομεν, καὶ τοὺς μετὰ πλάτωνα λογογράφους, πρῶτον περὶ αὐτῶν εἰπόντες, πλάτωνος καὶ δημοδόκου, ὥσπερ καὶ περὶ ὁμήρου. ἴσως δὲ καὶ περὶ τούτων οὐκ ἀναγκαίως ἐρήκαμεν, δεδιδαγμένων ῥᾳδίως χαρακτηρίζειν, καὶ παλαιὸν, καὶ νέον καὶ παλαιόν, καὶ ποιητὴν,

καὶ

λόγ. ἔτι ὡς ἱστορικὸς ὁ θουκυδίδης κέχρηται καὶ μιμήσει κατά τε τὰς δημηγορίας, καὶ ᾧ τισι διαλόγοις, ὁ αὐτὸς δέ ἐστι καὶ ἐν τούτοις· μᾶλλον δὲ μειζόνως ἐστὶ δεινός, οἷον αὐτὸ ἐχαρακτηρίζομεν. ἐοικε γοῦν γε τῇ ἱστορίᾳ ἧττον ἐστὶ σκληρὸς καὶ τραχύς· ἔχει γὰρ πολλὰ ᾧ τοῦθα καθαρά τε καὶ εὔκεινα· καὶ τὸν γε διάλογον αὐτὸ τὸν αὐτὸν τιφῶντα, πολλοῖς μὴ καὶ ἄλλοις, τούτοις δὲ (οἶμαι) καὶ μᾶλλον πεφιλήλυθε. τοσαῦτα μὲν περὶ τοῦ θουκυδίδου. Ἑκαταῖος δὲ ὁ μιλήσιος, ἀφ' οὗ δὴ μάλιστα ὠφέλητο ὁ ἡρόδοτος, καθαρὸς μὲν ἐστι καὶ σαφὴς, ᾧ δέ τισι καὶ ἁβρὸς ὁ μέτριος· τῇ διαλέκτῳ δὲ, ἀκριάτῳ ἰάδι καὶ ὁ μεμιγμένῃ χρησάμενος, ὃ δὲ κατὰ τὸν ἡρόδοτον ποικίλῃ, ἧττον ἐστὶν ἡδὺς λέξεως ποιητικός· καὶ ἡ ὑθμοποιία δὲ αὐτῷ ἧσσον ἐστὶν ἔμμετρος ὁ κόσμος ὁ περὶ αὐτόν. διὸ καὶ ταῖς ἡδοναῖς ἐλαττοῦται πολλῷ τοῦ ἡροδότου· ἀλλὰ παύρῳ πολλῷ· καὶ δι γε μύθοις γε τὰ πάντα χεδόν, καὶ τοιαύτην τινὰ ἱστορίαν συγγραφόμενος· ἀλλ' ὁ μόνον ἡ ᾧνοια ἱκανὴ, λόγων εἶδος οἷόν ἐστιν ὠφελιμώτατον, πολὺ ἧττον ἔχει τὴν λέξιν καὶ τὰ περὶ τὴν λέξιν· οἷον, χήματα κῶλα, σύνθηκαι, ῥυθμοὶ ὠδαὶ παύσεως, πρὸς τὰς ἡδονὰς ποιῆσαι τὸν γλυκύτερον

ρότερον, ἀλλ' οὐχ ὡδὶ τὸ ἀσαφέστερον, καὶ ἔτι κατὰ σωθήκλω τ̄ λέξεως. ὧν μελεῖτ̄ μὴ γὰρ κόσμος, ἀλλ' ὅτι μάλιστα· βούλομαι δ' ἂν μὴ τ̄ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῷ ἀπέρατον, πάλιν ὑπερεκπίπτει, κατά τε τὰς ὑπερβολὰς καὶ τὰς καινότητας τ̄ σωθηκῶν· ὥστε ὡδὶ τὸ σκληρότερον, ἀλλ' αὐτὸ ὧν τὸ ἀσαφέστερον φέρεσθ. ἀξιωματικὸς ἦν ὁ ἀνήρ, ἀλλ' ὅτι μάλιστα· ταῖς ἐννοίαις, εἴπερ τις ἄλλος, πολιτικὸς ὁμῶς μὴ σεμνός· οὐδὲν γὰρ ἀκατάσκευον, οὐδὲ ἐν ταῖς ἱστορίαις ἀπολέπει ταῖς μάλιστα μεθόδοις ὁ διάλογος· μετὰ γὰρ μεγέθους τινὸς γνωρίμου, ἤ τινος ἐπόρθου τοιούτου μὴ τὰς κατασκευὰς εἰσάγει, διὸ καὶ ἀγλαΐας ὅτι χειλὸν διόλου· εἰ δέ ποτε καὶ γλυκύτητα ἔσχει, μάλιστα ἂν, ὥσπερ ἀλλότριόν τι τ̄ ἰδέας αὐτοῦ, ἐκφαίνεται τὸ μέρος ἐκεῖνο· οἷον ὅτι καὶ τὸ, τηρεῖ δὲ τῷ πρόκλω τὴν παυλίον· ἀπὸ ἀθηνῶν χόντι γυναῖκα, καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ ὅσα τοιαῦτα. θαυμάζειν δὲ, εἰ καὶ μὴ διάδηλον ἦν, τ̄ δὴ ἐγχωρῶ, ὅτι καὶ ἡδονὴν πᾶσιν ἔχει ὁ λόγος αὐτῷ· χειλὸν γὰρ ὅλ' ἄλλος τις τ̄ κατ' αὐθρα λόγων ὅτι δὴ προκλόμενός τε καὶ ἐργασάμενος δύναιτ' ἂν καθαρὸς ὀφθῆναι, καὶ μὴ δι' ἐκείνην τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀμηχανίαν προσαγόμενος· εἰδὼς τ̄

λόγος.

κολουθίας τοῦ περὶ τῆς ἰδέας ἐκείνης λόγου ἐπόμενοι, ταύτῃ τῇ τάξει κεχρήμεθα· ἰδέα μὲν οὖν ἄλλως παντρικός, ἰδέα ἢ καὶ οὐσιακός τε θητός· καὶ τὸ ἰσοσικῶν ἢ γὰρ πρώτοις προσέοικε μὰ οὐδὲν ἐμπόδιμόν ἐστιν, ὅτι παντρικώτερον, καὶ ἴδεαν δὲ μόνον θνητὸν ἴδεα, ἀλλ' ἴσως ἅπασιν ὅτι τὸ ὄντως γράφειν λόγος προειλημμένων. ἐπεὶ θνητὸν ἴδεαν γε καὶ ἀμφισβήτησίν τῳ παρέχοι μεθ' ὧν ἐξετάζοιτ' ἂν δικαίως. ἐχ ἧττον γὰρ δικανικός ἐστι καὶ συμβουλευτικός, ἢ παντρικός· λέγω καὶ κατὰ τὰς γνώμας, καὶ τὸ μηδὲν ἀκατασκεύως εἰσάγειν· ἀλλὰ τετάχθω μὲν, ὡς ἔθος καὶ πρόσκειται τεταχθαι καθ' ἑκάτερον· κατά τε τὸ τοῦ λόγου εἶδος, καὶ κατὰ τὸ προκεῖσθαι τινῶν ἕτερον ἢ, εἰ καὶ τοῦτο συμβαίνει, τὰ δεύτερα φέρεσθαι τοῦ περὶ οὗ λόγος ἕξεως ἕνεκα, ἡμεῖς δὲ ὁποῖός τίς ἐστι, χαρακτηρίσωμεν. ὁ τοίνυν θνητὸς ἴδεας, μάλιστα μεγέθους ἐφίεμενος· τυγχάνει δὲ τοῦ μεγέθους· ὁ μὲν οὖν πρῶτος ἐφίεσθαί μοι δοκεῖ μεγέθους τυγχάνει. δεύτερος μὲν γὰρ, ὡς ἔγωγε οἶμαι, σεμνὸν εἶναι τὸν λόγον αὐτὸν, ὁ πρῶτος μεγέθους παντρικοῦ, φαίνεται δὲ ὑπερβαίνων οὐδὲν ἧττον μάλιστα κατὰ τὴν λέξιν αὐτὸ τραχύτερον μᾶλλον. καὶ τὸ σπλη-

λὺς ὄντι ταῖς ἡδοναῖς. ☙ γὰρ ταῖς γνώσεις μὴ θικαῖς, χεῖρον ἅπασας, καὶ τῇ λέξει ποιητικῇ κέχρηται ὀλιόλα· μέγεθος δὲ πολλαχοῦ καὶ ἔχει καὶ τὸ κατ' γνῶσιν· κατὰ μὲν τοι ἀθημέλειαν καὶ τὸ πολὺ τοῦ ῥώσμα τὸ σωματφότερον, ☙ τῷ ἡδονῇ ἔχει ☙ τὸ μέγεθος. οἱ γὰρ πλεῖστοι τοῦ ῥυθμῶν, αὐλοῦ κατά τε τὰς συνθήκας ☙ τὰς βάσεις, ὀλακτυλικοί τε εἰσί ☙ ἀναπαυσικοί, σπονδειακοί τε ☙ ὅλως σεμνοί. ἤθη δὲ ☙ πάθη προσώπων, εἴ τις ἄλλος, κάλλιστα καὶ ποιητικώτατα μεμίμηται. ὀλὰ δὲ τούτων καὶ πλείονι τῷ μεγέθει πολλαχοῦ κέχρηται, ὡς φῶ τε ἄλλοις, καὶ τῇ ἐβδόμῃ τῶν ἱστοριῶν κατὰ σοῦ ξέρξου πρὸς ἀρτάβαζον, κἀκεῖνος πρὸς ξέρξην περὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων λόγος. τοσαῦτα καὶ περὶ ἡρόδοτου. περὶ δὲ θουκυδίδου μέλλων λέγειν, προδιορίσομαι ὅσον, ὡς ὅκ, ἐπειδὴ μετ' ἡρόδοτον ἐμνήσθημεν αὐτοῦ καὶ μετ' ἄλλους, ὀλὰ σχεδὸν χρὴ νομίζειν, ὡς καὶ τῇ κατὰ λόγος ἕξει τε ☙ σωάπαντες μετ' ἐκείνους ἡμῖν τέτακται. ἐπεὶ δὲ ἡρόδοτον μὲν τὰ νικόστρατον ὀλίγωθεν ἢ μετ' ἀλκίνοον, ἀλλ' ὅδε μετὰ ξενοφῶντα ἡμεῖς τάττοιμεν ἄν, λόγων τε ὀλιγάπαντες χάριτα ☙ τ' κατ' αὐτὸν ἕξεως, ἄλλως τε ☙ καὶ εἴδει πανηγυρικῷ· τῇ δὲ ἀκολου-

μύθους αὐτὸς πολλοὺς ἐπλασεν· ὃκ ἀσωτείου μόνου, ἀλλ' οἵους εἶναί πως καὶ δραματικούς. ὠθημελὴς δὲ κατὰ τὴν σύνταξιν, ἀλλ' ὅτι μάλιστα· μετὰ μὲν τοι τοῦ μὴ λυμαίνεσθαι τὴν ἀφελείαν. ἀλλὰ περὶ μὲν τὸ κατὰ τὸ τοιοῦτο τῶν ῥητορικῶν εἰδῶν λόγων σύλλογιμώντων αὐθρῶν, μεθ' ὧν ἡ τοῦ νικόσαντος τάξις, ἔσται τὰ εἰρημένα· ἐξῆς δ' ἂν λέγοιμεν περὶ τὸ κατὰ τὸ ἱστορικὸν εἶδος ἐλλογίμων· οἱ γὰρ ἰσοκράτους τε καὶ λυσίου ὀλυμπιακοί τε καὶ πανηγυρικοί, καὶ μὴν καὶ πανηγυρικοί, καὶ μὴν γράφοντες ἅ τῶν πανηγυρικοί, δῆλόν ἐστιν ὡς ἄλλο τι βούλονται. μεβρίως γάρ πως ἔχουσι τὸ πανηγυρικὸν καὶ ὅσον τάχα ἂν ἡ συμβολή τις ἢ δικανικὸς λόγος δέξαιτο. εἰ δὲ ἄρα καὶ ταύτης εἴη δή ἰδέας, τάτε ἄλλα, καὶ δὴ τὸ κόσμου τε περὶ τὴν σωθήκην τοῦ ἰσοκράτους, ἀρκεῖ τὰ λεχθέντα περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ τῶν δικανικῶν τε καὶ συμβουλευτικῶν αὐθρῶν εἰρημένοις· ἀλλὰ λεκτέον μὲ ἤδη καὶ περὶ τῶν ἱστορικῶν, τὴν ἐγνοφῶνος· ὁποῖος γὰρ εἰς τοὺς λόγους ὁ ἀνὴρ, ὀλίγῳ πρότερον εἰρήκαμεν. Ἐν δίνῃ τοῖς καθ' ἱστορίαν πανηγυρικοῖς, πανηγυρικώτατός ἐστιν ὁ ἡρόδοτος. τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι μετὰ τοῦ καθαροῦ καὶ δινεινοῦς, πο-

χῆσθαι ποιητικαῖς πως λέξεσι, πολὺ τ' ἄλλων τῇ φύσει διεσκηκύιας λέξεων, ὥσπερ ὅταν λέγῃ πορσωύλων τ' ὅσα τοιαῦτα. μετὰ ἢ ξενοφῶντα τάττοιτ' ἂν ὁ αἰσχίνης ἡμῖν λέγων τ' σωκρατικόν. ὅτῳ δίνων, ἐστι μὴ ἀφελὴς καὶ αὐτὸς, εἴπερ τις ἕτερος πολείονι ἢ δεῖ καθαρῷ τ' δυκεινεῖ καὶ δεῖ ἀφελεῖ χῆτ. τοῦτό δι καὶ λεπτότερός ὅδι κατὰ τὴ λέξιν τ' ξενοφῶντος. γνώσεως γὰρ ὀλίγοις καὶ αὐτὸς σεμνοτέραις χῆτ, ἡδοναῖς ἢ ταῖς ἀπὸ τ' μύθων τε καὶ μυθικῶν, μᾶλλον πρεπον. ὅσον δὲ ὁ ξενοφῶν ἀφελείᾳ τῇ κατ' αὐτ' ὑπερβέβληκε τὸν πλάτωνα ἀφέλειαν, φαίης ἂν ὅτι τοσοῦτον πάλιν αὖ τὸν ξενοφῶντα ὑπερβέβληκεν ὁ αἰσχίνης τῇ λεπτότητι. διὸ καὶ πολλῷ καθαρώτερός ὅδιν· ὧν μελής τε ὡς γε ἀφελείᾳ σφόδρα, τ' μᾶλλόν γε καὶ ξενοφῶν. ὃ ἢ νικόστρατος (ἄξιον γὰρ οἶμαι, τάχ' ἴσως δὲ καὶ ἀναγκαῖον μετ' ἐκείνους καὶ τοῦτο ποιήσασθαι μνήμην) ἀφελὴς μὲν ὀλίγος ἔτ' τόν ὅδι τ' προειρημένων· λεπτότερος δὲ καὶ πολλῷ καθαρώτερος ἑαυτῶν. ὑπείληφα γὰρ αὐτὸν καὶ ἀπλοῦν, καὶ ὀλιγόδ μέτρ ἔχοντ, πλὴν εἴ πῃ κατ' ἔννοιαν μόνων· μύθοις μὲν τοι χαίρων καὶ τοῖς ἀπὸ τούτων ἡδοναῖς· ὅς γε καὶ

μύθους

ξει. σύμπόσια γὰρ ἀμφοτέροις ὅσι γε γραμμέ-
να· ἀλλ' ὁ μὲν καὶ ὀρχησείλων εἰσάξας τὴν ὄρχη-
μάτων εἴδη τινὰ καὶ φιλήματα καὶ πολλὰ τοι-
αῦτα λέγειν μεθ' ἡδονῆς τὸ παραυτίκα· ὁ δὲ
ταῦτα (ὡς αὐτός φησιν) ἀφεὶς ταῖς γυναιξὶν,
αὐτὸς τὸ σεμνότερον ἄγει τὴν ἀφέλειαν τῶν πρα-
γμάτων. τοιοῦτος δὲ ὁ ξενοφῶν καὶ ἐν τοῖς ἰσορι-
κοῖς, οἷος καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις· οἷον ὅτι χιλόμιτας ἔ-
φαντο ὅταν λέγῃ, καὶ ὅτι τοῖς παισὶν ὡς γνησίοις
διαλέγοντο, καὶ ὅτι πίνειν ἀπὸ τοῦ κρατῆρος ἐ-
πικύψαντας ἔδει καθάπερ βοῦν. ταῦτα γὰρ
καὶ τὰ τοιαῦτα, καθ' ὑπερβάλλουσαν ἀφέλει-
αν ἔχει τὴν ἡδονὴν, ἣν πορεύεται οὐχ ὁμοίως ὁ πλάτων
καὶ ὁ τέως. καὶ ἐν ταῖς μιμήσεσι δὲ τὸ πρόσωπον
μᾶλλον δύσκολον εἶναι, ὅτε ἀφελῆ καὶ ὡς ὄντως ἁ-
πλᾶ καὶ ἀπαλὰ καὶ ἡδέα ἤθη ψυχῶν μιμοῖτο
ὧν ὁ τέως κύρος, παιδός ἐστιν ὄντος· καὶ ὅσα
τοιαῦτα. πρὸς δὲ τὸν πλάτωνα τοιοῦτόν τι φαί-
η τις, πλὴν ὅσον γε ταῖς κατὰ μειρακίων ἡλι-
κίαν· οἷον ὅτε τὸ θεαίτητον, ἤτοι τοιοῦτον πρό-
σωπον εἰσάγει, παντὸς δὲ κατὰ τὸν τέως κύρον δὲ
πόθεν, ὃν λέγω, παιδός ἐστιν ὄντος, ἢ κατὰ τὸν
τῆς ἀρμοβίας γυναικός, ἢ ὅσα τοιαῦτα· ἴδιον
δὲ ξενοφῶντος καὶ τὸ κατὰ σωσὰ διασάμαλα

ἀφελείας αὐτ ἡδονᾶις πολλαῖς χρώμενος, γλυκύτησι δὲ ταῖς ἀπὸ τούτων, οἷον ταῖς ἀπὸ τ μύθων καὶ τ τοιούτων μανώτερον. ἐπεὶ καὶ ὅτε περὶ τ λιτῶν λέξεισιν ἡδονὰς ποιῶν, κατὰ τὴν τ ἀφελείας αὖ τ ἐπίτασιν οὕτω ποιεῖ, ἔστι κατ' ἄλλο τί τ φύσει γλυκύτητος ἰδίωμ. τὸ μὲν τοι περὶ τ ἀβραδάτου καὶ τὴν παιθίαν, πᾶν ἦθός τε καὶ πάθος πολλὰς ἔχει τὰς ἡδονὰς μυθικῶς πλασθὲν, καὶ τὰ περὶ τ Τιγράνου δὲ ὡσαύτως, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τὴν ἀρμενίαν, ἔφαμεν δὲ ὅτι μανῶς μὲν χρῆτ ταῖς διαύταις γλυκύτησι, χρῆται μέν τοι καὶ τούτοις. μεγέθος δὲ κατὰ μὲν γνῶσιν ἄπεται πολλαχοῦ καθαιρεῖ δὲ καὶ οὗτος, διάζεται πρὸς τὸ ἀφελές, ταῖς μεθόδοις καὶ τῇ λέξει, καὶ τοῖς περὶ τὴν λέξιν ἅπασι. καθαρὸς δὲ καὶ δύκεινὴς, ἔπορ τις ἕτερος, ὁ ξενοφῶν· ῥυθμύτησι δὲ καὶ ἐξύτησι χαίρων, ὧν τῇ φύσιν γνῶναι περὶ γλυκύτητός τε καὶ ἀφελείας εἰρήκαμεν, ἐπιμελείᾳ ἢ ὡς γνῶναι ἀφελείᾳ τε καὶ ἁπλότητι λόγῳ χρῆτ πολλῇ· ἔστι δὲ πᾶσα τοῦ πλάτωνι ἀφελείας πολλῷ ἢ πρὸς τοῦτο ἀφελεστέρα δόξει, κατ' αὐτὰς τὰς ὑποθέσεις τ πραγμάτων τοιαύτην γινομένη, ἃ μόνον κατὰ τῇ λέξιν καὶ τὰ ἐπόμενα τῇ λέξει.

ξει.

πλῶς τὰ προειρημένα. ἢ φαίνονταί γε ὄντως
ἢ οἱ δυσκολιμαῖοντοι τῶν ἀρχαίων καὶ τὸ πανη-
γυρικόν, χρησάμενοι τῷ λόγῳ, περὶ ὧν ῥητέον·
ἀνάγκη δὴ πρῶτον, τοῦτο προειπεῖν, ὅτι (τῶν καλ
λίστων τῶν πανηγυρικῶν ὀφείλοντος ἔχειν μέγεθος
μετ' ἀληθείας, καὶ ἔτι κόσμου καὶ σαφηνείαν, ἥδη
δὲ καὶ προσώπων μιμήσεις καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦ-
τα γε τῷ περὶ πανηγυρικὸν εἴδους ἡμῖν λέλεκται,
ἆρ' ἤδη καὶ ἡ ποίησις μόνη, δὴ μὴν ἡ λογογρα
φία, ἀλλὰ καὶ ἡ ἱστορία ἔχει πλεονάζοντα πάντα)
πάντως δεῖ καὶ σὺν ἱστοριογράφου γε εἶς πανη-
γυρικοῖς τελέχθαι, ὥσπερ (οἶμαι) καὶ εἰσιν. ἐπεὶ
καὶ μεγέθους καὶ ἀληθοῦς ἐχόμενοι τυγχάνουσι, καὶ τἄλ
λωι οἶμαι σχεδὸν ἅπαντων, εἰ μὴ πλησιαπλη-
σίως ἐκείνῳ τυγχάνοσι, λέγω δὴ πλάτωνι·
ὥστε ἀνάγκη καὶ περὶ τούτων γε ταῦθα εἰπεῖν.
ἀλλ' ἐπ' ἐκείνοις ἰτέον πρῶτον, οὐ μετὰ τοῦ πλά
τωνα καὶ τὸ πανηγυρικὸν δυσκολιμαίνοντας. ἄλ
λως τε ἐπειδή τινος αὐτοῦ καὶ ἀμφοῖν μετέχου-
σιν, ἱστορίας τε καὶ δὴ ἄλλης λογογραφίας, ὥσ
περ ὀξυφωνῶν, περὶ ὃ δὴ καὶ πρῶτον λεκτέον.
ἔστι τοίνυν ὅτῳ ἀφελὴς μὴ ὡς ὅτι μάλιστα, δὴ
τούτῳ πλεονάζων δὴ εἴδει παρὰ τἄλλα εἴ-
δη πάντα τὸ πανηγυρικόν· ταῖς μὲν ἀπὸ δὴ

τε· ἀπλάτυνθρωτον γὰρ ὄνομ᾽ ἐν τοῖς ῥήμασι καὶ ἀπλοῦν κίνητον, καὶ τὰ πολλὰ, ἐπίσωμα ἔτι ἐστὶ τὴν πρόβαλλε ἀτάκτως, ἀλλ᾽ ὁ ταῖς ὠθυβολαῖς χωρὶς σύνεσις ἀκρασίας χρῆται· ὅθεν ἔδοξε τισὶ φύσαρες καὶ ἄλλως ἀσαφὴς εἶναι· ἐπιμελείας δὲ αὖ δεῖται καὶ κόσμου παῦρου βραχύ μέτεστι, τοιοῦτός τε ὢν αὐτὸς καὶ μάλ᾽ τοιοῦτον ὀλίγου, ἀλλὰ μὴ σφόδρα ὀλίγου ἔχει, ἢ δ᾽ ἄλλης, ἀπλοῦ δ᾽ ὅλως. τῷ μὲν οὖν ὀνόματι οἱ λοιποὶ τὰ δέκα, μεθ᾽ ὧν μὴ ὁ κρατίας, ὥστε τεταγμένοι ὅτῳσιοῦν, τὰ πλεῖστα καὶ τὰ βέλτιστα τὰ ὀνοματικὰ τε καὶ συμβολευτικὰ τῶν λόγων εἴδους ἀποφέρουσι· τούτῳ δὲ ἔοικεν ἡ πρὸς τὸ ἁπλῶς πανηγυρικὸν λόγον εἰπόντας, περὶ τὰ κατὰ ἔθος μετὰ πλάτωνα συλλογισμούντων λέγειν, ὥσπερ ἐκεῖ πρὸς τὰ μετὰ τὸν ὀνόματος εἰρήκαμεν. ἔστι δὲ χρήσιμον τὸ ῥᾴδιον πρὸς τὸ ἁπλῶς πανηγυρικὸν ἀποφήνασθαί τι, πλὴν τοσοῦτον, ὅτι πρὸς ἐκεῖνα τὰ εἴδη, ἐξ ὧν ἔφαμεν τὸν κάλλιστον πανηγυρικὸν καὶ πλατωνικὸν γίνεσθαι λόγον, δύνατ᾽ ἂν καθ᾽ ἑαυτὰ ἕκαστα πλεονάσαντα ποιῆσαί τινα τύπον πανηγυρικὸν· οἷον σεμνότης μόνη, ἀφέλεια· πάλιν γλυκύτης, παθαρότης, εὐμέλεια, ἁπλῶς

ἁπλῶς

προοιμίοις καὶ τὸ ἀληθινόν τε καὶ πιθανόν. ὧδε μελήσει δ' ὧν ὁ μεβρίως ὁμως ἐχ ἁπλῶς χρὴ τοῦ τοιούτῳ κόσμῳ, ὁδὲ κατὰ τ αὐτιφῶντα προσκόρως, μὴ ἁφὴ τὴν ὧν τὴν δύσιν ἔχοντι, ἀλλ' ὥσε μετέχειν μὴ κατὰ τὸν τὸ ἀληθὸς. τοῖς δὲ ἄλλοις τὸ ἦθος εἴλεσιν ὁ σφόδρα τι χρὴ τ, οἷον ὠθειείας μὴ ἀφελείας, ἢ ὅσα τοιαῦτα. ταῦτα καὶ πρὸ μελετίου. ἔπειτ δὲ τοῦ πρὸ αὐτιφῶντος τὸ ῥαμνουσίου λόγῳ ὁ πρὸ λυκόφρονος τ καὶ ὀνομαδφώτος ὅτῳ ῥήτορος. ὁ τοίνυν λυκόφρονος, πολιτικὸς μὲν ὅδιμ, εἰ τις ἕτερος, πλὴν ἴσως τὸ κατὰ τ ἀφέλειαν ἦθος φύσεκα· πολὺ δὲ τὸ βαχὺ καὶ σκληρὸν ἔχει χωρὶς τῶν μελέας· ἦν γὰρ αὖ ὁ αὐτός πως τοῦ λεινάρχου τῇ λέξει καὶ πολὺ βαχύτερός ὅδιμ· ὅθεν φημὶ μὴ ὀρθῶς τὸν φαινομένων, ὁ μὲν ὅσαν ὡς ὄντως λεινότητα ἔχειν. βοωτικώτεροι γάρ εἰσιν οἱ λόγοι μᾶλλον αὐτοῦ, καὶ κατασβομένων ἔχοντος ἕδιμ ὅ, κατὰ τ ἀποδεδειγμένων πραγμάτων. χρὴ τοῦ δὲ πολλαῖς πολλάκις καὶ ταῖς πυκνβάσεσιμ, ὧν μύθος καὶ ἱστορίας μὴ ποιήματα φερόμενος, ἃ δὴ τοῦ φαινομένης ὅδι καὶ αὐτὰ λεγόντος. ὁ δὲ αὖ δοκίδης, πολιτικὸς μὲν ἐν προαιρεῖται, ὁ μὲν παύν γε τυγχάνει τὸ

καί τοι τῆ λέξεως αὐτῆς πολλαχοῦ λιπαρᾶς, ὦν μελὴς γε μὴν ὅτως, ὡς μὴ εἶναι προσκορὴς· γοργὸς δὲ μετρίως ὅτι καὶ λιανὸς ὡσαύτως· ὁ δὲ ἕτερος ἀντιφῶν, ὃ πρὸ τῆς ἀληθείας εἰσὶ λογώδεις λόγοι, πολιτικὸς μὲν ἧκιστά ὅτι, σεμνὸς δὲ καὶ ὑπερογκος τοῖς τε ἄλλοις, καὶ τῆ λιᾶ ἀποφάντεως προαίνειν τὸ πᾶν, ὃ λιὰ τὸ ἀξιωματικοῦ λόγου ὅτι, καὶ πρὸς μέγεθος ὁρῶντος· ὑψηλὸς δὲ τῆ λέξει καὶ τραχὺς, ὥστε μὴ πόρρω σκληρότητος εἶναι· καὶ πολλαβάλλει δὲ χωρὶς δεινότητος· διὸ καὶ συγχεῖ τὸν λόγον, καὶ ἔστιν ἀσαφὴς τὰ πολλὰ καὶ ὦν μελὴς δὲ κατὰ τὴν σωθήκην, καὶ ταῖς πίστεσι χαίρων, ὃ μὴν ἦθος γέ τι ὃ λ' ἀληθινοῦ τύπου μέτεστι τῆ αὐτοῦ, φαίην δ' ἂν ὡς ὃ δὲ λεινότητος, πλὴν δοκοῦντος μὲν, ὃ μὴν ὄντως γε ὡς ἀληθῶς. ἐστὶ γὰρ δὲ τῆ ἰδέας ὅτι ταύτης καὶ ὁ κριτίας· διὸ καὶ μετὰ τούτου δύθυς περὶ κριτίου λέξομεν. ἔστι γὰρ καὶ ὅτος σεμνὸς μὲν πλησίως τῷ αὐτιφῶντι καὶ λιπαρὴς πρὸς ὄγκον, καὶ τὰ πολλὰ λέγων ἀποφαντικῶς, καθαρώτερος ἢ τὴν λέξιν, καὶ ὅτε πολλαβάλλει, λιὸ λυκεινῶν, ὥστε ἔστιν καὶ σαφὴς ἅμα τῆ μετέχειν καὶ λυκεινής. ἔχει δὲ πολλαχοῦ καὶ μάλιστα ἐν τοῖς λυμπροκλείοις

προοιμ

λόγων πρὸς τὸν λοιπὸν γένος δὲ τὸ καὶ παρὰ πλάτωνι καὶ πρὸ ἄλλοις ἰσορρυθμόν, πάλιν δὲ πείθομαι, θρυλλίλλῳ γὰρ αὐτιφῶντος ἐν τῷ γραμματείῳ μαθητῇ, ἀκούω πολλῶν λεγόντων· καὶ τὸν μὲν γραμματικὸν εἶδος εἶναι τοῦ ἐκείνου, ὃν περ εἰσὶν οἱ φοινικοί, τὸν θρυλλίλλῳ δὲ πολλῷ κεχωρισμένον τῆς κοινωνητικότητος τῆς εἴδους τῆς περὶ τὴν ἀληθείας λόγων, πάλιν δὲ πείθομαι· οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ὁ αὐτιφῶν ἐγγένετο, δύο λόγων εἴδεσι, τοσοῦτον ἀλλήλων διεστηκότων χρησάμενος· εἴ τε καὶ δύο, χωρὶς ἑκάτερος, ὁ μὲν τὸν, ὁ δὲ ἐκεῖνο μετελθὼν, ἀνάγκη χωρὶς περὶ ἑκατέρου διεξελθεῖν· πλεῖον γάρ, ὡς ἔφαμεν, τὸ μεταξύ. Ο τοίνυν γραμματικὸς αὐτιφῶν, ὃν περ οἱ φοινικοὶ φέρονται, πολιτικὸς μὲν, καὶ κατὰ τὸ σαφὲς, καὶ κατὰ τὸ ἀληθινόν, καὶ ἄλλως ἀθικὸς, ὥστε καὶ πιθανός· ἅπτου γ' ἅπασα τοιαῦτα ἢ κατὰ τὸν ἄλλος· ἐπεὶ μὴ πρῶτος λέγεται τὸν μετελθεῖν τὸ εἶδος μὴ ὅλως εὑρετὴς καὶ ἀρχηγέτης γενέσθαι τύπου τοῦ πολιτικοῦ· μὴ γάρ δὴ τοῖς χρόνοις τοῦ λεκαρηνίτορων τούτων πρεσβύτατος ἁπάντων· μετέβη γ' ἅπτου μὲν ὀλίγῳ, καλῶς δέ πως συνυφασμένῳ, καὶ κατὰ τὸν ὑπερίλλιον διεστηκότι τῶν ἄλλων, ὅλ' αὖ κατὰ τὸν αἰχίνην σοφιστικῶν,

περὶ κατ' ἐπιείκειαν χώρων ὀκ ὀλίγων, ἅτ' οὐ πρὸς τὸ ἀληθὲς ἥττον μετέχει· διὸ, καὶ εἰ πολλῇ τῇ σφοδρότητί τις βραχύτητι χρώμενος, ἔσικεν ὀλόνον ὀλιγόα ἔχειν· ἀλλ' ὃ μὴ πιθανότητος μηδὲ ἀληθινῶς προφέρειν τὸν λόγον. ταυτὸ δὲ αἴτιον καὶ τὸ μὴ σαφῆ τοργὸν μηδὲ δυκίνητον εἶναι. ὀλιγότης δὲ ἡ κατὰ μέθοδον ἐστιν ὀκ ὀλίγων πρὸς αὐτὸν, ἡ δὲ φαινομένη τε ὁμοῦ καὶ ὄντα, ἀναγκαίως ἐκ τῶν προειρημένων. περὶ δὲ αὐτιφώντος λέγοντας, ἀνάγκη προειπεῖν, ὅτι καθάπερ ἄλλοι τέ φασιν ὀκ ὀλίγοι, καὶ λίσθυμος ὁ γραμματικός· πρὸς δὲ, καὶ ἀπὸ ἱστορίας φαίνεται, πλείους γεγόνασι μὲν αὐτιφῶντοι, δύο δὲ οἱ σοφιεύσαντο, ὧν καὶ λόγον ἀνάγκη ποιήσασθαι. ὧν εἷς μέν ὄτι μὲν ῥήτωρ, ὅ τῶν οἱ φονικοὶ φέρονται λόγοι, καὶ δημηγορικοί, καὶ ὅσοι τούτοις ὅμοιοι· ἕτερος ὁ καὶ τερατοσκόπος καὶ ὀνειροκρίτης λεγόμενος γενέσθαι, ἅπερ οἵ τε περὶ τῆς ἀληθείας λέγονται λόγοι, καὶ ὁ περὶ ὁμονοίας, καὶ οἱ δημηγορικοὶ, καὶ ὁ πολιτικός· ἐγὼ δὲ, ἕνεκα μὲν τοῦ διαφέρειν τι τοῖς λόγοις τούτοις ἰδίᾳ, πείθομαι δύο τοὺς αὐτιφῶντας γενέσθαι (πολὺ γὰρ ὡς ὄντως τὸ πρᾶγμα τῶν ἐπιγραφομένων περὶ τῆς ἀληθείας

λόγων

ὑπάντιον, ἑτερόν τι καιρὸν ἀξιτάζειν· ἢ μήτοι κατὰ μέθοδον δεινότης, ἔσιν ὅτε ὀλίγη πρὸς τοῦτο. ταῦτα καὶ πρὸς ἰσοκράτους. Ὁ δὲ δείναρχος πολιτικὸς ὢν, ὡς οἷα σαφὴς καὶ ἀληθὴς καὶ πιθανός, πολὺ τὸ σφοδρὸν ἔχει καὶ τὸ βαχύ, κατά τι τὴν φύσιν καὶ τὴν μέθοδον· κατὰ δὲ αὐτὴν τὴν λέξιν, ἧττον ὅτι σφοδρός· κατὰ μὲν τὰ περὶ τὴν λέξιν, οἷον σχήματα, κῶλα, συνθήκας, ἀναπαύσεις, ῥυθμούς, καὶ παύσασθαι σφοδρός τε καὶ βαχύς ὅτι· διὸ καὶ ἧττον ὁ λόγος αὐτοῦ, ὀργὴν μέν τοι καὶ δεινὸς, ὁ μειρίων· μᾶλλον δὲ ἐν δεικνῦσι, καὶ ὅτι δεινός, ἀλλὰ τὸ τοιούτους μετέχειν δεινότητος μᾶλλον. καθόλου τε, ὁ ἀνὴρ ἐμφανόμενον ἔχει πολὺ τὸ δημοσθενικόν, διὰ τὸ βαχύ, καὶ ὀργὴν, καὶ σφοδρόν· ὥς τινες καὶ προσαίζοντες, αὐτὸν δὴ καὶ ἀχαρίτως, κρίθινον δημοσθένη εἰρήκασι. ταῦτα καὶ περὶ δεινάρχου. Ὁ δ' αἰσχίνης, πολιτικός μέν ὅτι, εἴπερ ἕτερός τις, σοφιστικὸς δὲ καὶ γοργὸς, καὶ τῷ μετίεσθαι μετὰ τοῦ κατὰ σχῆμα μάλλον πλεονάζων· ὁ γὰρ διὰ τοῦ μετὰ παντὸς ὠμελῶς· ἐπεὶ τότε γε αὖ τῷ πόσῳ βραχύ τι μέτεσι, καὶ διὰ ὀλίγου μέν ὅτι ὠμελὴς, ἀμελέστερος ἢ κατὰ τρόπος πως· τῷ δὲ ἠθικῷ

σμω πολιτεύει, μεγέθει τε ὡσαύτως, πλὴν ὅ-
τι τῷ σφοδρότητα ἢ βραχύτητα, ἂν τε καὶ
χρῶ ταύταις, τῇ ὧν μελείᾳ ἐκλύει, καὶ τῷ ὠθεῖ
εἰβολῷ δὲ ἧττον ἐν τοῖς πολιτικῷ λέξιμ ποιεῖ
κὴ τῷ μέθοδον, ζῆς κατ' ἔννοιαν δὲ μάλιστα ὠθεῖ
εἰβάλλει· γοργότητ ἢ ὅλως πρὸς τοῦτο·
πλέον δὲ (εἰ καὶ δυσχερὲς εἰπεῖμ) τὸ ὑπηρόμ τι
ἐν αὐταβεβλημένον πρὸς αὐξησ κὴ ὅλως τὸ πρεσ
βυτικὸμ κὴ διθυραμβικόμ. ζῆς δὲ, φύσει ἀλη
θείας ἀμοιρεῖμ καὶ ταῖς ἐργασίαις, πολιτός ἐσ
τιμ, ὥσπερ ἐπὶ δεξιμ εὑρέσεως ἐννοιῶμ ποιού-
μενο, καὶ πολλὰ ὀχρησίμως λέγων· δῆλον δὲ
ἐξ ὧν εἰς τὰς αὐτὰς ὁ ῥήτωρ ἐμπεσὼμ ἐννοίας
αὐξῆς, οὐχ ὁμοίως ἐχρήσατο ταῖς ἐργασίαις ἐν
δεῖσι. πολλὰ δὲ τοῦτο τὰ πραγμάτα· ἃ κα
ταφανέστερομ μέν τοι ὃ λέγω γίνεται ἔκτε τῆ
προοιμίῳ τῷ τετάρτῳ τῶ φιλιππικῶμ· οἷομ, εἰ
μὲν πρὸ ἐμοῦ τινὸς πράγματο πρὸ τίθετο,
κὴ τὰ ἑξῆς· καὶ τῶ ἀρχισάμε. ἐπὶ αὐξῆ γὰρ ἂν
προτάσεως, ὅτι δεῖ καὶ νεωτέρων πρὸ τῶ πρεσ
βυτέρων αἰνισαμένων αὐέχεσθαι, ὁ μὲν ὥσπερ
θέσιν τινὰ ὁ ἰσοκράτης δῆλα πλειόνων ἐμκατε-
σκεύασεν, ὁ δὲ μιᾷ ἠρκέσθη ἐμκατασκευῇ· εἰ δέ
τι καὶ ἄλλο ἔχει τὸ προοίμιον τοῦ λόγε, τοῦτο
ὑπαί-

κεκρᾶσθ· κίνησις δὲ καὶ γοργότης χημάτων πρὸς
νυ ὀλίγη πρὸς τοῦτο· λεπτότης ἢ ἡ κατὰ μέθο-
δον, ἔστι μὴ καὶ πρὸς πᾶσι τοῖς ἄλλοις ῥήθρσι, καὶ
πρὸς τοῦτο, ἔλαττον ἢ ἡ κατὰ τὴν πρὸς τὸν λυ-
σίαν τε καὶ ἰσαῖον, καὶ ἔτι τὸν κορυφαῖον αὖ τε, λέγω
τὸν δημοσθένη· πρὸς ὃ ὑπερίδην καὶ κεῖνον εὕροι
τις ἂν τὴν λεπτότητα, ἣν μὴ φαίνεται, καὶ ἐστὶν ὀχέ-
τη καὶ κατὰ μέθοδον μόνην· ὡς ἀνίως μὲν ἴσι, ὅπως
τε πρὸς τὸν δημοσθένη ὡς αὐτὸν τοῦ, ἴδιον δὲ ὑπερί-
δου καὶ καὶ ταῖς λέξεσιν ἀφειδέστερόν πως καὶ
ἀμελέστερον χρᾶσθ, ὥσπερ ὅταν μονώτατος λέ-
γῃ, καὶ καλεάγρα, καὶ ἐκκοπίζειν, καὶ ἐσυλοκόπη-
τε, καὶ ἐπίβολος, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἀλλ' ὅτοι μὴ ταύ-
την διαφέρουσιν ἀλλήλων, λέγομεν δ' αὖ ἤδη
καὶ πρὸ τοῦ λοιπῶν, ἅπερ ἑκάτερος αὐτῶν ὁ αὐτὸς
ὢν τοῖς ἄλλοις κατὰ τὸ πολιτικόν, ἕτερος αὖ τε
ἰδίοις τισὶν ἑτέροις γίνεται, διαλλαδὴ τῷ πλεο
νάζειν περί τι λόγων εἶδος, ἢ (τὸ ναντίον) ἐλάτ
τονι χρᾶσθ τούτῳ, ἢ καὶ μέσως πως. καὶ πρῶτόν γε
πρὸ τοῦ ἰσοκράτους λεκτέον. ὁ τοίνυν ἰσοκρά-
της φύσεκα μὲν καθαρότητ ὁ καὶ εὐκρινείας,
αἳ δὴ τὰ σαφῆ ποιοῦσι λόγον ἰδέαι, πολιτικώ
τατός ὅτι πάντως, ἤθους ἢ καὶ ἀληθείας ἀμοιρῶν,
ἔστ' ὅτι πιθανός· ὧν μελέτας μὲν τοι καὶ πό-

πλεῖσόν γε μὲν αὐτοῦ μέτεσι λυσίᾳ τε, καὶ ἰσαίῳ, καὶ ὑπερείδῃ. διὸ δὴ καὶ μάλισά εἰσι πιθανοί, διαφέρουσι δ' ἀλλήλων, ὅτι τῷ μὲν λυσίᾳ μετὰ τούτων καὶ τὸ ὠφέλιμον μέτριος ὑπεστι, καὶ τὸ πόσμα σφόδρα ἀνεμφάτως· χαρακτῆρος δὲ ὡς ἐλάχιστον· πολυβολῆς δὲ ἧττον μὲν κατ' ἔννοιαν μέτριος πως. ἧττον δὲ κατὰ μέθοδον· ἢ λέξιν, ἢ τὰ ἐπόμενα ταύτῃ, χεῖρον δὲ ὅλως. καὶ τὸ ἄλλως δ' ἃ τ' ἀξιωματικὸν ποιεῖ λόγον· ὡς ἐλάχιστον αὖ τοῦ μέτεσι· πλεῖσόν γε μὴν δεινότητος· ἔχει δὲ καὶ τὰ μέθοδον· τοῦ δ' ἰσαίῳ πρὸς ἐκείνους, ἃ τ' ἁπλῶς ποιεῖ πολιτικὸν λόγον, πολὺ δὲ τὸ χαρακτῆρος· ὡς ἐγγὺς εἶναι τὸ καλλίστου λόγου τὸ πολιτικῶν· καὶ δὲ ὠφέλιμος, πολιτικότροφον ἢ κατὰ λυσίαν· πολυβολή τε ὡσαύτως καὶ τὰ λοιπὰ τὸ μεγέθους εἴδη, καί πως καὶ ἀκμῆς ἐμφασις· ὡς ἀπολείπεσθαι μὲν τὸ δημοσθενικοῦ κατὰ ταῦτα ὀλίγῳ, ὑπερβάλλειν δὲ καὶ πολλῷ τὸ λυσίαν. δεινότης δὲ ἡ κατὰ μέθοδον πολλὴ καὶ πρὸς τοῦτο, δεινότερος δὲ ὁ λυσίας· ὁ δὲ ὑπερείδης τὸ μὲν ὠφέλιμος ἧττον ἔχει, διὸ καὶ ἧττον δοκεῖ ἀστικὸς εἶναί πως δοκεῖ. μέτεστι δὲ αὐτῷ βραχὺ ὑπερογκον, σκληρὸν δὲ οὐδὲ καθαρὸν δὲ κεκραμένον, ὥστε μὴ σφόδρα εὐτῷ καθαρῷ τε καὶ ἀθικῷ

κεκραμ-

τὴν δὲ ἡμῖν τὴν πραγματείαν τέτακται. Νῦν δὲ ἤδη περὶ τῶν μετὰ τοῦτον οὓς προειρημένους ἀνδρας ζητεῖς, ὑφ' ἑκάστῳ τούτων τεταγμένων, καὶ οἷον τὰ δεύτερα ἔτι φερομένων, καθ' ἕκαστον ἐκείνων ἐν τοῖς κατ' αὐτοὺς εἴδεσι λεκτέον καὶ πρῶτόν γε περὶ τοῦ πολιτικοῦ. δεῖ γὰρ ἀναγκαίως πρότερον εἰπόντα δι' βραχέων τίς ὁ ἁπλῶς πολιτικὸς λόγος, ἢ ὁ δημοδεινικὸς ἢ τις ἄλλος, ἀλλ' ἁπλῶς ὁ πολιτικός· καὶ τίς ὁ ἁπλῶς πανηγυρικός, ἀλλ' ἢ ὁ καλλιστος πανηγυρικός, ἢ πλατωνικὸς, ἢ ὁμηρικός, ὅτῳ καὶ περὶ τοῦ καθ' ἕνα λόγου ἀξίων ἀνδρῶν δι' βραχέων χαρακτηρίσαι. περὶ γὰρ τοῦ δικανικοῦ ἱκανῶς εἴρηται. ἀλλὰ πρότερόν γε περὶ τοῦ ἁπλῶς πολιτικοῦ, ὅπερ ἐλέγομεν, ῥητέον. Οἶμαι, ἁπλῶς εἰπεῖν, λόγος πολιτικὸς γίνεται μὲν διά τε τοῦ σαφοῦς ποιᾶσθαι κατὰ τὸν λόγον δικαίων, καὶ τοῦ κατ' ἀρετὴν καὶ ἀφέλειαν ἤθους, καὶ ἔτι δὴ τοῦ ἀληθινὸν ποιᾶσθαι λόγον δικαίας, ὁ δὴ ὅτι τοῦ πιθανοῦ δεῖ δὲ τούτων, ὡς ἔμοιγε δοκεῖν πάντα. ἐκ γὰρ τῆς μίξεως τούτων οἷον ἑνώσεως, ὁ ἁπλῶς πολιτικὸς γίνεται λόγος· ὃν δὴ καὶ πάντων μετέχοντα, οὓς ὀνομάζομεν πολιτικοὺς, πλὴν ἴσως τοῦ ἰσοκράτους· κατά τι

κφν τοῦθα γίνεσθαι. ὅταν γὰρ ἢ διάθεσιν ἐμπαθῆ τ λέγοντ@ προσλάβῃ ὁ ποιητὴς, ἤ τι ἄλλο προσώπου ἤθ@ μιμῆται, ἢ ⸂αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τοιόνδε τι ἢ τοιόνδε πρᾶγμα ἀγαγγέλλῃ, ἀνάγκη τὰς προσηκούσας ⸂ἐν τοῦθα καθ' ἕκασον γίνεσθαι κατὰ τὰ εἴδη τ λόγων αὐαπαύσεις ⸂καὶ βάσεις καὶ σωθήκας, ⸂καὶ ῥυθμούς, οἷον σεμνὰς ἢ τραχεῖας ἢ ἀφελεῖς ἢ ποικιλείας καὶ ὠδιμελεῖς, ἢ ὅσα εἴδη ῥυθμῶν τε καὶ λόγων ἐλέγομεν. τοῦτο δὲ συμβαίνει μάλιστα μὲν ⸂διὰ τὸ πλῆθ@ τ τοῦ ἑξαμέτρου σχημάτων (ἔστι γὰρ αὐτοῦ σχήματα δύο καὶ ἑξήκοντα, ὡς διδάσκουσιν ἡμᾶς οἱ γραμματικοί) ἔπειτα καὶ διὰ τὴν ποιὰν αὐάπαυσιν, ὃ ⸂μέγιστον ἐν τοῖς τοιούτοις. ἀξίωσε γὰρ καὶ τοῦ οἰκείου πολλάκις τὸ μέτρον ῥυθμοῦ, ⸂καὶ τὰς ποιὰς τ σίχων τομὰς καὶ αὐαπαύσεις ἐννοιῶν κατὰ κῶλα, τὸ γοῦν, αὐτὸς δ' ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν, αὐαπαυσικόν πως ὄν, γνωμικῆς αὐαπαύσεως ἐν ⸂ἔρωων· διό τι δὲ ἢ τότε ἐδέησεν αὐ ⸂ἐν τοῦθα, ἢ ἐπόρωθίωσε ἄλλων τινῶν ῥυθμῶν, ὁ χαλεπῶς ὠδιγνοίη ἂν ὁ τὰ προειρημένα πάντα περὶ τῶν ἐλεῶν ἅπασῶν τοῦ λόγου ὀρθῶς ἐπεσκεμμένος, ⸂καὶ ἔτι τὸν περὶ διανοίτητ@ μεθόδου, ὃς μετὰ τοῦδε

τοῦδε

θόλος μία, τὸ, μὴ πρὸ ἑαυτοῦ ὁλοκεῖν λέγειν ἀντὶ αὐ λέγωσι· τὰς μόσας δὲ παρακαλεῖν, ἢ τὸν ἀπόλλωνα, ἢ τινα ἄλλον θεόν, κἀκεῖνα ποιεῖν ὁλοκεῖν εἰς τὸν λόγον ἴδιον. πάλιν δ' αὖ ταύτης ὁ μὲν συμβουλευτικὸς καὶ δικανικὸς ἥκιστα χρήσεται, ὁ δὲ πανηγυρικὸς, μετά τινος πρὸς μυθίας· λέξις γὰρ μᾶλλον φανερὰ πᾶσιν ἥτις ἐστὶν ἡ ποιητικὴ, καὶ ὡς τὸ κατὰ ποίησιν καλὴ λέξεως, ἢ ὁμήρου καθαρὸς γὰρ ὡς ἐν ποιήσει κινδυνεύει μόνος, ἢ σχεδόν γε ἡσιόδου, κατ' αὐτὸ εἶναι. σχήματα δὲ ἴδια ποιήσεως ὀκτώ εἰσιν, ὥσπερ ὀνόματα καὶ μέθοδός τις ἡ λέξις ἄλλα τὰ αὐτὰ ἔχει ταῦτα τῷ πανηγυρικῷ. καὶ τὸ μιμητικὸν, ὡς αὖ τὰ εἴδη τοῦ λόγου ἅπαντα τῆς κωλά γε μᾶλλον ἴδια ποιήσεως καὶ σωθῆναι, ῥυθμοί τε καὶ ἀναπαύσεις ῥᾴδιον μὴ εἰπεῖν ὅτε τὰ μέτρα, καὶ ὡς ἀληθὲς γε οὐκ ἀπιθάνως ἐφ' ἑαυτῆς ἡ πίστις μᾶλλον ψιλή, ὅταν ᾖ πρὸς ὁμήρου λέγωμεν, ἀνάγκη προσιδέναι ὅτι τόδε τὸ μέτρον· καὶ οὐκ ἀπλῶς ὅτι ἑξάμετρον δακτυλικὸν καταληκτικόν· ἀλλ' ὅτι ἥδε ἡ ὁμηρικὴ ἀνάπαυσις, ἢ ὅδε ὁ ῥυθμὸς, ἢ ἥδε ἡ σωθήκη, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν σχημάτων ἐν τοῖς κατὰ μίμησιν ἐλέγομεν, ὅτῳ συμβαίνει οὐκ

ὅτι τυλικοίδε ἦσαν, καὶ ὅλως τὰ διὰ τόξου ποιητικὰ, καὶ τὸ τὰ ἄψυχα τοῖς θεοῖς μετ' αἰσθήσεώς τινος ὑπουργεῖν φάσκειν· οἷον, αὐτόματοι ἦ σύλαι μύκον ὄρασθ' ἁμᾶ τό, διὶ σὶ ὑπὸ χθὼν δλία φύει, καὶ ὅλως τὸ τὰ ἀδύνατα ἐπίστασθαι πράττειν θαι. τὸ μὲν τοι, ἄταλε δὲ κήτεϊ ὦ αὐτοδ, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ποιητικὰ μὴ καὶ ἡδέα, ὡς γὲ δὴ πόθι γλυκύτης ἡμῖν εἴρητ, ἦτορ δὲ ἔχει πραγματολογίας· πλὴν εἰ τὸς ἵππους αὐτοῖς ἢ τινα ἄλλα ζῶα φωνὰς ἀνθρωπίνας προϊέσθαι, ὡς λίαν μυθικά τις ἐστὶ ποιητικὰ εἶναι λέγοι. ἀφελές ἦ ἐστὶ ποιητικόν ὁμοῦ, καὶ τὸ λεπτῶς εἰς τὰ κατὰ μέρος εἶναι· οἷον, κυίσσυ δι' ὄρανὸν ἦκεν ἐλισσομένη πόθι καπνῷ· καὶ ὅτι ὁ δεῖνα τὸν δεῖνα ὅτωσι ἀπέκτεινε· καὶ ὅτι κύμβαχος γὰ κονίῃ ἔστε· καὶ ὅτι ἀδμαίνων· καὶ ὅσα τοιαῦτα. γὰ μὴ γὰρ ποιήσει χρήσιμα, γὰ ἱστορίας δὲ ὁλοτέλειαν ποιεῖ, πλὴν γ' ἴθι αὖ ἀφελῶς τις πάνυ βούλοιτο τῆς ἱστορίαν γράφειν ἀφελῆ γὰρ καὶ ἡδέα ὁμοῦ τὰ κατὰ μέρος. ἴλιαι μὲν δὴν γ' ἔνοιαι ποιήσεως αὖται πρὸς τὰς ἄλλας γ' ἐννοίας τοῦ λόγου τοῦ πανηγυρικοῦ, αἵ περ εἰσὶ καὶ αὐτοῦ ποιήσεως οἰκεῖαι, μέθοδον ἦ αὖ ποιήσεως ἰδίας πάλιν πρὸς τὰς τοῦ πανηγυρικοῦ λόγου μεθόδους

δὲ ποιήσεως ἴδια, αἵ τε μυθικαὶ γνῶσιαι πᾶσαι, οἷον τὰ περὶ κρόνου καὶ τιτάνων, καὶ ἕτερα γιγάντων, καὶ διὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν ἄλλων θεῶν ἀνθρωποπαθῶς λεγόμενα, ὡς ἐγένετο καὶ ὅσα ἔπραξαν ἢ πράττουσιν αὐτοί τε πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ἔρωτες αὐτῶν, καὶ πόλεμοι, καὶ φιλίαι, καὶ γοναί, καὶ βοσκαί, καὶ ὅσα τοιαῦτα· πρὸς δὲ ταύταις ὅσα περὶ ἀνθρώπων ἢ τινων ἄλλων ζώων παραπλοξολογοῦσιν· οἷον, ὡς κάπρῳ θηρίῳ ἐγένετο ὑπ' ἀνθρώπου· καὶ ὡς ἀλκυὼν ὄρνις, καὶ ὅσα περὶ ἀηδόνων ἢ χελιδόνων λέγουσι. ταύτης δὲ τῆς ἰδέας καὶ τὸ, γυναῖκας ὑπ' ἀνδρῶν ποιεῖν, ὡς τὴν τειρεσίαν, καὶ ἄνδρας ἐκ γυναικῶν, ὥσπερ τὴν καινέα· τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ, πτερωτοὺς ἀνθρώπους λέγειν ὡς ἔφυσαν· καὶ ὅλως σώματά τινα ζῶα ἢ ἐκβάτελα· οἷον, τράγασοι, καὶ γοργόνες, καὶ κένταυροι, καὶ σειρῆνες, καὶ βίτονες, καὶ λαισρυγόνες, καὶ κύκλωπες, καὶ περσεύς, καὶ ὅσα τοιαῦτα. μυθικὰ μὲν οὖν ἐστὶ κατὰ κεῖνα καὶ ποιητικὰ τὰ ὑπερβάλλοντα μὲν ἀνθρώπου φύσιν, ὑπ' ἐκείνων δὲ θρατολογούμενα, ὡς γεγονότα καὶ πιστεύεσθαι ἄξια· οἷον, ὅτι ἀχιλλεὺς τοσόνδε ἐπήδα, καὶ ὅτι ὁ αἴας ἢ ὁ ἕκτωρ τηλικοῦτον ῥᾳδίως ἐπέβαλε λίθον, καὶ

τοῖς ὑποκειμένοις, κἂν ᾖ τῆς κατὰ λέξιν καὶ ταῖς εἰσαγωγαῖς τῶν προσώπων, καὶ μύθων διατυπώσεις, καὶ μέρων διαφόρους τομάς, ἀφ' ὧν καὶ διαφοράς ποιεῖ συμβαίνειν γίνεσθαι τὰ μέρα, καὶ ταῦτα μὲν λέοντι ἢ κατὰ λόγον μεταβαλλόμενα πρὸς τὸ καὶ τὸ, φύσει πάντων ἄριστον μέτρον προειρῆσθαι· καὶ ὅλως τὸ ποικίλον καὶ ἀφ' ἁπάντων ἓν ὅτι κάλλιστον ὁ μάλιστα ἐργασάμενος, πρὸς πάντας ποιητὰς ἔστὶν ὅτι. ἱκανὰ μὲν δὴ καὶ ταῦτα, τιμή τε ἀρίστῳ ποίησιν, καὶ αὖ τὸ μικρὸν χαρακτηρίσαι· ἵνα δὲ γένηται λέγομεν, ὡς τὸ ἀφ' ἁρχῆς ἐπανέλθωμεν. ὁ δέ τις ὡς μὲν ποιήσει, λόγων ἄρξεται πανηγυρικῶν γίνεται μάλιστα τῶν προειρημένων πρὸς πανηγυρικὸν λόγον, πάντων τε ὡσαύτως, καὶ ἔτι μᾶλλον τῶν ἰδίων ποιήσεως παρὰ τὰ προειρημένα, οἷς ὁ μὲν δικανικὸς καὶ συμβουλευτικὸς ἥκιστα χρῆται, ἢ ὅτι σπανιώτατα. καὶ ὅτω δὲ ἐχ ἅπασιν, ἀλλά τισιν· ὁ δὲ μὲν ἐπιδεικτικὸς καταλογάδην πανηγυρικὸς, χρῆται μὴ χειλόν ἅπασιν, ἀλλὰ μετά τινος παραμυθίας, καὶ οὐχ ἁπλῶς. ἔστι δὲ ἴδια ποιήσεως πρὸς τὸν ἄλλον λόγον πάντως μὲν πως καὶ τὰ μέρα, τά τε ὁμολογούμενα, καὶ ὑπ' αὐτῆς ψιλῆς ἢ ἀκοῆς κεινόμενα, μάλιστα

δὲ

λόγων πρὸς τὸν λοιπὸν γένεσιν δὲ τοῦ καὶ παρὰ πλάτωνι καὶ πρὸς ἄλλοις ἰσορρωμένου, πάλιν ἀπείθομαι, θρασυλίλλῳ γὰρ αὐτιφῶντι ἐν τοῦ ξαμνοσίου μαθητῇ, ἀκόω πολλῶν λεγόντων· καὶ τὸν μὲν ξαμνόσιον εἰδέναι ὡς ἐκεῖνον, ὃν περ εἰσιν οἱ φονικοί, τὸν θρασυλίλλῳ δὲ πολλῷ κεχωρισμένον καὶ κοινωνήκοτα τοῦ εἴδεα τῆ πρὸς τὴν ἀληθείας λόγων, πάλιν ἀπείθομαι· οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τε εἷς ὁ αὐτιφῶν ἐγένετο, δύο λόγων εἴδεσι, τοσοῦτον ἀλλήλων διεσκότων χρησάμενος· εἴ τε καὶ δύο, χωρὶς ἑκάτερος, ὁ μὲν οὖν, ὁ δὲ ἐκεῖνο μετελθὼν, ἀνάγκη χωρὶς πρὸς ἑκατέρου διεξελθεῖν· πλεῖον γὰρ, ὡς ἔφαμεν, τὸ μεταξύ. Ο τοίνυν ξαμνόσιος αὐτιφῶν, ὃν περ οἱ φονικοὶ φέρονται, πολιτικὸς μὲν, ἡ κατὰ τὸ σαφὲς, καὶ κατὰ τὸ ἀληθινόν, καὶ ἄλλως ἠθικὸς, ὥστε καὶ πιθανός· ἦτον ἢ ἅπαντα τοῦτα ἢ κατὰ τοῦ ἄλλος. ἐπεὶ ἡ πρῶτος λέγετ' οὖν μετελθεῖν τὸ εἶδος ἢ ὅλως εὑρετὴς καὶ ἀρχηγὸς γενέσθ' τοῦ πολιτικοῦ· ἢ γάρ δὴ τῶν χρόνοις τοῦ λέγοντος τούτων πρεσβύτατος ἁπάντων· μετέβη ἢ χρῆν μὴ δὴ ὀλίγῳ, καλῶς δέ πως συνυφασμένῳ, καὶ κατὰ τὸν ὑπερίλλιον διεσκότι τῶν ἄλλων, ὃν αὖ κατὰ τὴν αἰχίνην σοφιστῶν,

ὑφ' κατ' ἐπιείκειαν χώμιθ ὐκ ὀλίγω, ἅτ' ἂν
πρὸς τὸ ἀληθὲς ἥττον μετέχει· διὸ, καὶ ζῆ πολ
λῇ τῇ σφοδρότητί τε ζ ταχύτητι χώμιθ,
ἔστιν δ' ὅτε ἀδόκιμα ἔχει· ἀλλ' ὁ μὴ πιθανότως
μηδὲ ἀληθινῶς προφέρεται τὸν λόγον. ταῦτα δὲ
αἴτιον καὶ τὸ μὴ ταχὺν εἶναι μηδὲ δυκίνητον
εἶναι· ἀδύνατος δὲ ἡ κατὰ μέθοδον ἦν, ἔστιν ὅτε ὀ-
λίγη πρὸς αὐ ὀφ, ἣ δὲ φαινομένη τε ὁμῶ καὶ ὄ-
ντα, αὐταναγκαίως ἐκ τῶν προειρημένων. περὶ δὲ αὐ
τιφώντων λέγοντας, αὐτάναγκη προειπεῖν, ὅτι
καθάπερ ἄλλοι τέ φασιν ὐκ ὀλίγοι, καὶ σίσυ
μος ὁ γραμματικός· πῶς δὲ, καὶ ἀπὸ ἱστορίας
φαίνεται, πλείους γεγόνασι μὲν αὐτιφῶντος,
σὺν δὲ οἱ σοφιστεύσαντος, ὧν καὶ λόγον αὐτά-
γκη ποιήσασθαι. ὧν εἷς μέν ἐστιν ὁ ῥήτωρ, ὃν πρὸ
οἱ φυσικοὶ φέρονται λόγοι, ζ σημηγορικοὶ, ζ
ὅσοι τούτοις ὅμοιοι. ἕτερος ὁ καὶ στρατοσκόπος
καὶ ὀνειροκρίτης λεγόμενος γενέσθαι, ὅπερ οἵ
τε περὶ φύσεως λέγονται λόγοι, καὶ ὁ περὶ
ὁμονοίας, καὶ οἱ σημηγορικοὶ, καὶ ὁ πολιτι-
κός· ἐγὼ δὲ, φύσεως μὲν τῆς διαφόρου τῶν τοῖς
λόγοις τούτοις ἰδίων, πέπομαι σύνο αὐτι-
φῶντας γενέσθαι (πολὺ γὰρ ὡς ὄντως πρὸς πρᾶγ
μάτων τῶν ἐπιγραφομένων περὶ φύσεως

λόγων

ὑπάιτιον, ἑτόρῳ καιρῷ ἀγωνίζεσθαι· ἢ μήτοι κατὰ μέθοδον δεινότης, ἴσιν ὅτε ὀλίγη πρὸς τοῦτο. ταῦτα καὶ περὶ ἰσοκράτους. Ὁ δὲ λέναρχος πολιτικὸς ὢν, ὡς οἷός τε σαφὴς καὶ ἀληθὴς καὶ πιθανός, πολὺ τὸ σφοδρὸν ἔχει καὶ τὸ τραχύ, κατά τι τὴν φύσιν καὶ τὴν μέθοδον· κατὰ δὲ αὐτὴν τὴν λέξιν, ἧττόν ὅτι σφοδρός· καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν λέξιν, οἷον σχήματα, κῶλα, συνθήκας, ἀναπαύσεις, ῥυθμός, οὐ πάνυ σφοδρός τε καὶ τραχύς ὅτι· διὸ καὶ ἧττον τῶν μελῶν ὁ λόγος αὐτῷ. γοργός μέντοι καὶ δεινός, ὁ μειρίως· μᾶλλον δὲ ἐν δεῖν δοκεῖ, ἢ ὅτι δεινός, διὰ τὸ τοιαύτης μετέχειν δεινότητος μᾶλλον. καθόλου τε, ὁ αὐτὴρ ἐμφανόμενον ἔχει πολὺ τὸ δημοσθενικόν, διά τὸ τραχύ, καὶ γοργόν, καὶ σφοδρόν· ὥς τινες καὶ προσαιζοντες, αὐτὸ δὴ ἐχαρίτως, κρίθινον δημοσθένειον εἰρήκασι. τοῦτο καὶ περὶ δεινάρχου. Ὁ δ' αἰσχίνης, πολιτικός μέν ὅτι, εἴπερ ἕτερός τις, σοφιστικὸς δὲ καὶ γοῦν, καὶ δεῖ μετίεσθαι μετὰ τοῦ κατὰ σχῆμα κάλλους πλεονάζων· ὁ γὰρ διὰ τοῦ μετὰ παντὸς τῶν μελῶν, ἐπεὶ τόδε γε αὐτῷ τοῦ κόσμου βραχύ τι μέτεστι, καὶ δι' ὀλίγα μέν ὅτι τῶν μελῶν, ἀμελέστερος ἢ κατὰ τρόπος πως· τῷ δὲ ἠθικῷ

σμῳ πολιτεύεα, μεγέθει τε ὡσαύτως, πλὴν ὁ-
τι τῷ σφοδρότητα ἢ ταχύτητα, ἤν τε καὶ
χρῶ ταύταις, τῇ ὧν μελέτῃ ἐκλύει, καὶ τῇ πε
ριβολῇ δὲ ἧττον γε τοῖς πολιτικῷ λέξιν ποιεῖ
καὶ τῇ μέθοδον, ζοῖς κατ' ἔννοιαν δὲ μάλιστα πε
ριβάλλει· γοργότητι δ' ἥδεν ὅλως πρὸς τέτω·
πλέον δὲ (εἰ καὶ δυσχερὲς εἰπεῖν) τὸ ὑπερβατόν τε
καὶ ἀναβεβλημένον πρὸς αὐθαδίαν ὅλως τὸ πρεσ
βυτικὸν καὶ διαστολικόν. θρασὺ δὲ, φύσει ἀλη
θείας ἀμοιρεῖν καὶ ταῖς ἐργασίαις, πολιτικός ἐ-
στιν, ὥσπερ ἐπιστήμην εὑρέσεως ἐννοιῶν ποιού-
μενον, καὶ πολλὰ δ' χρησίμως λέγων· διὰ λόγου δὲ
ἐξ ὧν εἰς τὰς αὐτὰς ὁ ῥήτωρ ἐμπεσὼν ἐννοίας
αὐθαδῶς, ἐχ ὁμοίως ἐχρήσατο ταῖς ἐργασίαις πι
στεσι. πολλὰ δὲ τότε τὰ πραγμάτα· καὶ
τα φανερώτερον μέν τοι ὁ λέγω γίνεται ἔκ τε τῆ
προοιμίε τῆ τετάρτε τῶ φιλιππικῶν· οἷον, εἰ
μὲν πολλοῦ ἀξιῶ τινος πράγματος τὸ πρότιθετο,
καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ τῆ ἀρχιδάμε. θρασὺ γὰρ ὅσης
προτάσεως, ὅτι δεῖ καὶ νεωτέρων πρὸς τὸ πρεσ
βυτέρων ἀνισαμένων ἀντέχεθαι, ὁ μὲν ὥσπερ
θέσιν τινὰ ὁ ἰσοκράτης δῆλε πλειόνων κατε-
σκεύασεν, ὁ δὲ μιᾷ ἠρκέσθη κατασκευῇ· εἰ δέ
τι καὶ ἄλλο ἔχει τὸ προοίμιον τῆ λόγε, τέτου
ὑπαί-

κεκραδῶς· κίνησις δὲ ἡ γοργότης σχημάτων πρὸς
νυ ὀλίγη πρὸς τοῦτο· λεπτότης ἡ κατὰ μέθο-
δον, ἔστι μὴ ἡ πρὸς πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις ῥήθεσι, καὶ
πρὸς τοῦτο, ἔλαττον ἢ κατὰ τὴν πρὸς τὸν λυ-
σίαν τε ἡ ἰσάιω, ἡ ἔτι τῷ κορυφαίῳ αὐτῷ, λέγω
τῷ δημοσθένει· πρὸς ἣν ὑπερίδη καὶ κείνῳ εὕροι
τις αὖ τῆ δριμύτητα, ἣν μὴ φαίνεται, καὶ ἐσίν· ἀχρὶ
τῆ κατὰ μέθοδον μόνην· ἁπανίως μὲν δὲ, ὅπου
τε πρὸς τῷ δημοσθένει ἁπαλόν τε δὲ, ἴδιον δὲ ὑ-
περίδη καὶ ἡ ταῖς λέξεσιν ἀφειδέστερόν πως μὴ
ἀμελέστερον χρῆται, ὥσπερ ὅταν μυκτῆρας λέ-
γῃ, ἡ καλλίγραμμα, ἡ ἐκκοκύζειν, μὴ ἐσυλλογίσω-
ται, ἡ ἐπίβολος, ἡ ὀφθαλμιᾶν. ἀλλ' ὅτοι μὴ ταῦ-
τα διαφέρουσιν ἀλλήλων, λέγομεν δ' αὖ ἤδη
μὴ περὶ τὸ λοιπῶν, ἅπερ ἕκαστος αὐτῶν ὁ αὐτὸς
ὢν τοῖς ἄλλοις κατὰ τὸ πολιτικόν, ἕτερος αὖ τῆ
ἰδίοις τισὶν ἑτέροις γίνεται, διαλλαδὴ τῷ πλεο
νάζειν περί τι λόγων εἶδος, ἢ (τὸ ναντίον) ἐλάτ
τονι χρῆσθαι τούτῳ, ἢ ἡ μέσως πως. ἡ πρῶτόν γε
περὶ τὸ ἰσοκράτους λεκτέον. ὁ τοίνυν ἰσοκρά-
της γένεσι μὲν καθαρότητι καὶ δυκρινείας,
αἳ δὴ τὸ σαφῆ ποιοῦσι λόγον ἰδέαι, πολιτικώ
τατός ἐσι πάντως, ἤθεσι δὲ ἡ ἀληθείας ἀμοιρῶν,
ἔστι δ' ὅτε πιθανός· ὧν μελέταις μὲν τοι καὶ πό-

πλεῖσόν γε μὲν αὐτοῖ μέτεσι λυσίᾳ τε, καὶ ἰσαίῳ, καὶ ὑπερείδῃ. διὸ δὴ καὶ μάλισά εἰσι πιθανοί. διαφέρουσι δ' ἀλλήλων, ὅτι τῷ μὲν λυσίᾳ μετὰ τούτων ἡ τὰ τῆ ὠδῆ μελέας μέτριως ὑπεσι, καὶ τὸ τῆ κόσμῳ σφόδρα αὐτεμφάτως· γοργότητι δὲ ὡς ἐλάχισον· πολυβολῆς δὲ ἧ μὲν κατ' ἔννοιαν μέτριός πως. ἧ δὲ κατὰ μέθοδον, ἢ λέξιν, ἢ τὰ ἐπόμενα ταύτῃ, σχεδὸν ὅλ' ὅλως. καὶ τῷ ἄλλῳ δ' ἃ τῷ ἀξιωματικὸν ποιεῖ λόγον, ὡς ἐλάχισον αὐτοῖ μέτεσι· πλεῖσόν γε μὴν δεινότητι· ἔχει δὲ καὶ τὰ μέθοδον, τοῖ δ' ἰσαίῳ πρὸς ἐκείνους, ἃ τῷ ἁπλῶς ποιεῖ πολιτικὸν λόγον, πολὺ δὲ τῆ γοργότητι· ὡς ἐγγὺς εἶναι τῆ καλλίστου λόγου τῷ πολιτικῶν· ἡ δὲ ὠδὴ μελὲς, πολιτότροφον ἢ κατὰ λυσίαν· πολυβολή τε ὡσαύτως καὶ τὰ λοιπὰ τῆ μετέθους εἴδη, καί πως ἡ ἀκμὴς ἔμφασις· ὡς ἀπολείπειν μὲν τῆ δημοσθενικὸν κατὰ ταῦτα δοκοῦσί γε, ὑπερβάλλειν δὲ καὶ πολλῷ τῆ λυσίαν. δεινότης δὲ ἡ κατὰ μέθοδον πολλὴ καὶ πρὸς τοῦτο, δεινότερος ἦ ὁ λυσίας· ὁ δὲ ὑπερείδης τὸ μὲν ὠδὴ μελὲς ἥκιστα ἔχει, διὸ καὶ ἧττον δοκεῖ ἁρμόττειν ὡς ποιεῖ. μέτρῳ δὲ αὐτῷ χρῆται ὑπερόγκῳ, σκληρὸν δὲ οὐδὲ κεκραμένον, ὥστε μὴ σφόδρα εὐτῷ καθαρῷ τε καὶ ἀθικῷ

κεκρᾶ-

τὴν δὲ ἡμῖν τῶν πραγματείαν τέτακται. Νῦν δὲ ἤδη περὶ τῶν μετὰ τάττας οὓς προειρημένους ἀνάγκη λέγειν, ὑφ' ἑκάστῳ τούτων τεταγμένων, καὶ οἷον τὰ δεύτερα ἅμα ζητεῖν φερομένων, καθ' ἕκαστον ἐκείνων ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν εἴδεσι λεκτέον καὶ πρῶτόν γε περὶ τοῦ πολιτικοῦ. δεῖ γὰρ ἀναγκαίως πρότερον εἰπόντα δι' βραχέων τίς ὁ ἁπλῶς πολιτικὸς λόγος, ἆρ' ὁ δημοδεινικὸς ἢ τις ἄλλος, ἀλλ' ἁπλῶς ὁ πολιτικός· καὶ τίς ὁ ἁπλῶς ῥητορικός, ἀλλ' ἆρ' ὁ καλλιστος ῥητορικός, ἢ πλατωνικός, ἢ ὁμηρικός, οὕτω καὶ περὶ τοῦ καθ' ἕνα λόγου ἀξίωμα αὐτὸ δι' βραχέων χαρακτηρίσαι. περὶ μὲν τοῦ δικανικοῦ ἱκανῶς εἴρηται. ἀλλὰ πρότερόν τε περὶ τοῦ ἁπλῶς πολιτικοῦ, ὅπερ ἐλέγομεν, ῥητέον. Οἶμαι, ἁπλῶς εἰπεῖν, λόγος πολιτικὸς γίνεται μὲν διά τε τοῦ τῶν σαφηνείαν ποιούσων κατὰ τὸν λόγον δικαίων, καὶ τοῦ κατ' οἰκειότητα καὶ ἀφέλειαν ἤθους, καὶ ἔτι δὴ τοῦ ἀληθινὸν ποιούσης λόγου δικαίας, οὐ μὴν ὅτι τοῦ πιθανοῦ· δεῖ δὲ ταῦτα, ὡς ἔμοιγε δοκεῖν πάντα. ἐκ γὰρ τῆς μίξεως τούτων οἷον ἑνώσεως, ὁ ἁπλῶς πολιτικὸς γίνεται λόγος· ὃν δὴ καὶ πάντων μετέχουσιν, οὓς ὀνομάζομεν πολιτικούς, πλὴν ἴσως τοῦ ἰσοκράτους· κατά τι

κἂν τοῦθα γίνεσθαι. ὅταν γὰρ ἢ διάθεσιν ἐμπαθῆ τ λέγοντος προσλάβῃ ὁ ποιητὴς, ἢ τι ἄλλο προσώπου ἢ θος μιμῆται, ἢ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τοιόνδε τι ἢ τοιόνδε πρᾶγμα ἀγαγγέλλῃ, ἀνάγκη τὰς προσηκούσας ἐν τοῦθα καθ' ἕκασον γίνεσθαι κατὰ τὰ εἴδη τ λόγων ἀναπαύσεις καὶ βάσεις καὶ συνθήκας, καὶ ῥυθμούς, οἷον σεμνὸς ἢ τραχεῖς ἢ ἀφελεῖς ἢ πολυκαλλεῖς καὶ ὠδιμελεῖς, ἢ ὅσα εἴδη ῥυθμῶν τε καὶ λόγων ἐλέγομεν. ὧδε δὲ συμβαίνει μάλιστα μὲν διὰ τὸ πλῆθος τ τοῦ ἑξαμέτρου σχημάτων (ἔστι γὰρ οὐ τοῦ σχήματα δύο καὶ ἑβδομήκοντα, ὡς διδάσκουσιν ἡμᾶς οἱ γραμματικοὶ) ἔπειτα καὶ διὰ τὴν ποιαυτὶ αὐάπαυσιν, ὃ καὶ μέγιστον ἐν τοῖς τοιούτοις. ἀξίωται γὰρ καὶ τοῦ οἰκείου πολλάκις τὸ μέτρον ῥυθμοῦ, καὶ τὰς ποιὰς τ στίχων τομὰς καὶ αὐαπαύσεις γνωσιῶν κατὰ κῶλα. τὸ γοῦν, αὐτὸς δ' ἐλάφεια τεῦχε κύνεσσιν, αὐαπαυσικόν πως ὄντι, γνωμικῆς αὐαπαύσεως ἐν ᾧδῇ ἡρῴων· δύο τι δὲ ἢ τόδε ἐδήκασεν αὐ ᾧδῇ ἐν τοῦθα, ἢ ἑτεροβαθίαν ἄλλων τινῶν ῥυθμῶν, ὃ χαλεπῶς ἂν διαγνοίη αὖ ὁ τὰ προειρημένα πάντα περὶ τῶν ἐλεῶν ἅπασῶν τοῦ λόγου ὀρθῶς ἐπεσκεμμένος, καὶ ἔτι τὸν περὶ δεινότητος μεθόδου, ὃς μετὰ

τοῦδε

δὲ ποιήσεως ἴδια, αἵ τε μυθικαὶ γνῶσιαι πᾶσαι, οἷον τὰ περὶ κρόνου καὶ τιτάνων, καὶ ἔτι γιγάντων, καὶ διὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν ἄλλων θεῶν ἀνθρωποπαθῶς λεγόμενα, ὡς ἐγένετο καὶ ὅσα ἔπραξαν ἢ πράττουσιν αὐτοί τε πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ἔρωτες αὐτῶν, καὶ πόλεμοι, καὶ φιλίαι, καὶ γοναί, καὶ βοσκαί, καὶ ὅσα τοιαῦτα· πρὸς δὲ ταύταις ὅσα περὶ ἀνθρώπων ἢ τινων ἄλλων ζώων παραδιοξολογοῦσιν· οἷον, ὡς κάδμου δράκων ἐγένετο ἐξ ἀνθρώπου· καὶ ὡς ἀλκυόνων ὄρνις, καὶ ὅσα περὶ ἀηδόνων ἢ χελιδόνων λέγουσι. ταύτης δὲ τῆς ἰδέας καὶ τὸ, γυναῖκας ἐξ ἀνδρῶν ποιεῖν, ὡς τὴν τειρεσίαν, καὶ ἄνδρας ἐκ γυναικῶν, ὥσπερ τὴν καινέα· τοιοῦτον καὶ τὸ, περὶ τοὺς ἀνθρώπους λέγειν ὡς ἔφυσαν· καὶ ὅλως σώματά τινα ζῶα ἢ ἐκπάτωλα· οἷον, τὰ γασοι, καὶ γοργόνες, καὶ κένταυροι, καὶ σειρῆνες, καὶ βίτονες, καὶ λαιστρυγόνες, καὶ κύκλωπες, καὶ περσεύς, καὶ ὅσα τοιαῦτα. μυθικὰ μὲν κἀκεῖνα καὶ ποιητικὰ τὰ ὑπερβάλλοντα μὲν ἀνθρώπου φύσιν, ὑπ' ἐκείνων δὲ θρασυνόμενα, ὡς γεγονότα καὶ πιστευόμενα ἄξια· οἷον, ὅτι ἀχιλλεὺς τοσόνδε ἐπήδα, καὶ ὅτι ὁ αἴας ἢ ὁ ἕκτωρ τηλικοῦτον ῥᾳδίως ἐξέβαλλε λίθον, καὶ

τοῖς ὑποκειμένοις, καὶ ἐν τοῖς κατὰ λέξιν καὶ ταῖς εἰσαγωγαῖς τῶν προσώπων, καὶ μύθων διατυπώσεις, καὶ μέρων διαφόρους τομὰς, ἐξ ὧν καὶ διαφοράς τινας συμβαίνει γίνεσθαι τὰ μέρα, καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὴν κατὰ λόγον μεταβαλλόμενα πρὸς τὸ καὶ τὸ, φύσει πάντων ἄριστον μέτρον προῃρῆσθαι· καὶ ὅλως τὸ ποικίλον καὶ ἐξ ἁπάντων ἐν ὅτι κάλλιστον ὁ μάλιστα ἐργασάμενος, πρὸς πάντας ποιητὰς ἔστός ἐστιν, ἱκανὰ μὲν ὄντα καὶ ταῦτα, τιμῆς τε ἀρίστων ποίησιν, καὶ αὐτὸν ὀμπρὸν χαρακτηρίσαι· ἵνα δὲ γένηται τελειότερον ἢ τὸ λεγόμενον, ὥθεν τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐπανέλθωμεν. ὁ δέ νυν ὡς γὲ ποιήσει, λόγων ἄρξεται πανηγυρικῶν γίνεταί τε τῶν προειρημένων πρὸς πανηγυρικὸν λόγον, πάντων τε ὡσαύτως, καὶ ἔτι διὰ τὴν ἰλίων ποιήσεως παρὰ τὰ προειρημένα, οἷς ὁ μὲν λικανικὸς καὶ συμβουλευτικὸς ἥκιστα χρῆται, ἢ ὅτι σπανιώτατα. καὶ ὅτω δὲ ὀχ ἅπασιν, ἀλλά τισιν· ὁ δὲ γε δικανικὸς καταλογάδην πανηγυρικὸς, χρῆται μὴ χειλόν ἅπασιν, ἀλλὰ μετά τινος παραμυθίας, καὶ ὀχ ἁπλῶς. ἔστι δὲ ἴλιας ποιήσεως πρὸς τὸν ἄλλον λόγον πάντως μὲν πως καὶ τὰ μέρα, τά τε ὁμολογούμενα, καὶ ὑπ' αὐτῆς φιλῆς ἀκοῆς κεινόμενα, μάλιστα

δὲ

πρ αὐτερφγ ἐπ' ἀμφοῖμ κἀκεῖ. ἀεί κ]ε γὰρ
ποιήσεωμ ἡ ὁμήρ, ⸫ ὅμηρ⊖ ποιητ ἄεισ⊖.
φαίλω δ' αὖ ὅτι κἀὶ ῥητόρωμ ⸫ λογογράφωμ,
λέγω δ' ἴσως ταυτόμ. ἐπεὶ γάρ ὅλμ ἡ ποίησις
μίμησις ἀπαύτωμ, ὁ δὲ μετὰ φ] πρὶ τὼ λέ-
ξιμ κατασκλυῆς ἄεισα μιμόμεν⊖, κἀὶ ῥήτο-
ρας δημηγορόντας, κἀὶ κιθαρῳδὸς πανηγυρί
ζοντας, ὥσπερ γὲμ φήμιομ ⸫ τ' δλυμόδοκομ, ⸫
τὰ ἄλλα πρόσωπά τε κἀὶ ταύτα πράγμα]α,
ὅτ⊖ ἄρισός ὅλι ποιητής. ἐπειδὴ δ' ἔν τοῦβ' ὅ-
πως ἔχει, τάχ' αὖ ταυτόμ εἰρηκὼς εἴλω. εἰ πὼμ
ἐμ ποιητ ἄεισομ, ὡς εἰ κἀὶ ῥητόρωμ ἄεισομ ⸫
λογογράφωμ ἔλεγομ. σρατηγῶμ μὲν γὰρ ἢ τεκ
τόνωμ ἢ τ τοιούτωμ ἴσως ὀκ ἄεισ⊖. καίτοι κἠ
τὰ τοιαῦτα, ἄεισα μιμόμεν⊖. ἀλλ' ὁ λόγ⊖
ἐκείνοις, ἢ τέχνη ὁδὲ γ' λόγοις· οἷς δέ ὅλμ γ'
λόγῳ τὸ ἔργομ, οἷομ ῥήτορσι λέγω κἀὶ λογογρά
φοις, ὁ τύτοις ἄεισα μιμόμεν⊖, κἀὶ λέγω,
ὥσπερ αὖ ὁ ἐκείνωμ ἄεισ⊖ εἴποι, πάντως αὖ
εἴη κἀὶ αὐτὸς ἐκείνωμ ἄεισ⊖. ἄεισ⊖ δ' ἂν κα] τὰ
πάντα λέγων εἴλη κἠ ποιητ ἀπαύτωμ, ⸫ ῥη-
τόρων κἠ λογογράφων ὅμηρ⊖. κἠ γὰρ μεγέθη κἠ
ἁλονὰς ⸫ ὧμ μελείας ⸫ δεινότητας κἠ (τὸ μέ
γιστομ) ποιήσεως μίμησιμ ἐναργῆ ⸫ πρέπ⊖ ἂν

κὸς πανηγυρικὸς, δι' ὃ τοῦτο, τὸ δὲ κατὰ λογογρα
φίαν πανηγυρικῶν ὄντως κάλλιστος, ὁ πλατω
νικὸς, καὶ τοῦτο παράλειγμα φαίημεν ἂν ἡμεῖς εἶναι
τὸ ἄριστον τοῖς βαλομένοις τε καὶ δυναμένοις
πανηγυρικὸν λόγον ἐργάζεσθαι· ὡς δ' ἂν ποιήσῃ
πανηγυρικὸν γὰρ πρᾶγμα δεήσεται ὅτι ποίη-
σις ἅπασα, καὶ παντῶν τε λόγων πανηγυρικώ
τατον. ὡς δ' ἂν ταύτην τί τὸ κράτιστον κατὰ
ταὐτὰ εἶδος (οὐδὲν γὰρ δεῖ χαρακτηριστέον ἡμῖν
καὶ ταῦθα πρῶτον ὥσπερ καὶ τἆλλα πάντα τὰ
γένη εἰδῶν ἐχαρακτηριζομένων, ἀπὸ τῶν καλλί
στων χαρακτηριζόντων) οὐχ ὁμοία ἡ διοίκησις·
ἀλλὰ προσεῖναι δεῖ πολλὰ καὶ ἄλλα τοῖς πρὸς λό
γου πανηγυρικοῦ προσηκόντως ἔχουσιν, ἃ δεῖ
καὶ ἰδιά τις ἂν εἴη φάναι ποιήσεως, πρὸ ὧν λεκ
τέον. ἀνάγκη δὲ πάλιν ταυτὶ εἰπεῖν, καὶ τὴν
αὐτὴν ἀναλογίαν σῶσαι καὶ ἐν ταῦθα τοῖς ἔμπρο
σθεν κατὰ σὲ γεγραμμένοις. ὅπερ γάρ ἦν ὁ δημο-
σθένης ἡμῖν κατὰ τὸν πολιτικὸν λόγον ἐν τε τῷ
συμβουλευτικῷ καὶ δικανικῷ καὶ ὁ πλάτων ἐν τῷ
τε πανηγυρικῷ, τοῦτ' ἂν ὁμηρος εἴη κατὰ
τὴν ποίησιν· ἦν δὲ, πανηγυρικὸν λόγον ἐν μέσῳ
λέγων εἶναί τις, ὃ κοῖλα εἰ δαμαρτήσει τις· ἐπεὶ
καὶ ἐν ταῦθα ὁμοίως ἀνασχέσθω τὸ πρᾶγμα, καθάπ

πορ

καὶ τ γε τῶ πώλω λόγῳ γὼ γοργίᾳ τινὲς φλ
φαινομένης εἰσί καὶ ὀκ ὄσης δεινότητ ος· καὶ
ὃ μόνον ταῦτά γε τὰ εἴδη τὰ ἀμοιβαῖα, ἀλλὰ
καὶ ταῦτα εἴδη λέγετ δ᾽ ἀ τὸ μιμητικόν τε
καὶ δραματικόν· ἢ ὅτως ὥσε κεχωρίδθ πως
ἀπ᾽ ἀλλήλων αὐτὰ καὶ μὴ κενρᾶδθ, ἀλλ᾽ ἰδίᾳ
μὲν ἔχειν εὐρεῖν ἀφέλφαν, ἰδίᾳ δὲ σεμνότητα,
ἰδίᾳ δὲ ἕκασον τ λοιπῶν, ἔσι δ᾽ ὃ ἢ δύζωνον
καὶ οἷον δύτελὲς εἶδ ος τῶ λόγω. αἱ γὰρ μιμή-
σεις τ προσώπων καὶ τότῳ χώραν ἤδη δεδώ
κασι, ἢ ὡς μὲν γὼ λογογραφίᾳ τοιῶν εἶδ ος
ἔν δεῖ τὸ πανηγυρικόν, ὡς δὲ γὼ ζητήμασι πο
λιτικοῖς, γνῶθα τῶ πολιτικῶ πανηγυρικῶ εἴδος
δεῖ, πρὸς ὃ μικρῷ πρότερον ἐπυγγελάμεθ ἐξ
ρεῖν, ἔσι γάρ τινα καὶ πολιτικὰ ζητήματα καὶ
πανηγυρικά· οἷον, εἰ πρὸς τ προτομωτείας ἀμ
φισβητοῖεν ἀθηναῖοι καὶ λακεδαιμόνιοι με-
τὰ τὰ μηδικά, ἢ ὅσα τοιαῦτα, ὡς γὼ τοῖς τοιῦ
τοις ζητήμασιν, ὀκ ἐθ᾽ ὁμοίως ὁ πανηγυρικός,
ἀλλὰ πολιτικώτερος γίνεται, ἢ καὶ χρήσιμος
δὶ ὧν περ καὶ ὁ συμβελδυτικός, μᾶλλόν γε
μὲν γὼ ταῦθα ἢ ἐκεῖ, ἢ τε λαμπρότης καὶ ἡ σε
μνότης πλεονάζειν ὀφείλουσιν ἐπαινετέον ἢ πά
λιν ὀθνῶ ὧν ὀκ ἐξέβημεν. ὁ μὲν γὰρ πολιτι-

τητ@ γένεα, πλὴν ὅσα καθαρῶς ἀξαίρειν τὸ λόγον εἰς σεμνότητα δεῖ, αἱ δὲ γλυκύτητος, εἴωρ ἄλλοθί πε, καιρὸν γὰ τοῦθα ἔχε σι μάλισα, ἡ αἱ ὧν μέλφαι αἱ τ ἀβρὸν @ ὡραῖον ποιοῦσαι λόγον· λειότητ@ δὲ ἡ μὴ καὶ ἀ μέθοδον, ἴωορ ἥκισά ὅτι φανερὰ, πάντως ὕπεσι @ τῷ πανηγυρικῷ· ἡ δὲ ἄλλη, γὰ τότῳ γε, ὀρθῶς, πλὴν ὅπε τοῦτό γε αὐτὸ γὰ δεῖξαθαι βάλεται πρόσωπόν τι τ πρὸ αὐτοῦ ποιόντων τ λόγον πανηγυρικόν. ὥωορ τοῦ πλάτωνι πεποίηκε σωκράτης, γὰ δεῖξαθαι ὀφυότητα λόγων τῷ φαίδρῳ βάλόμενο@· καθὸ αὐτὶ πρὸ αἰθήσι τὸν αὐτοῦ τοῦ λυσίε, ἤδη δὲ @ γὰ ἄλλοις πρὸς ἄλλας κατὰ τὸ μιμητικὸν εἶδ@ τοῦ πανηγυρικοῦ λόγε φαίνεται ὧορ πεποιηκώς. ὁ μὲν γὰρ μὴν, ὡς ἐλάχισον γὰ πανηγυρικῷ λόγῳ ὁ λόγος εἶναι ὀφείλει· ἀφήγησις γάρ ὅτι χρεῖον ἅπασι· τοῖς δὲ ἄλλοις εἴδεσιν ἢ @ μέρεσι τοῦ πολιτικοῦ, πρὸ πλησίως χρῆται ὁ πανηγυρικὸς λόγ@, καθάπερ ὅ τε συμβουλευτικὸς @ ὁ δικανικός. γὰ ἐν τοῖς ἀμοιβαίοις τ πανηγυρικῶν, ὃ δὴ @ αὐτὸ πολὺ πρὸς τὸ πλάτωνί ὅσιν, ἤδη @ αἱ βραχύτητος @ αἱ σφοδρότητος ἔχον καιρὸν ὀλίγον· ὥσπερ @ τὰ δὴ λειότητ@ εἴδη πάντα,

καὶ

λιτικὸς χρὴ καθάπερ ὁ συμβουλευτικός. καὶ
δικαστοί γε οἱ δημοδεινικοὶ δικανικοί, δοκοῦσιν
οἱ ἰδιωτικοί· ὁ δὲ πανηγυρικῶν λόγων κάλλι
στος, ὡς γε λέξει πεζῇ, οὐχ ὡς γε ξητόρασι πολιτι
κοῖς. ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο πανηγυρικός, ὃς δὴ πολι-
τικὸς ἴσως ἂν κληθείη πάντως ἂν εἴη δίπτυχον
ὁ πλατωνικός, ὥστε πάλιν, ὃ περὶ τοῦ καλλίστου
πολιτικῶν λόγων λέγοντος ἔφαμεν, τὸ αὐτὸ τῶν
δημοδεινικῶν τοῦτον ἀποφαίνοντες, τὸ καινῶς
περὶ τοῦ καλλίστου πανηγυρικῶν λόγων φάσκειν
ἂν, τὸν αὐτὸν καὶ τοῦτον εἶναι τοῦ πλατωνικοῦ,
καὶ γὰρ γε ταῦθ' ὁμοίως ἀναιρεῖ καθάπερ
κἀκεῖ. ὅτε γὰρ κάλλιστος πανηγυρικῶν λόγων
ἐστὶν ὁ πλατωνικός, ὁ τε αὖ πλατωνικὸς λόγος, τοῦ
πανηγυρικῶν ἐστιν ὁ κάλλιστος, ὡς γε λέξει πεζῇ,
περὶ ὃν λεκτέον. περὶ γὰρ τοῦ πολιτικοῦ πανηγυρι
κοῦ, περὶ οὗ μετὰ τοῦ περὶ συμβουλευτικοῦ καὶ δικα-
νικοῦ λόγου φάσκοντος ἂν εἰπεῖν προσήκειν, μι-
κρὸν ὕστερον λέξομεν· ὁ γὰρ ἄλλως ἐγχωρεῖ. ὁ δὲ
νῦν κάλλιστος πανηγυρικός, καὶ (ὅπερ ἔφαμεν)
ὁ πλατωνικός, ταῖς μὲν τὸ μέγεθος ποιήσασι
ἰδέαις πλεῖστα χαχύτητος καὶ σφοδρότητος
γίνεται πάσαις· δίκαιον δέ πως καὶ διὰ τοῦτον
τὴν ἀφέλειαν, μὴ ἐλαττοῦσθαι αὐτοῦ, ποσό-

αὐάγκη συγχωρεῖν, ὁ μὲν ζωστὸν γε ὅσον αὐτὸ
κ ἔξ συμβολῆς ἴδιον. πόθι ἢ προσώπων καὶ
καιρῶν, ὁ πόθι μεθόδου δεινότητος ἀκριβέστερον
ὠθισθείη λόγῳ. ἀλλ' ὁ μὲν κάλλιστος συμβου-
λευτικῶν, ὅπερ ἔφαμεν, λόγων, ζωστός· ὁ μέν
τοι δικανικῶν κάλλιστος, αὐ πάλιν ἔχει τό-
τως εἰ μὴ πόθι δημοσίων ἕνεκα μεγάλων πρα-
γμάτων, καὶ συμβολῆς ἐγγύς. ὡς ὁ καλὸς ἀγωνο-
θέτης ἔχει, καὶ ὁ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου, καὶ ὅσοι τοιοῦτοι·
ἔστι γὰρ χεῖρον ὡσαύτως ἔξω συμβουλευτικῷ
τύπῳ χαρακτηρίζοντες. τάχα δ' ἂν οὐδ' οὕτω
τοῦτος δικανικὸς φύσει, νομισθείη τις· ὁ μὲν ζωὶ μὴ
ζωστός, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δικανικός, ὅπερ ἔφην,
ἐναντίως ἔχει τοῖς προειρημένοις. ἤθους τε γὰρ καὶ
τοῦ κατ' ὠφέλειαν καὶ ἀφέλειαν πλεῖσον αὐτῷ
μετεῖναι δεῖ. βραχύτητος δέ, ἤ τινος τῶν ζωότ-
των ἧκιστα μετέχει, ἤ ὅτι βραχύτητα, μέγεθος
δὲ τὸ μὲν κατὰ τὴν περιβολὴν ἀπὸ ἐννοιῶν
δέχεται (τὸ γὰρ ἀπὸ γε τῆς λέξεως ἢ τοῦ περὶ τὴν
λέξιν ἢ καὶ τῆς μεθόδου τῆς ἐννοίας, πλὴν ὅσον ἐπ'
ἐλάχιστον) τὸ δὲ κατὰ τὰς ἄλλας τῶν μεγεθῶν ἰδέ-
ας, οὐκέτι, πλὴν εἰ μή τῳ τῆς καθ' ἐννοιαν σφο-
δρότητα, ἢ πως καὶ τὴν κατὰ λέξιν μετὰ σχημά-
των τοῦ περὶ αὐτὴν τοῖς δὲ λοιποῖς μέρεσι τοῦ πο-

λιτικοῦ

οἷον οἱ φύσει τοῦ ῥήτορος ὄντως ὠφελημένοι συμβουλευτικοί, πολὺ τὸ ἠθικὸν ἔχουσι καὶ τὸ ὠφελεῖν, ὃ δεῖ θαυμάζειν τὸ εἰρημένον. νυνὶ γὰρ τὸ περὶ τὸ κατὰ μέρος λόγων χαρακτηρίζομεν (ὃ δὴ πολλάκις διεμαρτυράμεθα) ἀλλὰ περὶ τὸ καθόλου διαφέροντος εἴδους γὰρ λόγῳ συμβουλευτικῷ, ὁποῖόν ἐστι τὸ γὰρ φιλιππικοῖς· ὥστε εἴ προσώπων τις ἰδιώτης, ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον ἀνάγκασε καταλθεῖν ἀπὸ τοῦ οἰκείου ἀξιώματος τὸν συμβουλευτικὸν λόγον εἰς τὸ ἠθικώτερον, ὡς γὰρ ὑπὲρ μεγαλοπολιτῶν, ἢ καί τῳ ἄλλῳ, μηδὲν ἂν ἐμποδὼν εἶναι νομίζομεν πρὸς τὸ δεῖν τοιοῦτον εἶναι τὸν ἄριστον τῶν συμβουλευτικῶν, ὁποῖον ἐχαρακτηρίζομεν, ἀξιωματικὸν λέγω, καὶ οἷς εἴπομεν πλεονάζοντα (ἐκεῖνος γὰρ ὁ μέτριος ἂν ἄριστος εἴη τῶν συμβουλευτικῶν, ὁ γε τῇ οἰκείᾳ φύσει μὴ τί χρήσασθαι ἐμποδιζούσῃ) εἰ δέ τις τοῦ φιλιππικοῦ φήσειε, διὰ τὸ τοῦ φιλίππου πρόσωπον, μέτρου λαβεῖν, ὅτι ἐκείνου τὸ φορτικὸν ἐνεδέχετο καὶ σφοδρότητα, ἐννοείτω ὅσῳ μὴ χωρεῖς ἐκείνου βραχύτητα, καὶ ἄλλως ἀκμῇ κατὰ τὸ ἀθλιαίῳ ἔχουσιν οἱ λόγοι ὅτοι, καὶ παῤῥησίαν καὶ μέτρου. πρὸς ἅπερ συλλαμβάνειν ἢ καὶ τὸ τοῦ φιλίππου πρόσωπον

μετὰ τότος τῦ γοργοῦ, ἢ τε πολιβολῆς πάρα πλησίως τότοις, ταχύτητός τε καὶ σφοδρότητ@ ὁ πρὰ πλησίως τῇ πολιβολῇ, καὶ τὰ λευτόρ μὲ καὶ ξίτορ λόγορ· σεμνότητ@ δὲ καὶ λαμπρότητος, ⸂ἀκμῆς, ἔτι γὰ δεύτερορ ἢ κατ' ἐκείνας· λεινότητ@ δὲ ἢ μὲν γὰ μεθόλω, μὰ λισα· ἢ δὲ ἄλλης, ἥκισα, ἢ ὡς ἐλάχισα· κάλλος δὲ τῦ κομμωτικοῦ πλεονάζοντ@ μὲν ὁμοίως τοῖς πρώτοις, ⸂μάλισα ὅτε λιτὰ τῶς ἀγαγεῖ λάτι λέγοι ἀνεμφάτως δὲ καὶ ἧττορ ἔχοντ@ φανερὰν τὴν τῶν τρόπων διάλυσιν (διὰ γὰρ τότων ἅπαντων ὅτω μιγνυμένων, ὁ κάλλιστός τε πολιτικὸς καὶ δημοσθενικὸς γίνεται) τότο δὲ τῦ λόγο τῦ πολιτικοῦ ὁ μὲν ὅτι συμβολευτικός, ὁ δὲ δικανικός· ὁ δὲ πανηγυρικός. καὶ ὁ μὲν συμβολευτικός, δῆλορ ὡς γὰ τοῖς μέγεθ@ ποιῦσε μᾶλλορ πλεονάζει τύποις μετὰ ἢ κῇ ὅσης καὶ φαινομένης λεινότητ@ (δεῖ γὰρ καὶ φαίνεσθαι τοιῦτορ ὁ συμβολευτικόν, διὰ τὸ ἀξιωματικὸν ὀφείλειν εἶναι, ἅμα ἔχοντα δυλακτὴ κῇ τὰ ἄλλα πάντα, ἃ τ' κάλλιστορ τῶν πολιτικῶν δ' εἶν ἔφαμεν ἔχειν λόγον) ἦθος δὲ, πλεῖ ὅσορ ἐπὶ βαρύτητι καὶ τῦ κατ' εἰρωνείαν σφοδροῦ, μετρίως μεθέξει· εἰ δὲ τινος τ' συμβολευτικῶν,

οἷορ

λὰ λεπτότητα νοημάτων (ὃ δὴ πολλάκις πὲ φυκεν ἐν τοῖς τοιούτοις γίνεσθαι) καταφέρεσθαι τὸν λόγον εἰς δυτέλειαν, ὀρθώσεως αὖ ὄντως αὐτὸν τοῖς τῆ κάλλους σχήμασι καὶ τοῖς ῥυθμοῖς, ταῖς τε σωθήκαις καὶ ταῖς ἀναπαύσεσιν. ἀλλὰ ταυτί μὲν ἀκριβῶς ἐν τῷ πρὸ μεθόδου δεινότητος ἡμῖν λελέξεται, ὁπότε καὶ πῶς δεῖ πλεονάζειν ἔν τισι τῶν ἰδεῶν· νυνὶ δὲ ἁπλῶς περὶ πολιτικῆς λέγομεν λόγου καὶ δημηγορικοῦ οὐδὲν κοινὸν ἐν τῷ καθόλου, καὶ ὁ περί τινος δημοδεινικὸς ἢ πολιτικός. διαφέρει δὲ ἡ καθόλου τι λέγειν ἢ περὶ μέρους· ἐπεὶ καὶ οἱ δημόσιοι λόγοι τοῦ ῥήτορος καὶ οἱ ἰδιωτικοί, πάλιν τῶν δημοσίων ὁ πρὸς λεπτὸν λόγον, καὶ ὁ κατὰ αἰσχίνου δημοδεινικοὶ δὴ πως θεωρηθέν εἰσιν ἅπαντες, διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων πάμπολυ, τῷ, μὴ περὶ τοῦτ' εἶδος πλεονάσαι. εἰ γὰρ καὶ ἄλλοις τισὶ πολλάκις εἴδεσιν, οἷον βραχύτητι ἢ συντομίᾳ ἢ ὅλως ἄθεσι ἢ τινι τῶν λοιπῶν, δὴ αἰτίας τινὰς ὧν πλέον δεῖ χρῆσθαι, ἀλλ' ὅτε ἁπλῶς δημοδεινικὸς καὶ πολιτικῶν κάλλιστος λόγος ἐκεῖνος, καὶ δι' ἧς ἐλέγομεν κράσεώς τε καὶ μίξεως γίνεται· πλεονάζοντος μὴ κατὰ ταυτὸν τύπου τῆς σαφηνείας ποιοῦντος, καὶ τοῦ ἠθικοῦ τε καὶ ἀληθινοῦ, καὶ

τοῦ πολιτικοῦ λέγω, προέργου. κάλλος δ', ὅπερ ἔφαμεν εἶναι καθαπερ κομματικόν, οὐδὲν μᾶλλον ἔχειν ὁ πολιτικὸς ὀφείλει, ἢ τὸν δὲ ἐμφανόμενον· οἷον ὅτι μὴ παρὰ συμβάσει, καθάπερ ἐλέξαμεν ἐν τοῦ πρὸς κάλλος· ἐνθα μέν τοι λογισμῶν δεῖ τῆς λεπτότητος, ἐνταῦθα δὲ πλεονάζειν προσήκει τοῖς τοῦ κάλλους ῥυθμοῖς καὶ ταῖς συνθήκαις καὶ ἀναπαύσεσιν. αἱ γὰρ ὧν μέλεαι τῆς λέξεως, ταῖς τῶν νοήσεων τὴν γνῶσιν ὑπομηνύουσι· καὶ τὸ καθαρὸν αὖ τὸ συνθήκης τε καὶ ἀναπαύσεως ἀφαιρεῖται τῶν τοιούτων νοημάτων ἢ καὶ ζητημάτων τὸ ἄγαν αὐστηρόν, χάριν τινὰ προσβάλλον ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ διεῖρον τὸν ἀκροατὴν, καὶ οὐκ ἐῶν ἄχθεσθαι τῇ συνεχείᾳ τῶν νοημάτων καὶ τῇ συνεχείᾳ· διακοπτα γὰρ τὰ ἐν τοῖς λογισμοῖς κείμενα καὶ διαπαύοντα λόγου δεόμενα. ἐπεὶ γάρ ὅταν ἡ τοῦ λόγου δύναμις, ἢ τὰ πολλὰ ἢ τὰ δυσχερῆ τῶν σκολιάτων νοημάτων, ἢ τὸ σύμφορον διὰ ἐλαχίστων σαφῶς ἐνεῖναι αὐτὸ προσήκειν εἰς τινα κακίαν λόγου, οἷον δύσκλειαν ἢ σκληρότητα, διά τινος κάλλους τῆς βραχύτητι, ὃ δὴ ποιεῖ ἀθυμέλεια. πῶς ἢ τάξις μάχεσθαί πως τῷ δύσκλεῖ τὸ ἀθυμελὲς καὶ μὴ διεῤῥυμμένον, ὥστε καὶ συμβαίνει

δὲ

κἂμ μεγάλλω πόλιμ οἰκῶσι κἂμ, μικρᾷ, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖτ. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ, κἂν μεγάλλω πόλιμ οἰκῶσι, κἂμ μικρᾷ, καὶ δοκόψαν τ' λόγον, καθεῖλεν ἀπὸ τοῦ μεγέθους, ἡ ἦττον ἐοικότα φανεῖσθαι σεμνόν. ἤδη δὲ πρὸ καὶ ἡ λαμπρότης ταυτὸ πέπονθε τοῦτο, ὡς καὶ πρὸς τοῦ δημοδιφῆ, οἷον, αὕτη τ' πόλει θήβας ἐγένετο πραγμάτων ἀρχή, ἡ κατάσασις πρώτη· εἶτα πρὶν ἐπαγαγεῖν, ὃ σφόδρα αὖ ἐποίησεν αὖ τοῦ τ' λόγου λαμπρὸν καὶ σοφιστικόν, λέγω τὸ, τοῦτο τὸ ψήφισμα τ' τότε ὦισαύτα τῇ πόλει κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν ὥστε νέος δοκεῖν καὶ ἧττον ἐοικέναι αὐτὸν φανῆναι λαμπρὸν, παρρησιαζόμενος τὰ πρὸς τούτων εἰς ἔχθραν καὶ μῖσος ἀπιστίαν τῶν πόλεων ὑπὲρ μιᾶς τούτων. μεγέθους μὲν δὴν μέχρι τοσούτου καὶ τοῦτον τρόπον προσεῖναι δεῖ τοῦ λόγου τοῦ ἀρίστου τῶν πολιτικῶν, λειότητος δὲ τοῦ μὲν καὶ ὄσης καὶ φαινομένης, ὡς ἐλάχιστον· τοῦ δὲ μεθόδου καὶ μιᾶς, τὰ μάλιστα· περὶ ταύτης δ' ἔφαμεν ἰδίᾳ πραγματεύσεσθαι. τοῦ δὲ φαινομένης μὲν λειότητος, ὁ μὲν ὄσης, οὐδὲν, πλὴν εἰ τὰ λαμπρὰ καὶ ἀκμαῖα εἰς τοῦτο ἀναφέροι τις· τούτων δὲ ὁπόσων δεῖ μετεῖναι

ἡμῖν περὶ δημοσθένους νῦν πρόκειται λέγειν,
ἀλλὰ περὶ τοῦ καλλίστου τῶν πολιτικῶν, ἵνα ἀπὸ
τούτου καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν κατ' αὐτὸν ἅπα-
κριβούντων τοῖς πολιτικοῖς λόγοις, χαρα-
κτηρίζειν ἡμῖν μὴ δυσχερές. συμβαίνει γε μὴν
ἀναγκαίως περὶ τούτου λέγεσι, καὶ περὶ δημο-
σθένους λέγειν προκεῖσθαι· ἐπεὶ καὶ αὐτισρέφει. ἄρι-
στός τε γὰρ πολιτικῶν λόγων ὁ δημοσθενικός·
ὅ, τε αὖ δημοσθενικὸς λόγος, τῶν πολιτικῶν ἄρ-
ειστος. φημὶ τοίνυν δεῖν ἐν τῷ τοιούτῳ λόγῳ
πλεονάζειν μὲν ἀεὶ τόν τε τῆς σαφηνείαν ποι-
οῦντα τύπον, καὶ τὸ ἀβίαστόν τε καὶ ἀληθές, καὶ με-
τὰ τούτους, τὸ γοργόν· τὸ δ' αὖ τὸ μέγεθος ποιοῦ-
σιν ἰδέαν, τῇ μὲν περιβολῇ δεόντως πλεονά-
ζειν, καὶ ὀχυρότητός γε καὶ τῇ καθαρότητά τε καὶ δι-
κρίνειαν· τῇ μὲν τοι βραχύτητά τε καὶ σφοδρό-
τητα παρεισοῦσθαι μέν πως τοῖς εἰρημένοις, καὶ
τὰ περίτροπα δὲ καὶ ῥίτορα λόγου. ἀκμὴ δὲ καὶ
σεμνότης ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἔτι λαμπρότης· εἶναι μὲν
ὀφείλει, ὅ μοι δοκεῖ, τοσοῦτον ἐφ' ὅσον
καὶ αἱ προειρημέναι τῶν ἰδεῶν, ἀλλ' ἐπ' ἔλατ-
τον· ὅπου γε τῇ σεμνότητα καὶ διακόσμειν
γὰρ τοῦ πολιτικοῦ χρὴ λόγου, καὶ καθαιρεῖν ἀπὸ
τοῦ μεγέθους· οἷον, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος,

καὶ

ως, οὐθὺς μετὰ ταῦτα. πρότερον ἢ εἰπεῖν ἀνάγκη περί τε τοῦ πολιτικοῦ λόγου, καὶ τῶν κατ' αὐτὰ διαλοκιμώντων τοῖς λόγοις· ὃν ἀπαύτων, ἀλλὰ τῶν γε κρατίστων, καὶ ἀφ' ὧν ὁ χαλεπὸν αὖ γνῶναι τοῖς τε τὰ προειρημένα παύτα καὶ τὰς γνωμικὰς ἰδέας ἐπεγνωκόσι τὸν λόγον, καὶ πρὸς τὰ ἄλλων ἑκάστου γινώσκειν ἃ δεῖ, καὶ νέων ἄδην καὶ παλαιῶν. ἀλλὰ λεκτέον γε ἤδη περὶ τοῦ λόγου τοῦ πολιτικοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Ὁ πολιτικὸς τοίνυν καλούμενος λόγος γίνεται μὲν δὴ ἀπὸ πασῶν τῶν προειρημένων ἰδεῶν· ὁ μὲν ἁπλῶς γε, κραθεισῶν δέ πως πρὸς ἀλλήλας ὡς ἐλέγομεν· καὶ ὁ μὲν τῇ ἀρίστῃ μίξει χρησάμενος τούτων, ὁ μὲν ἄριστος ἁπλῶς τῶν πολιτικῶν λόγων ἐργάσεται· ὁ δὲ μετ' ἐκεῖνον, τὸν κατὰ δεύτερον λόγον γινόμενον τῶν πολιτικῶν ἄριστος· ὁ δὲ καὶ μετὰ τοῦτον, τὸν κατὰ τρίτον δὴ λόγον τοιοῦτον, καὶ περὶ τῶν ἄλλων δὲ ὡσαύτως εἰρήσθω, ἥτις δὲ ἀρίστη μίξις ἐστίν, καὶ τίς ὁ κράτιστος τῶν λόγων τῶν πολιτικῶν, ὅτι μὲν ὁ δημοσθενικός, οὐδεὶς ἀμφιβάλλει δήπουθεν· οὐ μὴν ἁπλῶς γε

μάτων, εἴτ' ὂν εἴη προκαταρκτικά, εἴτε πιστω
τικά τι ἢ συσατικά, εἴτε ἀντιθέσεων λυτι-
κά, εἴτε ὧν λογικά. πασῶν τε ἰδεῶν λόγε, ποῖ
ον μὲν τοι προσήκει τὸ ὅλον εἶδος εἶν τ λόγε
κατὰ τόδε τὸ ζήτημα, ὧδε τῶνδε τ ἀνδρῶν,
κατὰ τοῖδε τ προσώπε λεγόντοιν, κατὰ τόνδε
τ καιρόν· ποῖα δὲ αὖ τὰ κατὰ μέρος νοήμα
τα, καὶ τίνα μὴ εἰπεῖν τ εὐρεθέντων, τίνα δὲ ἄρ
ρητα ἐᾶν ἢ ταῦθα βέλτιον (ἐτοροῖα γὰρ ἂν ὄν-
τω τύχῃ, ἢ τἀναντίον ἔσαι) καὶ τίς τοῖς κει-
θεῖσι ῥηθῆναι, τάξις ἀρίστη νῦν καὶ ὧδε τῶνδε
(πάλιν γὰρ καὶ ὧδε ἐφ' ἑτέρων, καὶ κατ' ἄλ-
λον καιρὸν τάχα ἴσως ἑτέρως ἔσαι) καὶ πῶς μὲν
ὧδε, πῶς δ' ἐκεῖνο εἰσακτέον· ἢ τίσι μὲν πλεο
νάσαι τῶν γνωσῶν, καὶ τίνα τρόπον βέλτιον,
τίνων δὲ τὸ ταχίστω ἀπαλλάττεσθαι ἢ δι' ἐ-
λαχίστε ἴσως αὐτῶν ὠφελησόντα, ταῦτα δὴ
γὰρ πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα τέχνῃ δεῖται λαβεῖν,
καὶ ταῦτα μὴ δι' σφόδρα μακρῶν, θεῖον (οἶ-
μαι) τι πρᾶγμά ἐστι, καὶ ὃν αὐθρωπίνῃς δυ-
νάμεως· ὃ μὲν ἀλλ', ὅσον γε ἀνθρώπου φύσις
ἐξαρκεῖν τοῖς τοιούτοις ἱκανή, καὶ ἡμᾶς ἐξαρκέ
σειν οἴομαι, καὶ δι' ἀληθείας γε περὶ τούτων ἐ-
ταύτων ἂν ἐν περὶ μεθόδε δεινότητ ἱκα

νῶς,

καθάπερ ἔλεγον δὴ θὺς γὰρ ἀρχὴ τοῦ περὶ ἀρετῆς λόγου, ὁποῖος εἶναι τοῖς αἱρεῖσθαι μέλλουσι τὸν λόγον καὶ πάσας γνῶναι ὅτι ἀεί, καὶ πῶς, καὶ πρὸς ὅ τινα, καὶ πῶς, καὶ ἐφ' οἷς χρὴ αὐτὸν καὶ μὴ μόνον εἶναι, ἀλλὰ καὶ δύνασθαι. τοῦτον δὲ ἰδίας ὅτι πραγματείας, ἐπομένης μὲν τῷ περὶ ἰδεῶν λόγῳ, καθάπερ ὁ περὶ τῶν ἰδεῶν τῷ περὶ εὑρέσεως, χωρὶς δὲ τετμημένης καθ' ἑαυτήν. ἀγαπητὸν γάρ, εἰ καὶ μὴ πάρεργον, ἑτέρας τις τοιοῦτον πραγματείας ποιησάμενος, μηδὲν γὰρ προσήκης ἀποδιδοὺς μέρος, καθάπερ νῦν αὖ γνοίης, ἰδίαν ἂν ἀποδοὺς αὐτὸν ἦν προσήκειν τῷ τοιούτῳ, μὴ παύτην σφαλείη τὸν λόγον τὸν περὶ αὐτοῦ. ἐπεὶ καὶ ὅσα τὸν περὶ τῶν ἰδεῶν γράφοντα τὸν λόγον, τοῦτον αὐτὸν γὰρ γίνεσθαι αὐτὸν γυμναζόμενα τὸν περὶ ἀρετῆς λόγον ἐρεῖν, ταύτης δὴ τῆς πραγματείας· καὶ ὁποῖόν γε τοῦτον καὶ ὁπόσον ἔργον, ὁ πειραθεὶς γνώσεται. χρεὼν γὰρ δὲ αὐθρωπίνως δὴ λιπαρέως, θείας δέ τινος ἰσχύος, τέχνῃ ταῦτα ὑπολαβεῖν ταῦτα, καὶ ῥᾴδιος, πρόσωπα, τόπους, αἰτίας, τρόπους, τἄλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ λεῖξαι περὶ πάντων μὴ προβλημάτων, πάντων αὖ τὸν γὰρ τούτοις εἰδῶν καὶ τρόπων, πάντων δ' αὖ τὸν κατὰ μέρος νοη-

χρῆσασι χρῶτο κώλοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν,
ἢ τισι κεκαλλωπισμένοις, ἀκμαίοις τε καὶ σεμ-
νοῖς, καὶ μὴ καὶ ὁ πρὸ τοῦ ἀποδείξεως λοιδο-
ρίαις ἢ σφοδρότησιν εἰκῆ κεχρῆσθαι, ἢ γνῶθι ὅλως
μηδενὸς τούτου δεῖ, καθάπερ εἴωθεν ἀεὶ σοφιστέ-
των ποιεῖν, φαινομένη τίς ἐστιν, ἃ μὲν ἔσα δεη-
νότητος. ψυχρὸν γὰρ καὶ ψυχρὸν μᾶλλον τὸ τοι-
οῦτον· ἐπεὶ κἂν γνώσεως χρήσιμόν τις ἢ καὶ με-
θόδοις, ἐχούσαις μέγεθος, οἷον σεμναῖς ἢ σφο-
δραῖς ἢ βαχείαις ἢ λαμπραῖς ἢ ἀκμαίαις, ἢ μὴ
ταῖς περιβαλλούσαις τὸν λόγον, μὴ κατὰ καιρὸν
δὲ ποιῇ τοῦτο, μηδὲ γνῶθι δεῖ, φανεῖται μὲν δει-
νός, ἃ μὲν ὡς ἀληθῶς γε ἔσαι τοιοῦτος. τὸ μὲν
οὖν δὴ, τῇ λέξει χρῆσθαι μεγάλῃ ποτὲ ὡς σμι-
κρᾶς τινος καὶ λιτῆς γνώσεως, χρήσιμον ἐστιν, καὶ
μὴ μόνον τῇ λέξει, ἀλλὰ μὴ τοῖς ἐπομένοις αὐτῇ,
συγχωρῶ (ἐπεισὶ καὶ Ἰσοκράτης φησί, ῥήτορα
εἶναι, τὸ, τὰ σμικρὰ μεγάλως εἰπεῖν δύνασ-
θαι, καὶ τὰ μεγάλα σμικρῶς) ἃ μὲν ἁπλῶς ἐ-
στὶ χρήσιμον, ὥσπερ χεῖλος ἃ δὲ ἄλλο ἃ δὲ ἦθος
λόγου, ἀλλ' ὅτε εἰς δέον παραλαμβάνοιτο.
ἔστι δὲ τοῦτο μεγάλης καὶ τελεωτάτης ἀσκήσεως
(οἶμαι) τὸ χρῆσθαι τοῖς καιροῖς εἰδέναι τε καὶ
δύνασθαι. ἡ γὰρ ὡς ὄντως δεινότης, αὕτη ἐστὶ,

καθά-

σφόδρα (οἶμαι) δεινοῦ λόγου, οὐ μὴν δοκοῦντός γε εἶναι τοιούτου. ὅθεν δ' αὖ καὶ ἡ ὄντως δεινότητός ἐστι, τὸ δοκεῖν ἀφελῆ τινα καὶ ἁπλοϊκὸν παρέχεσθαι λόγον, καὶ αὐτόν πως εἶναι δοκεῖν τοιοῦτον, πᾶν τἀναντίον ὄντα τε καὶ ποιοῦντα κατὰ τὸν λόγον· τὸ μὲν διαρμά τι, τὸ δὲ ἀξίωμά τι διώκειν αὖ ἔχειν ὁ τοιοῦτος λόγος, τὸ δὲ τοῖς ὅλοις εἶναι δεινός, εἰ δὲ ὅλου τοιοῦτον ἐργάζοιτό τις αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐστὶ καὶ βίας πολλάκις καὶ βαθύτητος δεῖ καὶ μεγέθους τινός, οἷς ὁ μὲν ῥήτωρ χρῆται, κἂν τοῦθα λέγω καὶ ἰδιωτικοῖς· λυσίας δὲ καὶ οἱ κατὰ λυσίαν, ἥττον, ἵν' ἀσφαλῶς ἀποφαίνηταί τις. ἐστὶ τάχ' αὖ πρὸς τούτων εἰ σοὶ λέγειν, ἢ βραχέα, ἢ ὅλως τούτοις ἐκεῖνοί γε χρησάμενοι φαίνονται. δύο μὴ δὴ ταῦτα, δεινότητος εἴδη. φαίνεται ὁ λόγος δ' ἐμός, ὃν ἂν ζητῶ, ὁ δὴ τοιοῦτόν ἐφλω δεινότητος εἶδος εἶναι, ὃ τὴν σοφιστῶν λέγω τε πρὸς τῶν λόγων καὶ γοργίαν, καὶ μηνώνα, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς δὲ ὀλίγων, ἵνα μὴ πάντων λέγω. γίνεται γὰρ τὸ πλεῖον πρὸς τὸ λέγειν, ὅταν τραχείας καὶ σφοδρός τις ἢ καὶ σεμνὰς συμφορήσας, εἶτ' ἀγγέλλῃ ταύταις φωνείας ἐπιπολαίους καὶ κενάς· καὶ μάλισα, εἰ καὶ

τοῦτ' ἐστὶν πεποιηκέναι σκήψαιτο; Καὶ πάλιν, ὁ γὰρ οἷς αὖ ἐγὼ λοιφθείλω, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, μὴ τὰ ἑξῆς· μὴ γὰρ, εἰ γὰρ ὅδ' ἥκομεν δύβουεῦσι βεβουθηκότες, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἀλλ' ὁ μὴ ὧν Καὶ λοκῶν ἐστὶν ἀφνὸς λόγος, ὅτω γίνετ' τὸ δ' αὖ μὴ λοκοῦντος μὴ ἐστὶν λεπτὸ, ὄντος δὲ ὡς ἀληθῶς ζιότε, παραλείματά εἰσι χειλόν ἅπαντον οἱ ἰδιωτικοὶ τοῦ δημοσθένους λόγοι, καὶ τ' δημοσίων δὲ οὐκ ὀλίγα μέρη. τὰ μὲν τοῦ λυσίου, βαρρῶν ἴσως εἴποι τις αὖ ὅτι παύτα. γίνεται δὲ κατ' ἔννοιαν μὲν ὀλαμῶς, ἐν δὲ τῇ μεθόδῳ, καθάπερ ἔφην, εἰπὼν τὸν πλείω, μᾶλλον δὲ τὸν πᾶσαν ἔχει δύναμιν ἡ τοιαύτη δεινότης· καὶ ὅλον δῆλον ἐξ αὐτῶν τῶν παραδειγμάτων. ὁ γὰρ σφόδρα ἠθικαῖς καὶ ἀνειμέναις καὶ ταῖς ἐννοίαις καὶ τῇ λέξει καὶ πᾶσι τοῖς ἑπομένοις τῇ λέξει, οἷον, σχήμασι, κώλοις, συνθήκαις, ἀναπαύσεσι, ῥυθμοῖς, ὁ πᾶσι δὴ τούτοις ἠθικῶς καὶ ἀφελῶς καὶ ἀνειμένως λοκοῦντα λέγειν, ὑποῤῥύπτει που καὶ κατασκευάζει ἃ βούλεταί τις μᾶλλον, ἢ εἰ μὴ ἀνειμένως μηδ' ἀφελῶς ἐλόμενος λέγειν· καὶ ὅλον καὶ ἐν προοιμίοις καὶ ἐν κατασκευαῖς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασι ποιεῖν, σφό-

λόγῳ τῷ καὶ ὄντι ἀληθῶς πλατεῖ καὶ μακρῷ ὄντος ἐστίν· ἔτι πρὸς ταύταις αἱ μὲν μεγέθος ποιαὶ ὅσαι, καθ' ὃ μὲν ἅπασαι, οἷον ἀκμή, στενότης, καὶ πλατεῖαι· μέθοδοί τε ὡσαύτως, ὅσαι τε ἔοικασι ταῖς προειρημέναις γνώσεσι, λέγω ταῖς ἀποδεικτικαῖς καὶ βαθείαις, καὶ ἔτι πᾶσαι αἱ ἴδιαι τὸ μέγεθος ποιαὶ σῶμα ἰδεῶν, ὃν δὴ νομίζουσιν οἱ πολλοί, ταῦτ' ἐστὶν μόνον πλατύτητα· καὶ γὰρ καὶ ἡ λέξις τούτων τῶν ἰδεῶν, ἁρμόττει τῇ ὄσῃ καὶ φαινομένῃ πλατύτητι, αἱ γὰρ στενωπαὶ καὶ τραχεῖαι καὶ σφοδραί, καὶ ὅλως αἱ τεθραμμέναι, πλατεῖαί τέ εἰσιν ὡς ὄντως διὰ χάργειαν, ὅτε τι πρᾶγμα διὰ χάργειας σημαίνοιεν, εἰς πλέον παραλαμβανόμενοι, καὶ φαίνονται τοιοῦτο διὰ τὸ αὐτό, σχήματα δὲ καὶ σωθήκην τά τε λοιπὰ ἐφεξῆς ἅπαντα, ὄχ ὅσα δὴ πασῶν ἥμισυ τῶν ποιῶν τὸ μεγεθος ἰδεῶν, ταῦτά ὅσα καὶ τὸ πλατύτητος, ἀλλ' ὥσπερ τὸ στενότητος ἥμισυ καὶ ἀκμῆς, λαμπρότητός τε καὶ πολιβολῆς· μᾶλλον δὲ καὶ ἰδέας ταύτης καὶ τὸ κατὰ συστροφὴν σχῆμα, οἰκεῖον. λιτὰ μὲν γὰρ μεγάλη, φύσει τε κέχρηται, καὶ φαίνεται χρώμενον· οἷον, ὁ γὰρ μεσήνιος λακεδαιμονίοις ἀφιγμαι κελεύων, ὡς ὀρχομενόν καὶ κορώνειαν τότε θηβαίοις πᾶσαν τὰ λίκαια νομίζειν

φορόντως, γὰρ δεῖ πολὺ δὴ πλατυτέρας οἷον, ἐγὼ δὲ ὀλίγα συμπεριβόλαιά φημί σοι περιβεβλῆσθαι μᾶλλόν τοι, σὲ μὲν πολλὰ καὶ λεπτά, ἐμαυτὸν δὲ ὑπὲρ τούτων τὰ βέλτιστα. πάλιν τὸ γὰρ τῷ πολὺ σεφανοῦσθαι πολυτελοπρεπῶς εἰρημένον· οἷον, οἷς γὰρ ὄνειδος ἐγράψατο προβουλεύματος, τούτοις ἂν μάλιστα συκοφαντεῖν φανήσεται. τὰ ἑξῆς· οἷον, ὄνομα ἂν μὲν ἐπέλωνα ταῦτα ὄντα, ὧν δὲν σὺ γέγραφας, ἃ δ' ἔφησιν ἡ βουλὴ λέγειν αὐτὶ τούτων μὴ γιγνέσθαι, ταῦτ' ἔσθ' ἃ μάλιστα κακὸν τὸ γὰρ θύμημα δεῖ διδόναι, τὸ ἑφεξῆς· οἷον, τὸ λαβεῖν δὲν τὰ διδόμενα ὁμολογῶν γίγνομον εἶναι, τὸ χάριν τούτων ἀποδόναι, πραττόμων γράφης; πάντα γὰρ πολυτελοπρεπῶς διόλου γε ταῦτα δεῖ λόγῳ κέχρηται· ἐπειδὴ δὲ μετιάσω, φησί, τὸ ὠνεῖσθαι, ὁμολογεῖς καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ τι αὐτιλαβεῖν, γίγνομον εἶναι. εἰ γὰρ μὴ ἐκεῖνο πρᾶττόμενον, δὲ δοκεῖ. ἀλλ' ἡ μὲν γνῶσις τοιαύτη, ὁ μὲν ὅτε μέθοδος, ὅτε ἡ ἀγγελία δοκεῖ πως φαίνεσθαι λεπτὴ εἶναι καὶ ἔστι τοιαύτη ἑκατέρα· ἀληθινὴ δὲ μᾶλλον καὶ ἀθικὴ μετὰ κάλλους καὶ σφοδρότητος φαίνεται. δῆλον δὲ δοκεῖ καὶ ἐκ τῆς ἑφεξῆς εἰρημένων ὄντων, ὅτι σφοδρὰ ταῦτα καὶ ἀθικὰ ἦν, γὰρ λέοντι δὲ ὅλως εἰσήχθη, ὄνομα γνῶναι μὴ αὐτὸς καὶ αἰσθέσθαι,

λόγῳ

λόγοι, καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ φιλιππικοί, καὶ τὸν λημοσθένη οἱ πολλοί. καὶ γὰρ βάλετο σοκεῖν δεινὸς εἶναι λέγειν γνῶναι τοῦτο, ὃς γε καὶ ὁμολογεῖται σφόδρα τε καὶ σαφῶς δεινότατον γεγονέναι λέγειν τε καὶ σοφιστὴν· καὶ δόξαν μόνον φαίνεται τοιοῦτον γνῶναι, ἀλλὰ καὶ ἔστι. καὶ ἔστι μὲν ὄντως γνῶναι δεινός, ὥσπερ καὶ γνῶ ἅπασιν αὐτοῖς τοῖς λόγοις, εἰς δέον δὲ καὶ καιρὸν εἴδεται τινὰ λόγον χρησάμενον. ἐλέγχεται μὲν γὰρ γνῶναι τῇ φανερᾷ δεινότητι, οὐχ αὑτὸν ἅπαντα τὸν λόγον· διότι δέ, ὄχι νῦν καιρὸς εἰπεῖν· ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπανιτέον. ἔστι μὲν γὰρ ὄντως γνῶναι δεινός, δοκεῖ δὲ εἶναι καὶ φαίνεται δεινός, τῷ λέγειν ὅτως καὶ τὰ τοιαῦτα οἷα πάντας αἰδάνεσθαι, ὡς ὁ κατὰ σὺ πολλὸς ὅτι τὰ λεγόμενα, ὅτε ταῖς γνώσεσιν ὅτε τοῖς λοιποῖς. τοιγαροῦν γνῶναι μὲν τοιαύτης δεινότητος ἁπαράδοξοι καὶ βαθεῖαι καὶ βίαιοι, καὶ ὅλως ἀπόδεινοι νομίσαι· οἷον, οὐ μὴν ἀλλ' ὡδεικῶς ὦ ἀθηναῖοι τοῦτ' ὁ δυσμαχώτατόν ὅτι τῶν φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιον ὑμῖν ἢ πάλιν, ὁ γὰρ ὅτι χείριον ἐκ τοῦ παρελθόντος χρόνου, οὐδὲ πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιον ὑπάρχει· καὶ πάλιν, ὁ δὴ καὶ βίαιόν ὅτι σφα-

σίωμ δ' αὖ, ἕτερ☉ μὲν γὰ φιλιππικοῖς, ἕτερος δὲ γὰ συμβολυτικοῖς, δεινός γε μὲν ἅπαντα χῶ, εἰ δὲ νεῦ μὲν καὶ ἐὰν δοκεῖ δεινός· νεῦ δὲ ὃ δοκεῖ, κ᾽ οὐχ αὐτὸ κομιδῇ δεινόμ ὄν· καὶ ἡ ὄσης δεινότητ☉ ὡς ἀληθῶς, τὸ δύνασθ᾽ σεῦ ἐπισήμη, τούτων ἕκασα ποιεῖμ γὰ δέοντι. ἀλλ᾽ ἤδη γε πρὸ αὐτ☉ τούτωμ λεκτέομ. δεινός ζίνεω λόγ☉, ὁ μὲν ☪ ἔσι καὶ ἐὰν δοκεῖ, οὐτωρ κ᾽ μόνον οἱ πολλοί, κ᾽ τάχ᾽ αὖ ἡμῖμ ἀμφισβυτήσαντες πρὸ τ ὀνόμαζος τ δεινότητ☉ λέγουσιμ ἐὰν δεινόν· φανερόμ δὲ ἔσαι οὐχ αὐτίκα ἐκ τ ῥηθυζομένωμ. ἀλλ᾽, ὅπερ ἐλέγομεν, δεινός λόγος, ὁ μὲν κ᾽ ἔσι ☪ ἐὰν δοκεῖ· ὁ δὲ, ἔσι ☪, δ μὲν δοκεῖ· ὁ δὲ δ κ ἔσι μὲν, δοκεῖ δὲ ἐὰν. πρὸ δὲ τ μήτε ὄντ☉ μήτε δοκοῦντ☉ ἐὰν τοιοῦτο, πρὸ τὸμ δ᾽ αλαβεῖμ. γίνεται δὲ ὁ μὲν εἶναί τι δοκῶμ καὶ ὡς ὄντως δεινός, κατά τε γνῶσιμ, ☪ κατὰ τἄλλα πάντα, καθ᾽ ἃ ☪ τὰ λοιπὰ εἴρηται τοῦ λόγ· ὁ δ᾽ ὢμ ☪ δεινός, δ᾽χὶ δοκῶμ δ᾽ ἐὰν, τὸ πλεῖσομ ἔχει πρὸ τὴμ μέθοδομ· ὁ δ᾽ αὖ, δοκῶμ μὲν ἐὰν δεινός, δ μὲν τοιοῦτός γε ὢμ ὡς ἀληθῶς, δι᾽ ἣ λέξεως τὸ πλεῖσομ γίνετ. τούτωμ δὲ, τοῦμὲν καὶ ὄντ☉ δεινοῦ καὶ δοκοῦντ☉ ἐὰν τοιοῦτο παραδείγματα, οἵ τε κατὰ φιλίππ

λόγοι,

νιφάδεσιν ἐοικότα χειμερίοισι, καὶ ὅλως ὀξὺ μέγας ζεφ λόγῳ καὶ σφοδρὸς καὶ λιπαρμένος· ἐὰν δὲ ἐπᾶραι καὶ λιαχέαι τρυφῶντας ἀνθρώπους, γένεσθαι εἰς αὖθις φιλανθρωπίας βάλητται, ὀπὲτι ὡσαύτως· ἀλλ' ὁ γὰρ ἔγωγέ τί φημι τέλος χαμαίσορον εἶναι, ἢ ὅταν δύσφορος ὢν μὴ ἔχῃ κατὰ λῆμον ἅπαντα, καὶ τὰ ἑξῆς. ὅτω καὶ ὁ τοῖς προσώποις τὸ λέον ἀποδιδὸς (οἶμαι) ποιήσει ῥήτωρ· ἄλλον μειλιχίοις, ἄλλον σεμνοῖς ἐπέεσι παροξύνων. τί οὖν ὁ πρὸς τὸ δεινότητος ὄνομα ἡμῖν διαφορούμενος, φήσει πρὸς τούτων, εἰ ὁ αὐτὸς νῦν μὲν λεπτός, νῦν δὲ ὁ λεπτὸς ἡμῖν; ἐγὼ μὲν γὰρ κἀντεῦθα κἀκεῖσε τὸν αὐτὸν εἶναί φημι, καὶ τῇ αὐτῇ χρῆσθαι λεπτότητι καὶ τέχνῃ, τοῖς εἴδεσι τοῦ λόγου γινώσκοντά τε ὡς δεῖ χρῆσθαι καὶ δυνάμενον. καὶ τί δεῖ παραδείγματων ἄλλων, ἔξὸν ἀπ' αὐτοῦ γε τοῦδε ἰδεῖν τοῦ ῥήτορος; καὶ γὰρ ὅτος λεπτὸς μέν ἐστι, καὶ ὁ αὐτὸς παντα χοῦ μὲν χώρων ἀφιστάμενος οὐ δυνάμει γε πᾶσιν, εἰς λέον δὲ καὶ ἑκάστην χώραν γνώμας, καὶ ταῖς ὑποθέσεσι, καὶ τοῖς καιροῖς, καὶ τοῖς προσώποις τὸ λέον ἀποδιδούς. ἄλλος μέν ἐστιν ἐν ἰδιωτικοῖς, ἄλλος δὲ ἐν δημοσίοις· καὶ τῶν δημο-

βγήτα, τεκμαιρόμενο ὅτι δεινὸν αὐτ ῥήτορα βελόμενο δεῖξαι ὁ ποιητὴς, φοβερόν τε καὶ μέγαν κατὰ τοὺς λόγους πεποίηκεν· οἷον γὲ, νιφάδεσιν ἐοικότα χειμερίοισιν ἔπεα φάρυγγι βάλῃ· εἰ ταῦτά τις ἡμῖν λέγων, περὶ τοῦ ὀνόματο τῆ δεινότητο διοίσειε, πρῶτον μὲν ἀγνοεῖ, ὅτι τ, ὡς ἐγὼ λέγω, δεινὸν ῥήτορα ὁ ποιητὴς δείκνυσιν (εἰς δέον γὰρ καὶ κατὰ καιρὸν τῇ μεγέθει καὶ τῇ ταχύτητι καὶ τῇ σφοδρότητι κέχρηται ὁ δεινοτεὺς αὐτῇ· ἅτε τοῦ λόγου κατά τε ἀλεξανδρον καὶ κατὰ τ τρώων, διαφορᾶς δεομένου ἔπειτα, τί φήσει περὶ τοῦ, αἰδοῖ μειλιχίῃ ἀγορευέντο; μὴ τοῦ δε, θεός μορφὴν ἔπεσι σέφας; εἰ γὰρ μὴ δεινότητος εἶναί τινο ἐρεῖ τοῦτο, ἀλλ' ἄλλου τινός, τί φήσει περί τε τοῦ φ φαίαξιν ὁ δεινοτέως, καὶ ὧν αὐτόθι διημαρτεῖ; ὁ γὰρ αὐτὸς δήπουθεν ὅτι κἀν ταῦθα κἀκεῖ· ἀλλ' ὐχ ὡσαύτως τῇ λόγῳ χρῆται, δεινὸς ὢν ὡς ἀληθῶς, καὶ ταῖς ἰδέαις τοῦ λόγου εἰς δέον τε καὶ κατὰ καιρὸν χρῆσθαι δυνάμενος. αὖ μὴ γὰρ κατηγορῇ βίας, ἁρπαγῆς, μοιχείας, παρανομίας, ἀσεβείας ἢ εἰς τ ξυνίον δία, τ ἄλλων, ἃ αὖ τις εἴποι κατὰ τοῦ ἀλεξανδρου καὶ τῶν τρώων εἰκότως, τό τε ὄπα τε μεγάλῳ ἐκ κήδεο ἴκησι, καὶ ἔπεα

νιφά-

ἕκαστον εἴτις εἰδείη, ποτὲ μὲν δεῖ, πότε δ' μὴ δεῖ λέγειν, καὶ πῶ καὶ μέχρι πόσου, καὶ πρὸς ὁντινα καὶ πῶς, καὶ διότι. ☞, εἰ μὴ εἰδείη μόνον, ἀλλὰ καὶ δύναιτο παύτως αὖ εἶη διδάσκειν ῥητόρων, καὶ οἷος ἅπασαντας περιελήλυθεν, ὥστε πρὸ καὶ ὁ δημοσθένης περιήλυθεν. ἐπεὶ ☞ δεινὸν εἶποι τις ποιητήν, ὥσπερ ὁ θεόκριτος εἶπεν γὰρ χάρισιν, ἢ ἱέρωνι τὸν σιμωνίδην, εἰ μὴ δεινὸς ἀοιδὸς ὁ κήϊος αἰόλα φωνέων βάρβυτον ἐς πολύχορδον, γὰρ αὖ φράσιθῆν' ὀνομάσας· ὅδε μὲν ἄλλ' ἢ τοῦτο διήπτεθεν λέγει, ὅτι τοῖς τῆς ποιητικῆς ἰδίοις εἴδεσιν οἷός τε καὶ δύναται χρῆσθαι. ὁ γὰρ δεινὸν ἀοιδὸν ὅτω λέγοι αὖ τὸν σιμωνίδην, ὥσπερ οἱ πολλοὶ λέγουσι δεινὸν ῥήτορα, τὸν ταῖς βαθείαις καὶ πολυνενοημέναις γνώμαις καὶ μεθόδοις χρώμενον καὶ ☞ λέξεσι μέτρου ἐχούσαις, καὶ τοιοῦτον ποιοῦντα· εἰ δέ τις ἡμῖν περὶ τοῦ ὀνόματος διοίσειεν, δεινὸν μὲν ῥήτορα λέγων τὸν φοβερὸν ἢ μέγαν ἢ ἰσχυρόν, καὶ πάντα τοῦτα (τὸ γὰρ τῆς δεινότητος εἴδεσιν τάττειν οὐ ἀρχαίους ὧν τόπων· ὧν καὶ τὸν φοβερόν. οἷον, αἰδοῖός τέ μοι ἐστι φίλε ἑκυρὲ δεινός τε καὶ δεινή τε καὶ σμερδνή τε· ὧν τὸ μεγάλον, καὶ ἰσχυρόν, αἰνῶς ἀθανάτοισι θεοῖς εἰς ὧπα ἔοικε) προσιθέαν δ' καὶ τὸ περὶ τοῦ ὀλυσσέως φη-

ΠΕΡΙ ΔΕΙΝΟΤΗΤΟΣ.

Ἡ δεινότης ἡ περὶ τὸν λόγον, ἔστι μὲν κατ' ἐμὲ γνώμην οὐδὲν ἄλλ' ἢ χρῆσις ὀρθὴ παύτων τῶν τε προειρημένων εἰδῶν τοῦ λόγου καὶ τῶν φαντασιῶν αὐτοῖς. ἔτι δ' ἐστὶν ἕτερον σῶμα λόγου γίνεσθαι πέφυκε. τὸ γὰρ εἶναι δεινὸν καὶ κατὰ καιρὸν, καὶ τὸ ὅτως ἢ ἐκεῖνος εἶναι τε καὶ δύνασθαι χρῆσθαι πᾶσί τε λόγοις εἶδεσι καὶ πάσαις αὐτιθέσεσι καὶ πίστεσιν, γνώσεσί τε προκαταρκτικαῖς ἢ κατασκευαστικαῖς ἢ καὶ ἐλεγκτικαῖς, ἁπλῶς τε, ὅπερ ἔφην, τὸ πᾶσι τοῖς πεφυκόσι σῶμα λόγου ποιεῖν, χρῆσθαι δύνασθαι δεόντως καὶ κατὰ καιρὸν, ἢ ὄντως δεινὸν εἶναι ἔμοιγε δοκεῖ. ὥσπερ γὰρ δεινῶς χρῆσθαι πράγμασι λέγεται δίκαιον, ὃς εἰς δέον τοῖς πρακτικοῖς πράγμασι χρώμενον, οἷον ὕλῃ τινὶ ὄντι τῷ ὥσπερ τέχνης αὐτῇ, καὶ δεινὸς στρατηγὸς ὁ τοῖς ὑπὸ τὴν στρατηγίαν πράγμασιν εἰδὼς εἰς δέον χρῆσθαι, ὕλῃ ἢ δίκαιον ἢ ταῦτα τῷ στρατηγῷ παύτως, ὅτω καὶ ῥήτωρ ἂν εἴη δεινὸς, ὁ τοῖς τῆς ῥητορικῆς πράγμασι καὶ ταῖς ὕλαις αὐτῆς εἰς δέον χρώμενον. πράγματα δ' ἂν εἴη καὶ ὕλη δίκαιον ταύτης τὰ προειρημένα, λέγω τά τε εἴδη τοῦ λόγου καὶ τὰ λοιπά. τούτων γὰρ

ἕκα-

τον λιθόναι τὴν μορον καὶ τ κοινὴ πεπολιτῶν μένων. ἀλλ' ὅμως δὲ καὶ τῇ ἀθηναίσεν γλώσσαις-κῇ κέχρηται, τῇ, ὡς ἔοικεν, ἵνα τὸ, ἄκων αὐτὸ ποιεῖν γλείξηται, καὶ ὡς ἀναγκάσαντ⊙ τὸ ἀεὶ χίνδ. εἰ δὲ καὶ λεινῶς μεθοδεύεται τὸ νόημα, ὅπερ ἐβούλετο ποιῆσαι, γῶδ' ἐξαμένδ τὸ ῥήτορ⊙ ὅτι κατ' ἀνάγκην καὶ τὸ ἐχθρὸ βιασαμένδ τὸ ἀτὼ ποιεῖ, μὴ θαυμάσῃς. ἀεδὸν γὰρ ὀδὲν τ τὸ ῥήτορ⊙, ὃ λὴ πολλάκις εἶπον, ἀπὸ μακρᾶ λεινότητ⊙. ἀλλὰ νῶ, εἴπερ βαρύ ὅτι τὸ ἐρημένον, ὥστε πλέον· πρὸς γὰρ ταύτης νῶ ἡμῖν πρόκειται λέγειν ἢ ἰλιάς. πρὸς δὲ λεπτότητ⊙ ὡς πολλάκις ἐπηγγειλάμεθα, ἐρῶμεν αὐτίκα. καὶ γὰρ τὸ τάξιν ἔχει μετὰ πάσας τὰς προειρημένας ἰλιάς, εἰ καὶ τῇ λιτάμει πρῶτον πασῶν ἡμῖν αὐτὸ κατατακτέον. ἀλλ' γῶ νοιαι μὲν αὖ τοι, καὶ μέθοδοι βαρύτητ⊙, λέξις λέτις ἤ τι ἕτερον τ ἐπομένων ταύτῃ; ὡς ἔστιν βαρύτητ⊙ ἴλιον, δῆγῶ ὅτι. φαίην δ' ἂν ὅτι κὴ μᾶλλον ἕτερόν ἁρμόττοι αὖ αὐτῇ ἢ ὅσα ταῖς ἠθικαῖς ἰλιάσιν ἥρμοσε· λέγω δὲ τῇ ἀφελείᾳ καὶ τῇ ἠθικείᾳ, καὶ ἔτι ⟨ῥ⟩ γλιαθέτῳ καὶ οἷον ἐμψύχῳ λόγῳ.

μ

ἀσφαλέστερον νῦν οἰκήσασιν ἀποδόμενοι τὰς
ναῦς. ὁ γὰρ ἐπιβουλεύσειν αὐτοῖς δόξαν τοῦτο γε
αὐτό, διότι τὸν νεώριον ἔτειχον; ὅτε βασιλέα, ὅτε
ἄλλον τινὰ δόξαν. δόξαν γὰρ τοῦ μεῖζον σεσῶσθαι τὴν ἐλ
λάδα, καὶ τὸ μηδὲν ὠφθαι τὰς ναῦς πρὸς τοῦ
χρείαν· ἢ ὅλως τὰ ψευδῆ δόξαν τῶν ψευδῶν ψ
δέξεται ταυταχοῦ. ὁπερὶ ἴλιον μὲν ἦ εἰρωνεί
ας, ἐργασικὸν δὲ ἦ βαρύτητος. καὶ μοῦ καὶ
τὸ πρὸς τὸν ὁμολογουμένων ὡς ἀμφισβητουμένων
εἰς ἐρώτησιν ἐκ διαπορήσεως καθίσαθαι, βα
ρύτητος ἴλιον, ὅτι ἀπήλλακται ἢ δὲ ὧδε εἰ
ρωνείας· οἷον ἆρα μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς πένη
σιν ὑμῶν δοκῶ; καὶ τὰ ἑξῆς. ἢ ὁ θουκυδίδης,
ἆρα ἄξιοι δοκοῦμεν ὑμῖν ὦ λακεδαιμόνιοι; διὰ
τοῦτο ὅτι καὶ τὸ ψευδιάζειν πρὸς τὸν ὁμολογουμέ
νων, ὃ δὴ καὶ τοῦ ψευδοθέτου ἔφαμεν ὡς ἂν
λόγου. εἰ δὲ καὶ ψ αὐτοῖς οἷς ἐτιμᾶτε, ἡδίκηκέ
τις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον μισοῖτ' ἂν ἢ σώζοι
τε δικαίως; εἶτα ἡ ψευδοίασις μετ' ἐπικρίσεως,
ἐγὼ μὲν οἶμαι πολλῷ. καὶ ὧδε δὲ, εἰρωνείας
τις, τὸ ψευδιάσαι πρὸς τὸν ὁμολογουμένου. παρα
πλήσιον δὲ τούτῳ καὶ τὸ ἐπικρίνειν τι ὡς δέον
γενέσθαι, ὃ βούλῃ ψευδάκνυσθαι ὅτι ὁ δέον· οἷον,
μέλλων δὲ τὸν τε ἰδίου βίου πάντος, ὡς ἔοικε, λό

γον

πάντως ὁ λόγος σφόδρα ἢ ὀλίγον τι, τὸ δὴ βαρύτης, καὶ ἀμαυρὸν ὑποφαίνεται· οἷον, πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρεῶν τούτων τὰ πράγματα ἔχει; ἐν μὲν δὴ τοῖς ἐσχηματισμένοις ὧδε βαρύτητι φύσεως ζητήμασι, δύναται καὶ τὰ τῷ τοιούτῳ μέθοδον ἐπ' ἀμφοῖν ἐκπρεπὴς εἶναι ἡ βαρύτης· ἐαυτῇ τε ἐφ' ἑαυτῇ, ἐαυτῇ τε ὑπὸ τῆς ἐχθρᾶς τις ἐθέλῃ χρῆσθαι τῇ εἰρωνείᾳ· οἷον ὁ θεμιστοκλῆς ἔλεξεν τοῖς ἀθηναίοις εἰς τὸν ναυοικισμὸν ὠφελήσειν τὰς ναῦς, ἐπεὶ πάντων ἤκουεν αὐτὸν λέγων, ἐαυτὸν προσαγγέλλει. αὐτός τε γὰρ πάντα ἐφ' οἷς θαυμάζεται, φήσας θανάτου ἄξια ἐαυτῷ πεπρᾶχθαι. καὶ γὰρ ὅτι τὸ χρῆσθαι μόνος οἶδεν, ἀτιμίας ἄξιον εἶναι· διότι μηδὲν ὄφελος. καὶ ὅτι κράτιστος ἐν ταῖς ναυμαχίαις ὤφθη. καὶ ὅτι ὁμοίως, τά τε ἄλλα πλανησίως· τούς τε πεπεικότας ναυσὶ πιπράσκειν τὰς ναῦς, θαυμαστὸς ἐστὶν πολίτας καὶ μόνους τὸ συμφέρον εἰδέναι, καὶ μαθεῖν μέν τι φύσει καὶ τύχῃ, τὸ μὴ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸν κεκρατηκέναι αὐτιλέγοντες ὅτε ἐπέθεν ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς νῦν θαυμάζουσιν αὐτὸν καταγινώσκει. ὅτε γὰρ ἐκλιπεῖν ἔδει τὴν πόλιν, ὅτε ὅσα ἄλλα εἰπεῖν ἔχει. προδόσει ἢ βαρύτητα, καὶ τὸν κυρσίλον ὅτι στεφανοῖ, ἀλλ' οὐ καταλιθοῖ ἔδει· καὶ ὡς

βάταλος, οἰνομάς τ κοθωκίδα, σὸ πλείονος ἄ-
ξι⊙ ὧν ἐφαύλω τῇ πόλει. δία γὰρ ἀμφοτέρων
τ ὀνομάτων, τ τε βατάλα καὶ τ οἰνομάδ, τὰ
ἐναντία ζῆς ὀνόμασιν αὐζῆς δηλῶτ. τό τε γὰρ
βάταλ⊙, ὄνομα ὧν μαλακία λεγόμενον, ἐφ'
οἷς αὐ δρείως πρᾶξεν τ κοινῶν, τέθεικε· δι' ὧν
δὲ μηδὲ βάταλ⊙, ἀλλ' εἴ τι τότῳ ἐναντιώτατα
τόν ὄντων ὄνομα καλεῖσθαι αὖ δικαίως αὖτ οἶ-
μαι δείκνυσι· τό τε οἰνόμα⊙, ἔχον τι μέγα καὶ
τραγικόν, ἐφ' οἷς ταπεινὸς καὶ αὖαν δρος ὁ αἰ-
χίνης ὤφθη, τεθνᾷ, ἀφῶς τ ἐναντίων αὐτόν
ὀνομάτων ἄξιον ἀποφαίνει. εἰ δέ τι ὄζ καὶ
σκώμματ⊙ ἔχει, ἐτέρα λόγα. ἀλλὰ μέθοδ⊙
μέν τοι βαρύτητ⊙ αὕτη, ἰδία δὲ εἰρωνείας·
εἰδέναι μέν τι χρὴ, ὅτι πᾶσα εἰρωνεία ὁμοίαν ἔ-
χει τὴν βαρύτητα. δῆλον δὲ ὄζ καὶ τ προει
ρημένων γεγωῆσθαι νομίζω. ὅτε μὴ γὰρ ἐφ' ἑαυτ
τις χρῶτο τῇ εἰρωνείᾳ, οὐ μάλιστα, εἰ πρὸς σὺ δι
κασὰς, ἀλλὰ μὴ πρὸς τ ἐχθρὸν λέγοι, καθαρὰν
ποιεῖ τ βαρύτητα· οἷον ὅτι ⊏ ὁ, ἐμοὶ μὲν ὡς, εἴ τ
τις ὦ ἀθλιωκαῖοι βέλετε νομίσαι μανίαν· μανίαν
γὰρ ἴσως ὅτι τὸ ὑπὲρ δύναμίν τι ποιεῖν. ἐν τοί
τῃ γὰρ ἐκπρεπεῖ βαρύτητι ὅτε μέν τι κατὰ τ
ἐχθρῶν τις χρῶτο τῇ εἰρωνείᾳ, τὸ μὴ αὐ⊙ ἴσχει

παύτως

προοίμιον λύθυς τοιοῦτόν ὄστιν ἅπαν· οἷον, γνώμιζον μὲν ἀφ' ὧν ἐπολιτευόμην, οὐχ ὅπως μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, τοιοῦτος πεφύσθαι, καὶ τὰς ἐξῆς. γίνονται μέν τοι βαρύτητος καὶ τῆς ἐπιεικῶν πως ἐν ἅπασι γνοιῶν, μεθοδευθεῖσαί πως· ὅταν δὲ λάθῃ μειονεκτῆσί τις ἑκών, ἢ συγχωρῆ πλεονεκτεῖν τὸν ἐχθρῶν, ἢ καὶ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ λόγου φαίνηται, ἢ ἑαυτῷ, ἢ τῷ ἐχθρὸν ἀξιῶν, καὶ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων· τοιοῦτοι δὲ αἱ εἰρωνεῖαι, μεθοδοί τινες ὄσαι λήθωσιν· οἷον, ἐμοὶ δὲ ὡς εἴ τε τις ὦ ἀθλιωτάτοι βάλετο νομίσαι μανίαν· μανία γὰρ ἴσως ὄστιν ὑπὲρ δύναμιν τί ποιεῖν, πάνυ γὰρ βαρέως φέρω τοῦθα τῆς φιλοτιμίας ἑαυτοῦ, μανίαν ὀνόμασε, κἀκεῖνο δὲ ὅ, ὡς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρησῶν τούτων τὰ πράγματα ἔχῃ; τοιοῦτόν ὄστιν· ἡμῖν πολλὰ ἔχομεν τοιαῦτα πεφαλείγματα· ὃ δὲ τοιοῦτον ἅπαν εἶδος, ὡς ἔφην, μεθόδου μᾶλλόν ὄστιν. αἱ γὰρ εἰρωνεῖαι μέθοδοί τινές εἰσιν δηλαδὴ, αἳ δὴ ποιοῦσιν φέρεσθαι τὴν βαρύτητα, ἀλλ' οὐκ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἔχει τι βαρὺ ἢ φύσις. καὶ ποιοῦσί γε τὴν βαρύτητα, ὡς ἔφην, φέρεσθαι τῶν ἐναντίων οὗ δὴ ἢ λέγῃ ὁ τῇ εἰρωνείᾳ χρώμενος, φέρεσθαι δοκεῖ μεθόδου· οἷον, τότε τοίνυν ὁ παμπόνηρος ἐγὼ

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

λόγ· κῶλα δὲ καὶ σωθήκη, αὐάπαυσίς τε, καὶ ὁ ἐκ τούτων, οἱ ῥυθμοί, καὶ πάντα ταῦτα παραπλήσια τοῖς γὰρ σφοδρότητι, πλὴν ὅτε οἰκτου κινοίη τις, ἐλεεινολογοῦμεν. τότε γὰρ ἀφελεστέρων δεῖ τούτων ἁπάντων. καὶ χρή γε. ζῆς πρὸς ἀφελείας ῥηθεῖσιν ἕπεσθαι γὰρ ζῆς ζιόν= ζις. ἀκριβέστερον δὲ καὶ περὶ τούτων, ὅπερ ἐπηγγελάμεθα πολλάκις, γὰρ ζῆς περὶ μεθόδου δεινό τητος, ἡμῖν λελέξεται.

ΠΕΡΙ ΒΑΡΥΤΗΤΟΣ.

Βαρύτης, γνώσεως μὲν ἔχει τὰς ὀνειδιστικὰς ἀπαιτούσας, ὅταν δύσκολός τις ἑαυτοῦ λέγωμεν, ὁ μισθενὸς ἢ ἐλαττόνων ἀξιῶσθαι· ἢ καὶ τἀναντίον, ὅτι καὶ τιμωρίας αὐτὶ τιμῆς ἀξιοῖ, ὀνειδίζει. ὅτω γὰρ καὶ μάλιστα βαρὺς ὁ λόγος γίνεται, εἰ πραττοιέν τις οὐδὲν ἢ μικρὰ δύσκολαίνοντας, ἢ καὶ τἀναντίον, ἀδικηκότας, εἶτα τυχόντας ὧν αὐτὸς ὀκ ἀξιώσει. ταῦτον δὲ συμβαίνει κἂν εἰ λέγοι τις, ὅτι τοῦ να μὲν φαῦλον ὄντα, τούτων ἀξιώσατε· ἐμὲ δέ, ὡς ἐσπουδακότα προαιρούμενον, τὰ γναθία. πράγματα δὲ τὰ γνωσιῶν τούτων πολλὰ γ' ἔστι τῇ ὑπερβολῇ λυκούργου παίδων ἐπιστολῇ, καὶ γε τῇ ὑπερβολῇ ἑαυτοῦ καθόλου· γὰρ μέν τοι ταύτῃ γε προ-

ὁ λόγος διὰ τὴν ἔμφασιν. διὸ τοῦτον δ' ἂν εἶναι καὶ τὸν ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους προοίμιον, ὃ τοῦ μὲν ἀγῶνος ὧν ἂν δρᾶν δίκας αἰτῆσαι τοῦ πράγματος, διὰ δ' αὐτὸ οἶμαι Τιμοκράτει εἰπεῖν. καὶ τὰ ἑξῆς σύμφωνα τῷ προοιμίῳ. διὰ μὲν γὰρ ὁ σωφέσμενος ἔτος ἐλύθη· καὶ ἔχει μυρία διαῦτα πράγματα ζητῆσι περὶ αὐτοῦ δίς ἱαλιέμοις τόδις, οἱ φασι, διηγεῖσθαι τὰ ῥήτορα. καὶ διὰ καὶ βιβλία καταλιπεῖν ἐτόλμησαν τοῖς αὐτὸν διηγήσασθαι, ἃ καὶ νῦν διελίττοντος οἱ πολλοὶ τὰ διάφορα καλῶν, οἷόν τινές εἰσιν, οὐ σώοντας πείθεσιν, ὁμοιοί (φασιν) ὁμοίοις. τῷ γὰρ αὐτοῖς ἰδεῖν τι τοιοῦτον, ὅτι ἔλαβεν ὡς ὁμολογούμενον ῥήτωρ βουλόμενος οὐκ ἐκλείπεσθαι τὸ αὐτὸ τοῦ Τιμοκράτους αἴτιον εἶναι τοῦ ἀγῶνος, καὶ μὴ δι' ἔχθραν ἰδίαν εἰσιέναι τὰ εἰσάγοντα αὐτὸν διάφορον· ὅπερ γὰρ εἴωθεν ὁ τὰ πολλὰ ποιεῖν ἐν προοιμίοις, τὰ ζητούμενα, ὡς ὁμολογούμενα εἰσάγειν, οὐκ ἂν ταῦθα πεπίηκε διὰ τὸ πολύτομον. ἔστι γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ λόγου ἡ χρῆσις αὐτῇ πολλὴ καὶ ἐν τῇ κοινῇ καλουμένῃ καὶ αὐτὰ χείρα ὁμιλίᾳ· διὰ δὲ οὐκ καὶ πολιτικὸν τὸ σχῆμα· οἷον, τότε μὲν χάριν διὰ τὸν αὐτὸν αὐτὸς αὐτὸ εἶπεν· ἀλλὰ σχήματα μὴ ταῦτα, ἐν διαβίβαστο

νοιαν. καὶ γὰρ ἀληθὲς μέν τοι χρῆμα τὸ ἀληθὲς, ἀλλὰ τι καὶ σφοδρόν· οἷον, ὅτος ὅστις ὁ τὰ θηβαίων νεῦ ὀλυρόμενος πάθη. ἔτι γὰρ ἀληθὲς ἔχει χρῆμα καὶ ἡ τοιαύτη διαστόρησις· οἷον, εἶτα, ὦ, τί ἂν εἴπων σέ τις ὀρθῶς προσείποι; γέγονε δὲ τοιοῦτον δι' ὃ, ὡς καὶ ἐν τοῖς πρὸ μεθόδου τῆς ἰδέας ταύτης εἰρήκαμεν, λέγω τὸ μὴ προσπεμπῆναι μὲν ὡς ἀστοργεῖ, γεγράφθαι δὲ ὃ ἔχει πάθος, αὖ τοῦ τοῦ λόγου. ἔστω δὲ εἴτε χρῆμα, εἴτε μέθοδός ἐστιν, ὡς ἐλέγομεν, ἀλλ' ὃν γοῦν τοῦ πρὸς τὸ γεγραφθὲν χρημάτων κείσθω· καὶ ἡ ἀποσιώπησις δὲ, γεγραφθὲς λόγος, καὶ ὡς ἀληθὴς οἷον ἐμψύχου παράδειγμα ταύτης· ἀλλ' ἐμοὶ μὲν (ὃ βάλλομαι ἢ δυσχερὲς ἔδει εἰπεῖν, ἀρχόμενος λόγος) γοῦν τοῦ ὑπὲρ μεγαλοπόλιος, ὃ γάρ τε εἰ τούτων· ἀλλ' ἐάσω τόγ' ἐπιλθὸν εἰπεῖν μοι. καὶ μὴν καὶ αἱ ὠιδικείσεις, τοιαῦται· οἷον, πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· καὶ πάλιν χειτλιάζας, εἶτα ἤυξησε τὸ γεγραφθὲν τῇ ὠιδικείσει· οἷον, δεινὸν μὲν ὦ γῆ καὶ θεοί, πῶς γάρ; κατὰ τὸ πατρῷον· αἱ δὲ γνωσικαὶ ἐπικρίσεις, ἧττον ἔχουσι τὸ γεγραφθὲς, ἠθικαὶ μέν τοι ὃ δεῖ ἧττον εἰσὶ, καὶ μᾶλλον προσήκουσι τῇ βαρύτητι· οἷον, μέλλων δὲ τὸ τε ἰδιόβιον παντὸς, ὡς

νοφῶν πεποίηκεν ὁ Ζεὺς πρὸς ἀβρᾶλάτλω πρᾶ
θεικὴ τλὼ ωαυθίαν, ὥθα ἔφη πρὸς τοῖς ἄλλοις
καὶ τό, ἢ χεὶρ Ζεὺς νεκρῶ ἐπηκολόθησεν. ἀπρο-
αιρέτως γὰρ προαιρετικὸν πρᾶθείς, τῇ ἡδονῇ τὸ
πάθος ἤυξησε. πρὸς δὲ καὶ τίσι πράγμασι, τί-
να ἁρμότει λόγων εἴλη, πολλάκις διεμαρτυ-
ράμην ὅτι ὁ Ζεὺς πρὸς διανότητος μεθόδλς
λέγειν χρὴ, καὶ ὅτι ἀκειβεσρομενεῖ λέξομεν.
χήματά γε μὼν ὁ διαθέτς κατ' ἐπιφοραὶ λό
γς, ἅπερ ἦν καὶ τὸ σφοδρὸ, αἵ τε ἀωοσροφαί·
οἷον, πρὸς σοί κατέλυομαι χίνη, καὶ σὺ πρὸξέ-
νεις αὐτόμ. καὶ αἱ μετ' ἐρωτήσεως ἀποσροφαὶ,
τά τε ἄλλα, ἡ δὰ τὸ ἐλεγκτικόμ, ἔχσαι πλέ
ον τὸ ὁ διάθετον· οἷον, τί γὰρ δή ωοτ' ὄῦβρ=
λε ἔγη σίλεω μὼν κεινομένω, ὃς ἀνεψιός ἐσί σοι,
καὶ πάλιμ θρασυβόλω πρώλω Ζεὺς τὸ νικηρά
τς θείω, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ μυρία δὲ τὸ χήματος
τότς πρὸς δειγματά· τὸ μὼν τοι, καὶ σὺ δὲ ὅ=
μοιος αἰχίνη; ὁ δὲ ἀδελφὸς ὁ σός; ἄλλος δέ τις
τὸν ὦ ῥήτορα; καὶ τὰ ἑξῆς, μετὰ βαρύτητος
δὰ τλὼ εἰρωνείαν εἰσαχθὸν, ἔχει μὼν ὀκ ὀλίγον
τὸ διαθέτς κατὰ τὸ δὲ λέξεως χῆμα, τὸ δὲ
ὅλον ὄγκμ ἠθικόμ, βαρύτητος Ζεὺς διαθέτω
μιχθεισης κατὰ τλὼ μέθοδον τλὼ πρὸς τλὼ διά

νοιαν.

φοραύ τινα. ἔσι δὲ τὸ καθ' τοῖς ἄλλοις, & μὴ μό
νον ἐν ταῖς λοιδορίαις, δοκεῖν αὐτόθεν πως κι
νδύνου λέγειν, ἀλλὰ μὴ ἐσκεμμένον· οἷον, ἀλ
λὰ γάρ μικρὸν με πρῆλθε· καὶ πάλιν, ἀλλὰ γὰρ
ἐμπέπτωκα εἰς λόγους, οὓς αὐτίκα μάλα ὕστερον
ἀρμόσει λέγειν· πολλὰ μὲν δὴ διαύτης μεθόδου τὰ
πράγματα πρὸς δεῖ ῥήτορι· ἀλλὰ πρὸς μὲν
ἐννοιῶν καὶ μεθόδου τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου, τοσαῦ
τα· λέξις δὲ πᾶσα μὲν ἡ ταχεῖα καὶ σφοδρὰ
καὶ ποιημένη, διάθεσιν ἔχει τὴν μετ' ὀργῆς·
καὶ μάλισα ἐν ταῖς ὠφοραῖς, ἐν αἷς καὶ αἱ μὴ
σωφθεῖς, αὐτόθεν ἢ ποιηθεῖσαι, καιρὸν ἔχουσιν,
ὥσπερ καὶ τὸ, ἰαμβοφάγος, & τὸ, ἔπφτ' ὦ κατά
φατε καὶ γραμματοκύφων, καὶ πᾶσαι αἱ διαύτης
καιρὸν ἔχουσι· αὐτόθεν λέξασαι ἀπό τινος διά-
θέσεως λέγειν· ἀλλ' ὡδὶ μὴ τῶν ὠφορῶν ἰσχύ-
σιν, ὅπερ ἔφην· αἱ ταχεῖαι & σφοδραὶ, & ποιη-
σί γε τ' ἀληθῆ & οἷον ἔμψυχον λόγον· ὃ μὲν ἐν
θα ἄλλο τι πάθος ψυχῆς πράσιλαβόμεν, ὁμοίως
ἔτι χρήσιμον ἂν εἴη τὸ διάτορον· ἐν δέ γε ἐλεγνο-
λογίᾳ, & παντάπασιν ἄπεισα τὸ δεινόν· ἐν-
ταῦθα γάρ, ἐν τοῖς πάθεσι λέγω, καθαρότης
μᾶλλον δεῖ & ἀφελείας, & γλυκύτητός τε καὶ ἡ-
δονῆς· πράκτης γὰρ τῷ πάθει ταῦτα· ὥσπερ ὀξὺ

ξιμμα ἀγορᾶς, ὄλεθρος, γραμματεύς. μέθοδος δέ τις οἶμαι ἡ αὐτὴ δι' ἣν ὅτ' ἐπαχθὴς ἦν ὁ κεῖ ὁ λοιδορούμενος, ἀφῶς γὼ δεικνύμην ἀὐ τῷ ὃδ' μὴ ὠὶ σημαίνειν ὡς ὑπ' ὀργῆς προήχθη, ἀὶ ὃκ ἐσκεμμένος ἦκει πρὸς τὰς λοιδορίας, ἀλλ' αὐτόθεν ἐπελθὼν αὐ ὃδ', δι' ὀργὴν ταῦτα εἴρηκεν, ὅτε λόγος τὸ πιθανὸν πλέον ἐκ τ' ἐναντίων μεθόδων ἴσχει, δι' ἃ τὴν διάθεσιν ἡ τὸ ἐμψύχως προῆχθαι. ἐὰν δὲ ὠὶ σημαίνῃ, ὥσπερ ὁ Αἰσχίνης, οἷον, δότε μοι εἰπεῖν κἀκεῖνον αὖ τ', ὅτε ὁμοίως ἔστι πιθανός, δόξεις τε ὡς ἀληθῶς εἶν φιλολοίδορος. ὁ γὰρ πεποιθότος ὅτι τὴν ψυχὴν ὀδ' ἐμπαθῶς ἔχοντ', τὸ ὠὶ σημαίνεσθαι, ὀδ' οἷον ὀργιζόμενον τὸν πάθος, ὀδ' ἀγνοοῦντ' ἃ λέγει, ἀλλὰ νήφοντ' καὶ γιγνώσκοντ' ταῦτα, καὶ ἐπισκεμμένου, καὶ ἕνεκα ἐπιδεικνύοντ' λοιδορήσασθαι δι' ἐχθρῶν· καὶ ὃκ ἔτι, ὀδὲ πιθανός ὅτι δι' μηδὲ φιλαθέτως, μηδὲ ἐμψύχως λέγειν. ὁ γὰρ φιλιαζόμενός τι λέγων, σφόδρα γε αὐτὸν γοῦν πείσει φίλον εἶναι, διὸ δὴ πιθανός ὅτιν, ὁ δ' ὡς ἑτέρως, ὃκ ἔχει τὴν πιθανότητα ὁμοίαν. ἔτι μέθοδος ἀληθινὴ καὶ οἷον ἐμψύχου λόγου, χρὴ μὲν ὃ αὐτὴν ἅπασαν τῇ προειρημένῃ, ἔχασα μέν τοι δι' ἃ

φορὰν

δ' αὖ εἰηθείη τις ἴσως χρῆμα εἶναι ὁ μέθοδον ἔστι δὲ ὁ ζητοῦντος, ἀλλὰ καθαρῶς μέθοδος. ὁ γὰρ ἁπλῶς τὰ ἀσύνδετα λέγω ποιεῖν τὸν λόγον, ἀλλὰ τὰ χωρίς τε κατασάσεως καὶ τὰς ὡς ἀπαντήσεις· αἱ δὲ ἀπαντήσεις ὁ χρήματα, ἀλλὰ μέθοδοί τινες εἰσὶ διὰ πάθων, ἢ πάντως γε γνῶσαι. ἔστι δὲ πρὸς τὰς προειρημένας ἑτέρα τις μέθοδος συνδεῖν τὸν λόγον, καὶ μάλιστα τοῦ λοιποῦ σπουδῆς προϊέναι, τὸ μηδὲ τὰς ἀκολουθίας σώζειν τῶν τοῦ λόγου χρημάτων, ἀλλ' οἷον ὀλισθαίνειν λοιπὸν τοῦ πάθους· οἷόν ὅτι καὶ ὁ ζητητὴς τοίνυν ἡμῖν δύσβατος καὶ δικαίως ψηφος ἅπασι δεδόκται. δεῖ δέ μοι ὡς ἔοικε (καὶ πρὸς φιλοθίδορον ὄντα) καὶ τὰ ἑξῆς πάντα, μέχρι τοῦ ὃν ἀπορῶν δ' ὅτι χρὴ πρῶτον σὺν τῷ σῶμα εἰπεῖν, ἀπορῶ, τῷ πρώτῳ μνημονῶ, ὀλίγα μὲν γὰρ ἀποδέδεικται ζῷου χρήματι τὰ ἀκόλουθα, ἀλλ' ἐπιπολὺ τὸ οἷον ἀκροχολοῦν διὸ καὶ μᾶλλον ἔμψυχος καὶ ἀληθὴς ὁ λόγος ἂν λοιπὸν δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ παραλείμματος, ὅτι καὶ τὸ ταῖς λοιδορίαις αὖθις τοῦ ἐπισημαίνεσθαι χρῆναι λόγον ἀληθῆ καὶ φιλιαβέτον· οἷον εἰ γὰρ αἰσχρὸς ἢ ῥαδιάμανθυς ἢ μίμος ἡμῶν κατηγορῶν, ἀλλὰ μὴ ἀντερμολόγος, περὶ-

εἴρετό τις· εἶτα ἡ ἀπαύτησις χωρὶς κατασάσεως, εὑρήσει τὰ σαθρὰ ὧν ἀθήναιοι, καὶ τὰ ἐξῆς· ὦ πάλιν, κακοδαιμονῶσι βυζαύτιοι σφόδρα γε ἀλλ' ὅμως αὐτῶν δεῖ σώζεσθαι, συμφέρει γὰρ τῇ πόλει. αὕτη μὲν τοι ἡ μέθοδος καὶ ὀργότητός ἐστιν ἰδέα, πρὸς ἣν σωδρομῆς, εἴτε συγχωρήσεως ὡς δεῖ λέγειν κἂν τῷ πρὸς ὀργότητα ἔφαμεν ἐρεῖν ἀκριβέστερον, ὅτι πρὸς μεθόδους δεινότητος λέγομεν· ἐκείνης γὰρ ἴδια τοῦτα. ἐπανιτέον δὲ ἐφ' ὅπερ ἐλέγομεν. καθόλου γὰρ τὸ χωρὶς κατασάσεως εἰς ἀρχὴν ἀσωδρέστως ἀνάγειν τὸν λόγον γνώδιάθετον τὸ ἀληθινόν· οἷον, νὴ δία, ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ γνέσθαι, καὶ τὸ μὴ γνέσθαι· εἶτα δὲ ἐπεμβολῆς ὁ κατασήσας, ἐπήγαγεν ἀσωδρέστως, καὶ σφόδρα γνωδιαθέτως· πολλὰ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν οἱ νῦν, ἃ τότε εἰ προϊδοίμην ἐγὼ οὐκ ἂν ἀπώλοντο, πολλὰ φωνεῖς, πολλὰ τὰ ἀπολωλότων ἕπεσθαι· καὶ τὸ ἐφεξῆς δὲ τοιοῦτόν ἐστι· οἷον, ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος; εἶτ' ἐπήγαγεν ὁμοίως δὲ ἀσωδρέστερον, μὴ κατασήσας, σφόδρα γνωδιαθέτως, ἕως ἂν σώζηται τὸ σκάφος, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην, καὶ πάντα ἄνδρα ἐξῆς, πρόθυμον εἶναι ἐπειδὰν ἡ θάλαττα ὑπερέχῃ, μάταιος ἡ ὠδίνη. τοῦτο δ' ἂν

δίστων· πεποιθότως γε μὴν τὸν λόγον, ὡς αὖ ὁ καιρὸς ἀπαιτῇ, οἷον μετ' ὀργῆς, ἢ θαυμασμοῦ, ἤ τινος τῶν προειρημένων. μετ' ὀργῆς μὲν οὖν ἴωμεν, ἔπειτα ὦ καθάρατε τὰ γράμματα κύφων, καὶ πάλιν, τὰ δικαῖα σωφρόνως ἐὰν δὲ ὁ ἀκάθαρτος ἐστί, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐλέγχε δέ, ὅταν λέγῃ, οὐ ταλαιπώρας φωνὰς καὶ πάλιν, ἀλλ' ὁ μὲν ἄθλιος ἄνθρωπος ἠτίμωταί τε καὶ ὕβρισται. θαυμασμοῦ δὲ παράδειγμα· οἷον, ἐγώ σοι ξυνίαν ἀλεξανδρέα δοῦλον; καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ τὸ προειρημένον δὲ τοιοῦτόν ἐστιν· οἷον· βουλεύεσθε ὦ ἀθλιώτατοι τί χρὴ ποιεῖν, θηβαίους ἔχοντες ἐν νῶσῳ; τὸ δὲ σὺν φόβῳ λόγου προϊόντος, παρὰ μὲν τοῖς ῥήτορσιν ὀκνῶ ἴσως εἶπε παράδειγμα· αἱ μέν τοι κωμῳδίαι καὶ αἱ τραγῳδίαι μυρία ἔχουσιν τοιαῦτα. ἀγανάκτησιν δὲ ἐμφαίνει τὰ τοιαῦτα, χαρίεντα, οἷ μοι· καὶ πάλιν, ὦ δρωτίων, ὦ γῆ καὶ θεοί. πεποιθότως δὲ ἐρεῖς, ὅταν λέγῃς, ἐγὼ συμπλέων ἐβεβλήκειν, πάσχειν ὅτι δεῖ ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦτα οὕτως ἔχῃ. τὸ δ' αὖ κατὰ πεποίθησιν ἐνδιαβέτως λόγος, τό τε ταῖς ἀπαντήσεσι ταῖς πρὸς τὰς ἀντιθέσεις, ἢ καὶ ἄλλως χωρὶς κατασάσεως τὰς χείρας χρῆσθαι· οἷον, ὦ δὴ προσορμιούμεθα;

τὸ φιλιάθετον τοῦ λόγου σώζειν, ἀλλ' ἁπλῶς μὲν τοι ἠθικὸς καὶ οἷον ἀφελὴς ὅτως ὁ λόγος γένοιτ' ἂν, καὶ κατὰ τοῦτο μόνον ἔχων τι τοῦ ἀληθοῦς, ὃ μὴ ἀπειθές γε τοῦτο· ἂν δ' ἀφελὴς μὴ τὸ λέγειν ὅτι θαυμάζεις, ψιλὰ δὲ καὶ καθ' ἑαυτὰ λέγῃς ἃ θαυμάζεις πράγματα, φιλανικύμενος τοῦτο αὐτὸ τὸ θαυμάζειν, πλεῖον ποιήσεις τὸ φιλιάθετον, καὶ ὡς ἀληθῶς ἔμψυχον· οἷον, καὶ τοιαῦτα σωφρονικῶς βεβιωμένα ἐὰν τοῦ ὁ ἀκάθαρτος ὅτοσί, τολμήσει βλέψειν εἰς ὑμᾶς, ἢ τὸ βεβιωμένον αὐτοῦ βίον αὐτίκα δὴ μάλα ἐρεῖ μακρᾷ τῇ φωνῇ· ἐφ' οἷς ἔγωγε καὶ ἀποπνίγομαι; ἀκ ἴσασιν ὅτοι σε· καὶ τὰς ἐξῆς. τὸ γὰρ ἐφ' οἷς ἔγωγε καὶ ἀποπνίγομαι; ἀκ ἴσασιν ὅτι σε, σφόδρα πολὺ τὸ φιλιάθετον ἔχει, ὡς δὴ θαυμάζοντος τὸν λέγοντα τολμῶντα τὰ τοιαῦτα· ἢ πάλιν, βλεύσεσθε θλωαῖς θηβαίοις ἔχοντες γὴ νήσῳ, τί χρὴ ποιεῖν; ἀκ αὐασήσεσθε; καὶ τὰς ἐξῆς· ἁπλῶς τι, ὥσπερ ἔφην, καὶ ἐν τοῖς προειρημένοις, αὕτη μία μέθοδος τοῦ λόγου τοῦ μέλλοντος ὡς ἀληθῶς ἐμψύχου φανεῖσθαι, τὸ μὴ προλέγειν αὐτὸν, ὡς ἔχοντί τι πάθος ἐν τῇ ψυχῇ, οἷον θαυμάζειν, ἢ λύπην, ἢ φόβον, ἢ ὀργὴν, ἢ ἔλεον, ἢ πεποίθησιν, ἢ ἀπιστίαν, ἢ ἀγανάκτησιν, ἢ τι τῶν

τοιούτων

ξὰ ζῳ ῥήτορί, καὶ μιῶ ☐ ϗ, καλῶ δὲ οὐθενὰς πάντας καὶ πάσας, ὅσοι τὴν χώραν ἔχουσι τῆς ἀττικῆς, ☐ τ' ἀπόλλω τ' ὠύθιον, ☐ τὰ ἑξῆς, ὃ ρ κ☉ ὅτι δὴ πάθοιμι. ἀλλὰ σκόπει εἰ μὴ ὅμοιον τ' ϗ ἐκείνῳ ζῳ, ἐπεὶ εἰ μὴ διὰ τὸ τότε βάλεσθαι σῶσαι, ἀξιώλης ἀπολοίμην ☐ προώλης, εἰ προσλαβὼν ἀργύριον πάνυ πολύ, μετὰ τότων ἐπρέσβευσα; γὼ τοῦθα μὲν τοι ☐ ἡ ὠθημονὴ τ' ἀφελείας, πεποίηκε πλέον ϗ γὼ λιάβετον, ϗ, πάνυ πολύ. ἀλλ' ὦῖ ϗ δὲ ἀρχῆς ἐπαινιτέον, ὅτι αἱ μέθοδοι τοῖ γὼ λιαβέτου λόγου χεδόν μὲν ἄῤῥητοί εἰσιν, ὅμως ἔμοιμί τολμητέον εἰπεῖν καὶ περὶ τότων, εἴ πως αὐτὰς γὼ δείξαθαι δυνηθείημεν. λέγω δίνιω, ὅτι χεδόν μία μέθοδός ἔστιν ἅπαντ☉ γὼ λιαβέτου λόγου, τὸ μὴ προλέγειν μήθ' ὡς ὄμνυσί τις, ἀλλ' ἁπλῶς οἷον ἐμπεῖναι εἰς τ' ὅρκον, μήθ' ὡς εὔξεταί τις, ἀλλ' ἁπλῶς πρᾶξαι δόξειεν· οἷόν ὅτι ☐ ϗ, ὡς μὴ δὲ νυῶ ὄφελον· οἷον, ἵνίκα τὰς δίκας τοῖς ὦῖ ζώοις ἐλάγχανον, μειράκιον ὢν κομιδῆ, καὶ ὅρκον ὄδ' ἐγένετο εἰδ' ὡς, ὃ δὲ γινώσκων, ὡς μὴ δὲ νυῶ ὄφελον. ἡ μιῶ ☐ τὸ θαυμάζειν τι πρᾶγμα, ἠθικὸν ποιεῖ τ' λόγον καὶ γὼ λιάβετον· ἀλλ' ἐὰν μὲν προείπῃς ὅτι θαυμάζεις, δὴ ἔπ' ὁμοίως

ὁ τοιαύτῃ, οἷον ὁ φύσει χειλιαστικὸς, ὡς τὸ, ἀλλ' αὐ δροτίων ἡμῖν πομπείων ὧν σκύασκὰς, αὐ δροτίων ὧν γῆ καὶ θεοί. Σαφὴς δ' ἁπλῶς ἡ μέθοδος, καὶ ὀλίγην ἔχουσα λυσιτελεῖς πρὸς καταμάθησιν· αἱ μὴν τοι λοιπαὶ μέθοδοι τοῦ ἀληθινοῦ λόγου, σχεδόν ἄρρηκτοί εἰσιν. εἴ τε γὰρ σύχας ποιοίητις, εἴ τε ἄλλο τι τοιοῦτον, οὐχ ἁπλῶς δι' ἀτῶν σύχων, ἢ δι' ἀτῶν ὁμοίων ταύταις, γίνεται ὁ λόγος· ἀλλ' ἔστι ταῦτα οὐχ ἁπλῶς κατὰ ὠφέλειαν ἠθικὰ, ἕτερα δὲ πρὸς ταῦτά ἐστιν οἷς μάλιστα τὰ ποιοῦντα οἷον ἔμψυχον εἶναι λοιπὸν τὸν λόγον· αὐτίκα τὸ, πρῶτον μὲν ὦ ἀθηναῖοι τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις. σύχη τις ὀνίνησιν, ἀλλά τι πρᾶγμα πλησίον ἔχει τοῦ· ἀλλὰ γὰρ ἐν ταύτῃ τῶν φόβων εἴημεν, ἐν σικελικοῖς οὐδὲ ἀεὶ σὺ εἰρημένων. λέγω δὲ οὐχ ὡς τοῦτο βέλτιον ὄντος, ὧν ὁ δημοσθένης εἶπε (μανίαν γὰρ ἂν εἰ τοῦτο λέγοιμι) ἀλλ' ὅτι τοῦτο ἐκείνου ἀληθέστερόν ἐστιν. ὁ γὰρ ἀπήτει τὸ δημοσθένους ὁ καιρὸς σύθυς κατ' ἀρχὰς ἀληθινόν πως, ἀλλ' ἄλλως ἠθικόν πως τὸ λόγου πρᾶγμα τοῦτο, καὶ ἐλάκνυμεν τοῦτο, ἢ ἕτερα πλείονα ἐπόμενα τούτοις, ὅτε τὸν λόγον ἐθεωροῦμεν. εὕροις δ' ἂν οὐκ ὀλίγα τοιαῦτα, ὅτως ἀληθινῶς εἰρημένα ἢ πρᾶ

γὰ τοῦ

ΠΕΡΙ ΑΛΗΘΙΝΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Ὁ γνῶλιάθετος καὶ ἀληθὴς, καὶ οἷον ἔμψυχος λόγος, τὸ μὴ πλέον ἔχει πρὸς τὴν μέθοδον καὶ τὰ σχήματα, τοῦτό τε λέξιν καὶ ὅσα τούτοις ἕπεται. γίνεται μὲν καὶ κατ' ἔννοιαν, αἱ γὰρ ἀφελεῖς πᾶσαι πάντως εἰσὶν αὐτοῦ γνῶλαθέτου· ἢ, πῶς αὖ ἔτι τὸ ἦθος ἔχειν δύναιντ' ἂν ἀκριβῶς; τάχα δ' ἂν καὶ αἱ ἐπιεικεῖς, τότε τοῦ εἴδους εἶεν, ἰδιαί γε μὴν εἰσὶν ἔννοιαι πρὸς τὰς προειρημένας, τὸ οἷον ἐμψύχου λόγου, αἱ χιλιασικαί· οἷον, αὐτὸς ὢν οἶμαι θαυμάσιος στρατιώτης ὢν ζεῦ, μετὰ γὰρ τῆς γνωμένης καὶ τοῦ εἰρωνείαν βαρύτητα, ἐπήγαγε τὸ, ὢ ζεῦ· ἑτέρα δ' ἐστὶν αὕτη δήπουθεν πρὸς τὴν προειρημένην ὅδην ἔννοια, τὸ, ὢ ζεῦ, χιλιασική. διὰ τόν δὴ καὶ τὸ, ἀλλ' αὖ δοτέον ἡμῖν πομπεῖον ἐπισκευασθὲν, αὖ δοτέον ὦ τῆ καὶ θεοί, ἀλλ' ἴσως τὸ καὶ κατὰ τὴν μέθοδον ὃ καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν· τὸ μὲν δὴ, καὶ χαρίσημον, εἰ χρὴ φράσειν, βουλεύσῃ χαρίσημον, οἵμοι, ἔχει τινὰ καὶ ἰδίαν γνῶσιν, οἵμοι, ἔννοιαν· καὶ μυρία τοῦτο πρὸς δημοσθένους λάβοις αὖ πρόσθεν εἴρματα. ἀλλ' ἔννοιαι μὲν αὗται λόγου, γνώριμοί τινες οἶμαι καὶ σαφεῖς ὀφθῆναι· εἰ δὲ καὶ μέθοδός τις, ὁ χιλιασμὸς περὶ ἔννοιαν

νλω καὶ ἀπολλωνίαν, καὶ λύο καὶ τριάκοντα πόλεις ὠθὴ θρᾴκης, ἑῶ, καὶ τὰ ἑξῆς· τούτων τοί νυν ἡ μὲν λέγουσα τὰ πράγματα παράλειψις· οἷον, ὅλως θορυβὴ μὲν λή, καὶ τὰ ἑξῆς, ἀξιοπρεπείαν μόνον μετὰ τοῦ ἤθους ποιεῖ· ἡ δὲ ὀλίγα ἔχουσα τοιοῦτον· οἷον, καὶ πόθι ὧν μή ἐστί τις ἀμφισβήτησις, ὡς ἄρα ὑπὲρ τῆς πόλεως εἴρηκεν, ἐάσω, μετὰ τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τοῦ ἤθους ἔτι τῆς πολυβολίας ποιεῖ, ἀλλὰ τῷ τοῦ ἀορίστου προσλήψει. τὰ γὰρ τοιαῦτα, ὀλίγα ἄλλ' ἢ ἀορίστου, ἤ τινος τοιούτου προσλήψεις εἰσί, κατὰ παράλειψιν μεθοδευθεῖσαι. ζήτησις δὲ ἐπιεικείας μέθοδος, ἡ τὸν καθαρὸν ποιοῦσα λόγον, διότι ἡ αὐτὴ καὶ τὸν ἀφελῆ. ὅτι γὰρ τὸν ἐπιεικῆ σύγκειται αὐτὸν εἶναι λόγον, πολὺ τὸ ἀφελὲς ἐμφαινόμενον ἔχειν δεῖ, καὶ ὁ κατὰ μικρόν, λόγων θεωρίας ἐπαΐων, σωφρονοῖτ' ἄν. καὶ μὴν καὶ ἡ λέξις τοῦ ἐπιεικοῦς λόγου, ἡ καθαρὰ καὶ ἀφελὴς σχήματά τε καὶ κῶλα καὶ συνθήκη, κατὰ ταυτὰ αἴτε ἀναπαύσεις καὶ οἱ ῥυθμοί, ὡσαύτως· εἰ δή τι καὶ ταῦτα δύνατο συλλαμβάνειν πρὸς ἐπιεικοῦς λόγου ἔμφασιν.

Περὶ

λόγ☉, ὅμως πολὺ ἐν ἦθ☉ ἐν τοῖς πολλοῖς ἐν τὸ πρόσωπον ἔχει καὶ κατὰ τὴν μέθοδον, ☪ ἴσως ☪ τὰ λοιπά, ὥσπερ καὶ οἱ συμβουλευτικοί. ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπανιτέον. μέθοδος γὰρ ἐπιεικείας, πρώτη μὲν ἡ προειρημένη· κατὰ ταύτην ἡ ἐκ πολλαπλάσεως. δοκεῖ γάρ πως ἐπιεικὲς εἶναι τὸ, ἑκόντας πολλαπλάσιον ὅσα τις εἰπεῖν ἔχοι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἢ καὶ ὑπὲρ αὑτοῦ, μὴ πολύ γε τὸ ἀξιόπιστον διὰ τὴν ἐμφαινομένην ἐπιείκειαν αἱ πολλαπλάσεις ἔχουσι. γίνονται δὲ, ὡς ἔφην, ἐπ' ἀμφοῖν, καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμῶν καὶ ἐν τοῖς ὑπὲρ ἡμῶν· καὶ γίνονταί γε δικαίως, καθάπερ ☪ τὴν μείωσιν τῆς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐλέγομεν γίνεσθαι δικαίως. ἢ γὰρ αὔτικρυς πολλαπλάσιον, ἢ εἰπὼν, οὐδὲν προσίθησιν· ἐν δ' ἐκείνοις μόνον, καὶ ὥσπερ τινὰ πρόσληψιν ἀορίστου ποιεῖται· οἷον, ☪ πολλῶν μὲν ἐστί τις ἀμφισβήτησις, ὡς ἄρα ὑπὲρ τῆς πόλεως εἴρηκεν, ἐάσω· καὶ πάλιν, πολλαπλάσιον τὰ πολλὰ δίκαια τοῦδε (φησί) καὶ τοῦδε. ἢ τοι δὴν ὅτως, ἢ τῇ μεθόδῳ χρῆται πολλαπλασιαστικῇ· τὰ πράγματα δὲ οὐδὲν ἧττον λέγει· οἷον καὶ οὐδὲν αὖ εἴποιμι τούτων, ὅτε εἴ τινας ἐκ τοῦ πολεμίου ἐλυσάμην, ὅτι εἴ τισι πενομένοις θυγατέρας συνεξέδωκα· καὶ πάλιν, καὶ ὅλως ὅτι μὲν δὴ καὶ μεθό-

θάπαξ δοκεῖν αὐτὸν εἶναι δεινὸς εἰπεῖν αὐτόν,
ἀλλὰ δεινοῖς ἐοικότας ἁπλῶς, ἔργον δέ τι δει-
νῶν ἀνθρώπων διαπράττεσθαι, σφόδρα ὑφιγή
του ἦν καὶ ὠθητορικὸν καὶ σφοδρόν, ἠθικόν δὲ
καὶ ὠδικὴν λόγον παρεχόμενον. δῆλον δ' ὅτι τοῦ
ἐν τῷ κατὰ φιλίππου ῥηθέντων, φαυλίως τῇ
ἰδέᾳ ταύτῃ λέγοντος ἐκεῖ τοῦ ῥήτορος, οἷον,
μὴ παντάρχης ὢν μηδ' δεινὸς ἄνθρωπος. πρῶτον
μὲν γὰρ παντάρχης φησὶν ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς δεινός·
σφοδρότερον δὲ τὸ παντάρχης ὄνομα τοῦ δει-
νὸς δήπουθεν· ἔπειτα δὲ δεῖν αὐτῷ παντάρ
χην τὸν Φίλιππον εἶναι ἔφη· δὲ δεινότητος, ὥσ-
περ ἐκεῖ, ἀλλ' ἀπεφαίνατο· ἔπειτα δὲ οὐκ ἐοικυίας
παντάρχαις ἢ δεινοῖς, ὥσπερ τοὺς λακεδαιμονί-
ους, ἔλεγεν, ἀλλ' αὖ δεῖν τὸν Φίλιππον καὶ δεινὸν
καὶ παντάρχην. οὐκοῦν ταῦτα μὲν καὶ σφοδρὰ
καὶ βαχέα, ἐκεῖνα δέ, ἠθικὰ καὶ ὠδικὴν, καὶ σα-
φῶς ὑφιγητὴν τὴν σφοδρότητα τοῦ ῥήτορος.
εὕροις δ' ἂν οὐκ ὀλίγα παραδείγματα τοιαύ
της μεθόδου· καθ' ἣν καὶ τὰ τοῦ ὑποκειμένου
προσώπου ῥηθέντα ἂν ἐλαττώσειέ τις· οὐ γὰρ
δὴ ἱστορίας λέγω καθ' ἣν τὰ ἰδιώτατα ἀναθὰ μιμή
σεται, ὡς γέ τε συμβουλευτικοῖς, οὐ γὰρ δὴ πρὸς
λειπόμενα· καὶ πῶς γὰρ ἂν ἀγωνιστικὸς ὁ τοῦ
λόγου,

λόγ☉, ὅμως πολὺ ἐν ἤθ☉ ἐν τοῖς πρὸ ἐμοῦ πρὸ σωπον ἔχει καὶ κατὰ τὴν μέθοδον, ☪ ἴσως ☪ τὰ λοιπά, ὥσπερ καὶ οἱ συμβουλευτικοί. ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπανιτέον. μέθοδος γὰρ ἐπιεικείας, πρώτη μὲν ἡ προειρημένη κατὰ τοῦτο ἡ ἐκ παραλείψεως. δοκεῖ γάρ πως ὠμὸς εἶναι ὁ, ἑκόντα παραλείπων ὅ τις εἰπεῖν ἔχοι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἢ καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ. οὐ πολύ γε ὁ ἀξιόπιστον ἀλλὰ τὴν ἐμφαινομένην ἐπιείκειαν αἱ παραλείψεις ἔχουσι. γίνονται δέ, ὡς ἔφην, ἐπ' ἀμφοῖν, καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμῶν καὶ ἐν τοῖς ὑπὲρ ἡμῶν· καὶ γίνονταί γε δικαίως, καθάπερ ☪ τὴν μείωσιν τῆς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐλέγομεν γίνεσθαι δικαίως. ἢ γὰρ αὐτικρυς παραλείπει, ἢ εἰπὼν, ὀλίγα προσίθησιν· ἐν δὲ οὐκ ἐνδεῖ μόνον, καὶ ὥσπερ τινὰ πρόσληψιν ἀορίστου ποιεῖται· οἷον, ☪ πολὺ ὧν μὲν ἐστί τις ἀμφισβήτησις, ὡς ἄρα ὑπὲρ τῆς πόλεως εὔρηκεν, ἐάσω· καὶ πάλιν, παραλείπω τὰ πολλὰ ἀλλὰ τόδε (φησί) καὶ τόδε. ἤ τοι δὴ ὅτως, ἢ τῇ μεθόδῳ χρῆται παραλειπτικῇ· τὰ πράγματα δὲ ὀλίγα ἢ τοῦ λέγει· οἷον καὶ ὀλίγα αὖ εἴρηται τούτων, ὅτε εἴ τινας ἐκ τοῦ πολεμίου ἐλυσάμην, ὅτι εἴ τισι πενομένοις θυγατέρας συνεξέδωκα· καὶ πάλιν, καὶ ὅλως ὅλην μὲν λέγει καὶ μεθό-

θάπαξ δοκεῖν αὐτὸν εἶναι δεινὸς εἰπεῖν αὐτόν, ἀλλὰ δεινοῖς ἐοικότας ἁπλῶς, ἔργον δέ τι δεινῶν ἀνθρώπων δι᾽ πράττεσθαι, σφόδρα ὑφιγήτου ἦν τὸ ἀθηφοικὸν καὶ σφοδρόν, ἠθικὸν δὲ καὶ ὠδικὴ λόγον παρεχομένου. διπλοῦν δ᾽ ὄντα τὸν ἐκ τῶν κατὰ φιλίππου ῥηθέντων, φανερῶς τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ λέγοντος ἐκεῖ τοῦ ῥήτορος, οἷον, μὴ παντάργος ὢν ᾖ δεινὸς ἀνθρωπος. πρῶτον μὲν γὰρ πανοῦργός φησιν ἀλλ᾽ οὐχ ἁπλῶς δεινός· σφοδρότερον δὲ τὸ πανοῦργος ὄνομα τοῦ δεινοῦ δήπουθεν· ἔπειτα δὲ δοκεῖν αὐτῷ πανοῦργον εἶναι ἔφη· δὲ γε δοίασεν, ὥσπερ ἐκεῖ, ἀλλ᾽ ἀπεφήνατο· ἔπειτα δὲ οὐκ ἐοικυίας πανούργοις ἢ δεινοῖς, ὥσπερ τοὺς λακεδαιμονίους, ἔλεγεν, ἀλλ᾽ αὐτὸν εἶναι τὸν φίλιππον δεινὸν καὶ πανοῦργον. ὅπου ταῦτα μὲν καὶ σφοδρὰ καὶ βαχέα, ἐκεῖνα δὲ ἠθικὰ καὶ ὠδικὴ, καὶ σαφῶς ὑφιγήτου τὴν σφοδρότητα τοῦ ῥήτορος. εὕροις δ᾽ ἂν ὀλίγα παραδείγματα τοιαύτης μεθόδου· καθ᾽ ἣν καὶ τὰ τῶν ὑποκειμένων προσώπων ῥηθέντα ἂν ἐλαττώσειέ τις· ὃ γὰρ φησὶ ἱστορίας λέγω καθ᾽ ἣν τὰ ἰδιώτας ἀγαθὰ μιμήσεις, ὡς γέ τε συμβουλευτικοῖς, οὐ γε δεῖ πρὸς λειπτέον· καὶ πῶς γὰρ ἂν ἀγωνιστικὸς ὅτος ὁ

λόγος,

γε, ἢ αὖθις φιλέξεως αὐτὸ ποιεῖ. καὶ ὅτε μὴ φιλέκνυται, ἔχει τι δεινὸν σοφιστοῦ, εἰ καὶ βραχύ, ἀλλ' ὅμως ἔχει γε λόγου· οἷον, καί μοι μηδὲν ὀργισθῇς, ὦδέμ γὰρ ἐρῶ σε φλαῦρον· καὶ πάλιν τόδε, τοῦ τεθνῶτος νόμον τὰ μὲν ἄλλα ἐγὼ γε οὐκ οἶδα, ὦδὲ λέγω φλαῦρον ὦδέν, ὦδὲ σωφρονικὸν ἴσως· ἐκ δὲ τοῦ νόμου σκοπῶν εὑρίσκω τοῦτο πολὺ κεχωρισμένον, καὶ τὰ ἑξῆς· ὅτε δὲ μηδὲν φιλέκνυται, παντάπασιν ἐπιεικὴς κατά γε τοῦτο λόγου δείκνυται· οἷον, τίνος ὧν γένηται εἰ τὰ μάλιστα μή τινος, ἀλλὰ παντὸς ἥσσων ἀνάξιοι, τῶν αὐτῶν ἀξίωσον ὑμᾶς τε κἀκείνους· ὁρᾷς ὡς ἔχω, εἴπερ ἐβούλετο, εἰπεῖν σοφιστικῶς· οἷον, τίνος γένηται, εἰ τὰ μάλιστα μή τινες, ἀλλὰ παντὸς ἥσσων ἀνάξιοι, τῆς αὐτῆς ἀτιμίας ὑμῶν τε κἀκείνων κατέγνω; ὁμοίως γὰρ ἀμφοῖν ἀφαιρεῖτε, τῆς μὲν ἀτέλειαν ἐκείνων, ὑμῶν δὲ τὴν ἐξουσίαν τοῦ διδόναι ὅτῳ ἂν βούλησθε· ὃ δ' ἐπιφανῶς σφόδρα καὶ πανούργως εἶφη, τῶν αὐτῶν ἀξίωσον ὑμᾶς τε κἀκείνους. διὸ δ' ὅτι, καὶ ὃς, φιλοσυμβουλευτικοῖς δοκοῦσί μοι λακεδαιμόνιοι δεινῶν ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν. τό, τε γὰρ φιλοτίμως καὶ μὴ ἀπροφάσιστον ὅτι μὲν λακεδαιμόνιοι, ἀλλὰ δοκοῦσί μοι, εἰ ὦσιν, τό, τε μὴ κα

παράδειγμα. αἱ γὰρ εἰρωνεῖαι, ὅτι εἰσὶν ὠθικαὶ, ἀλλ' ἠθικὸς μὲν ὁ λόγος, βαρὺς δὲ, καὶ ὅτι ὠθικός· οἷον, μανίαν γάρ ἴσως ὄντιν, τὸ ὑπὲρ σὲ τύραννον μέν τι ποιεῖν. μὴ πάλιν, βούλει ἐμαυτὸν λῦσαι, ὃν αὖ σὺ λοιδορούμενον καὶ διασύρων καλέσας βάταλον· καὶ πολλὰ ὅτι τοιαῦτα. ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα, βαρέα μὲν, καὶ σφόδρα ὄντα ἠθικὰ, ὅτι μὲν ὠθεικὴ γε, ὅτι δ' ὡς ὠθεικὸς τὸ ἦθος ἔχει. πάνια δὴν, ὅπερ ἔφην, ἐν τοιούτοις μεθόδου τὰ παραδείγματα, καὶ παραχέσθαι μέν τοι σε ὅτου ἐγώ σοι νεῦω, ὅπερ ἔφην, ὅτι δεδύνημαι· ἐπεὶ πόνος ἄλλος ἀπείρων ὡς ἀληθῶς, ἐν δείξασθαι μέν σε σαφῶς τῇ φύσιν αὐτὸ δεδυνῆσθαι νομίζω. ὥστε τάχα ὅ χαλεπῶς καὶ παραδείγματα ἴδοις ἂν εὕροις τις αὖ ζητῶν, εἰ φροντίσειεν· ἐπὶ δ' αὖ ὅτι ὀλίγα παρατῶ πλάτωνι, ἐν θα αὖ ὁ σωκράτης ἔχει τι λέγειν πρὸς αὐτὸ, μὴ οἶμαί γε εἶναί τε σε δὸν ἐν τῷ χαρμίδῃ καὶ ἐν τῷ συμποσίῳ μετὰ τοῦ ἀλκυβιάδου λόγους, μὴ πολλαχοῦ μέν σε· ἀλλὰ τὰ μὴ καθ' ἑαυτὸ, ὅτως αὖ τις ἐλάττω ποιοίη τῷ ὠθεικεῖ κατὰ μέθοδον λόγῳ· τὰ δὲ δέοντα ῥηθῆναι καὶ ἐχθρῶς σφοδρῶς ἐλάττωσις ἐκ μεθόδου, κατὰ δύο τίνες τρόπους. ἢ γὰρ ἐνδείκνυται ὁ ποιῶν τοῦτο, ὅτι ἐκὼν ἐπιεικέστερον λέγει,

γε,

γὰρ οἱ αὖ δρόν ἠθικώτεροι· ταῖς δὲ μεθόδοις καὶ μᾶλλον. μέθοδος δὲ ὠφελείας, πρῶτον μὲν σφόδρα ἐοικυῖα ταῖς γνώσεσι ταῖς ὠφελούσαις· ἐκόντα ἐλαττοῦντα τὰ ἑαυτοῦ χρησά, ἢ ὅσα ἔχει κατὰ τοῦ ἐχθροῦ σφόδρα, τοῦτα ἑκόντα μὴ δρᾶν, καὶ μὴ λέγειν σφόδρα, καὶ τὰ μὲν ἑαυτοῦ ἐλαττοῦντα ὁ λυμοδρώης καὶ τὰ μέθοδον ὄντως· εἰ, παρόμοιον δὲ λέγειν ἀξιωματικῶς· οἷον, μετὰ ταῦτα δὲ σὺν ἀπροσόλοις ἀπέσειλα ἅπαντας, καθ' ὃς χειρόνησον ἐσώθη μὲν τὸ βυζαύτιον, καὶ ταὐτοῦ οἱ σύμμαχοι· ὁ δὲ εἶπεν ὡς ἑτέρως· οἷον, ἡ μέν τοι δρακονίας ἢ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πεπραγμένων, καὶ ἐμοὶ δοκεῖ μετεῖναι φημί. ὁρᾷς ὡς γὰρ ἀμφοτέροις μὲν ταυτόν ὅτι πρᾶγμα δηλούμενον, ὅτι ἐγὼ συμβεβούλευκα, καὶ ἐγὼ ἔγραψα· διὸ δὲ οὐδὲν ἐκείνου ὠφελιμώτερον εἴρηται, καὶ ταπεινότερον· ἀλλ' ὅτου μὲν εἰς δέον ἑκατέρῳ χρῆται, ὃ κατ' ἐπιείκειαν, ἀλλὰ δεινότητα· ἐκεῖνο μὲν ἐλαττώσας, τοῦτο δὲ αὐξήσας. βούλομαι δὲ μέν τοι τις ὠφελιμὴν ποιεῖν τὸν λόγον καὶ ἠθικόν, ὄντως αὖ οἶμαι μεθοδεύσειν. ταῦτα δὲ καὶ τοιάσδε μεθόδους τὰ παραδείγματα. ἔγωγε ἠδυνάμην ἐκ τοῦ παραχρῆμα λαβεῖν τι πρὸς τοῦ ῥήτορος ἢ ἄλλου τοιαύτης μεθόδου

δίκαια ποιεῖν, καὶ τὰ ἐξῆς, ὠφελείας συναπτικά. καὶ τό, ὀλίγα ὡώποτε τοῖς πολίταις ὅτε γραφὴν γραψάμενος, ὅτ' ἐν δυσὶν ἡμέραις λυπήσας, καὶ τὰ ἐξῆς· καὶ τό, ἐπειδὴ γὰρ ὀχὶ τοῖς πολιτευομένοις ὅδε τῶν ἐνοχλούντων ὑμᾶς ὢν, πρᾶγμα τυλικοῦτον φημὶ δεῖξαι πεπραγμένον, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ τὸ φάσκειν δὲ ἀπείρως ἔχοντα λόγων εἰς δικαστήριον εἰσιέναι, δύναται μέν τι καὶ ἄλλο ἐμφαίνειν, καὶ μὴ καὶ τὸ ἰδιωτικὸς, ἢ ὅλως τὸ γε ἠθικὸν, τὸ ἀναγκάζειν λέγειν. τὸ γὰρ μὴ βουλόμενον ἧκειν ἅμα σημαίνειν καθόλου τε, ὅπερ ἔφην ἀρχόμενος τοῦ περὶ ἰδιωτικείας λόγου, πάντα ὅσα ὀξὺ προσώπου συναπτικὰ, ὡς ἐκόντος μενοεκτόντος, ἠθικὸν ποιεῖ τὸν λόγον καὶ ἁθικὴ καὶ τὴν γνώμην, τόδε ἢ ἅπασι τοῖς προειρημένοις, καὶ ὅτε φεύγοι τις, δύναται χρῆσθαι αὐστρέψας· οἷον, ὡς παρὸν αὐτὸν δικάζειν, ὅδε φεύγει· καὶ ὅτι δικαίως οὕτω καταφρονηθείη, ὅτι χρησός ὢν ἢ τοῖς πολλοῖς εἰς· καὶ ὡς ὀλίγα μέν τοι πώποτε ἐδίωξεν αὐτός, καὶ ὡς ἄκων ἥκοι· καὶ ὅλως, ὅπερ ἔφην, ἅπασι τοῖς προειρημένοις, καὶ εἰ φεύγοι τις, χρῆσθαι δύναται. πολλὰ δὲ τοιοῦτον γὰρ ἰδιωτικοῖς τὰ παραδείγματα, καὶ πλείονα γε παρὰ τὸν λυσίαν καὶ τὸν ὑπερίδην. φύσει γὰρ

πόρρω δὲν εἰλ⊙ ἡ ὠθεικείας, τὸ τοῖς πολλοῖς ἐκ τὸν σωκρειθμεῖν. πολὺ γὰρ τοιοῦτον γ' ἔοικε κατὰ μεσότητα, καὶ πρῶτόν γε τὸ, ἐγὼ δ' ὅπως καὶ ὑμῶν ἕκας⊙ ὑβριθεὶς προείλετο πρᾶξαι, δῆλον καὶ αὐτὸς ἐποίησα. εἰ δὲ καὶ δεινῶς γ' ταῦθα, ἐτόρα λόγος. δῆλον γὰρ φύσει δεινότητ⊙ ἴδιον, τὸ εἰς δέον εἰδέναι χρῆσθαι τοῖς τε ἄλλοις καὶ τοῖς εἴδεσι τοῦ λόγου, ὥσπερ γ' ταῦθα εἰς δέον κέχρηται τῇ ὠθεικείᾳ καὶ τοῦ ἤθει. ἐπεὶ καὶ τὸ διδόναι τι πλέον τοῦ ἐχθρῶ ἑκόντα, ὠθεικές. ἀλλ' ὅρα μεθ' ὅσης δεινότητ⊙ ὁ ῥήτωρ τοῦτο ποιεῖ. τοῦ γὰρ χαριδήμου δίδωσι τὸ, ὡς πολίτῃ ἐξετάζειν, ἵνα μᾶλλον ὅτω παράνομον ἐξελέγξῃ τὸ ψήφισμα. τὰ γὰρ κατὰ τοὺς νόμους τοῖς πολίταις διώρισαι. καὶ σκόπει πῶς ἐπισημαίνεται τὸ ἡ ἐπιεικείας γ' ὄν, ἡνίκα δεῖ σαθρῶς ἀθλιωτάτοις ὡς ἐπιεικῶς καὶ ἁπλῶς χρήσομαι τοῦ λόγῳ, ὃς εἰς μὲν ταύτην τίθεμαι τὴν τάξιν αὐτόν, γ' ἧς πλείστης αὖ τυγχάνοι τιμῆς, καὶ τὰ ἑξῆς. ἔτι ἐπιεικὴς λόγου καὶ τὸ λέγειν ὡς παρὰ γνώμην δικάζεται, καὶ ὡς ἀναγκάσαντ⊙ τοῦ ἐχθροῦ εἰς δικαστήριον ἥκειν, δέον ὑπὸ τῶν φίλων καὶ τῶν ἐπιτηδείων διακριθῆναι· οἷον, εἰ μὲν ἐβούλετο ἄφοβ⊙ τὰ

ἢ καὶ ἄλλῳ τινί, κάλλος ἰδίῳ σχήματι ἀγγέλλωμεν, σωτιθῶμέν τι ἕτως· καὶ οὐ μὲν ῥυθμὸς ποιῶμεν σεμνὸς ἅμα καὶ καλός, τὰς δὲ ἀναπαύσεις σεμνὰς ὁμοῦ καὶ ἀφελεῖς, ὡραῖος καὶ ἄβρος κατ' ἀνάγκην ἡμῖν ὁ λόγος γίνεται, ὥστε οὐκ οἶδα, εἴ τι διαλλάττοι ἡδονὴ καὶ ὥρα ἡ ἐν λόγῳ, ἀβρότητος, ἢ γλυκύτητος, ἤ τινος ἄλλου τοιούτου χάριτος. ἀλλὰ περὶ μὲν ἀφελείας καὶ γλυκύτητος τοσαῦτα, ἑξῆς δὲ λεκτέον εἴη περὶ ἐπιεικείας.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΕΙΚΕΙΑΣ.

Ἐπιεικὴς καὶ ἠθικὸς λόγος γίνεται κατ' ἔννοιαν μή, ἢ ἔτι ὅταν ἐκόντα τις αὑτὸν μειονεκτοῦντα δείκνυῃ· ὡς ἐν τῷ κατὰ κόνωνος, ὅτι πρὸς αὐτῷ καὶ λωποδυσίαν ὑβρεως δίκας λαβεῖν, ὅμως αἰκίας δικάζεται· ἢ ὅταν εἰς ἴσον ἑαυτὸν τις ἄγῃ τοῖς πολλοῖς, καὶ πορρωτέρω τῶν πολλῶν εἶς. χρεὼν δὲ καὶ τοῦτο τὸν ὅτι τῷ προειρημένῳ. καθόλου γὰρ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τὸ δίκαιον, ἀλλὰ φιλανθρωπίαν· ὡς ἔφη Πλάτων· καὶ τὸ μὴ ὄντας ἐν τῶν πολλῶν ἐνα, ἑαυτὸν ἐν τοῖς πολλοῖς ἀριθμεῖν, ὀρθὸν ἀλλ' ἢ ἑκόντα μειονεκτεῖν ἐστίν. ὅμως δὲ κἀνθάδε καὶ κατ' ἰδίαν ἕκαστον· διὸ

πρὸ μ

ἤνθησε, ῥοωτικὸν μὲν, ὁ μὴν αὐστηρόν, ὁδὲ σκληρόν· ὁ δὲ καταῤῥεῖ, σκληρὸν ἰσχυρῶς, ὁ μὴν τοιοῦτον ἐφάνη, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀκολουθίας εἰρῆσθαι. ὧν γὰρ τὸν αὐθέωπον μαραινόμενον τὸ καταῤῥεῖν σκελὸν κυρίως λέγεται· ἤδη δὲ αὐτοῦ τὴν ἄγαν σκληρότητα καὶ τὸ παγκείμενον αὐτοῦ ἀφεῖλε· λέγω τὸ, τοῦ χρόνου ἢ φωράσης. ὅμοιον τούτῳ καὶ τὸ δυσεπίβατον ἐν πολυΐδῃ, Εἰ μὴ γὰρ ἐκ τῆς εἰς θάλασσαν ἵπτατο ὁ κύματ' οἰκῶν ὄρνις, ἢ μὴ νοσήσαν αὖ τ' ἐν ὑγροῖς κύμασι τεθνηκέναι, τοῦ γὰρ οἰκῶν παράκειται τὸ ἡμὴ νοσήσαν, καθ' αὑτὸ δὲ οὐκ ἦν σκληρόν πως. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς ἀμυδρότητός τε καὶ ὀξύτητος, ὡς προσηκόντων τῇ τε ἀφελείᾳ, καὶ τῇ γλυκύτητι· ὁ δὲ περὶ ἁδονῆς καὶ γλυκύτητος ἡμῖν ῥηθεὶς λόγος ἅπας, ὁ αὐτὸς ἂν εἴη καὶ περὶ τοῦ περὶ ἀβρότητος, καὶ περὶ τοῦ ὡραίου λεγομένου λόγου, καὶ ἔτι τοιούτου τινός. ταῦτα γὰρ οἶμαι πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα, ὀνόματι μὲν ἀλλάττειν μόνῳ, ἔστι δὲ τὰ αὐτά. ὅταν γὰρ ἤτοι ἐρωτικόν τι γνώμην λέγωμεν, ἢ καὶ τὸ ἄλλων τι, τὸ ἰδίων γλυκύτητος, μεθοδεύωμέν τε ὅπως καὶ ἑρμηνεύωμεν δι' ὧν θέτων καὶ ποιητικῶν ὀνομάτων, πρέπωμέν τε τοῖς σχήμασιν ἢ τοῖς κώλοις,

παύθ' ὅσα νῦν πράττει μὴ καταστρυάζετε, ἐπ' αὐτῶν καταστρυάζεται, ἐπάγει λειμέως· εἶτα τ' τοῦτο τὸ μηχάνημα ὧν τὴν πόλιν ἐσαύτα, εἰρωνεύομαι ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀ πάλιν, ἐγὼ ἢ τοῦτο λέλοιπα, εἰ φίλιππος ζῇ ἢ τέθνηκεν, ἀλλ' εἰ φίλ πόλεως τέθνηκε τὸ τοὺς ἀδικοῦντας μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι. τοῦτο δὲ καὶ σφαρυῆ ποιεῖ τ' λόγον, τὸ μόνον λειμύν. βραχὺς γάρ ἐστιν ἐγγύς, τὸ μὲν βραχὺ γέ ἐστιν αὐτικρυς ἀλλὰ τὸ προσονομάσθαι. ἐπεὶ καὶ καθ' ἑαυτὸ εἰ λέγοι τις, τὸ, τέθνηκε τ' πόλεως τὸ τοὺς ἀδικοῦντας μισεῖν, πάνυ ποιήσει σκληρὸν κατὰ τὴν βραχυλογ' λόγον· ἐκ προσονομασίας δὲ εἰσαχθήσεται ἅμα τῇ ἐνεργείᾳ καὶ τὴν λειμύτητα ἔχει. λοιπὸν εἰλικρινὲς λειμύτητος βίαιόν ἐστιν, ὥσπερ καὶ αὐ τοῦ ὁρίσαντο λέγοντας. γίνεται δὲ, ὅταν βραχεῖ τινὶ χρησάμενοι μὴ σφόδρα αὐστηρᾷ μὴ δὲ σκληρᾷ, κατ' ἀκολουθίαν ἐκείνης ἑτοίμως ἔχωσι νοεῖν βραχυλογίαν, σκληροτέραν μὲν, ὁ μὴν λοιδοροῦσά γε ἔστιν τοιαύτη, ἀλλὰ τὸ ἀκόλουθον τοῦ προειρημένου· οἷον, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἄπαξ καὶ βραχὺν χρόνον, αὐτέχει, καὶ σφόδρα γε ἔνθησιν ὥστε ταῖς ἐλπίσιν αὖ τύχη· τοῦ χρόνου δὲ φωρᾶται, καὶ πρὸς αὐτὰ καταῤῥεῖ. τὸ γὰρ

ἔνθυ-

των, ἀπὸ τινων λέξεων γίνεται. διαφέρει δέ πως ἀλλήλων. ὁ μὲν γὰρ καθ' ὁμοιότητα λέξεως ἐμφαίνει τινὰ διαμύτητα· οἷον, μέλλει πολιορκεῖν, οὐχ Ἕλληνας ἐκδίδωσι· μέλει γάρ τινι τῶν τοιούτων ἀσίαν οἰκούντων Ἑλλήνων; οὐκοῦν ἐγὼ μὲν σφόδρα δύλαβῶς εἶχον θεῖναι ὡς παράδειγμα τινὸς διαμύτητος· ἐπεὶ ἤ τε σφόδρα δύσκολοι μισαύτων τινὲς κατὰ σὺ πρὸ ἡμῶν ἀνθρώπους, καὶ νῦν δὲ δυσκολυμύντων τῶν θεωρίᾳ λόγων, ᾧ οἷς ἀπολελοίπασι βιβλίοις, ὅτως τεθεωρήκασι· οὐκ ἦ τεθείκασί γε ὡς παράδειγμα διαμύτητος τοιαύτης, εἰρήσθω καὶ ἡμῖν· καί τοι τάχ' ἴσως δι' ἣ τοιαύτη διαμύτης, ὥπερ ὅτω γίνοιτο ἐκφεύγει τὴν ψυχρότητα· ἀλλ' ὧν εἰρήσθω. καὶ οὐκ μὲν οὖν ὅτω καθ' ὁμοιότητα λέξεως γίνεται, ὡς προείρηται. ἕτερον δὲ εἶδος διαμύτητος ὁ ἐκ παρονομασίας, οὐκ ἐξ ὁμοιότητος, ὅταν κυρίῳ τινὶ ὀνόματι, ἢ ῥήματι χρησάμενοι εἶτ' οὖθυς ἑτερόμενοι, τούτῳ χρησόμεθα, καὶ ἐφ' ὃ μὴ κύριόν ἐστι πρᾶγμα· οἷον, εἰ μὴ καὶ οὗτοι τὰ μηχανήματα ἐφισάντας εἰρωίλω ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν· εἶτ' εἰσῶν, διὸν ἡγεῖτο Φίλιππος πολεμεῖν τῇ πόλει, ὅτι

ξις ἡ, ὡς τὸ ἐλεεῖν καὶ οἰκτείρειν ὅτε τιθεῖτο, ἐφ' ὅπερ καὶ φύσει τάττομεν τὸ φιλανθρωπίας ὄνομα. οὐ σοφοκλῆς δὲ φιλανδρεῖον πρὸς τὴν ἀταλαύτην εἶπε, δεῖ τὸ ἀπαλλάττεσθαι σοὶ αὐδᾶσιν εἶναι ἡμῶν πάλιν ἐπ' ἄλλο πρᾶγμα τοῦ τατθόντων τὄνομα ὄν, ὥσπερ καὶ τὸ φιλανθρωπίας οὐ τὸ πρὸς ὄφλ δύσκολον δέ ἐστι τὸ μὴ τὴν τεκοῦσαν τῇ φιλανδρίᾳ γυναῖ' ὑπερβάλλῃς, φησί· χεῖρον γὰρ τὸ ναντίον νῦν ἡ λέξις αὕτη σημαίνει ἡ φιλανδρίας, ἣν ὅπερ ἡμεῖς εἰώθαμεν χρῆσθαι. τὴν γὰρ ἀκολασίαν βούλεται νῦν δὴ τὸ σημαίνειν καὶ τὸ μοιχεύειν. καὶ λόγον μού τινα δύναν λέγουσι τὸν δυνόντα εἰς ἅφην. καὶ ὁ δυφορίων, ἄξια δὴ μοι ἀθλιῶν, αὐτὶ τοῦ ἄρεσον καὶ ἄφοβον. ὅλως τε πολὺς ὁ κίνδυνος ἐν ταῖς τοιαύταις ἁμαρτίαις, ἐκπεσεῖν εἰς ψυχρότητα ἐπεὶ καὶ οἱ τὰ αὐθάδη, γελοῖα ταῦτα σωτιθῶσιν, οἵ τε λοίδορα γενέσθαι, ὀδεῖν ἀλλ' ἢ ταῖς τοιαύταις χρώμενοι ἁμαρτίαις, δύσκολοι δοκεῖν χρὴ, καὶ πρῶτον μὴ οὖν εἶναι ἀμαρτίας, πρὸς δὲ αὐτὸ πρὸς ὄφλ ῥήτορι ὃν ἔστιν ἔτερα δὲ αὖ εἴληπται οἷς ὁ ῥήτωρ κέχρηται. ἢ δὴ πάντα κατ' ἀκολουθίαν τινῶν προῤῥηθέντων.

βαρὰ λήσαθφ' ὅσιμ, εἰ καὶ σεμνὼ τις γνῶναι
λὶ αὐθ' ἑξαγγέλλοι, καὶ εἰ μηδὲμ πᾶ αὐθ' εἴη
λελεγμένομ· καὶ ἡ σεμνὴ λέξις, σεμνὴ, κὴ εἰ μὴ
σεμνὼ τις γνῶναι λὶ αὐθ' φράζοι, & εἰ μηδὲμ
προειρήκοι, καὶ αἱ τ' ἄλλωμ ἰδεῶμ ὡσαύτως· ἡ
δὲ θ' ἀοιμύτητ@ λέξις ὃ τοιαύτη, ἀλλ' αὐτὴ
μὲν καθ' ἑαυτὴν ὀδὲμ ἔχει τοιοῦτομ, γνῶναι λὶ
τινα σημαίνειν, ἧς ὀκ ἔστι κυρία, ἡ τισὶμ ἄλ-
λοις ἐφεπομένη, κατά τινα οἱονεὶ χαρακτισ-
μὸμ γίνεται ἀοιμεῖα, & ποιᾶ τὴν ἀοιμύτη-
τα. Ἀφέστηκε δὲ ἔσαι ὅδε ἀπ' τ' πραγμά-
των. κυρίως μὲν ὃν γνῶναι σημαίνει λέξις, οὐ
κυρίως ἐκείνης ὅσα ἡ τοιαύτη· οἷομ, ὁ ξηροφῶμ
λέγων τὰς αἰτίας λὶ ἃς πᾶ τὸ λέοντ@ αὐξα
χωροῦσιμ αἱ κῶες ἐκ τῶμ λιωγμῶμ, φησὶμ ὅτι
αἱ μὲν ἀπ' μαλακίαμ, αἱ δὲ ἀπ' ἀήθειαμ, αἱ δὲ
λιὰ τὸ κὴ τὸ, αἱ δὲ λιὰ φιλανθρωπίαμ ἀναχω
ρεῖσί φησι. τὸ γὰρ πρὸς αὖ ἀνθρώπους σωή
θειαμ, & τὸ σωθῆναι ἀνθρώποις ἀπ' ἀλλαξαθ, οὐ
λανθρωπίαμ ὠνόμασεμ. οὐ κυρίως μὲν ἐπὶ
τούτου τὸ πράγματ@ ὄντος τ' λέξεως. ἐπ'
ἄλλα γὰρ τάττειμ εἰώθαμεν τ' φιλανθρωπί-
αμ, κυρίως μού τοι πως σημαίνωμ τὸ πρᾶγμα.
καὶ τάχα τοῦτο μᾶλλομ ἂμ εἴη κυριώτερα ἡ λέ-

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

ΠΕΡΙ ΔΡΙΜΥΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ὀξέως λέγειν, ὡραίου τε καὶ ἁβροῦ, καὶ ἡδονὴν ἔχοντος λόγου.

Εφλω ἐρεῖν καὶ περὶ δριμύτητος καὶ ὀξύτητος, ὡς προσηκόσης τῇ ἀφελεῖ τε καὶ ἡδονὴν ἐχούσῃ λόγῳ· ἧς ὅσοι μὲν εἰσὶν αἱ ἔννοιαι, καὶ ὀλίγῳ πρότερον εἰρήκαμεν ἐν τῷ περὶ ἀφελείας, ὅτι εἰσὶν αἱ ἐξ ὑπολήψεως βαθεῖαι. ἴσως δὲν οὖν δὲ ἔννοια μέθοδος λέξεως ἐστὶν ὁ μὴ περιεσκοπημένως λέγειν, ἁπλῶς δὲ καὶ ὡσημένως τὰ περιεσκοπημένα. διὸ καὶ ἴδιον τῆς ἀφελείας, λέγω δὴ τοιαύτης μεθόδου. καὶ πολλά γε ἔφλω τότε τὰ παραλείμματα εἶναι παρὰ τῷ ξενοφῶντι, ἀναγκαίως, διὰ τὸ ἀφελὲς τῆς συγγραφῆς. ἕτερον δὲ πρὸ τούτου, δριμύτητα εἴτε καὶ ὀξύτητα, δριμύτητός ἐστιν εἶδος, περὶ ὃ δυσχερὲς ἀποφήνασθαι ὅτι περὶ λέξιν ἢ περὶ ἔννοιαν γίνεται, ὅτε γὰρ ὡς ἔστιν ἔννοια, τότ' ὡς ὅτι ἔστιν, ἀσφαλὲς εἰπεῖν· κατὰ λέξιν μὲν γὰρ θεωρεῖται ἡ δὲ λέξις αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ἢ ποιὸν ὅσα τῶν δριμύτητα, ὁδὲν ἔχει δριμύτητος, εἰ δὲ ἔννοίας αὐτῶν χωρίσειέ τις, περὶ ἣν γίνεται, ἢ τὸ περὶ αὐτὴν ῥηθέντων. ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἰδέαις τοῦτο οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ ἡ καθαρὰ λέξις, καθαρὰ

καὶ ἡ ἀπὸ τῶν ὠθείτων ὀνομάτων· οἷον, ἄγετε δὴ ὦ μῦσαι λίγειαι· ἢ κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ποίησιν, φύσει ὖσαν γλυκεῖαν παρὰ τὸν ἄλλον λόγον, ἐκφαίνεται τὰ ἐπίθετα μὴ γλυκύ πρός πως ὄντα μὴ πλέονα ποιοῦντα τὴν ἡδονήν. ταῦτά τοι μὴ ὁ σκσίχορ σφόδρα ἁδὺς ἐστὶν δοκεῖ, ἀπὸ τὸ πολλοῖς χρῆσθαι τοῖς ὠθείτοις. καὶ ἡ δεδεμένη δὲ λέξις, τῶν γλυκύτητα ποιούντων ἐστίν, ποδὶ ἧς αὐτίκα εἰρήσεται, σχήματα δὲ γλυκύτητος, ἅπερ καὶ ἀφελείας ἐλέγομεν εἶναι, ἢ ἔτι καθαρότητος· πρὸς δὲ τούτοις μὴ τὰ τοῦ κάλλους, καὶ τοῦ λόγου τοῦ κεκαλλωπισμένου· σωθήκη δὲ ἡδεῖα ἅπερ καὶ καλή δηλονότι, ἡ σφόδρα ἐγγὺς ἄγουσα τὸν λόγον τοῦ μὴ ἐμμέτρου εἶναι. δεῖ γὰρ καὶ τὴ σωθήκῃ πρόσβάλλειν τινὰ ἡδονὴν τῇ ἀϊδούσῃ, τῆς γλυκύτητα. πόθεν μέν τοι πλεονάζειν ἐν αὐτῇ ὀφείλουσιν, οἱ περὶ σεμνότητος οἰκεῖοι· ἢ αἱ αὐστηραὶ ὡσαύτως ἐν ἡδονὴν ἔχοντι λόγῳ, σεμναὶ ἔσωσαν μὴ βεβηκυῖαι. βεβηκυῖαι γὰρ δεῖ τὸν ῥυθμὸν ἐν τούτοις, ὥσπερ ἐλέγομεν, καὶ ἐν ἀφελείᾳ.

δὴ μέτρον ἐφθέγξατο· ὡς λύκοι ἄρνα φιλεῦσ'
ὡς παῖδ' ἀφίλησεν ἐρασαί· ὃ μήν τοι οὐδὲ τοῦ
το εἴασεν ἀπαραμύθητον, ἀλλ' ἐπήγαγέ τι
παραμυθητικὸν καὶ τοῦτο, εἰδήναι μήν τοι χρὴ
ὅτι αὗται αἱ παραπλοκαί, εἴτε ἰδίων εἴτε ἀλ
λοτρίων εἶεν ποιημάτων, εἰ μὴ ὄντως παρα πλέ
κοιντο, ὥστε ἓν δοκεῖν εἶναι σῶμα αὐτῶν τε καὶ
τοῦ πεζοῦ λόγου, ἀλλ' ἐκ διαστάσεως λέγοιντο,
ὥσπερ οἱ νόμοι καὶ τὰ ψηφίσματα ἐν τοῖς λό
γοις ὅτε ἀναγινώσκοιντο, ὃ ποιοῦσιν ἀκριβῆ
τὸν γλυκύτητα, ἀλλ' ἄλλο τι· οἷον, παρανά-
γνωθι δή μοι σὺ τὰς ῥήσεις ἃς ἐλυμήνω· καὶ,
Ἥκω νεκρῶν κλυθμῶνα καὶ σκότου πύλας· καὶ,
Κάκ' ἀγγέλλειν μὲν ἴδοι μὴ θέλοντά με· καὶ πά
λιν τὰ ἐξ αὐτιγόνης σοφοκλέους ἐν τῷ περὶ τῆς
παραπρεσβείας εἰρημένα· οἷον, ἀμήχανον δὲ,
πάντως αὐδρὸς ἐκμαθεῖν, κῆτ' ἐξῆς. τάχα μὲν
γὰρ φαίη τις ἂν ἐπὶ τούτων ἔχειν, εἰ καὶ βραχύ,
ἀλλ' ὅν ἔχειν τινὰ γλυκύτητος· δοκῶ γε μὴν,
ὅπερ ἔφην, ὅτι ἤτοι πάντα τὰ ἐκ δράσεως πα
φθείρεται τοῦ λόγου, εἰ ἐκ διαστάσεως παραπλέ
κοιτο αὐτοῦ τὰ ποιήματα, ἢ οὐκ ἀκριβῆ γε
αὐτοῦ ἴσχει. ἀλλ' ἐπανιτέον πάλιν ὅθεν τὸν πε
ρὶ λέξεως γλυκείας λόγον. γλυκεῖα γὰρ λέξις

καὶ

τοῦ πολέμου, νῶτοισιν ἔφη δ' ἰλωτεύεσι γεραί-
ρεσθαι ἅπαντα· ὡς ταύτῃ ἴσαν οἰκείαν τιμὴν
τοῦ ἥβοντί τε καὶ αὐδρείῳ, ἀξ ἧς ἅμα τῷ τι
μᾶσθαι, καὶ τῇ ἰσχὺν αὐξήσει, καὶ πάλιν ἴσον,
ἀλλ' ὃ πεισόμεθα ἥσιόδῳ, ἐπειδάν τινος τοὺς
τὰ γήρας τελευτήσωσιν, ὡς ἄρα οἱ μὲν δαί-
μονος ἁγνοί, ὑπὸ χθόνιοι τελέθουσιν, ἐσθλοί, ἀ-
λεξίκακοι, φύλακοι θνητῶν ἀνθρώπων; πεισό με-
θα μὲν δή· ἔστι δὲ πολλὰ καὶ παρὰ τοῦ ξυνοφῶντι
τοιαῦτα, καὶ παρ' ἄλλοις συχνοῖς· καὶ ἀφθονίας
παραδειγμάτων ἐστίν, εἴ τις ἐκλέγειν παρ' ἑκά-
στου βούλοιτο· ὁ δὲ πλάτων ἐν ἀφειδέστερον γὰρ τῷ
συμποσίῳ καταχρησάμενος τοῦ τοῦ ἀγάθω-
νος προσώπῳ ὡς ποιητῇ, τῇ παραπλοκῇ ταύ-
τῃ ἐχρήσατο. ὃ γὰρ ἀπ' ἀλλοτρίων ποιημάτων
τινὰ, ἀλλ' αὐτὸς ποιήσας παρεπλεξε, προδιορθω
σάμενος μού τοι, ἵνα μὴ παύτῃ αὐτεξούσιον
εἶν δοκῇ τὸ λεγόμενον· οἷον, ἐπέρχεταί δέ μοι
τι καὶ ἐμμέτρως εἰπεῖν, ὅτι ἔτός ὄσιν ὁ ποιῶν·
εἶτα τὸ μέτρον ἐπάγαγε, Εἰρωῶ μὴ γὰρ ἀνθρώ
ποις, πελάτῃ γ' ἀλιώνην, νωμεμίαν δ' ἀνέμοις,
κοίτῳ, ὕπνον τ' ἐνὶ κήδῃ· ἐν γὰρ τοῦ φαίδρῳ
δὲ παρὰ πλησίως, πρόσωπόν τι ὑπὸ βαλὼν ἀπό-
εισεν μὴ, ἀλλ' ὃν ὡς ἑτέρῳ λέγοντι, ἐνθυσιῶν

ποιοῦσιν, αἵπερ καὶ τὴν καθαρότητα, καὶ τὴν ἀφέλειαν, πρὸ ὧν εἴρηται. λέξις δὲ γλυκεῖα, ἥτε ἐστὶ ἀφελείας, ἰδέα δὲ πρὸ τῆς καθαρᾶς ῥηθεῖσαν ἐστίν, καὶ ἔτι ἡ ποιητική. ταύτην τοίνυν Ἡρόδοτος, ἡ γλυκύτητος μάλιστα πέφρουτε πώς, ἐχρήσατο μὲν καὶ μεθόδοις καὶ γνώμαις αἷς πρὸ καὶ ἡμεῖς ἐχαρακτηρίζομεν τὴν γλυκύτητα, λέξει τε ἑκάστῃ ἰδέᾳ μὲν ἡ ἀφελείας πολλαχοῦ, ὥσπερ ἐλέγομεν, ἐκεῖθεν δὲ μάλιστα δῆλον καὶ αἷς καὶ τὴν γλυκύτητα, ὅτι καὶ αὐτὴν δυθὺς τὴν διάλεκτον ποιητικῶς προείλετο εἰπεῖν. ἡ γὰρ ἰὰς, ὅσα ποιητική, φύσει ὅλην ἡδεῖα. εἰ δὲ καὶ ἄλλων διαλέκτων ἐχρήσατό τισι λέξεσιν, οὐδὲν θαῦμα. ἐπεὶ καὶ Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος, καὶ ἄλλοι δὴ ὀλίγοι τῶν ποιητῶν ἐχρήσαντο μὲν καὶ ἄλλαις τισὶ λέξεσιν ἑτέρων διαλέκτων, τὸ πλεῖον μέντοι ἰάζουσι. καὶ ἔστιν ἡ ἰὰς, ὅπερ ἔφην, ποιητική πως· διὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ ἡδεῖα, τοῦτ' οὖν τὸ αἴτιον οἶμαι τοῦ καὶ τὰς παραπλοκὰς τῶν ποιημάτων ἐν λόγῳ ἡδονὴν ἔχειν· οἷον, Σύνθες δύ' ἐρχομένω βουλευσόμεθα ὅ, τι ἐρδομεν· καὶ πάλιν ἐν πολιτείας τέμπω, ἀλλὰ μὲν καὶ καθ' ὅμηρον οὐ τοιούτους δίκαιον τιμᾶν τῶν νέων, ὅθεν ἀγαθοί, καὶ γὰρ Ὅμηρος τὸν δυσλοιμήσαντα ἐν

λέγοντ, ἀλλ' ὡς καὶ δ' ωναμιῶν τὸ πρακτέον εἰδηέναι. δῆλοντ γὰρ ☞ τὰ ζωῦντα τοῖς ποιητοῖς· ἀπαλλακτ μὲν ζοι γε δὴ ὅτω γλυκύτης ζος, ἀλλὰ ποιεῖ μὴ κἀνταῦθα δόξειν ἥττον τ ἡδονῆ τὰ ζωῦντα νοήματα, μεξιατόραν δὲ ἢ γὲ ζοῖς ἄλλοις. ταυτὸν δὲ συμβαίνει, ☞ εἴ τις ζοῖς ἀλόγοις ζώοις τὰ ἀνθρώπεια ἴδια πορίθειη ὥσπερ ξφοφῶν, λέγων τὰς κύνας ὑθισκυθρωπάζειν· ☞ πάλιν μειδιᾷν, καὶ ἀπιστεῖν ζοῖς ἴχνεσιν ἢ μὴ πιστεύειν· καὶ ὅταν εἴπῃ, θρασεῖαι δὲ αἱ ὄρνιθες ὥσπερ τ σωφρονῶν τὰς σοφὰς εἰς τὸ πρόσθεν ἰέναι, ἀλλὰ αὐείρεσθαι βορυβοῦσαι· καὶ γὰρ τὸ τ σωφρονῶν, καὶ τὰς σοφὰς, καὶ γελοῖον ἅπαντα τὰ εἰρημένα, ἀνθρώπων ἴδια, καὶ ὁ κωμῳδ· καὶ ὅλως, πολλὰ τοιαῦτα λάβοις ἂν ἐκ τῆς κωμῳδικῆς παραδείγματα· γὲ ὧν δὴ ☞ φύσει τὸ κατ' ἔννοιαν ἔχον τ ἡδονῆ, πολὺ καὶ καθ' ἄλλα μᾶλλον· κατὰ δὲ τὴν ἔννοιαν, καὶ μᾶλλον, ὅτι φύσει τὸ πρᾶγμα ἥδιον τῇ θήρᾳ καὶ τῇ ὄψει, ὥς πῃ καὶ ὁ αὐτὸς ἐπεσκημμένος ὁ ξφοφῶν, εἰπὼν, ἥδιστον εἶναι θεαμάτων, ἰδεῖν τὸν λαγωὸν διωκόμενον, φεύγοντα, μεταδιωκόμενον, ἁλισκόμενον. ἀλλὰ πολὺ μὲν ἔννοιῶν γλυκύτητι καὶ ἡδονῆς, τοσαῦτα· μέθοδοι δ' αὖ τ

κύτητα ποιεῖ, ὥσπερ γ' τε ζῷ προειρημένῳ
ἀηλότης & ὅταν τῆ λύρᾳ ἐρωτᾷ ἡ σαπφὼ, καὶ
ὅταν αὖτη ἀποκρίνηται· οἷον, Αγε χέλυ μοῖσά
μοι λέγε φωνάεσσα δὲ γίνεο καὶ τὰ ἑξῆς. ὁ δὲ
ἥρόδοτος καὶ μᾶλλον ἴσως σωίσησι τὸ παρ' ἡ-
μῶν λεγόμενον. ῥᾳδίον γὰρ δι' ὅλου τοῦ λόγου ἡδο-
νὰς ἐργαζόμενος γε τοῖς εἰς τὸ ἑλληνικὸν ὑ-
πὸ ξέρξου πραχθεῖσιν, ὑπορεβάλλετο τῇ ἡδο-
νῇ καὶ τῇ γλυκύτητι· οἷον, γε τέλλετο δὲ λέ-
γων ῥαπίζοντας τὰς βαρβαρά τε καὶ ἀτά-
θαλα. ὦ πικρὸν ὕδωρ ἀεστότης σοι δίκην
ὠδίτιθεὶ τιμᾶς, ὅτι μιν ἠδίκησας ὀλέν πρὸς
ἐκείνα ἄδικον παθόν· & βασιλεὺς μὲν ξέρξης
δικαβάσεταί σε, ἵνα τε βάλῃ, ἵππ τε μή σοι δὲ καὶ
τὰ δίκαια ἄρα ὀλεῖς ἀνθρώπων θύειν, ὡς ὄντι δο-
λερῷ & ἁλμυρῷ ποταμῷ. γε ταῦθα γὰρ πρὸς τὸ
ὕδωρ ὡς ἀνδησίν τινα ἔχον καὶ προαίρεσιν,
δικαλεγόμενον ποιήσας τὸν ξέρξεω, ὑπορέβα-
λεν ἡδονῇ καθ' ὃ ἐλέγομεν θεώρημα. τὰ μὲν
τοι πρὸς τοῖς ποιηταῖς ἀξιοῖ λέγειν ποιητι-
κῇ, ἀλλ' ὐχ ὥσπερ ἀρήκαμεν· οἷον, ἀμφὶ δ' ἐ-
σάλπιξε μέγας οὐρανός· καὶ, αὐτόματοι δὲ πύλαι
μύκων οὐρανοῦ· & γηθοσύνη δὲ θάλασσα δίεται,
καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὐχ ὡς κατ' ἀπροαιρέτων γὰρ

λέγε-

προγόνους οὐ ἡμετέρους, ἢ εἰς τὰ παιδικὰ τὰ ἡμέτερα, δῆλον ὡς ἡδονὴν ποιεῖ· πολιτικὴ δὲ ἡ τοιαύτη ἡδονή, καὶ δεῖ γε πολλάκις οὐκ ἀκόντας μᾶλλον τοῦτα τῶν φύσει ἡδέων, ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ἐκείνης ἕνεκα δεινά, ἧς ἦν καὶ τὰ ἀγγελλόμενα ταῦτα, ὅτε ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν τρόμον φέρει. ἔτι ποιεῖ γλυκύτητα καὶ τὸ τοῖς ἀπροαιρέτοις προαιρετικόν τι προσιθέναι· οἷον, τὰ μὲν ὄν χωλία καὶ τὰ δεινά δρᾶ οὐδὲν ἐθέλει με διδάσκειν, οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ἄνθρωποι ἀμφισβητήσειε δ' ἄν τις πότερον κατὰ λέξιν ἢ κατὰ ἔννοιαν ἐν ταῦθα γέγονεν ἡ γλυκύτης, καὶ ἴσως μᾶλλον κατ' ἔννοιαν. δοκεῖ μὲν γάρ τις εἶναι ἐν ταῦθα ἐν δεῖ, οὐδέν με ἐθέλει· ἐκ μεταφορᾶς δὲ γέγονεν ἡ περὶ τὴν λέξιν τροπὴ καὶ οὐχ ὡς ἐν δεῖ, μέλιτος γλυκίων ῥεῖν αὐδή· ἐν ταῦθα γὰρ τὸ ῥεῖν τέρπειν μᾶλλον ἢ ἐκεῖ τὸ θέλειν, καὶ ἴδιόν τι σημαινόμενον ἔχει ἡ λέξις ἡ ἐθέλει. τάχα δ' ἂν εἴποιεν αὖ ἀλληγορεῖσθαι αὖ τὸ αὐτὸ τὸ οὐδὲν με λύπας τοῦ διδάσκειν, τὸ οὐδὲν μ' ἐθέλει ῥηθέντος· ἡμεῖς μέν τοι ὅρον ὅτι ποτ' ἂν ᾖ συγχωροῦντος ἐκείνου, τοσοῦτον διορίζομεθα, ὅτι καθόλου τὸ πολιτικὸν τοῖς ἀπροαιρέτοις προαιρετικόν τι, γλυ

πολὺ δι' ἡδονῆς ἀφίσησιν. οὐδὲ γὰρ τραχέως μόνον ἀλλὰ καὶ σκληρῶς εἴρηται τὸ ἔμαρψε, καὶ τὸ ἀγκὰς δὲ αὐτῇ τῇ προφορᾷ καὶ τῷ φθόγγῳ οὐχ ἡδύ, καὶ εἰ τὸ δι' ἀγνοίας τις ἀφέλοι. ὁρᾷς, ὡς μετέθηκε μᾶλλόν ὅτιν, ἀλλ' οὐχ ἡδονῆς; ὅ γε μὴν ἀπόλαυσις καὶ πάντως τι καὶ πλέον ἀπῆσαι βούλεται ἢ καὶ εἰπεῖν, ὅ, τι ποιοίη, ὡς γὰρ κωμῳδίᾳ, τὸ μὴν ὅ γε σώφρων. τὸ μὴν τοι, τοῖσι δ' ὑποχθὼν δίᾳ φύγῃ νεοθηλέα ποίην, καὶ τὰ ἑξῆς, μείζονα ἔχει τὴν ἡδονήν· διὸ τι καὶ μυθικόν δι' φύσει ἡδὺ τῇ ἄλλῃ ἀπολαύσει τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἀνεχρόμην ἐργάσασθαι τὰς τοιαύτας γνώσεις τε καὶ ἡδονάς. τοιοῦτόν ὅτι δι' τὸ, πορφύρεον δ' ἄρα κῦμα πεσεῖσθαι ὄρεϊ ἶσον κυρτωθὲν, κρύψῃ δὲ θεὸν θνητήν τε γυναῖκα, καὶ ὅλως μυρία τοῦτον πρὸ τοῖς ποιηταῖς ὅτι παραδείγματα· καθόλου τε πᾶσαι αἱ ἐρωτικαὶ γνῶναι γλυκεῖαί εἰσιν, ἐμποίησι δὲ αὖ τῇ χεδόν γε ἅπασι τοῖς προειρημένοις κατ' γνῶναι γλυκύτητα ἔοικεν, καὶ εἰσὶν αὖ ὥσπερ μέρη. διὸ δὲ ἀπεδώκαμεν τάξιν ἰδίαν ταῖς τοιαύταις γνώσεσιν, ἀλλ' ὧν δοκοῦσιν αὐτῶν ἐμνήσθημεν δι' οἷς ἐχαίρομεν ἢ λόγοις εἴ τις χῶ δοκοῦν ἐγκωμίοις δοῖς εἰς ἡμᾶς αὐτὸν ἢ εἰς τὸν

προγό-

τὰς ἀπολαύσιν ἡδονῶν, αἱ δ' ὀδιαῦται. καὶ τὰς μὴ ὀκ αἰσχρὰς ἔσιν ἁπλῶς ἐκφράζειν· οἷον, κάλλος χωρίου, καὶ φυτείας διαφόρους, καὶ ῥοδμάτων ποικιλίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ταῦτα γὰρ καὶ τῇ ὄψει προσβάλλει ἡδονὴν ὁρώμενα καὶ τῇ ἀκοῇ, ὅτε ἀγγέλλοι τις, ὥσπερ ἡ σαπφώ· Ἀμφὶ δὲ ὕδατος ψυχρὸν κελάδει δι' ὕσδου μαλίνων· καὶ, Αἰθυσσομένων δὲ φύλλων κῶμα καταῤῥεῖ, καὶ ὅσα πρὸ τούτων γε καὶ μετὰ ταῦτα εἴρηται. τοιοῦτόν ὅτι καὶ τὸ παρὰ τῷ πλάτωνι γὼ φάρμακον οἷμαι νὴ τὴν ἥραν καλόν γε ἡ καταγωγή· ἥ τε γὰρ πλάτανος αὕτη καὶ μάλα ἀμφιλαφής τε καὶ ὑψηλή, καὶ τὰ ἑξῆς. ταῦτα μὴ ὅτως ἄν τις ἐκφράζοιμι ἡδονὴν τοιαύτην ἡγοῦμαι γλυκύτητα, ὅσαι δὲ εἰσιν αἰσχραὶ, καὶ πάντας ἀπολαύσεις ἡδονῶν ἐοικέναι ἔχουσιν αὐτοῖς καὶ τὴν δι' ἀκοῆς τέρψιν καὶ γλυκύτητα· οἷς γὰρ ἔκαστος χαίρει πρατομένοις, ἐκείνοις ὅτος καὶ λεγομένοις ἥδηται· ὁ μὲν ἀκόλαστος ἀκολάστοις, ὁ δὲ σωφρονῶν δι' ἀλλαδὴ σώφροσιν· καὶ ὁ ποιῶν ἕκαστος ποιήσει. ἐπεὶ καὶ ὁ, Ἡράκλεις καὶ ἀγκὰς ἔμαρψε τέκνον πᾶσι ἂν πράκοιτο, ἡδονὴν μὲν ἔχει, καὶ ὀκ ὀλίγην γε, σώφρονα μὴν οὐδαμῶς καὶ μέχρι τοῦ μετρίου ἤκουσαν· τῇ δὲ λέξει, καὶ

τητ@ ἡμῖν λελέξεται· ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπανέρχομαι· πρῶτον μὲν γάρ, ὅπερ ἔφην, τὸ μάλιστα γλυκὺ ζητα τὸ ἡδονῇ ἢ λόγῳ αἱ μυθικαὶ τῶν ὀνοιῶν πιθανοί, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον, τὰ διηγήματα τὰ ὅσα ἐγγὺς μύθων ἐστίν· οἷον τὰ περὶ τὸν βωμὸν καὶ πόλεμος εἰ διεξίοι τις, ἢ τι τοιοῦτον. βέλτιον δ' ἔχει τάξιν τὰ κατ' ὀλίγων μέν πως τῶν μυθικῶν κοινωνοῦντα διηγήματα, μᾶλλον δὲ ἢ κατὰ τὸν μύθος πεπλεγμένα, οἷά ἐστιν ἅπαντα τὰ προσόντα. μυθώδη γὰρ ὀλίγα ἔχει· οἷον τὰ περὶ τὸν πανὸς ῥηθέντα καὶ τὸν ἴακχον, καὶ ἴσως ἄλλα τινά, σφόδρα γε ὀλίγα· τὰ μὲν τοι ἄλλα καὶ πεπεύσεται γεγονέναι, ἀλλ' ἀπήλλακται τῶν μυθικῶν· διόπερ οὐδὲ ὁμοίως τοῖς φύσει μυθικοῖς μετέχει τῆς γλυκύτητ@. ἕτερον δὲ πρὸ τούτων εἶδός ἐστιν ἡδονῇ ἔχον καὶ γλυκύτητα ὀνοιῶν, ὅπερ ἄλλοτε ἄλλῳ ἔχει δύνασθαι. ὅρα γὰρ πολλάκις μὲν καὶ τὰ μυθικὰ αὐτὰ ὑπερβάλλει τῇ ἡδονῇ, πολλάκις δὲ καὶ τὰ πρὸ τούτων ἐχόντων τάξιν ἐλαττοῦται. ἔστι δὲ τῶν τοιούτων, ὅσα ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν ὄψιν ἡδεῖαν, λέγω δὲ τῇ ὄψει, ἢ ἁφῇ, ἢ γεύσει, ἢ τινι ἄλλῃ ἀπολαύσει, ταῦτα καὶ λεγόμενα ἡδονῇ ποιεῖ, ἀλλ' αἱ μὲν εἰσὶν αὐχραὶ τῶν κα-

τὰ

εἰκάλλος. ἐπηγγειλάμην δὲ ἐρεῖν τι καὶ περὶ γλυκύτητος καὶ ὥρας, ἃ δὴ ὥσπερ ἐπίτασίν τινα τῆς ἀφελείας ἐλέγομεν εἶναι. λεκτέον δὴν οὖν εἴη τι περὶ αὐτῆς ἐφεξῆς ἢ ταύτης, λέξομεν καὶ περὶ ῥυθμύτητος καὶ ὀξύτητος.

ΠΕΡΙ ΓΛΥΚΥΤΗΤΟΣ.

ΕΝνοιαι δὲ γλυκεῖαί τε καὶ ἡδονὴν ἔχουσαι, μάλιστα μὲν πᾶσαι αἱ μυθικαί· οἷον, ὅτε γὰρ ἐγγένετο ἀφροδίτη, εἰσιῶντος οἵ τε ἄλλοι θεοί, καὶ ὁ τῆς μήνιδος ὑὸς πόρος, καὶ τὰ ἑξῆς. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ συμποσίου τοῦτα πλάτωνος· καὶ πάλιν ὁ περὶ τὸν τεττίγων ἐνθυμίου φάμενος, ὡς ποτε ὄντες ἦσαν ἄνθρωποι πρὶν μοῦσας γενέσθαι, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ πρὸς τοῖς ῥήτορσι τὰ γὰρ τοῖς κατὰ ἀριστοκράτους εἰρημένα· οἷον, γὰρ τούτῳ μόνῳ τοῖς δικασταῖς θεοὶ δίκας δοῦναι καὶ λαβεῖν ἠξίωσαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ τὰ ἑξῆς μέχρι τοῦ, δικάσαι δὲ δυμενίσιν ὀρέσιν οὐδὲ δίωσ' ἑκάθεσσ. ἀλλ' γὰρ τοῦθα μὲν ἐπεί πορ γὰρ τῷ πολιτικῷ λόγῳ τὰ μυθικὰ ὑπῆρχοντα ποιεῖ, δι' ἃ τῆς γοργότητος ἰδίων, καὶ λίαν ὑπῆρχον ὁ ῥήτωρ πρεμυθήσατο, τέμνων τὰ πράγματα. ὅσαι δὲ καὶ ἄλλαι εἰσὶ μέθοδοι καθ' ἃς δεῖ χρῆσθαι τοῖς μυθικοῖς, ἀκριβέστερον γὰρ περὶ δηνό-

ἠθικαὶ γὰρ αὗτ᾽, κ᾽ ἄγαν ἀφελεῖς, κ᾽ μλὼ κ᾽ αἰ
θριμεῖαι, πρὶ ὧμ κ᾽ γὼ τῷ πρὶ θριμύτητος αὐ
τίκα λέξομλν, ὡς ἔφλω. αὗτ᾽ δὲ ὡς ὡθὶ τοπλεῖ-
σομ γλυκύτητα ποιοῦσιμ γὼ ἀφελείᾳ· ἡ δ᾽ γλυ
κύτης, οἷομ κάλλος τι τῆς ἀφελείας ἐστί, πρὶ ἧς
καὶ αὐτ᾽ μετ᾽ ὀ πολὺ λέξομλν. καὶ πρῶτόμ γε
πρὶ ταύτης, εἶθ᾽ ὕστερομ περὶ τ᾽ θριμύτητος
εἴτε ὀξύτητος. ἀλλὰ πάλιμ ὧν τ᾽ περὶ ἀφε-
λείας λόγομ ἰτέομ. λέξις μ᾽ γὰρ ἡ διαύτη ἰδία
ἀφελείας, χήματα δὲ ἀφελῆ καὶ κῶλα, ταυτὰ
ἄττορ ἦμ καθαρὰ, σωθῆναί τε ὡσαύτως.
ἀφελέσθραι δὲ αἱ μᾶλλομ λελυμλναι· οἷομ, ἀκό
σατέ μ᾽ ἀπολογομλνον δικαίως· καὶ οἷαί εἰσιμ
αἱ πλεῖσαι πρός τε τὸμ ξενοφῶντι, καὶ τὸμ σω
κρατικῶ αἰσχίνη· κ᾽ μλύ τοι καὶ τὸμ νικοστράτῳ.
ἀπὸ δὲ τούτωμ ἁπλοῦς τίς ὅτι κ᾽ ὁ ῥυθ=
μός γὼ ἀφελείᾳ. ἡ γὰρ ποιὰ σωθήκη κἀν ταῦθα
τ᾽ ῥυθμὸμ ποιεῖ, αὐάπαυσις δὲ καὶ βάσις ἀφε-
λής, ἡ βεβηκυῖα. καί πορ γὰρ ὅσα σεμνὰ αὖτη
ἡ αὐάπαυσις, ὅμως μᾶλλομ ἁρμόττει πῶς οἷον ἁρ
παζομλνης καὶ ἐκπρεμοῦς· κεκαλλωπισμλνη γὰρ
μᾶλλομ ἐκείνη. ἀφελὴς δ᾽ ἂν ἡ ἑρμαία μᾶλλομ βά
σις τοῦ ῥυθμοῦ, κ᾽ ἡ βεβηκυῖα αὐάπαυσις. εἴ=
ρηται δὲ ἀκριβῶς πρὶ τούτωμ ἡμῖμ γὼ τοῦ τε

δίτερον δὲ ὧδε ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. γνῶσαι μὲν γὰρ ἀφελεῖς αὖται, καὶ αἱ τοιαῦται, μέθοδοι δὲ ἀφελείας, αἱ πορικαὶ καθαρότητος· εἰ ὅσα γε ἐκεῖ εἰρήκαμεν, ταῦτα ὁμοίως κἀνταῦθα δοκείτω λέγεσθαι, ὅτι δύνατταί τις καὶ μὴ ὄντα τινὰ, ὅσον γε τῆ γνώσεως γένεσι, τῆ ἀφελῆ λόγον, ὁμοίως εἰ δεῖ τε τῆ ἄλλων ποιεῖν ἔστιν δοκεῖν ἀφελῆ, οἷον σχημάτων λέξεων, εἰ τῆ λοιπῶν· αὐτίκα ἡ ὀξύτης εἰ τὸ ὀξέως τι εἰπεῖν, ἢ ἅτινα ἀπαντῶντα λόγῳ τινὶ ἢ ὁπωσοῦν, ὅπερ τινὲς εἶδος ἀριθμότητος ὠνομάκασιν, ὃ μόνον δὴ ἀφελές, ἀλλὰ καὶ γναντίον ὂν τῷ ἀφελεῖ. λεπτότης γὰρ ἴδιον τοιοῦδε. δεῖ γὰρ ἄλλο ἢ ὧδε πολλοὺς εἶναι βαθύτης ἢ ὀξύτης αὕτη, εἴτε καὶ ἀριθμότης. ἀφέρει δὲ, ὀνόματος γένεσι, ἡμῖν δεῖν, ἀλλὰ τὸ ψιλόν, καὶ ὥσπερ ἔφην, ἀπὸ τῆς πολλῆς εἰσάγεσθαι τὸ νόημα, καὶ πορβαθύ ὄν, ἀφελὲς ἔδοξεν εἶναι. πολὺ δὲ δοκεῖ πρὸς τῆ ξυνοφῶντι. σαφέστερον δ' ἂν πρὸς αὐτῆ μικρὸν ὕστερον γὰρ τῆ πρὸς τὸ γλυκύτητος λέξομεν. λέξις γε μὴν ἀφελὴς τὸ μὴ πλεῖσον, ἃ αὐτὴ ὅτι τῇ καθαρᾷ, εἰσί δέ τινος, καὶ ὥσπερ ἴδιαι τῆ ἀφελείας, ὡς τὸ ἀδελφίζειν παρὰ τῆ ἰσοκράτει, καὶ ὁ κλαυσίγελως πρὸς τῆ ξυνοφῶντι, καὶ ἄλλαι τινὲς τοιαῦται·

καλῶ δὲ σὺν θεὸς πάντας καὶ πάσας ὅσοι τὴν χώραν ἔχουσι τὴν ἀττικὴν, καὶ τὰ ἀπόλλω τὸ πύθιον, καὶ τὰς ἑξῆς καὶ πάλιν πρῶτον μὲν ὦ ἀθηναῖοι οἱ ζῆς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις καὶ μνείαν ζιεῖται ἔχειν πρὸς τὰν δρί. πάντα ἢ ταῦτα ἡμῖν καὶ ἀφελῆ τὰ τὸν ὅρκων, καὶ εἰ σὺν ἀπόντας δὲ ὀρκίζοι, ἢ τὰ αὐτίδικον ὡσαύτως. ὁ γὰρ ἀγωνιστικὰ ταῦτά γε· οἷον, πρὸς δικὸς καὶ θεῶν μὴ ἀποδίξηδε, καὶ ὅσα ζιαῦτα, ἀλλὰ ἠθικὰ τῇ πίστει, καὶ πιθανὰ, εἰ μὲν τοι μεθοδευόις τινὰ τοιοῦτον ἀγωνιστικὸν, ἢ καὶ ὁτιδὴν ἕτερον, ὥστε μεταστῆσαι εἰς ὅρκου χῆμα τὸ ζιαῦτον, ἄλλο τι λέγω, καὶ ὃν ἀφελὲς, οὐδὲ ἠθικόν. οὐδὲ γὰρ ὅρκος ἔτι ἐκεῖνός γε ἂν εἴη, ἀλλὰ μεθωδευθὴ μὲν πως ἄλλο τι ὄν, ὥστε εἰς αὖθις ἀφικέσθαι, φυλάττον τῆς οἰκείαν δύναμιν, προσλαμβάνει τι καὶ ἕτερον οἷα δὴ μεθόδου· οἷον ὁ μὲν σὺν γὲ μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων, καὶ τὰς ἑξῆς, τὸ καὶ γὲ δόξον ὂν παράδειγμα, καὶ πίστις τοῦ ὅτι σώφρων τῇ πόλει ὑπὲρ δὴ τῶν ἐλλιπόντων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι καὶ κινδυνεύειν, μεθοδευθὲν ὅτως, ὥστε μεταπεσεῖν εἰς ὅρκον, τὸ ποιῆσαι λαμπρότητα καὶ μέγεθος, ἀλλ' οὐκ ἀφέλειαν οὐδὲ ἦθος. ταῦτα μὲν δὴ ταύτη· ἐπανιτέον

τοῖς ποιηταῖς. εἰ δ' ἔχει πρὸς ἐκείνοις ταῦτα καὶ μέγεθος, ὁ δεῖ θαυμάζειν. μάλιστα μὲν γὰρ ὁ κατὰ πλῆθος ὥσπερ φῶ τοῦτο, τοῖς τοιούτοις χρῶν τῇ προαιρέσει μάσιν, ἐν δέ τι ἀπολαβόντος λέγουσι, τοῦτο δὲ οὐκ ἔτι ἐᾷ γνέσθαι τὸν λόγον ἀφελῆ. ἔπειτα δὲ ἡ φύσει μέλει τοῖς ποιηταῖς ἀμφοτέρων, τό τε μεγέθος καὶ τὸ ἡδέος· διὸ ἢ λέξεσιν ἢ ῥήμασιν αὐτὸ θηρῶσι, καίτοι ἴσως ὂν κατ' ἰδίαν φύσιν ἀφελὲς καὶ ἡδύ. καὶ τοῦτο μὲν γλυκύτητος αὐτίκα λέξομεν, τὸ δὲ προειρημένον παράδειγμα ἡ μᾶλλον ἐγγίνεται ἀφελές, ἀλλὰ τὸ πλεονάσαι τοῖς κατὰ μέρος, ὡς καὶ μικρῷ πρότερον ἐλέγομεν. μέθοδός τις αὐτὴ ἀφελείας, ἀλλ' ὁ ἡ γνώμη, τὸ πλεονάζειν τοῖς κατὰ μέρος ἐκτεινόντας. ἐπεὶ καὶ τὸ, εἰ μὴ καὶ οὐ θερισὰς ἢ οὐ ἄλλο τι μιῶν πράττοντας, εἰ ἀφέλοι τις τὸ ὁρίσον, ὥστε μένειν δὲ τοῖς καθ' ἕκαστα μέρος, ἀφελῆ ποιήσει τὸν λόγον· οἷον, εἰ ὅτω λέγοι, εἰ μὴ καὶ οὐ θερισὰς καὶ οὐ σκαπανέας καὶ οὐ ἀμαλθεύτας, ἢ οὐ ποιμένας, καὶ οὐ νομέας· εἰ γὰρ ὅτως ὥστε μένειν τις τοῖς κατὰ μέρος, πάνυ ἂν ἐργάσαιτο ἀφελῆ τὸν λόγον. ἔτι ἀφελὲς τε καὶ ἠθικὸν κατὰ γνώμην, καὶ τὸ ὅρκῳ πιστοῦσθαι τοιοῦτον, ἀλλὰ μὴ διὰ τὸ πραγμάτων· οἷον,

πξαμύθιον ἔλαβε. καὶ μὴν ⸂ὁ, σὺ ὄφεις σὺ πξείας θλίβων, καὶ τὰ ἑξῆς, μέχρι τοῦ, ὑπὸ τῶν χαϊδλίων ἅτω προσαγορευόμενον, τοιοῦτόν ἐστι πξαμεμύθηται δὲ ⸂ὁ, καὶ αὖ ὥσπερ καταπινώσκοντα τ εἰρημένων εἰπεῖν, ὅτι ὑπὸ τ χαϊδλίων ἅτω προσηγορεύε, ἐκεῖνα μὲν τοι δλ ὁ ἄγαν δύτελὲς καὶ ὠβελισαί τινδε καὶ ὑπεξείλονδε, ἴσως ὀρθῶς ποιοῦνδε· λέγω ὁ, κυάμους ἐφθοὺς βοῶσα· καὶ κατὰ παῦ το θέρ ἐπλανᾶτο· καὶ τὰ ἑξῆς. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ δικῶ τα γ μὲν ἰδιωτικοῖς λόγοις ἴσως ἂν ἁρμόσειεν, γ δημοσίῳ δὲ καὶ τηλικοῦτον ἔχοντι ἀξίωμα λόγων ἢ προσώπων ἢ πραγμάτων, πῶς ἂν ἁρμόττοι; διὸ τόν δὴ καὶ τὸ γ ⸂ὁ κατὰ πεύσεως ὠβελισμένον ὑπό τινων, τὸ ἀπὸ χιῶν χυπτημάτων τ ἐργασίαν πεποιῆσθαι λέγειν. λίαν γὰρ δύτελὲς ὄν, καὶ εὐσφόρου ἂν δοκεῖ. ἔτι ἀφελεῖς γνῶναι καὶ γ τοῖς ὠχειρήμασιν ἀπὸ τ ἀλόγων ζώων λαμβανόμενα· οἷον, ὁ βοῦς κέρατι παίει, ὁ ἵππος ὁπλῇ, ὁ κύων ὀδόντι, καὶ εἰ ἀπὸ τ φυτ δέ τις ὠχειροίη, πξαπλησίως ταυτὸν ποιήσει. ταῦτα δὲ ⸂ὁ πλέον ἔχει τι κατ' ἔννοιαν τοῦ ἀφελοῦς· ἐγγὺς γάρ ὅτι γλυκύτητος, διὸ ⸂ὁ πλεονάζει πξὸς

τοῖς

βαλαμβάνεσθαι καὶ χρήσιμοι, αἱ δὲ ἄλλως δὲ πε ἰδιωτικοῖς τοῦ λόγου τοῦ πολιτικοῦ. ἔτι ἀφελεῖς γνῶσαι, καὶ αἱ πλησιάζειν πως δοκοῦσαι τοῦ δυτελεῖ. γίνονται δὲ αὗται, ὅταν πρὸς δυτελῶν καὶ τ τυχόντων πραγμάτων λέγῃ τις, ὡς γὰ τῷ κατὰ στεφάνου ψευδομαρτυριῶν· ἢ τὰ καταχύσματα φησι καταχεῖ· καὶ πάλιν ἐτέρῳ βι, τῆ βοσπωνιαὶ ἐκτίλλειν. καὶ γὰ τῇ πρὸς δύβουλίδην ἐφέσῃ τὸ λέγειν ὅτι ταινίας ἐωίπρασκεν γὰ τῇ ἀγορᾷ ἡ μήτηρ. ὅλως τε πολλὰ τοιαῦτά ὅσι γὰ ἰδιωτικοῖς· πρὸς δὲ τοῦ λυσίαν καὶ μᾶλλον· γὰ δὲ τοῖς δημοσίοις, σπανιά γε τὰ τοιαῦτα καὶ μετά τινος παραμυθίας εἰσάγεται· ὥσπερ τὸ, αὖδυ τοῦ πρόσωπόν κωμάζειν προσλαβὼν τὸ γὰδιάθετον, οἷον τοῦ καταράτου κυρηβίωνος· καὶ τὸ, ὡς γὰ ταῖς πομπαῖς ἤρθη τως ἀπὸ τοῦ ἄγαν δυτελῶς· καὶ οὐδὲ τοῦτο, ἀλλ' ὡς ἡ μήτηρ σου τοῖς μεθυμβρινοῖς γάμοις γὰ τοῦ κλισίῳ τῷ πρὸς τοῦ καλαμίτην ἥρωϊ χρωμένη, τ καλὸν αὐδριάντα καὶ τριταγωνιστῶ ἄκρον ἀξιόβρετόν σε. καὶ τοῦτό ὅσι μὴ τ αὐτοῦ τύπου, εἰ καὶ σφοδρῶς εἰσήχθη, δυτελές γὰρ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ τῷ τοῖς μεθημβρινοῖς εἰπεῖν γάμοις, καὶ αὐτῇ τῇ σφοδρότητι καὶ τῇ εἰρωνείᾳ ⊂ πᾶσι τοῖς λοιποῖς

λέγω δὲ τούτους, οἳ καὶ παίδων γίνοιντο αὖ νηπίων, ὡς ἔλεγον, καὶ αὖ ἀνδρῶν ἐγγὺς ἡκόντων, φρενῶν γε ἕνεκα, τῶν νηπίων, καὶ γυναικῶν ὡσαύτως καὶ γεωργῶν ἀγροίκων, καὶ ὅλως, ἀληθεῖς εἰπεῖν, ἀφελῶν τε καὶ ἀκάκων ἀνθρώπων· οἷον, ὡς καλός μοι ὁ πάππος ὦ μῆτερ· καὶ πάλιν αὖ τοί τε πονηροί εἰσι, λέγων οὐχ ἁπλῶς ὁ κύρος καὶ ὡς πονηρῶν ἵππων ὀχοῦνται. ὁρᾷς ὅσον τὸ ἀφελὲς ἡ γνώμης; καὶ μὴν καὶ τὸ ἁπλοῦν τὸ ψιθύρισμα καὶ ἀπίτυς αἱ πόλεις ἀεί· καὶ τὰ πολλὰ τῶν βουκολικῶν, ἵνα μὴ τὰ πάντα λέγω, τοιαῦτά ἐστι· καὶ παρὰ τῷ ἀνακρέοντι δὲ ὡσαύτως, παρά τε αὖ τῷ μιλησίῳ μυρία αὖ εὕροις ἂν τὰ καὶ γυναῖκας λεγούσας καὶ νεανίσκους ἐρῶντας, καὶ μαγείρους καὶ παῖδας θρυπτομένους, καί τινας ἄλλους· ὅλως τε δεῖ τὸ ὑποπίπτειν τῷ ἠθικῷ λόγῳ πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν προσώπων ἤθη, οἷον λίχνων γεωργῶν καὶ τῶν ὁμοίων, ταῦτά γε πάντα ἢ τὰ πλεῖστα αὐτῶν, ὑποπεσεῖται τῇ ἀφελείᾳ δεῖ, ἃ καὶ ἰδίως ἠθικὰ καλεῖται· δεῖ δὲ καὶ ἐνθυμηθῆναι, ὅτι αἱ οὕτω λεγόμεναι καθαραὶ ἔννοιαι, οὖσαι ἀφελεῖς, εἰ μή τις ἦθός τι ὑποκρίνοιτο τῶν λεγομένων ἰδίως ἠθικῶν προσώπων, ἀναγκαῖαι πᾶσα

ῥᾳλαμ-

παύτως αὖ εἶχ᾽ ἀφελεῖς· αἴ τε αὖ ἀφελεῖς, καὶ καθαραὶ) ἰδίως δ᾽ αὖ λέγοιντο ἀφελεῖς αἱ τ᾽ ἁπλάτωρ ἠθῶν καὶ ὑπό τι νηπίων, ἵνα μὴ ἀβελτόρων λέγῃ τις· οἷον, περὶ πραγμάτων διεξιόντα τινῶν καὶ λέγειν αὐτὰ, μηδεμιᾶς ἀνάγκης ὄσης· μηδὲ ἐπερωτῶντός τινος, ὡς τὰ πολλὰ ἔχει τ᾽ ἀναιρέοντος, καὶ πάλιν τὰ θεοκλίτου γὰρ τοῖς βουκολικοῖς, καὶ ἄλλων δή που ὀλίγων· οἷον, κομάσδω ποτὶ ταὐτὰ μαρυλλίδα, ταὶ δέ μοι αἴγας βόσκοντ᾽ κατ᾽ ὄρος· καὶ τὰ ἑξῆς. ἐπεὶ δ᾽ γε τῷ περὶ καθαρότητος ἡμῖν τὰ παραδείγματα ἦν πολιτικώτερα καὶ ἀγωνιστικώτερα, ὥσπερ ἴσως καὶ τὸ προκείμενον, τὸ, ἐμὲ μὴ φωῦλον ἡγεῖσθε, τοῦτον δὲ ἄφετε, τ᾽ δέ, ὡς γὰρ τῇ ἄλλῃ λογογραφίᾳ καθαρῶν τε καὶ ἀφελῶν γνωσιῶν δεόμεθα, ἀνάγκη τι πλέον εἰδέναι γε τοῦτο περὶ αὐτ᾽. χωρίζομεν γὰρ δεῖ μὴ ὡς ἑτέρας τὰς καθαρὰς ἕξεις γνωίας παρὰ τὰς ἀφελεῖς, δεῖ δ᾽ αὖ τὰς ἀφελεῖς πρὸ τὰς καθαράς. λέγω δὲ ὅτι τ᾽ καθαρῶν τούτων καὶ ἀφελῶν γνωσιῶν, αἱ μὲν μᾶλλον ἁρμόττουσι τῷ πολιτικῷ λόγῳ, αἱ δὲ ἧττον, αἱ δὲ δεῖ ὅλως· ἃς ἢ μᾶλλον εἴποι τις αὖ ἰδίας εἶναι τῆς ἀφελείας, ὡς προείρηται, καὶ περὶ δεῖν ἧττον ἕξεις καθαράς.

λάκις εὑρεῖν πρὸς ζῆλ ῥήτορα. ζαφὲς δὲ ὁ λέγω μᾶλλον γνώσεται ὧν σκεψαμένοις τ λόγον τ πρὸ αὐτοῦ. ἤθ@ τοίνυν ἐν λόγῳ ποιεῖ, ὠφελείαν, καὶ ἀφέλιμα, καὶ πρὸς τούτοις τὸ κατ' αὐτ ἐμφαινόμενον ἀληθὲς ἢ ψεῦδος. ἡ δὲ βαρύτης ἐκ τοῦ τ ἠθικοῦ λόγου, ὃ μὴν συμπληροῖ γε αὐτ, ὥσπερ ἥ τε ἀφέλεια καὶ ἡ ὠφελιμία, τό τε ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος. ὃ δὲ γε καθ' ἑαυτὸ δύναται θεωρεῖσθαι, ὥσπερ ἑκάτερον τ ἰδιῶν ἑκάστη· ἀλλὰ δεῖ αὐτῇ ἀφελείας ἢ ὠφελιμίας, ἤ τιν@ τ ἄλλων ἠθικῶν τι ποιοῦντος προσεῖναι. ζαφὲς δὲ ἔσται πρὸ ἑκάστης αὐτ λεγομένου ψευδομένου· νῦν πρῶτόν γε περὶ ἀφελείας.

ΠΕΡΙ ΑΦΕΛΕΙΑΣ.

ΕΝνοιαι τοίνυν εἰσὶν ἀφελείας, ἁπλῶς μὲν εἰπεῖν, αἱ καθαραὶ (αἱ γὰρ ἀποιαύτων ἀνθρώπων κοιναὶ, καὶ εἰς πάντας ἀνθρώπους ἀφελθοῦσαι, ἢ δόξασαι ἀφελεῖν, καὶ μηδὲν ἔχουσαι βαθὺ, μηδὲ πολυνενοημένον, δῆλον ὡς ἀφελεῖς ἂν εἶησαν ἡμῖν καὶ καθαραί. οἷον, ἐμὲ μὲν φιλεῖ ἡγεῖσθε, τουτονὶ δὲ ἀφετε· καὶ τοῦτο τε ὁμολογούμενον, ὡς αἵ τε καθαραὶ ἔννοιαι,

παντως

μώτατον γάρ, εἴπερ ἄλλο τι, καὶ οὗτος λή, τὸ ἦθι κὸν εἶδος τῆ λόγῳ εἰδέναι τε ὅπως χίνεται, καὶ ποιεῖν δεινὰ μένον τοτὲ μὲν ὅλως λόγῳ ἀποδιδόναι τὸ τοιόνδε ἦθος· εἰ δ' οὗτος δέοι· τότε δ' αὖ καταμιγνῦναι τοῖς προφερημένοις εἴδεσιν ἅπασιν, οἷον, σφοδρότητι ἢ σεμνότητι ἢ κάλλει καὶ τοῖς λοιποῖς. λέγω γὰρ ἦθος νῦν, τὸ χ ἁπλῶς τὸ τ μόνον, τὸ δὲ ὅλως τοῦ λόγου αὐτοῦ ἀναγκαίως ἔχον ἐμφαίνεσθαι, καθάπερ σώματος χρῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐγκαταμίγνυσθαι πεφυκὸς παντα χοῦ, καὶ τῷ σφοδρότητι καὶ τῷ ταχύτητι καὶ τῷ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ γένοιτο ἄν, εἰ τοῖς ὑποκειμένοις προσώποις οἰκείως καὶ πρέποντας τοὺς λόγους ποιά τις· οἷον τραχυτηροῖς ἢ ῥήτορσιν, ἢ τοῖς ἰδίως ὀνομαζομένοις ἠθικοῖς, οἷον, λίχνοις, ἢ ἀειλοῖς, ἢ φιλαργύροις, ἢ τοῖς τοιούτοις· καὶ μαθησόμεθά γε τοιοῦδε, ποῖα εἴδη τίσιν ἁρμόττει προσώποις, τῷ δὴ πολὺ διαφέρειν· οὗτος δὲ πολὺ ὃ νῦν λέγομεν, αὐτὸ γε καὶ τὰ εἴδη αὐτὸ διύνασθαι μὲν καὶ διὰ ὅλου ποτὲ λόγου παραλαμβάνεσθαι, ὥσπερ τοῦτα· οἷον, σεμνότης, ταχύτης τὰ λοιπά, διύνασθαι δὲ κατὰ τὰ αὐτὰ, καθάπερ κἀκεῖνα, καὶ μερικῶς ποτὲ γίνεσθαι χρήσιμα, ὥσπερ ὅταν πολ

βροι αὐ τοῦ· διὰ τοῦτ' οἰμαι ἡ γοργότεροι ἢ λεπτοειδέστεροι τ' ἄλλων εἶναι δοκοῦσι, διότι τροχαϊκῶς σύγκεινται· τρέχει γὰρ ὡς ὄντως ἐν τούτοις ὁ ῥυθμός. εἰ δὲ μὴ ἀκριβεῖς οἱ βροχαῖοι πρὸς τοῦτο ἐν ταῖς γοργότησιν εὑρίσκοντες, πολλάκις διημαρτυράμην ὅτι ἔν τε μονοειδίες ὄσιν εὑρεῖν παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ ποικίλαι νῦν μὲν γνῶσαις σεμναῖς, γοργόν, ἢ τινα ἄλλον ὠθεῖς ῥυθμόν, ἢ μέθοδον, ἢ τι τ' ἄλλων· νῦν δὲ ὁ αὐάπαυσιν. καίτοι ὁ ἑτέρα μὲν γὰρ ἦν, ἦκε δ' ἀγγέλων τις ὡς σὺ πρυτανεύεις, ὡς ἐλάττεσι καταίλη πται, τάχα δ' ἂν ἔχοι τι πλέον εἰς γοργότητα, καὶ διὰ τὸν ὦν βολὴν τοῦ ῥυθμοῦ, βροχαϊκὸν ὄσαν σύνθυς ἐξαρχῆς· αὐάπαυσις δὲ γοργὴ ἡ εἰς βροχαῖον φύσει κατάληγουσα καὶ μὴ βεβυκῖα. ὁ γὰρ λύνεται ὁ ῥυθμός, γοργός ἐστιν, βεβυκώς. περὶ δὲ βεβυκότων ῥυθμῶν, καὶ τ' οἰονεὶ κρεμαμένων καὶ αὐκρεμαμένων, ἐν τοῦ περὶ κάλλους ἀκριβέστερον εἴρηται.

ΓΕΡΙ ΗΘΟΥΣ.

Σαφὴς μὲν οὖν καὶ ἀξιωματικός, καὶ ἔτι αὖ καλός τε ὁ γοργὸς ὅπως γίνεται λόγος, ἐν τοῖς περὶ τούτων ἡμῖν διειλήλυθται· ἔποι δ' ἂν ἐκείνοις ὁ περὶ ἤθους αὐταπαίως. χρῆσι-

μώτα-

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

λὶ ἂς νῳ̃ μὲν ὅτως, νῳ̃ δὲ ἐκείνως χρῆται τῷ λόγῳ τῷ τμητικῷ, καὶ ὡς λεῖ καὶ ἡμᾶς αὐτῷ χρῆσθαι, γ' τῷ πρὶ μεθόλε λεινότητ@ ἐρῶμεν. ἐκείνης γὰρ ἴδιον τὸ εἰδ'γάσ καὶ τότοις τοῖς ἄλλοις ἅπασιμ εἴδλεσι, ὥστε καὶ πῦ, καὶ πῶς ὅμ τινα, καὶ ὡῶς πρόσηκει χρῆσθαι. ἀλλὰ ὧῖ τ πρὶ γοργότητ@ λόγομ πάλιμ ἐπανιτέομ. μεθόλος μὲν γὰρ καὶ χήματα, λὶ ὧμ γοργὸς ὁ λόγ@ γίνεται, εἰρήκαμεν· ἀπὸ δὲ τ χημάτωμ λῆλά πως καὶ τὰ ἑξῆς. λέξις μὲν γάρ, ὅπορ ἔφλω, βραχεῖα, ἤ τις αὖ εἴη, τοιάλε ἡ ζιὰ δ'ε, σωτελεῖ πῶς γοργότητα· ὁ μὲν ἀλλ' αἱ βραχεῖαί γε ὠθητγλειότεραι· κῶλα μὲν τ λόγ τῷ γοργῷ πάντως ἐὰν βραχέα λεῖ, σωβάλλει δὲ γοργότητ@, ἢ ὀλιγάκις ἢ μηδ' ὅλως ἔχοντα σύγκρασιμ φωνηέντων· ὁ γὰρ λὴ κεχωρίσθαι λεῖ τόμ γε ἀληθῶς γοργὸμ λόγομ, πλεῖ εἰ βραχύνεσθαι λέοι· πλεονάζειμ μέν τοι πάντως ἐν τοῦθα ὀῦ ζοχαϊκὸς καὶ τὰς ζοχαϊκὰς συζυγίας πρόσηκει, καὶ τότ γε τεκμήρια φέρ' ἔπη πολλὰ καὶ τ ζαγωλίας, ἵνθα ἐπεί γε θαι ὁ λέγωμ λοκεῖ ζοχαϊκῶς σωτεθῆτα, καὶ παρὰ τῷ μιμεῖσθαι, ὁ δὲ ἀρχίλοχ@ αὐτὸ καὶ ζαφέστερομ ἐποίησε καὶ γοργότερομ, οἱ γὰρ τετράμε-

τὰ ἑξῆς, μέχρι τοῦ, πότερον ταῦτα ποιῶν; γνῶ-
ναι δὲ ταῦτα μὲν πολλὰ λέγω, καὶ νὴ Δία
ταχέως ἀφ' ἑκάστου αὐτῶν ἀπαλλάττεσθαι· διὸ μὴ
γοργότητά τινα ἔχειν ὁ λόγος, μὴ τομὴν ἐμφαί-
νειν, ὁ μὲν πολλά γε ὡς ἀληθῶς λέγει πράγμα-
τα, ὁ δὲ ταχέως ἀφ' ἑκάστου αὐτῶν ἀπαλλάττει,
ἀλλὰ τἀναντίον, καὶ ὧν μάλιστα πολυβάλλων. γέ-
νη γὰρ εἱλκυσμὶ, μὴ ὅλα μέρεσι, καὶ ἀόρισα ὡρι-
σμένοις, καὶ ἕτερα ἄττα πολυβλητικὰ προσλαμ-
βάνων, πολὺ ἑκάστου ὡς ἰδίαν ἔχοντος ὑπόστα-
σιν, ἐμφαίνει παραλλήλων ταῖς συμπλοκαῖς,
καὶ μεταβάσεις ποιούμενος ἀπὸ πραγμάτων
ἐπὶ ἕτερα πράγματα. διὸ πολλὰ ἔλλοξον εἶναι,
διὰ ὄντα χειλόν τὰ πάντα. ἔστι γὰρ ἥ τε δυ-
βοια ⟨ὡς⟩ τὸ βυζάντιον· εἰ δὲ βάλει, ἔσω ⟨ὡς⟩ πλέο
να· ὁ μὲν τοσαῦτα γέ ὅσιν ὅσα ἐμφαίνειν
δεῖ τὰς συμπλοκάς. παραλείμματα δὲ καὶ τὸ
τοιοῦτο μὴ τέμνοντος μὲν τὰ πράγματα λό-
γου, δοκοῦντος δὲ λέγεσθαι τμητικῶς, μυεῖα
ὅτι πρὸς ⟨τὸ⟩ ῥήτορι· τοῦ δ' ὡς ⟨ὡς⟩ ὄντος τμητι
κοῦ λόγου ⟨ὡς⟩ δοκοῦντος εἶναι, παράλειμμα τό, μὴ
παραλεῖα νομίζων ὦ ἀθηναῖοι μὴ ἀναγκαῖα τῇ
πόλει πρὸ ὧν βουλεύεσθε· παράνομον δὲ τὸ τοιοῦ-
τον πρός γε ⟨τὸ⟩ δημοσθένει. τὰς μὲν γὰρ αἰτίας,

δὴ

τέμνειν, ὁ ταῦτα, ἀλλ' οἵ τε πλαγιασμοί, καὶ τὰ κατὰ συγροφήν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. πολλὰ γὰρ διὰ ἐλαχίστων ὧν ἐκείνοις λέγεται τοῖς χήμασιν, ὁ παραληλούντων ἡμῶν ὅτι τέμνομεν τὰ πράγματα. παραδείγματα δὲ αὐτῶν θήσομεν ἑκάστου, ἵνα καὶ σαφὴς ὁ λόγος ᾖ. τὸ μὲν οὖν τέμνοντος τὰ πράγματα λόγου, οὐ μὴν δοκοῦντος τέμνειν, παράδειγμα οἷον, πολλῶν ὧν ἀθλιαίοις λόγων γινομένων, ὀλίγοις δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, καὶ τὰς ἔξης ὁδὸν μὲν οὖν ἐκ πλαγιασμοῦ τοιοῦτον ἐγένετο, τὸ δ' αὖ κατὰ συγροφὴν σχῆμα τοῦτο ὧν τοιοῦτον ἐστὶ παράδειγμα τόδε· ὁ γὰρ μεσσήνιος λακεδαιμονίοις ἀφεῖναι κελεύων, πῶς ἂν ὀρχομενὸν καὶ κορώνειαν τότε βοιωτοῖς παραδιδοῖς, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτα ἂν ποιήσαι σκήψαιτο; πολλὰ γὰρ διὰ ὀλίγων ὧν ἀμφοτέροις εἴρηται, οὐ μὴν ἐμφαίνεταί γε τὸ τέμνεσθαι. παραδείγματα δὲ τοιαῦτα μυρία ὅσα πρὸ τοῦ ῥήτορος. τὸ δ' αὖ δοκοῦντος μὴ τέμνειν τὰ πράγματα, οὐ μὴν τέμνοντός γε ὡς ἀληθῶς, ἀλλὰ τἀναντίον, καὶ προσβάλλοντος λόγος παράδειγμα τόδε· ἀλλ' ὁ τῆς λύσιαν ἐκεῖνος σφετερίζόμενος, καὶ κατὰ σκυλάζων τὸ τεῖχισμα τῷ τῆς ἀτελείας, καὶ

κομματικόν· ταξιάρχας παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας παρ' ὑμῶν. αἱ ταχεῖαι καὶ αἱ ἐλαχίστου συμπλοκαί. οἷον, καὶ ἀστυλαῖα νομίζων ὦ ἀθηναῖοι εἶναι καὶ τὴν πόλιν περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἐφ' ἃ παρεληλύθατε. καὶ ὁ θουκυδίδης, καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν ὦ λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι. εἰ δὲ πολλαὶ γένοιντο αἱ συμπλοκαί, ἡ μὴ καθ' ἑκάστην πλατυσμοῦ τε καὶ ἰσαμοῦ τὴν διάνοιαν, ἀλλ' εἰς μίαν ὡς περίοδόν τινα πάντων περιλαμβανομένων, τὸ μὲν τραχὺ δεῖ ἦθος ἔμφασιν ἔχειν· τὸ δ' αὖ γοργὸν καὶ αὖ τὸ μὲν ἔμφασίς τις, μέτρια δέ πως, τὸ δὲ βουλῆς μᾶλλον γένοιτ' ἂν ἢ γοργότητος· οἷον, ἀλλ' ὁ τῶν βοιωτῶν ἐκεῖνος σφετερίζομένων, καὶ κατασκευάζων ὦν τεῖχισμα ὑπὲρ τῶν ἀττικῶν, ἡ κατάλαμβάνων ὡρεόν καὶ κατασκάπτων πρόβολον, καὶ τὰ ἑξῆς, μέχρι τοῦ, πότερα ἀδίκει, καὶ παρεσπόνδει καὶ ἔλυε τὸν εἰρμόν, ἢ οὔ; ἀλλ' ὑπὲρ τὸ ἀξιωματικοῦ ἐπανιτέον. σχήματα μὲν γοργότητος ταῦτα, καὶ νὴ δία τὸ τε φαινόμενον μὴ τραχὺ, μὴ ὄντος δὲ τοιούτου λόγου, καὶ τοῦ ἀμφότερα, φαινόμενόν τε, καὶ τείνοντός γε ὡς ἀληθῶς γὰρ βραχέσι τὰ πράγματα. τὸ μὲν τοι τείνον μὴ, μὴ μὴν τοιγε δοκοῦντος

τείνειν,

κὰς δὲ λόγ☉ καὶ γοργός, μάλισα γὰ τοῖς σχήμασι καὶ τοῖς ῥυθμοῖς θεωρεῖτ☽. εἰδέναι δὲ χὴ ὅτι ὁ λόγ☉ ὁ τμητικός, ωοτὲ μὲν ὄδιν, ὁ μὲν ἀλοκεῖ γε ἐὰν τμητικός· ποτὲ δὲ ἀλοκεῖ μὲν ἐὰν ζιὸς τ☉, ὁ μὲν τέμνει γε ὡς ἀληθῶς τὰ πράγματα· ποτὲ δὲ ἀμφότερα, καὶ τέμνει καὶ ἀλοκεῖ τέμνειν, κείσεται δὲ αὐτοῦ καὶ παραδείγματα καθ' ἕκασον τούτων ὀλίγῳ ὕστερον, γνῶθα ☪ ☌αφέστερόν τι περὶ τούτων ἐρῶμεν· νῦν δὲ πρῶτον περὶ τ☽ σχημάτων λέξομεν, ἃ τμητικὰ ὄντα, καὶ αὐάγκη ὄδιν καὶ γοργά. σχήματα μὲν δὴν τοιάδε, τὸ ἀσύνδετον κομματικόν· οἷον, προσῆλθε τῇ βουλῇ, προβέβλυμα ἐγράφην. τὸ κατ' ὄνομα κομματικόν· οἷον, ἀμφίπολον, πύλην, ποτίδαιαν, μεθώνην, παγασάς. καὶ αἱ πυκναὶ καὶ αἱ μὴ ἐλαχίστ☽ ἀλλαγαί· οἷον, τὸ πρῶτον ἀμφίπολον λαβὼν, μετὰ ταῦτα πύλην, πάλιν ποτίδαιαν, μεθώνην αὖθις, εἶτα θετταλίας ἐπέβη, καὶ τὰ ἑξῆς· οἵ τε μὴ ἐλαχίστ☽ λόγ☽ μεσισμοὶ τ☽ ἀνταπόδοσιν ἔχοντ☽ δι· οἷον, ἑωσφόρα γὰρ ἦν, ἦκε δ' ἀγγέλων τις ὡς αὐτὸ πρυτανεῖς, ὡς ἐλάτεια κατείληπται. τὸ κατ' ἐπαναφορὰν κομματικόν· οἷον, ὦδι αὐτὸν νόμος καλεῖς; ὧδι σεαυτὸν καλεῖς. τὸ κατὰ ἀντιστροφὴν

μὴν ὑμεῖς ὅτω διέκειθε· καὶ τὰ ἑξῆς δ' τοιαῦ-
τά ὅτι. οὖρ γὰρ σχῆμα καταπλοκὴν τινες ὠνό-
μασαν. ἔτι δ' αἱρεῖτ' τ' ἀφηγήσεως τ' ὑπ' ιό-
τητα καὶ τὸ ὡς ἔχον λεγόμενον σχῆμα· οἷον,
ἐπειδὴ γὰρ ὁ καθεσηκότ@ χορηγὸς, καὶ τὰ ἑ-
ξῆς. ταυτὸ δὲ οὖρ κὴ πρὸ βάλλει· αἱ δὲ ὑποσρο-
φαὶ αὖ μὴ ὦσι μακραὶ, ἧττον πρὸ βάλλουσι, &
εἰρήκαμεν οὖρ κἄμ τῷ πρὸ πρὸ βολῆς. ἀλλὰ
ταυτί μὲν ὥσπερ ἰάματά ὅτιν ὑπ' ιότητ@,
& διύναται ταυτὸν ὅπερ διὰ εἰναι γὰρ σαφη-
νεία, ἐκείνη τε γὰρ τὰ συγκεχυμένα διὰ κεῖ-
ται πρὸς σαφήνειαν, ὡς ἐδείκνυμεν γὰρ περὶ
τῷ περὶ σαφηνείας, ταυτά τε τὰ σχήματα τ' ὑπ' ιά-
ζοντα λόγον ὀρθοῖ κὴ γοργὸν ποιεῖ. διατὰ τὰ αὐ-
τὰ δὲ τοῖς πρὸ τῷ σαφηνείας ἔχει κὴ τὰ μέλ-
λοντα ῥηθήσεσθαι, ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ἡ μὲν καθα-
ρότης καθ' ἑαυτὴν ἐποίῃ τ' σαφῆ λόγον, προσε
δεῖτο δὲ τ διανοίας εἴ πως συγχέοιτο ὁ λό-
γ@ εἰς ἐπανόρθωσιν, ὅτω κἀν ταῦθα πάλιν,
ἔστι μὲν γὰρ ποιὸν τὴν γοργότητα μάλιστα εἶδ@
λόγ@ τὸ τμητικόν, εἰ δέ ποτε ἐκπίπτοι κατ'
ἀνάγκην τινὰ εἰς ὑπ' ιότητα, δεῖ τ' προειρη-
μένων χημάτων, ἃ δὴ πέφυκεν ὀρθὸν & διε-
γείρειν τ' λόγον ἀπὸ τῷ ὑπ' ιότητ@· τμητι-

κὸς

νη, ⸂καὶ σὺ προσέχεις αὐτ. δοκεῖ μοί πως εἶναι μέθο
δός τις ὁ μισὼ ἐμοί γε φαίνεται, ἀλλ' εἶναι μᾶλλον
σχῆμα. εἴτε δὲ σχῆμα, εἴτε μέθοδός τις ὄντιν ἡ ἀ-
ποσροφή, τί ποιοῦντων ὅτι ⸂καὶ αὐτὸ γοργόν τε λό
γον καὶ μάλιστα εἰ συνεχῶς γίνοιτο. ἡ γὰρ μετά
βασις ἡνωμένη μὲν τῷ σὲ δικάσαι, νεωστὶ δὲ τῷ τε
αὐτίδικον, ἠόντινα δὴ, κινεῖ πως καὶ γοργὸν
ποιεῖ τὸν λόγον, ἀλλὰ μεθόδῳ μὲν αὐτῇ γορ-
γότητος ἢ καὶ μέθοδοι σχήματα δὲ τὰ μὴ ὁ-
μολογουμένως ὅτι φύσει γοργὰ καὶ τονικά. ⸂καὶ
αὐτὴ γε φύσει γοργότητα παραλαμβά-
νει ταῦτα, τὰ ἤτοι συμβαίνοντα ἐν λόγῳ πολ
λάκις διά τινας ἀνάγκας ὑπ' ἰότητα ἐξαιρεῖ
σθαι φέρηκε, καὶ πρῶτόν γε περὶ τούτων λέξο-
μεν. ἐξαιρεῖται δίνων ὑπ' ἰότητα λόγου σχῆμα τὸ
καθ' ὑποσροφήν, ⸂ἔστι σφόδρα χρήσιμον ἐν
γὰρ ταῖς ἀφηγήσεσιν· οἷον ἔστι δίνων ὅτε ὁ πρῶ
τος ἀθλοθέτης καθεζόμενος φίλιππον· εἶθ' ὑ-
ποσροφὴν ὑπέστρεψεν ἐξ ἐπεμβολῆς, ὃς τότε
λυμηνόμενος ἔφυγεν· εἶτα πάλιν ἦλθεν ἐπὶ τὴν ἀφή
γησιν, ἀβουλευόντων δὲ τοῖς ἕλλησι. δι' ὃ δὴ καὶ
τὸ, τί γὰρ φωκικὸν συναγωνίζεσθαι πολέμῳ· εἶθ' ἡ ὑπο
σροφή, ὃ δὴ ἐμέ. ὃ γὰρ ἔγωγ' ἐπολιτευόμην
πω τότε, εἶτα πάλιν ἡ ἀφήγησις, πρῶτον

ἢ τις καθ' ἑαυτὸν ποιεῖ τὸν λόγον γοργόν, πλὴν
εἰ τὸν ὀξύτητά τε καὶ βραδύτητα, ὡς ἔλεγον,
γοργότητα ἰδίαν θήσεταί τις. περὶ δὲ τού-
των, ὅσον ἔφην, καὶ τε δεῖ περὶ ἀφελείας, καὶ τε
τὸν περὶ δεινότητος, ἡμῖν λελέξεται. νυνὶ δὲ περὶ
μεθόδου τοῦ ποιοῦντος γοργὸν τὸν λόγον λέξομεν πρῶ
τον, χειρόν δ' ὡς ἔρρωται τινὸς ὀξύτητός τε καὶ βρα-
δύτητος ἀδὲ τούτων ὅσων. μέθοδος τοίνυν,
ὅπερ ἔλεγον, γοργότητος μία, τὸ ταῖς ἀπαν-
τήσεσι ταχείαις χρῆσθαι καὶ βραχείαις, ταῖς τε αὖ
τιθέσεσιν ὡσαύτως· οἷον, τί γὰρ βούλονται με
τεπέμψατε αὖ αὐτοὺς καὶ τότε δεῖ καιρῶν; ὧν
τὸν εἰρωνείαν; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἅπασιν. ἀλλ' ὠδὶ τὸ
πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἐβουλεύσαθε.
καὶ πάλιν φησίν, ἀλλὰ τὸ τε κεφάλαιον καλὸν τὸ
μηδεμίαν γραφὴν φυγεῖν; μὴ νὴ δία δυσδαιμόνων.
ἀλλὰ τί μᾶλλον ὁ πολλάκις μὲν φυγών, καὶ
τὰ ἔξης. καὶ πάλιν κακοδαιμονοῦσι βυζάντιοι.
σφόδρα γε. ἀλλ' ὅμως δεῖ σῶς αὐτοὺς εἶναι. συμ
φέρει γὰρ τῇ πόλει. ταῦτα γάρ πως εἰσὶ καὶ ὀ-
ξέα. περὶ δὲ σωμπλοκῆς εἴτε συγχωρήσεως, καὶ
ὅσα εἴδη αὐτῆς, καὶ ὡς δεῖ παραλαμβάνειν ἕκα-
στον, καὶ τῶν περὶ δεινότητος ἡμῖν ἀκριβῶς λελέξε-
ται· ἢ ἐπιστροφή· οἷον, πρὸς σοί καὶ τέλος αἰσχί-

νη,

ΠΕΡΙ ΓΟΡΓΟΤΗ-

ΤΟΣ ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

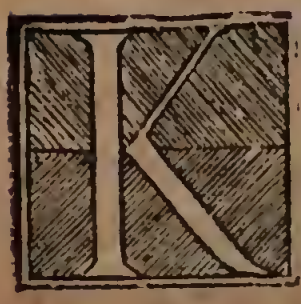

Αλὸς μὲν δὴ, ἅμα ὄγκῳ καὶ ἀξιώματι λόγου, καὶ ἔτι σαφὴς, ὅπως γίνεται, ἐν τοῖς πρὸ τούτων εἰρήκαμεν· δεῖ δὲ τοῦ τοιούτῳ λόγῳ πάντως τὴ γοργότητος, ἵνα μὴ ἀργὸν αὖ τοῦ καὶ σαφὲς μόνον τὸ μέγεθος εἴη, ἢ καὶ τὸ κάλλος, ἀλλὰ καὶ γοργόν. γοργότητι γὰρ ἐναντίον τὸ ἀνειμένον καὶ ὑπῆιον. ἡ τοίνυν γοργότης θεωρεῖται μὲν ἐν λέξει καὶ ἐν μεθόδῳ, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς, πλὴν ἐννοίας, εἰ μή τις ἄρα τὰ ὀξέα τῶν νοημάτων γοργὰ λέγοι· πρὸς δὲ ὀξύτητος ἐν τοῦ πρὸς ἀφελείας τε καὶ λειμύτητος λέξομεν, καὶ ἔτι ἐν τοῦ πρὸς λεπτότητος, ἀλλ' ἥ γε λέξις ὁποία ποτ' αὖ ᾖ, βραχέα σωτελεῖ πρὸς γοργότητα, ἢ, τὸ αὐτὸ πάλιν, ἐναντιοῦται, ἥ τ' αὖ μέθοδος ἡ ποιοῦσα τὴ γοργότητα, χεδόν ὅτι μία, ὡς ὧν τὸ πλεῖσον ἐπειδὴ δρᾶ τὸ τμητικὸν γίνεται τύπου, ὅτου δ' ἐν χήμασίν ὅτι καὶ κώλοις, ἐν οἷς θεωρεῖται. ἔτι μήν τοι καὶ σωμβήκη καὶ ἀναπαύσει τοῖς ῥυθμοῖς· ἐννοια δὲ, ὅπερ ἔφην, ὅτι ἔστιν ὀλεμία,

ἐκπρεπὲς ἢ τοιούτης ἀναπαύσεως τὸ ῥυθμὸν φανερόν γίνεται, εἰ μονοσύλλαβον εἴη τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ λόγου· οἷον, περὶ τοῦ πῶς ἀκούσῃ ὑμᾶς ἐμοῦ λέγω. καὶ θετταλοί δὲ ὀλίγως ποτὲ ὄν τινα ὅ. τεκμήριον δὲ μαρτυρέστερον τούτου, τὰ μέτρα καὶ τὰ ποιήματα. ἐν γὰρ τοῖς ἐπῶν τὰ εἰς μονοσύλλαβόν τι μέρος τοῦ λόγου ἰσάμβια, δύσκλειστά πως καὶ κρουστικώτερα εἰσίν, ἀλλ' ὁ σεμνότερα· οἷον, ἔτι δ' ἀμβροσίην νύξ. καὶ, πάρεστά μοι ἀλλότριος φώς· καὶ, ἀπόλλων ἀρτέμιδι ξύμ, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ταῦτα περὶ ἐπιθέτου κάλλους μὲν λόγῳ. ὁ δὲ λεγόμενος ὡραῖος λόγος· οὐ ἡ ἀβρότης ὁ τούτου τοῦ κάλλους, τοῦ δ' ἐν γλυκύτητι μᾶλλον ἢ ἐν ὠφελείᾳ γινομένου ἐστίν· ἐν δὲ τοῖς περὶ ἐκείνων φανεῖται σαφέστερον, νυνὶ δὲ ἤδη μετὰ τὸν περὶ κάλλους, περὶ μεγέθους ἐν εἴη λέγειν.

ΠΕΡΙ

μένης, ἡ κατάληξις εἰς βραχὺ μέρος γίνοιτο λάγδ· καὶ ἤτοι βραχεῖαν ἔχοι τὴν τελευτάαν, ἢ πάντως βραχείᾳ παραληγομένην· οἷον, ἐγὼ δ' ὅτι μέν τινων κατηγορῶντα, πάντας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρεάν, τῶν ἀτοπωτάτων ὄντων, ἐάσω· καὶ πάλιν, ἔστι δ' ὅτε ἄδικον τοῦτ', ὅταν τις ἐπαίνης· καὶ πάλιν, κἂν τις ἄλλος ὑπὲρ τοῦ νόμου λέγῃ. καὶ πάλιν, δίκαιον μὲν ὀργίζεσθαι· ταῦτα γὰρ πάντα ῥυθμοί τινός εἰσιν οὐ βεβηκότος, ἀλλ' ἀπηρτημένοι, ὡς εἴρηται. καὶ χρήσιμοί γε ὅτοι τῷ κεκοσμημένῳ λόγῳ. καθ' αὐτὸ γὰρ τὸ μὴ βεβηκέναι, καὶ δυσλῦσι ποιοῦσι τὴν ἀνάπαυσιν· τοιοῦτόν ὅστις καὶ τὸ, ὡμολόγηται τούτοις, ὡς ἂν οἷός τε ὦ σωφρονεῖν. ἡ μὲν γὰρ γνῶσις βέβηκεν, ὁ ῥυθμὸς δὲ οὔ. οὐδὲ γὰρ τοῦτο ὁ ῥήτωρ ἐβούλετο, ἐπεὶ τοῦ χάριν ἂν εἶπεν, ὡμολόγηται τούτοις, ὡς ἂν οἷός τε ὦ σωφρονεῖν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι, ὅτι διὰ τὸ μὴ ὅμοιον αὐτὸν γνώσεσθαι τὸν ἦχον, εἰς μακρὰς πάσας ἐκτέλεγεν. ὃ ὅστι τοῦ βεβηκότος ῥυθμοῦ. ὁ μὲν ἀλλ' εἴτε βεβηκὼς, εἴτε μὴ ὁ τοιοῦτος εἴη ῥυθμός, ἵνα μὴ πάντη τοῦ διονυσίου, ὃς δοκεῖ περὶ λέξεώς τι πεπραγματεῦσθαι, αὐτιλέγωμεν, δῆλον ὡς τὸ κάλλος ὅστι ἴδιον. ἔτι δὲ μείζονος τὸ

μεγάλας κεῖσθαι. αὕτη γὰρ μάλιστα ἂν μελής τε, καὶ κεκοσμημένος λόγος σωθήκη. αἀναπαύσεις δὲ λόγῳ πρέπουσιν, ὀχ αἱ βεβηκυῖαι. σεμνότερον γὰρ τοῦτό γε, καὶ σεμνῷ κάλλει ἁρμόττει· οἷον, ἐκλελυκέναι τὰς λειτουργίας. σεμνὴ γὰρ ἡ ἀνάπαυσις καὶ βεβηκυῖα. ἐμέλησε γὰρ τῷ ῥήτορι τοῦ μὴ ῥᾳδίως καλλωπίζειν δοκεῖν. τόγε μὴν ἐπιφερόμενον ἔχει τι τοῦ πρέποντος, εἰ καὶ αὐτό πως βεβηκέναι δοκεῖ. καὶ τούτῳ πλείσῳ χρήσεται τῷ λόγῳ. εἰς γὰρ βραχύτερόν τι μέρος τοῦ λόγου κατέληξε. καὶ φέρεται μὲν ἡ φράσις ἕνεκα τῆς διανοίας ὁ ῥυθμός. πεπλήρωται γάρ πως ἡ διάνοια, καὶ βέβηκε· κατὰ δὲ τὴν λέξιν οὐχ ὡσαύτως· καί τοι εἰς φωνῆεν τὸ ω καταλήγων, ὅπερ καὶ αὐτὸ σεμνὸν ἦν ῥυθμόν. βεβηκὼς μὲν γὰρ τελέως γίνεται ῥυθμός, εἰ ἅμα τῇ διανοίᾳ πληρουμένῃ καὶ μέρος λόγου τι μακρόν, καὶ εἰς μακρὰν τὴν τελευταίαν καταλήγοι συλλαβήν· οἷον, ὡς δ' ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι· ὁ βεβηκὼς δὲ ῥυθμός, ἀλλ' οἷον κρεμάμενος καὶ ἀνηρτημένος διανοίας τῶν προειρημένων, ὅτε διανοίας μὴ πεπληρωμένης πω, μεταξὺ λέξεως διαναπαυομένης,

ἐκφαίνεται, καὶ ἡ ἐπιμέλεια καὶ ὁ κόσμος ἐν-
ταῦθα δύσκριτός. διότερ δεῖ μάλιστα, καλόν
ὅτε ποιεῖν λόγον· μέχρι πλησίον ἐστὶν τὸ ῥυθ-
μόν. μὴ μὲν τοι μέχρι αὐτικρυς. κακία γὰρ τοῦ
τό γε. διὰ πλόνων δὲ μέλλων ἀκριβολογεῖσθαι
περὶ τούτων, πειρασόμεθα μυθικὰ διαχρᾶναι
τῇ λεπτολογίᾳ. τὸν γὰρ περὶ ῥυθμῶν τι λέγον
τα, καὶ ταῦτα τῶν κεκαλλωπισμένων, ἀνάγκη
πλησίον τῇ ἀκριβείᾳ τε καὶ λεπτότητι χρήσα-
σθαι. ἀλλ' ὅθεν ἐξέβλαστεν ἐπανιτέον. γίνεται γὰρ,
ὡς ἐλέγομεν, τοιοῦτος ὁ ῥυθμὸς κατὰ τὴν σω
θήκην· οἷον ἐγγὺς ἐστὶν τοῦ καὶ ἔμμετρόν πως τὸν
λόγον φαίνεσθαι, καὶ ἦχόν τινα ἂν δύνασθαι ἀποτε-
λεῖν, εἰ πρῶτον μὲν, ὅσα ἔφαμεν, μὴ συγκρούοι τὰ
φωνήεντα ἔπειτα εἰ οἱ πόδες, ἐξ ὧν σύγκειται
ὁ ῥυθμός, οἰκείως ἔχοιεν πρὸς ἀλλήλους, καὶ μὴ
ἀναρμοστοῦντος τραχύτητα ποιοῖεν. δίτον, ὃ
καὶ μέγιστον, εἰ τὰ μέρη τοῦ λόγου, ἐξ ὧν σύγκει-
ται ὁ ῥυθμός, μήτε συλλαβαί, μηδὲ ἰσόχρονα, μη-
δὲ ἰσότονα εἴη· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐλαττόνων, τὰ δὲ
πλειόνων καὶ συλλαβῶν καὶ χρόνων· καὶ τὰ μὴ
ὀξύτονα, τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα· καὶ εἰ δὲ ἀλλήλων
ποικίλως σωτιθεῖτο ταῦτα, ὥστε μεταξὺ τῶν
μακρῶν λέξεων τὰς μικρὰς, καὶ τῶν μικρῶν τὰς

μένας; ὁ γὰρ ὅμοιον ἦν ὅτως εἰπεῖν, τοῦτ' ἐκεῖνον, ὥσπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι· ἢ ὡς τοῦτ' ἔχει τὰ προειρημένα παραδείγματα. διόπερ ἐν ἐκείνῳ μὲν τὸ δεινότητος πλέον ὄφελος, ἐν δὲ τῷ μελέτης ἔχει τι, ἐν τοῦθα δὲ ἀνάπαλιν, τὸ δεινὸν μελέτης πλέον, ἐν δὲ δεινότητος ἔχει τι. τὸ δὲ τοιοῦτο κάλλος δεῖ μελέτης ταύτης πολλὰ μὲν δεῖ ἄλλα ὅσα δεινικὰ παραδείγματα ἐν ἅπασιν αὐτοῖς λόγοις. ὃ γε μὴν πρὸς τὰ τελείας, χρὴ πάντας ὅσα τοιοῦτο· πολὺ γὰρ ἐν τούτῳ τὸ ὠμὸν μελὲς καὶ κεκοσμημένον. τὴν δὲ αἰτίαν, δι' ἣν ἔχει οὕτω, αὐτὸν ἐξηγούμενοι τὸν λόγον εἰρήκαμεν· ἐκ μὲν τοι τῶν προειρημένων δῆλον δὴ καὶ σωφρόνης ὁποίας δεῖ τὸν πολιτικὸν λόγον, καὶ ὅτι μάλιστα μὲν ἐν αὐτοῦ συγχρόσεως τῶν φωνηέντων, ἔπειτα δὲ μὴ πόρρω μέρος τινὸς ἄσης, καὶ μέρος γε τοῦ οἰκείου κατὰ σύστασιν τοῦ λόγου καὶ τοῦ εἶδος τοῦ λόγου δῆλον ὅτι, ὅτι αὖ ἐργαζώμεθα. ἄλλο μὲν γὰρ σεμνὸν λόγου μέρος οἰκεῖον, ὡς ἐν τοῦ πολιτικοῦ σεμνότητος ἐλέγομεν, ἄλλο δὲ ἄλλης ἰδέας, ὡς καθ' ἑκάστην εἰρήκαμεν. εἴπερ δέ τινος ἄλλου ὁ πολιτικὸς λόγος δεῖ σωφρόνης δεῖ του· κατὰ γὰρ ταύτην μάλιστα ἐκφαί-

ἐκφαί-

αὐτῷ τ δύφωνίας ☙ τ κάλλος μεμέλληκε. Ἀλλ' τί μὲν δὴ, ὅπορ ἔφλω, ὄντως καλλωπίζει τὰ κᾶλα, δοκεῖ δέ πως κἀκεῖνα τὰ κῶλα ὧν μέλδαν ἔχειν, καί τινα κόσμον ὑφειμένον μὲν ἢ δὲ μάλα τοι κομματικόν· ὅμως γὰρ κοσμεῖ τὰ δζ ἐπιπλοκῆς βραχέα, ὅταν δὲ ἀλλήλων ὥσπορ δζ ἐμβολῆς λέγητζ πεπλεγμένα, τ ὅλης διανοίας μὴ κάθ' ἕκασον αὐτ γινομένης, πλεχθεμένης, δὲ ὅλων δὲ ὡς μιᾶς· οἷον, ὁ τοίνυν μόνον μὴ λευκὸν ἀδικηθῆ δεῖ σκοπεῖν, ὦ φιλοτιμίας ἕνεκα ἢ περὶ τ δωρεᾶς ὥσδηγνοῖ τ' αὖ, ὁ χρέας· ἀλλὰ μὴ εἴτις ἄλλος εὖ μ ἐποίησεν, ἡμᾶς εὖ πράττων, εἰς δέον δὲ νῦν γέγονεν αὖ δζ κ πρ' ὑμῶν λαβεῖν τότε τὸν ἀτέλδαν· ☙ πάλιν, ἔστι δ' ὃν ἄδηλον ὦ ἀθηναῖοι τόδ' ὅτι λεκτέον, κᾆν τις ἄλλο ὑπὲρ τ νόμου λέγῃ δίκαιον μ ἐδὲν ἐρεῖ περὶ αὐτ, φήσει δ' αὐαξίους ἀνθρώπους εὑραμένους ἀτέλειαν, εἰκὸ δ' εὐνοεῖναι τὰς λειτουργίας, καὶ τούτῳ πλείσῳ χρήσεται δζ λόγῳ, ὃς ἐᾷς γὰρ ὅπως βραχέα ὄντα πλὴν τῶν τελουμένων ἐπ' ἀμφοῖν δζῖν παραδείγμασιν τὰ κῶλα, ☙ ὡς αἱ ἐπεμβολαὶ δὲ ἐπεμβολαὶ δοκοῦσί πως εἶναι, καὶ ὥσπερ δζ ἀκολουθίας τινὸς ἐπεμβεβλημένας, ἀλλὰ δ κατακόρως ἐμφορέ-

καὶ πάλιν, ἢ εἰ μηδὲ δεῖ ἕν ἄλλο, αὐτί τ', εἰ καὶ δεῖ μηδὲν ἄλλο· ⟨ω⟩ πάλιν, θετταλοί δὲ ἀδικοῦσί ⟨ω⟩ ποτε ὃν τινα ἄν, ἢ μὴ ⟨ω⟩ αἱ δύο ἀποφάσεις γινόμεναι καταφάσεις, κάλλος ἴδιον σχῆμα· οἷον, δεῖ ὃν ἐθέλοντα μάχεσθαι, αὐτὶ τοῦ θέλοντα· καὶ ὁ ῥήτωρ, ἔστι δὲ ὃν ἄδηλον τοῦθ' ὅτι λεπτίνης· αὐτὶ γὰρ τοῦ εἰπεῖν, ὅτι δῆλόν ἐστιν, ἔστι δὲ ὃν ἄδηλον, ἔφη, ἔτι κάλλος ἴδιον καὶ τὸ πολύπτωτον καλούμενον σχῆμα, εἰ κατὰ κῶλον ἐκφέροιτο· οἷον, αὕτη τ' πόλις θήβας ἐγένετο πρα γμάτων ἀρχὴ καὶ κατάσασις πρώτη· ⟨ω⟩ τὸ ψήφισμα τ' τότ' ὠθήσαντα τὴν πόλιν κίνδυνον πρὸ ἐλθεῖν ἐποίησεν, ὥσπερ νέφος, καὶ τὰ ἑξῆς· κατὰ μὲν τὸ κόμμα εἰ γένοιτο, πλέον ἔχει τὸ γοργόν· τὸ μὲν δεῖ ὅτως ἀπήλλακτο τ' κάλλος· οἷον, ὅτι γὰρ ἦν δυνατὸν τοῖς τότοις πείθεσθαι. ⟨ω⟩ τούτων δὲ ὅτι μὴ πρακτέον τε, καὶ σχήματος μὴ καλλωπίζειν τὸν λόγον σαῦτα, κῶλα δὲ καὶ καλλωπισμένα φύσει μὲν τὰ μέτρια μακρότερα, εἰ τῇ συνθήκῃ μὴ διεσπασμένῃ, μηδ' εἶναι σύγκρασις ἐν αὐτοῖς φωνηέντων, ἀλλὰ συνέχοι τὸ παύτοθεν τοῖς συμφώνοις· οἷά ἐστι καὶ τὰ ἰσοκράτους· ὃ γε δὲ μόνον τὰ κῶλα συνέχεται ⟨ω⟩ τοῖς συμφώνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁ λόγος· ⟨ω⟩ τοῦτον

αὖ ⟨ω⟩

τι μέρος τ' ἐκείνου ταῦτ' αὖ εὕροις· ὅτω τῇ κρά
σει καὶ τῇ μίξει τ' ἰδεῶν κάλλιστα κέχρηται. δίκη
καιοι γὰρ δὴ ἀλλήλων χρεὼν ἅπασαι, πρᾶγ' γε
τόπω, καὶ καθάπερ ἐκ συμφθάρσεως φῶτι τὸ
γε πεποιήκασιν εἰδος, τὸ κάλλιστον δὴ τοῦτο
καὶ πολιτικὸν ὡς ἀληθῶς καὶ δημοδημικόν.
περὶ δὲ τοῦ πολιτικοῦ λόγου, πλεράσαντον μὲν
περὶ ἰδεῶν τ' γενικῶν λόγον ἀκριβέστερον λέ-
ξομεν, ἔτι δ' ἄλλους ποιητικοὶ καὶ οἱ κατὰ συζυ
γίαν μερισμοί, δι' ἃς τὰς ἰσοκωλίας, ὡς φῶ δεῖ
περὶ δὴ περιβολῆς ἐδείκνυμεν, καὶ τὸ ὑπερβα
τὸν δέ, εἰ μὴ κατὰ παρρήθεσιν γίνοιτο, ἀλλὰ
καθ' ὑπέρθεσιν, κάλλος ποιεῖ, ἔστι δὲ τὸ μὴ καθ'
ὑπέρθεσιν ὑπερβατὸν τοιοῦτον· οἷον τὸν τ' δι'
πράξασθαι ταῦθ' ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλο μα
κεδόνων βασιλεὺς, δόξαν αὐτὶ τοῦ ζῆν ἀσφα-
λῶς ἡρημένο· τὸ δὲ κατὰ παρρήθεσιν δεῖ ἐναμ
βολῆς γίνεσθαι· οἷον, τοῦτ' ἐκεῖνον ὅπερ καὶ ἀ-
ληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι. τί γὰρ ἐργά
ζεται ἡ ἐναμβολή, εἰρήκαμεν φῶ δεῖ περὶ περὶ
βολῆς, ὅτι βραχεῖα μὲν εἴπερ εἴη, ὀργότητα·
μακροτέρα δὲ εἰ γένοιτο, περιβολή· εἰ δὲ πλεο
νάσειε, μεσότητα. ἔτι χήματα καλλωπίζει πως
καὶ τὰ καινοπρεπῆ· οἷον, ὑμεῖς δ' ὁ δῆμο.

κυδίδης, σαμία μία ναῦς· καὶ αὐτίκα βοὴ ἦν· καὶ πρὸς τῷ ποιητῇ, πρόθοος δοὸς ἡγεμόνευε· τὸ δῦν, τὸ δ' ἐγὼν αὐτίος εἰμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν, Εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε, δέμας δ' αἴθωνι σιδήρῳ, ἐπαναστροφὴ ὁμοῦ δὲ καὶ ὁμοίου τοῖς προειρημένοις, ὁδὶ ὁμοίως ὡβουλεύσατο δόκει, διότι μὴ συλλαβαῖς ἀλλὰ μυδὲ λέξει, κόμματι δὲ ὅλῳ αὐτὸ ἐρεῖ. ἔτι τὸ ὠθρανῶς καλλωπιζόντων ὅτι μετὰ φιλαργείας τὸ κλιμακωτὸν καὶ λοίμινον σχῆμα, ὃ δὴ καινὸν πρὸς τοῦ ῥήτορος, μᾶλλον δὲ οὐδὲ καινόν, ἀλλ' ἄπαξ, καὶ δὶς εἰρημένον. ἔστι δὲ οὐδὲν ἀλλ' ἢ πλεονάζουσα ἀναστροφή. οἷον, οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα· οὐκ ἔγραψα δέ. οὐδ' ἔγραψα μέν· οὐκ ἐπρέσβευσα δέ. οὐδ' ἐπρέσβευσα μέν· οὐκ ἔπεισα δέ. αἱ ἴδιαι τῶν μορισμῶν ἀποδόσεις, καὶ αἱ βραχυκωλίαι τὸ ποιοῦσιν ἡδὺν καὶ γοργὸν τὸν λόγον· ἢ εἰ δεῖ τὰς πολλὰς ἀναιρέσεις γέγονέ πως καὶ δυσδιὴς, ἐστὸ λόγος. καί τοι πως καὶ τὸ δυσδιὲς ἔστι τοῦ κάλλους εἶδος, καὶ αἱ ἀναιρέσεις αὐτοῦ. ἀλλ' εἰ καὶ μὴ ἦν ἕλιον, πολλάκις ἐμαρτυράμην ὡς τὸ χαλεπὸν τάττων ὅλον, εὑρεῖν ὅτιδὴ πρὸς τοῦ ῥήτορος τοιοῦτον, οἷον ὠθίπολυ μιᾶς ἰδέας ἐστίν. ποικιλώτατος γὰρ ὁ ἀνὴρ ἅπαντων, καὶ χαρίεν φιλάπαν-

τι μὲ-

βη καὶ σώσῃ, μεγάλῳ ἔχει τῇ τύχῃ τὸ χάρειν, αὖ δ' ἀναλώσας λάβῃ, σωανάλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὸ χάριν· ἢ πάλιν, πράττετέ τι τῶν ἡμῖν δοκόντων συμφέρειν ἄφωνος αἰχίνης, αὐτὲκρασέ τι καὶ γέγονεν ὃ οὐκ ἔδει; πάρεσιν αἰχίνης· καὶ πάλιν, πρὸς μὲν τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι, πολλῷ πρόσεχε· πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς αὖ ἐκεῖνος ποιήσαιτο ἄσμενος πῶς ὅλως θέσις, φαυτίως ἔχει, σαφέστερον ἢ ἐξ ἀρχῆς ῥήτορι τὸ σχῆμα, καὶ αὐτό μοί γε, εἰ κατὰ κόμμα λέγοιτο, γοργόν ποιεῖ τὸν λόγον, ἀλλ' οὐ καλῶς πίζει· οἷον, ταξιάρχους ἢ ὑμῶν, ἱππάρχους ἢ ὑμῶν, εἰ δὲ ἔχοι τινὰ φαργείας ἐνταῦθα, κἀμοὶ τῇ ἐπαναφορᾷ, ἑτέρα λόγου. καὶ μὴν καὶ ἡ ἐπαναστροφὴ, σχῆμα τοῦ καλῶς πιζόντων· γίνεται δὲ, ὅταν τὸ τέλος τοῦ κώλου, ἑτέρου κώλου τὴν ἀρχὴν ποιήσηται· οἷον, οὐ γάρ πω κτησιφῶντα μὲν λύναιτ' ἂν λιβανίου λόγος, ἐμὲ δὲ αἰσχύνειν ἐλέγχειν φόμιζον αὐτόν, οὐκ ἂν ἐγράφατο; ἐμφανὲς δὲ τὸ τῆς βουλῆς γίνεται, καὶ τὸ τοῦ τυλεύματος, ὅταν τις μίαν λέξιν μεταλείας, τὰς τελευταίας αὖθις συλλαβὰς ἀρχὴν τοῦ ἐπιφερομένου ποιήσηται κώλου· ὡς ὁ θου-

ζῦρ, ἢ ἐκεῖ μὲν συλλαβήν ἐστιν ἡ αὐτὴ ἐπ' ἀμφοῖν τοῖν κώλοιν, εἰ δὲ πλείους, ἀλλ' ὁ λόγος γίνεται μέρος ὁλόκληρον· γίνεται δὲ ὁλιγοστίχος λέξις, καὶ ὁ μὲν αὖ ἐστὶν ἐπαναφορὰ, καὶ πρόσωσίς ἐστιν ἡ κατ' ἀρχάς· ὁ δ' αὖ πρόσωσις ἐστὶ κατ' ἀρχάς, ὃ ἔτι καὶ ἐπαναφορά. ὁ δὲ μεσῳδός, εἴ τι μὴ λαμπρὸν ἢ ἀκμαῖον ἔχοι τὸ προειρημένον παράδειγμα. συγγνώμη γὰρ κάλλει πρὸς λαμπρότητα γὰρ ἄπαντι χειλὸν πράγματι, ὁμοῦ δὲ ζῦρ, καὶ πρὸς ἀκμήν. τὰ γὰρ ἀκμαῖά τε καὶ ὡραῖα, μὴ σώματα μὴ ὅ,τι βούλει, παντὸς λαμπρὰ καὶ καλά, ὁ μὲν τὸ αὐ ἄπαλιν. καλὸν γὰρ δύναταί τι καὶ μὴ ἀκμαῖον εἶναι μηδὲ λαμπρόν. αἱ μέντοι ἐπαναφοραὶ, εἰ κατὰ κόμματα γίνοιντο, ὀργὸν ποιοῦσι τὸν λόγον, ἀλλ' ὁ κατὰ κόμμα· οἷον, προσιὼν τῇ βουλῇ, προσιὼν ὑπὸ δήμου· γίνεται δὲ καὶ ἡ ταχεῖα τοῦ μεσισμοῦ ἀπὸ στάσις τὸ ὀργὸν ἐποίησεν. ἔτι κάλλος ποιεῖ κόμμα τὸ χιαστὸν σχῆμα ἢ ἀντιστροφή. ἔστι δὲ ζῦρ ἐναντίον πως τῇ ἐπαναφορᾷ, κατὰ τὸ τέλος ἐχόντων τῶν κώλων τὴν αὐτὴν λέξιν· ζ' ἀμφέρει γε πάλιν καὶ ζῦρ ἡ παρισώσεως ζῆ αὖ ζῆ, ᾧπερ καὶ ἡ ἐπαναφορά. παράδειγμα τοῦ σχήματος, οἷον, αὖ μὲν γὰρ ὅσα αὖ τις λάκκ.

Βη καὶ

BIBLIOTECA ROMANA

μλία, τὸ γοργὸν ἀδὲν ἧττον ἔχει καὶ τὰ λυθές· οἷον τὸ λαβεῖν δν τὰ διὸ ὁμοια ὁμολογῶμεν νόμον εἶναι, τὸ χάειν τούτων ἀποδοῦναι, πλανόμενον γράφης; χρισὶ γὰρ κώλοις καὶ διὸ ὅλων ἴσοις κομμάτιον ἐμπήγαμεν, τὸ, πλανόμενον γράφης; καὶ ωεωοίηκε πάλιν δαιμόνιον, ὁμοῦ τῷ γοργῷ καὶ σφοδρῷ κατὰ τὴν ἀποστροφήν. ωολλαῖς καὶ τοιαύταις ἰσοκράτης κέχρηται παρισώσεσι, πλὴν ὁ κατὰ ἀποστροφήν. χειρὸν γὰρ ὅλως ὅταν πρὸ αὐτοῦ τὸ σχῆμα ᾖ. γίνονται δὲ αἱ πρισώσεις καὶ κατ' ἀρχὰς, καὶ κατὰ τέλος. καὶ κατ' ἀρχὰς μέν· οἷον, προσήκει προθύμως· καὶ ὁ πλάτων, ωαυσαίμεθα δὲ παυσανίου. διδάσκουσι γάρ με ἴσα λέγειν οἱ σοφοί· κατὰ τέλος δὲ ὅταν αἱ ωαρισώσεις γίνονται, διέλειπται ἐμπροσθεν· οἷον, τῇ τε ωόλει βοηθεῖν ὤετο δεῖν, καὶ διήλθον ὑωὲρ αὐτοῦ λαβεῖν, καὶ τὰ ἑξῆς. αἵ τε δν ωαρισώσεις καλλωωίζουσιν, ὥσωερ ἐλέγομεν, καὶ αἱ κατὰ κῶλον ἐπαναφοραί· οἷον, μέχρι τότε λαθφίνης φίλος ὠνομάζετο φιλίωωος, ἕως ωρῶτος ὤλωσεν ὄλυνθον· μέχρι τότε τιμόλαος, ἕως ἀωώλεσε θήβας. ἐπαναφέρει γὰρ ὧδε τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ λόγου· διαφέρει δὲ ωαρισώσεως ὅτι κατ' ἀρχὰς τὸ σχῆμα

ζαφὴς αὖ ἡ πᾶς κάλλ☉ ἐγγίνετο ὧν βελή τοῦ λόγ· ἀλλ᾽ οὖρ ὃν φὴ ἁλλαξεν. ὅμοιον τούτῳ κἀκεῖνο, ὃ καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἀπαγγελκότα καὶ κεκωλυκότα ἐμὲ τ᾽ δῆμον ἀκοῦσαι τἀληθῆ, καὶ μηδὲν ὧν προσετάξατε ὑμεῖς πεποιηκότα καὶ ἀνηλωκότα τοὺς χρόνους. τὰ γὰρ πρῶτα εἰκὸς τὰ τέλος ἔθηκεν, ἐκπρεπῶς αὖ ἐκεκαλλώπισο αὖ τοῦ ὁλόγ☉, πόρρω δὲ αὖ ἦν τοῦ πιθανοῦ· οἷον εἰ ὅτως εἶπε· μηδὲν ἀληθὲς ἀπαγγελκότα, καὶ τ᾽ δῆμον ἀκοῦσαί με τἀληθῆ κεκωλυκότα, καὶ τοὺς χρόνους κατανηλωκότα, καὶ μηδὲν ὧν προσετάξατε πεποιηκότα· ἔφυγεν δὲ τὸ ζιὸ τον. πολλὰ δέ ἐστιν αὐτοῦ παραδείγματα, εἴ τις ἐθέλοι ζητεῖν. ἐπεὶ καὶ τὸ, ταῦτα γράψαντ☉ ἐμὲ τότε, καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον, τὸ τοῦ φιλίππου, ζητοῦντ☉, ζιὸ τόν ἐστιν· ἀλλ᾽ ὅτ☉ μὲν ἔφυγε τὼ τοιούτῳ πείσωσιν, ἅτε τῷ τελέαν περὶ τοὺς λόγους ὠφελίαν ἔχων· ὁ δὲ ζῆς κράτης οὐκ αὖ ἔφυγεν, ἀλλὰ καὶ μὴ ὄσαν φύσει πείσωσιν ἐβιάσατο αὖ γενέσθαι, ἀλλὰ τὸ μέλειν αὖ τοῦ κάλλους μᾶλλον καὶ ὠφελείας, ἢ πιθανότητ☉ καὶ ἀληθείας. ταῖς μέν τοι καθ᾽ ὅλον κῶλον πείσασι καὶ πάνυ χρῆται ὁ δημοσθένης. τὰ γὰρ τοιαῦτα, τοῦ κάλλους ἕκ᾽ ἀπολλαγμένα,

κατὰ τὸ κῶλον ἅπαν παρισώσεσιν, ἀχὶ ταῖς κατὰ τὸ τέλος συλλαβαῖς ἴσαις χρώμενον, ὥσπερ ἐχρίζαν ἴσαις ταῖς κατὰ τὸ τέλος συλλαβαῖς τῷ τῶ, ἅμα τῇ τε πόλει βοηθεῖν ὤετο δεῖν. ὁ οἷα μυρία τις αὖ λάβοι παρ' ἰσοκράτους· ἄκων ὁ λυμοδρώης ἔτως, ἀλλὰ κατ' ἐκείνους οὓς χρὴς χρόπους, ἢ δρακόντων, ὡς ἐλέγομεν, ἢ φαλλάττων τὰς παρισάσας συλλαβὰς ἢ κατὰ κῶλον παρισῶν ἅπαν. δρακόντεια μὲν ὖν τὰς παρισώσεις κατ' ἐπεμβολὰς ἔτως, τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τ' πόλεμον, ἢ ἡμετέρας αὖ τις ἀμελείας θεὶς λικμάσας, τὸ δὲ μή τε πάλαι ἔσω πεπονθέναι. ἢ ἐπεμβολή, περφυγέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν, τότων ἀντίρροπον, ἀν βαλώμεθα χρῆναι· εἶθ' ἔτως ἀπέλωκε τὸ ἴσον κῶλον τοῦ ἀρχῆς, ἢ παρ' ἐκείνων δύνοιας δύεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην. δρακόντεια μὲν ὖν ἔτως κατ' ἐπεμβολήν, φαλάττεια δὲ τὰς συλλαβὰς τὰς κατὰ τὸ τέλος ποιήσας τὰς παρισώσεις ἔτως· οἷον, τὸ μὲν τοίνυν φ' τῇ πρεσβείᾳ πρῶτον κλέμμα μὲν φιλίππε, δωροδόκημα δὲ τ' ἀδίκων τότων τοιότον ἐγένετο. εἰ γὰρ ἐκείνως εἶπε, τὸ μὲν τοίνυν φιλίππε μ' φ' τῇ πρεσβείᾳ κλέμμα, τοῦτονί γ' τὸ δωροδόκημα,

λείας καὶ τοῦ κάλλους ἔχουσιν αἱ μικραὶ τῆς λέξεως, μὴ δεῖ ἐλλείπειν συγκείμενον συλλαβῶν· οἷον, πρὸς τὸ πῶς ἂν κόσμους ὑμᾶς ἐμοῦ δεῖ. σχήματα δὲ καλὰ καὶ ἁρμόττοντα ποιεῖ τὸν κόσμον, καὶ σαφῆ τὸ πεκαλλωπίσθαι μὴ δεῖν εἶναι, αἵ τε πρὸς ὠσεις, αἵπερ καὶ πλεονάζουσι πρὸς τὸ ἰσοκράτει· εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς τὸ ῥητορεῖον, ὃ μὴ δεῖσθαί γε, οὐδὲ τοιαύτης μάλιστα δ' ἐκεῖναι παρ' αὐτῷ πανοῦσαι, ὅσαι τὸ καθ' αὑτὰς ἀκριβὲς ἔχουσιν· οἷόν ὅτι καὶ τὸ, τὴν τε πόλει βουλεῦσαι οἴεται δεῖν, καὶ δίκαιον ὑπὲρ αὐτοῦ λαβεῖν, οὕτω κἀγὼ πειράσομαι ποιεῖν. διαύτῳ γὰρ πρόσωσιν, ἢ ὅτι τοῦ τελευτῶντος ἕνεκα μείζω ἐλλειψιν εὑρεῖν ἑτέραν ἔχομεν πρός γε τὸ ῥηθέν· ἀλλὰ τῆς μὴ αἰτίαν, δ' ἐν ᾗ γὰρ τοῦτο ἐπετήδευσεν ὅτῳ κεκοσμημένον προσκόρως τὸν λόγον δύνηται καὶ προκαταρκτικοῖς πρᾶγμα ἔθαι, θεωρῶντος τὸν λόγον αὐτὸν τὸν καθ' αὑτὸν ἀποτίνων εἰρήκαμεν· ὅτι δ' ὂν πανίως χρῆται τῷ διότῳ φανερόν. τὸ μὲν ταῖς γε πρόσωσιν αὐταῖς πανίως, ἀλλὰ χρῆται μὴ αὐταῖς μετρίως, μετὰ μὲν δι τινος πρᾳμυθίας. ἢ δι γὰρ ἁμαρτάνων, αὐτὰς δι' ἐπεμβολῆς τινος τῷ λόγῳ καταμίγνυσιν, ἢ ἀλλάττων τὰς συλλαβὰς ταῖς καὶ τὸ τέλος πρόσθας τὰ κῶλα, ἢ ταῖς

κατὰ

κατὰ τὸ κῶλον ἅπαν παρισώσεσιν, ὀχὶ ταῖς κατὰ τὸ τέλος συλλαβαῖς ἴσαις χρώμενον, ὥσπερ ἐχρήσαντο ἴσαις ταῖς κατὰ τὸ τέλος συλλαβαῖς τῷ, ἅμα τῇ τε πόλει βοηθεῖν ὤετο δεῖν· καὶ οἷόν μυρία τις αὖ λάβοι παρ' ἰσοκράτους· ἔκαν ὁ δημοσθένης ὅτως, ἀλλὰ κατ' ἐκείνους οὓς ἡμεῖς λόγους, ἢ βραχύτερα, ὡς ἐλέγομεν, ἢ μακρότερα τὰς παρισώσας συλλαβὰς ἢ κατὰ κῶλον παρισῶν ἅπαν. βραχύτερα μὲν δὴ τὰς παρισώσεις κατ' ἐπιβολὰς ὅτως, τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον, καὶ ἡμετέρας αὖ τις ἀμελείας θείη δικαίως, τὸ δὲ μὴ τε πάλαι ἐξαπατηθέναι καὶ ἐπιβολῇ, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν, τούτων αὐτίχρηστον, αὖ βουλώμεθα χρῆσθαι· εἶθ' ὅτως ἀπέδωκε τὸ ἴσον κῶλον τῇ ἀρχῇ, καὶ παρ' ἐκείνων δύνοιάς δύνεργέτημ' αὖ ἔγωγε θείην. βραχύτερα μὴ δὴ ὅτως κατ' ἐπιβολήν, μακρότερα δὲ τὰς συλλαβὰς τὰς κατὰ τὸ τέλος ποιούσας τὰς παρισώσεις ὅτως· οἷον τὸ μὲν τοίνυν ἐν τῇ πρεσβείᾳ πρῶτον κλέμμα μὲν φιλίππου, δωροδόκημα δὲ τοῦ ἀναίνου τούτου ἐγένετο. εἰ γὰρ ἐκείνως εἶπε, τὸ μὴ δίνων φιλίππου μὴν τῇ πρεσβείᾳ κλέμμα, τοῦτον ἢ τὸ δωροδόκημα,

λείας καὶ τοῦ κάλλους ἔχουσιν αἱ μικραὶ τῆς λέξεως, καὶ διὰ ὀλίγων συγκείμεναι συλλαβῶν· οἷον διὰ τοῦ πῶς ἀκούειν ὑμᾶς ἐμοῦ δεῖ. χρήματα δὲ καλὰ καὶ ἐκπρεπῆ ποιεῖ τὸν κόσμον, καὶ σαφῶς μὲν κεκαλλωπίσθαι φαίνονται, αἵ τε πρῶτον ὡσεὶς, αἵ τε καὶ πλεονάζουσι πρὸς τὸ ἰσοκράτει εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς τὸ ῥητορεῖ, ὃ μὴ τοσαῦτά γε, ὅσα δὲ τοιαῦτα μάλιστα δ' ἐκεῖναι παρ' αὐτῷ πανήγυρις, ὅσαι μὲν καθ' αὑτὰς ἀκριβεῖς ἔχουσιν· οἷον ὅτι καὶ μὲν, τῇ τε πόλει βουλεῦσαι οἴεται δεῖν, καὶ δίκην ὑπὲρ αὐτοῦ λαβεῖν, ἆρα κἀγὼ πειράσομαι ποιεῖν, διαύτην γὰρ πρῶτον, ἢ ὅτως ὑπετέθη μὴ τὴν δικαιοσύνην εὑρεῖν ἑτέραν ἔχομεν πρὸς τοῦτο ῥᾴδιον. ἀλλὰ τὴν μὲν αἰτίαν, δι' ἣν γὲ ταῦτα ἐπετήδευσεν ὕστερον κεκοσμημένον προσκόπως τὸν λόγον δύνασθαι γὲ προκαταρκτικοῖς πρᾶγμα ἔσθαι, θεωρῶντα τὸν λόγον αὐτὸν τὸν καθ' αὑτὸν ἐρήκαμεν· ὅτι δ' ὧν πανήγυρις χρὴ τῷ διότι φανερόν. ὃ μὲν ταῖς γε πρέπουσιν αὐταῖς πανήγυρις, ἀλλὰ χρὴ μὲν αὐταῖς μεγάλως, μετὰ μέντοι τινὸς πραγματείας. ἢ διὰ γὰρ ὀλιγωρίαν, αὐτὰς δὲ ἐπιβολῆς τινος τῷ λόγῳ καταμίγνυσιν, ἢ ἀλλάττων τὰς συλλαβὰς διὰ καὶ τὸ τέλος πρίσας τὰ κῶλα, ἢ ταῖς

κατὰ

νῶν λέγω, τοῦτ' εἴρηκεν γὰρ πανταβλωακῶς. φαίνεται δὲ ὀλίγῳ καὶ τούτῳ χρησάμενος ἀλημοσύνης καὶ ἀναγκαῖον ὂν ὀλίγος ἦτ τόν τε προειρημένων ἰδιεῶν τοῦ λόγου, καὶ τῆ ῥηθήσεσθαι μελλόντων. ἐπειδὴ ταῦτα ὅπως ἔχει, δεῖ δὴ καὶ περὶ τούτου τοῦ κάλλους εἰπεῖν. εἰδέναι δὲν χρὴ πρῶτον, ὅτι τὸ τοιοῦτον κάλλος περὶ τὸν λέξιν μόνον ἐστί, καὶ τὰ ἑπόμενα τῇ λέξει. σχήματα λέγω καὶ κῶλα, σιωπήσεις τε καὶ ἀναπαύσεις, καὶ τὸ ἐκ τούτων γινόμενον, ὁ ῥυθμός. φαίνοιτο δὲ ἂν τοῦτο καθ' ἑαυτὰς ἢ μέθοδοί τινος, τοῦ τοιούτου κάλλους ὄντες, πλὴν εἴ τις λέγοι τῆ ἁρμονίᾳ, περὶ ἧς ὀλίγῳ ὕστερον ἐροῦμεν, ὅτε περὶ ὠφελείας τε καὶ γλυκύτητος λέγοιμεν. ἀλλὰ πρῶτόν γε περὶ τῆ λέξεως (περὶ γὰρ τῶν ὁμολογουμένων πρῶτον λεκτέον) λέξις εἶναι καλὴ πᾶσα ἥτοι καὶ καθαρά. αἱ γὰρ ξαχεῖαι καὶ ξοπικαί, φανερεῖς μὲν εἶεν ἂν καὶ ἴσως τῳ ἄλλο τι, ὥσπερ καὶ ἐμέ γε ὦ ἀθλιαῖοι διέφθαρμένος καὶ πεπρακὼς ἑαυτὸν, ἐλαύθανε; καὶ οἱ, ἐκνενοσυρισμένοι, καὶ ὅσαι τοιοῦτοι παλαιᾷ, ὡς φὴ τοιούτῳ κάλλει, ὄντες εἰσί. τοῦτό τοι καὶ ὁ Σωκράτης μάλιστα κάλλους φροντιστικὸς, ἥκιστα ἐχρήσατο τοῖς ξοφιστικοῖς. πλεῖον δὲ τοῦ μὴ

ὅτι τὸ κάλλος, ὃ μοι δοκεῖ καὶ ὁ Πλάτων εἰπεῖν, φάσκων δεῖν ἔχειν τὸν λόγον κεφαλήν τε καὶ ἄκρα καὶ μέσα, πρέποντα ἀλλήλοις τε καὶ τῷ ὅλῳ σώματι, ἀλλὰ μὴ χύδην ἑκάστα βεβλῆσθαι, εἰκῇ καλὰ εἴη καθ' ἑαυτά· ὁ γὰρ δύναιτό ποτε ὅτῳ γένεσθαι καλὸν λόγον. καὶ οὐκ αἰτιᾶταί γε τὸν λυσίαν ἐρωτικὸν, ὡς ταῖς ἐννοίαις ὄντα δυσμόσως αὐτὸν χρησαμένον, οὐδὲ τῇ τάξει· ὁ μὲν γὰρ τὰς ἐννοίας γε αὐτὰς αἰτιᾶται, οὐδὲ τὸν λέξιν· ἐπεὶ ταῖς γε ἐννοίαις ἂν αὐτὸς χρῆσθαι ταῖς αὐταῖς· τὸν δ' αὖ λέξιν ἂν πάνυ ἐπαινεῖ, σφόδρα εὖ φάσκων τοῖς τε ὀνόμασι καὶ τοῖς ῥήμασι τὸν λόγον ἀποτετορνεῦσθαι, καὶ οὐκ ἀγεννῶς εἰρῆσθαι τὸ ἐπιὸν τοῦ ῥήτορος. ἀλλὰ περὶ μὲν λυσίου καὶ τοῦ λυσίου λόγου, εἴτ' οὖν παντὸς, εἴτε καὶ αὐτοῦ μόνου τοῦ ἐρωτικοῦ, τανῦν ἀναβεβλήσθω, ὡς ἂν καὶ τὸ προτεθὲν ἐπανιτέον. κάλλος γὰρ λόγου κυρίως μὲν ὃ προείρηται ἔστιν, λέγοιτο δέ· ἐπεὶ δέ ὅτι τινὰ, ἃ δὴ σαφῶς ἐκτρέπει τὰ ἄλλων πολλάκις καὶ τῶν λόγων, οἷον κόσμος ἐστὶν εἰμένος ἐξωθεν κομματικῶς, ὃ μόνον καὶ τοῦ κάλλους τινὲς τοῦ καὶ λόγου ἀποδόσασιν ὄνομα, καὶ περὶ ὃ ἰσοκράτης φησίν, ὅτι οὐκ ἀκόντας ἐπισυμαίνεσθαι καὶ θορυβεῖν ποιεῖ, περὶ παρισώσεως καὶ τοιούτων τινῶν

νῶν

τὸ χρῆστον χρήσιμον, ὥσπερ γὰρ τραχύτητί τις σφοδρότητι, ἔστρε λόγε. ἀλλὰ περὶ κάλλες λεκτέον καὶ ἐν ὑθμικῆς, κάλλος μὴ ζῶντα τὸ γὰρ λόγῳ, κυρίως μὴ εἴη αὐτὸ ἐκ παύτων τῶν ποιούντων τὰς ἰδέας αὐτοῦ πάθας· οἷον γνοιῶν, μεθόδων, λέξεων, καὶ τῶν λοιπῶν, ὑάρμοσον καὶ σύμμετρον, μετά τινος ἐμφανομένης δὲ ὅλε τοῦ λόγε ποιότητος ἤθες μιᾶς, πρεπόσης τῇ ἰδέᾳ, καθάπερ γὰρ σώματι χρῶμα. λέγω δὲ ταυτὸν, εἴτε κατὰ μίαν αὐτῶν ἑκάστην ἐργάζεταί τις προαιρεῖτο, εἴτε καὶ πάσας μιγνὺς, ὡς ποιοῦνται μίγνυσθαι, τὴν ποικίλην τε καὶ δημοδεινικὸν, καὶ ὄντως πολιτικὸν μετιὼν λόγον, εἴτε καί τινας αὐτῶν τισὶ σωαρμόττειν· ἐπειδὴ γὰρ καθόλε τὸ κάλλος ὅδε συμμετρία μελῶν καὶ μερῶν μετ' εὐχροίας, δι' ὧν λόγος τις γίνεται, εἴτε ἰδεῶν ὅλων μιγνυμένων εἰς ταυτόν, εἴτε καὶ τῶν συμπληρούντων ἑκάστην ἰδέαν· ταῦτα γὰρ οἷον μέλη καὶ μέρη ὄντων αὐτῶν. διὸ διήπτεται εἰ μέλλοι καλὸς ἔσεσθαι, καὶ τε ποικίλος, καὶ τε μονοειδὴς ἢ, συμμετρίαν ἔχειν τούτων, ὃ ὄντων εὐαρμοσίαν, καί τινα ἐπαυθεῖν αὐτῷ οἷον εὐχροιαν, τὴν ἐμφανομένην διόλε μίαν τοῦ ἤθες ποιότητα· ἣν διὰ τὴν φύσεις τινὲς χρῶμα λόγε ὀνομάζεσιν, εἰ καὶ ταυτὸ

ὑξίσατ᾽ γὰρ αὐτῆ ἡ καθαρότης, εἰ περιβλυθείη. καὶ ὅλως, ὅπερ ἔλεγον καὶ τοῦ περὶ αὐτ᾽, φανερὰ ἀντία ὄντι τῇ περιβολῇ. διὸ καὶ κατὰ πολλὰ ἀπὸ τ᾽ ἐναντίων ἀλλήλαις γίνονται ἥ τε περιβολὴ καὶ ἡ καθαρότης, εἰ καὶ μὴ κατὰ παντα. εἰ δ᾽ ἐγχωροῖ κατ᾽ ἔννοιαν περιβάλλοντα, τοῖς ἄλλοις καθαρὸν ποιεῖν τ᾽ λόγον, ἢ τὸ ἀνάπαλιν, ὃ δεῖ θαυμάζειν. ἔστι γὰρ καὶ καθαρῶς δοκοῦντα λέγειν, περιβάλλειν ταῖς ἐννοίαις, τὰ παρακολουθοῦντα παντα ὑπερτάζοντα· καὶ τἐναντίον αὖ, περιβεβλημένως δοκοῦντα λέγειν, καθαρὸν ἐκφέρειν τὸ νόημα καὶ ψιλόν· καὶ τοῦτο οἶμαι σαφῶς ἐν τοῦ περὶ καθαρότητος ἡμῖν δεδεῖχθαι.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ καὶ κάλλους.

Μετὰ τὸν περὶ σαφηνείας τε καὶ ἀξιώματος τοῦ κατὰ μέγεθος λόγου, ἀκόλουθον ἂν εἴη λέγειν περὶ ἐπιμελείας τε καὶ κάλλους τοῦ κατ᾽ αὐτόν. δεῖ γὰρ τοῦ σαφῆ τε καὶ ὄγκον ἔχοντι καὶ ἀξίωμα λόγῳ, παντὸς καὶ κάλλος τινὸς καὶ εὐρυθμίας, εἴπερ μὴ ὡς ἀγλαΐας τις γυμνάσεσθαι μέλλοι. τοῦτο δ᾽ ὅτι μὲν φανερόν ὅτι τὸ ἀμελὲς καὶ ἄρυθμον καὶ κατὰ σκέψιν ἀτελές, δῆλον· εἰ δ᾽ ὡς καὶ

τὸ

φήσιν, πρῶτον μὲν ὑμεῖς ὅτω διέκειθε, καὶ
ταῦτ' ἔξῆς. διὸ τόν ὅτι ⸫ τὸ ἔστι δίνω ὅτῳ ὁ πρῶ
τῳ ἀθλιωτάτῳ καὶ δόμῳ φίλιππον, ὃς τό-
τε δημηγορῶν ἔφη ὧν βουλεύονται τοῖς Ἕλλησι.
⸫ ὅλως εἰ γε βραχεῖαι εἶεν αἱ ἐπιβολαί, ἀλλὰ
μὴ μακραί, μᾶλλον ὀργόν· ἢ περιβεβλημένον
ποιοῦσι τὸν λόγον· οἷον, τοῦτ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ
ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι· ὁρᾷς πῶς
δυκίνητῳ ἡ ὀργὴ ὁ λόγῳ ἐστίν· ἐγένετο δὲ
διὰ τοῦτο ἐπιβολῆς τῆς ὅσον βραχείας, ὅπερ
καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει. τὸ μὲν ἀπήλλακται γε
τοιαύτης περιβολῆς, τὸ δὲ αὖ ὅτως, ὥσπερ τὸ δ' ὅ-
τε μακραὶ εἶεν αἱ ἐπιβολαί, ἀναγκάζεσθαι γε
ἐῶσι τὸν λόγον ὀργότητῳ· καί τοι μᾶλλον τό-
τε ποιοῦσαι περιβολῆ ἢ ὀργότητα. ⸫ τὰ μὲν
κατὰ τὰς γνώμας καὶ μεθόδους ⸫ σχήματα, ⸫
εἴ πως ἄρα λέξις γένοιτ' ἂν ὡς ἐλλείψαμεν πε-
ριβολῆς σαφῶς ἀποδεδειγκότος· κῶλα γε μὲν ἢ
σωθήκας ἢ αὐαπαύσεις ἢ ῥυθμούς, ὃν ἔχομεν
εἴδη περιβολῆς εἰπεῖν. πάντα τε γὰρ κῶλα,
ὡς ἔτῳ εἰπεῖν, ⸫ πάντας δέχεται ῥυθμούς· οὐ
γὰρ πάσαις ἰδέαις καὶ πάσας σωθήκας, καὶ πά
σας αὐαπαύσεις· διότι καὶ τῇ περιβολῇ ἐκεῖ
νας δέχονται πάσας, πλὴν ἴσως τὰς καθαρόγυζος.

τέλειον ποιοῦντ λόγον, καὶ τὸ δὲ ἀναιρέσεως συμπλεκτικόν· περισσιακὰ γὰρ τὰ ὕστερον προφερόμενα νοήματα δοκεῖ πως εἶναι· οἷον, ὃ μόνον τόδε, ἀλλὰ καὶ τόδε. ὃ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένον ἦκοι τις, οὐδ' ἂν ἀκόσαντος λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω. καὶ μὴν καὶ τὸ κατὰ συνδρομὴν λεγόμενον χῆμα, σφόδρα ἐμπερίβολον· οἷον, εἰ γὰρ ὅθ' ἥκομεν ὑβρισθησόμεθα βεβοηθηκότος, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ πάλιν, ὃ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων, καὶ τὰ ἑξῆς. ἡ δὲ ἐπεμβολή, καὶ ὅλως τὸ πρὶν ἀναπαῦσαι τὴν γνώμην ὑποσρέφειν καὶ ἐπεμβάλλειν ἑτέρας γνώμας, ὅ, τι περιβολῆς ἴδιον, ἱκανῶς καὶ ὀλίγων ἔμπροσθεν γέγραπται· καὶ περὶ μεσότητος καὶ περὶ καθαροῦ λόγου καὶ ὅλως γνωμῶν πλείοσιν εἰρήκαμεν. καὶ παραδείγματα δὲ αὐτῶν τεθείκαμεν ὀλίγα. εἰδέναι μέντοι χρή, ὅτι αἱ διαιροῦντα ἐπεμβολαὶ τὴν ὑπόθεσιν ἀναιροῦνται τὴν γὰρ ταῖς ἀφηγήσεσι, σβεννύναι τὸν λόγον, καὶ ποιοῦσαι κατ' αὐτὸ τὸ σβέννυσθαι, γοργότερον· οἷον, τὸ γὰρ φωκικὸν συναίρετο πολέμου εἶτα διέκοψε τὴν ἀφήγησιν ἐπεμβαλὼν τό, ὃ δὴ ἐμέ, ὃ γὰρ ἔγωγ' ἐπολιτεύόμην πω τότε, εἶτα ἦκε πάλιν ἐπὶ τὴν ἀφήγη-

σιν.

προείρηϰε, ἢ ϖρὸς ἑτέροις ϖολεμιϰοῖς ἕτερα ϖολεμεῖν αὖτα ὁτωσίϖως συμϖλαϰῆ· οἷον, μεριϛμῷ τῷ ϰαθ' ὑϖόϛασιν, ἢ ἄλλῳ τῳ ἄλλοιοδήτουν ἐϖεμβληθὲν ἢ ἀφαιρεθὲν, ὡς ἐλλείξαμεν ὀλίγῳ ἔμϖροσθεν. ἔϛι γὰρ ἡ μεσότης οὐδὲν ἄλλ' ἢ ϖλεονάϰις ϖολλαϖλασίου ϖολλαϖλασίου· τὰ γὰρ ϖοιοῦντα τὴν ϖολλαϖλασιότητα εἰς ϖλείονα ϖαραληφθέντα ϖρὸς ἑαυτόν· οἷον ἐϖεμβολαὶ ϰὴ τὰ διαῦτα, μεσὸν ϖοιοῦϛι τὸν λόγον· μεγάλης δὲ ὑβρίας ϖαὶ ϖλημμελείας γὰρ ϖῆς διάβοις ὄϛὶ τὸ ϖαφῶς ϰὴ μὴ συγϰεχυμένως εἰϖεῖν· τῷ ῥᾴδιον ἢ ϖολὺ τοῦτο τὸ ϖολιόν. ταῦτα ϖερὶ τε μεριϛμοῦ ϖαὶ μεσότητος. ποιεῖν ἢ ἔφαμεν ϖερβολὴν ϖράγματα ἢ μόνον τὰ ἐφελϰόμενα ἕτερα νοήματα, ἀλλὰ ϰὴ ἄλλα ἅττα· ϖερὶ ὧν ἀνάγϰη ϰὴ αὖ εἰϖεῖν. τότε δὲ ϰατὰ ἄρσιν ϖαὶ θέσιν ϖεριβάλλει τέλειον ποιοῦν τὸν λόγον· οἷον, ὡχ ὡς τὸ ἀποδλωμένων τὰ ἡμέτερα· εἶτα ἡ θέσις, ἀλλ' ὡς τὸ φυλαξόντων οὐϰ ἄλλος, τὸ δὲ ϖράγμα δὴ ἔθεμεν γὰρ διὰ τοῖς ἐφελϰομένοις ἄλλα νοήματα, ὅτι ϰὴ ϰαθ' ἑαυτὸ τὴν ἡ αὐαίρεσις δύναϛαι τίθεσθαι, ϰὴ δὴ ϰ ἀναγϰαίως αὐτῇ ἕπεϛαι ἡ θέσις· οἷον, ὁ δεῖνα ἐμέ, ὁ γὰρ ἔγωγ' ἐϖολιτευόμην ϖώϖοτε· ϖρῶδον μὴ ὑμεῖς ὅτω δεῖνα ϰάθε, ὅϑεν γὰρ ἐϖηϰολούθησε θετιϰὸν τῇ αὐαιρέσει. τότε δὲ ϰατ' ἄρσιν ϖαὶ θέσιν ϖολιβάλλει ϖράγμα

εἰσώσεις ἐποίησαν, ἃ μόνον ὁ κατὰ συζυγίαν μερισμός. ἔτι δὲ οἱ μερισμοὶ ποιοῦσι μεσὸν τὸν λόγον, ὅταν τε αὐτοὶ αὑτοῖς ὦσι βάλλοντες· οἷον, εἰ μὴ πρὸς καινότινος πράγματος ὦ ἀθηναῖοι, ἡκω τὰ ἐξῆς. πρὶν γὰρ αὐτὰ ποδεῖναι ἐπεφνέβαλον ἕτερον μερισμόν· εἰ μὲν ἤρεσκε τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μή, τότ' ἂν κἀγὼ πειράσομαι ἃ γινώσκω, λέγειν. εἶθ' ὕστερον ἡ αὐτάπόδοσις ἐστὶ λή ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν ὅτοι, συμβαίνει κἀγνωὶ σκοπεῖν. μεσὸς δὲ ἐγγίνετο δηλ. ὁ λόγος, ὅταν τε δὲ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐπιβάλλωντες οἱ μερισμοί, μεσότητα ποιοῦσι, ὅταν ἀλλήλων ἀφιστάμενοί ὦσιν· οἷον, ὁ δίνω τὸ ψήφισμα ὁ δὲ μὴ ἐνὶ τῷ περὶ βλέπῃ συμπράττοντι τῇ ἀρχῇ χαρίσηται ἀσφάλειαν δηλόναι, ἢ τοῖς ἑτέρων βασιλέως στρατιώταις φόβον δηλοῦ, μή τινα αἰτίαν ἔχωσι παρισᾶν· εἶτα πρὶν ἀπολῦσαι τὴν διαύσιαν ὑπισχνῆται, ἀφαιρήσας τοὺς πρότερα ἄλλον μερισμόν, οὐκ ἂν ἀθενεῖς, τὰ δ' ἐναντία, ἰσχυρὸν καθίσησι. μεσὸν δὲ ἐποίησε τὸν λόγον. ὅλως δὲ ἡ μεσότης γίνεται, ὅταν σχήματα πολεμικὰ δὴ ἀλλήλων πλειονάκις κατὰ ἐπιβολὴν ἢ κατὰ ἀφαίρησιν, ὡς

προεί-

ῥώμῃ διεξιέναι, ἡ δὰ τούτων τ λόγων προ-
βέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, μέχρι τοῦ, ἃ ἦ
καὶ χωρεῖς τούτων φύσι· φύεται γὰρ ἡ αὐτα-πό-
δοσις. οὐκ δὲ τὸ παράδειγμα καὶ μεσόν, ὃ μό-
νον προβεβλημένον ἐστίν, ἔστι γὰρ ἡ μεσότης ὃ-
δέν ἀλλ' ἢ προβολὴ πλεονάζουσα φύσει αὐτῇ, ὥσ-
περ ἂν εἴ τις λέγοι προβολὴ προβεβλημένη.
μικρὸν δὲ ὕστερον, ζαφέστερον περὶ αὐτ ἐρεῖ μᾶλ-
λον, καὶ μετ' φύσεως ἔργων παραδειγμάτων. ἀλλ' ὃν
ὅμως μεσισμὸς δὰ μακρῶ μᾶλλ ἔχων τιὰ αὐτα-
πόδοσιν, περιβάλλει τ λόγον, ὡς ἐλέγομεν· δὲ
ἐλαχίστ ἦ γοργὸν ποιεῖ· οἷον, ἑαυτέρα μ γὰρ ἦν,
ἦκε δ' ἀγγέλων τις ὡς σὺ πρυτανεύσ, ὡς ἐλά-
στεια κατέλη πᾶσι· καὶ πάλιν, εἶτα κατηγο-
ρεῖ μᾶλ ἐμοῦ, κείνει δὲ τοτονί, ἐμοὶ μέν τοι κατὰ
συζυγίαν πᾶσι ληφθείη, ἡ καλὸν ὁμῶς καὶ ὦν-
μελῆ τ λόγον ἐποίησεν· οἷον, πᾶσι μᾶλ γὰρ τὰς
τ χορηγιῶν ἁπάσας, μικρὸν ἡμέρας μέρ ἡ
χάρις ἦς θεωμένοις γίνεται· πᾶσι δὲ τὰς τῶν
εἰς τ πόλεμον πᾶσκευῶν ἀφθονίας, πάντα
τὸν χρόνον ἡ σωτηρία τῇ πόλει. δύο γὰρ κῶλα
σωτεθέντα δύο κώλοις ἑτέροις σωζομένοις,
ὥσπερ φύσεφῆ καὶ ἀντιστρόφως τιὰ αὐτα-
πόδοσιν ἔχει· φύεται δὲ τὸ κάλλ ἡ αἱ πα-

τοῦ λόγου. ἀλλ' (ὅθεν ἀρξέβημεν) πάλιν ἐπανιτέον ἐπὶ τὰ σχήματα τῆς περιβολῆς. ἐφέλκεται γὰρ νοήματα καὶ τὸ ἐπιέχον καλούμενον σχῆμα ἐκ τοῦ πράγματος εἰκός. οἷον, ἐπῆλθε γὰρ ἐκκλησία μὲν οὐκέτ' ἦν ὑπόλοιπος δὲ ἀλεμία διὰ τὸ προκατακεχρῆσθαι, καὶ τὰ ἑξῆς. ἔτι ἐφέλκονται νοήματα καὶ αἱ ὑποδιαιρέσεις, οἷον, ἀρνήσατο τὸν Φίλιππον φανερῶς ὅτως, ὥστε οὐδὲ ἐκείνου συμμάχους αὐτοῦ, αὐτὸς ἀμύνας ὁμολογεῖν· ἢ πάλιν, ὅσην δύνοιαν ἔχων ἐγὼ διαπέλαγος, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι· καὶ τὰ τοιαῦτα. ἔτι ἐφέλκονται νοήματα καὶ οἱ μερισμοί· οἷον, ἃ μὲν δεῖ πρᾶξαι πολιτεύεσθαι διημαρτήκατε ἐμέ, πρᾶξαι διέκειτο Φίλιππος, ἐάσω· ἃ δ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀδικεῖται ταῦτα ἐπέσχον ἐγὼ διεκωλύθη, ταῦτα ἐρῶ. ἐπεὶ ἦ πολὺ τὸ σχῆμα ὅτι τὸ τοῦ μερισμοῦ σχεδὸν γὰρ παντὶ λόγῳ, ὃ μόνον γὰρ διαμοδεινικῶ, ἄξιόν τι καὶ πλεῖον εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ. μερισμὸς γὰρ πᾶς ἔμφασιν μὲν πάντως ἔχει περιβολῆς διὰ τὸ ἐφέλκεσθαί τι· ἤτοι δὲ φανερὰν ἔχει τὴν περιβολήν, ἢ μέχρι μὲν ἐμφάσεως περιέβαλεν, ἕτερον δέ τι ἐποίησε, διὰ μακροῦ γὰρ ὅτε ἀπολαμβάνοι τὴν ἀντάπόδοσιν, περιβάλλει πάντως· οἷον, τὸ μὲν τῆς φιλίππου

ῥώμης

μὲν ἰδιωτικοῖς χεδὸν ὀδεμία πλὴν σφοδρότητος ἁρμόττει· καὶ ταύτης ὁ καθαρᾶς, ἀλλὰ μετά τινος παραμυθίας, τὴν δὲ ἄλλων ὀδεμία. ὅτε γὰρ βαχύτητι, ὅτε σεμνότητι, ὅτε λαμπρότητι, ὅτε ἀκμῇ χρήσαιτο ἄν τις ἀκειβῶς ἐν ἰδιωτικοῖς, σφοδρότητι μέν τοι ἔσιν ὅπως, καὶ τοῦτα κατὰ ἦθος τινός· ὡς ἐν τῷ, ἀλλ' ὦ χαλεπώτατε βιωτέ, δύναται χρῆσθαι, καὶ εὗροις ἂν τότε πολλὰ παραδείγματα. ἡ μέν τοι περίβολὴ ἠδυνήθη ἁρμόσαι χεδὸν δι' ὅλου τοῖς ἰδιωτικοῖς, ὡς αὐτὸ δήπου δείκνυσι τὸ ἔργον, ἐν δὲ τοῖς δημοσίοις τὴν ἀγῶνων, δύναται μέν πως καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν ποιήσεων τὸ μέγεθος ἰδέαι διὰ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων συμπαραλαμβάνεσθαι· καὶ μάλιστα εἰ τὸ λέγον πρόσωπον ἀξίωμα ἔχοι, ὡς ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου· καὶ εἰ καθόλου λέγοιτο, καὶ εἰ ἐν δέοι τῶν φορῶν. ἀκμὰς γὰρ τότε μάλιστα ἐγχωρεῖ ποιεῖν, ὡς ἐν τοῖς κατὰ φιλίππου· ὁμοίως δὲ ἐν τούτοις ἐκείναις μᾶλλον ὅταν πλεονάσαι, οἷον, σεμνότητι, ἢ βαχύτητι, ἢ σφοδρότητι, ἢ λαμπρότητι, ἢ ἀκμῇ, ὥσπερ τῇ περιβολῇ. τοῦτ' ἔστι τὸ αἴτιον τοῦ πλεονάζειν τὸν ῥήτορα ταύτῃ παρὰ τὰς ἄλλας, ἐπὶ τῆς ἄκρας ὑπερκάμπτοντα πολὺ

πλεῖσον ἔχει τὴν περιβολῆς, ὥσπερ καὶ τὴν τῶν πολλῶν ὦ ἀθλιώτατοι λόγων γινομένων ὀλίγους εἶναι καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ πάλιν, ἐπειδὴ γὰρ ὁ καθεστηκὼς χορηγὸς τῇ παιδικῇ φυλῇ, καὶ τὰ ἑξῆς· ὅλως τε μυρία τὰ τοιαῦτα παραλείμματα παρὰ τὴν ῥήσιν, καὶ καθόλου τὴν περιβολῆς. ὁ γάρ ἐστιν ὅ τι μὴ περιβέβληται τὰ τοιαῦτα. λέγω δή, εἰ μή κομματικόν τις ἀπολαβών, λέγοι ὡς ἀπερίβλητόν τε καὶ καθαρὸν εἴη· ὥσπερ τὸ, σαννίων ἐστὶ πάντως τις ὁ τοῦ βακχικὸς χορὸς σκιρτήσων, ὅταν ἀστρατίας ἐᾷ λῶ· ἀλλὰ τὸ μὲν ἀρχὴν εἰσαγωγήν, ἐπεὶ δὲ ὑθὺς γέγραπται τὸ, κέχρηται συμφορᾷ, τὸ δὲ καθαρόν, πλὴν τοῦ κώλου; καὶ ὅλως κατ' ἐφεξῆς ἅπαντα πῶς ἂν περιβεβλημένα; μυρία τοίνυν (ὅπερ ἔφην) παρὰ τὴν ῥήσεως τὰ παραλείμματα τῆς περιβολῆς, ὥστε καὶ ἐν ἰδιωτικοῖς δεῖν ἧττον πλεονάζειν τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ· ἔνθα μᾶλλον οἶμαι δεῖν τὸ καθαρότυπος, ἀλλὰ τὸ ἐν ἤθει τὸ πλέον αὐτὸν εἶναι, τὸ δ' αἴτιον τοῦ πλεονάζειν αὐτὸν τῇ περιβολῇ (καὶ γὰρ ἐπαγγελλόμην ἐρεῖν ἐν τοῖς πρὸ αὐτοῦ λόγοις) ὅτι μεγέθους μὲν αὐτοῖς μέλει καὶ ἀξιώματος, τῶν δὲ ἄλλων ἰδεῶν αἱ ποιοῦσι τὸ μέγεθος τοῦ ῥήτορος λόγων, ἐν

μὲν

μερισμὸς τις ὑποτιθεῖτο· οἷον, εἰ μὲν γὰρ γνῶ-
ταῦθ' ἦν ἤδη τὰ πράγματα αὐχίνη, ὥστε μηδ'
ἀϊδιαμοιρίοις τοῖς θηβαίοις πλέον εἶν μηδὲν,
τί δ' ἐγένοντ' ἂν; εἶτ' ἀξ ἀνάγκης ἐπηκολούθησε τὸ
εἰ δὲ πρὸ τὸ προαιδέσθαι κεκώλυτο, τίς ὁ ἐκλα-
λήσας; ὐχ ὅτῳ; ὅτι μήτοι τὶς αὖθις μερισμὸν
ὑποθετικῷ σχήματι χρήσαιτο, πάντως ἢ ἐρεῖ
τι, ἢ κατὰ ἀνάγκην ἐφεπόμενον ἕτερον νόη-
μα, ὃ μὴ ὁμοίως ποιήσει πολιορκήσιμον. ὃ γὰρ ὡ-
σαύτως ἐμφαίνεται, ὅτι κατ' ἀνάγκην ἠκολού-
θησεν, ὥσπερ ἂν εἰ λέγοι, εἰ γὰρ τὸ κωλύσαι τὴν
πόλιν μετὰ τῶν κοινῶν σωτηρίαν τῶν ἑλλήνων ποι-
ήσασθαι τὴν εἰρήνην ἐπεπράκει ἐγὼ φιλίππῳ·
εἶτα τὸ ἐφεπόμενον ἂν ἀνάγκης, σοὶ μὴ τὸ σιγῆ-
σαι λοιπὸν αὖ ἦν. ἐφέλκονται νοήματα καὶ οἱ
πλαγιασμοί· οἷον, τὸ γὰρ φωκικὸν συναυτο-
πολέμει κατὰ τόδε καὶ τόδε· εἶτα τὸ ἐφελκό-
μενον, ὑμεῖς μὲν ὅτῳ δίκαιοι. πολιορκήτου
δὲ οὐχ μείζονος, ὃ μόνον κατὰ τόδε τὸ σχῆμα,
ἀλλὰ καὶ κατ' ἔννοιαν καὶ κατὰ μέθοδον, καὶ
κατ' ἄλλα σχήματα πλείονα· οἷον τὸ ἂν ἐναμ-
βολῆς, τὸ, ὃ δίκαι ἐμέ· ὃ γὰρ ἔγωγε· καὶ τὸ ἀπα-
ρεμπτικόν· οἷον, πρῶτον μὲν ὑμεῖς ὅτῳ δίκαι-
οι· καὶ ἄλλα συχνά. ἀλλ' οὐδὲ γε πλαγιασμὸς

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ταῖς πρώταις λέξομεν. ἔστι τοίνυν ἡ τε ἀπαρέμφατος ἰδιότης· οἷον, πρῶξον μή τόδε, λεύτερον δὲ τόδε. ὀρθὸν δὲ καὶ δύκρισις καὶ ἀφέλειας ἐστὶν, εἰ σώζοιμεν λάβοι τιν ἂν τὰ πρόσωπα. τὸ γὰρ δὸς μακρὸν, προβλητικόν· εἰ δὲ καὶ δὸς ἐπαναλήψεως γίνοιτο, ἵνα μὲν ᾖ ἐπαναλήψεως δύκρισις ποιεῖ τὸν λόγον, τῆς δὲ προβολῆς, δὸς τὸ δὸς μακρὸν ἀποδιδόσθαι, ταύτης ἔχει· οἷον, πρῶτον μὲν ὦ ἀθλιώτατοι ἵνα μηδεὶς ὑμῶν ἐπιφθονή τι λέγοντος ἀκούσῃ με θαυμάζειν, εἶτα πολλὰ εἰπὼν δὸς ἐπεμβολῆς, ἐπανέλαβε πάλιν, πρῶτον μὲν τοῦτο καὶ μάλιστα ὅπως εἴσομαι ταῦτα διεξῆλθον· εἶθ' ὅτως ἀπέδωκε τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὡς ἐπόμενον τῷ σχήματι· οἷον, δίυτόρδε δὲ ζιν, καὶ τὰ ἑξῆς· ἥ τε δὴν ἀπαρίθμησις δεῖται σχήματος προβλητικοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς τοιαῦτα τούτῳ. τό τε ἀπαριθμητικὸν λέγω· οἷον, πρῶξον μή ὦ ἀθλιώτατοι τῶν θεῶν εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσας, ὅσον δύνοιαν, καὶ τὰ ἑξῆς, ἔπειθ' ὅπερ δεῖται ὑπὲρ ὑμῶν· καὶ τὸ κατὰ προτίμησιν λεγόμενον· οἷον· μάλιστα μὲν δὴ εἵνεκα τοῦ νομίζειν συμφέρειν τῇ πόλει λελύσθαι τὸν νόμον· εἶτα καὶ τοῦ ἁπλῶς εἵνεκα τοῦ χαρίεντος ἐφέλκεται γνώμας καὶ τὰ καθ' ἕκαστα σχήματα· καὶ μάλιστα, εἰ μετὰ

μεγα-

πῶς ἐπίκειται τοῦ δ' ἐχθρῷ ταῖς σωεχέσιμ ἐρω
τήσεσιμ, ὀδὲ αὐαπνεῖμ ἐῶμ. γὼ οἷς μὲν αὖ ἰσχυ
ρίζεσθαι δύνηται, οὔτ' ποιεῖ· γὼ οἷς δ' αὖ ἀσθε-
νὴς ὁ λόγ- ἦ, ὡς ἔτερος. ἅπαξ γὰρ ⸗ δι' ἐλα-
χίσωμ εἰπὼμ, ἀπαλλάσεται. φανεῖται δ' ὃ τοι-
ζ γὼ δ' ποδὶ δεινότητ-, ταῖς δὲ δὴ ὠὴμο-
ναῖς ἐφ' ὧμ ἰσχύομεν πραγμάτωμ, χώμεθα,
καὶ οὔτ' ἂν μεθόδε δήπεθεν, ὥστε εἶη αὖ ⸗ τὸ,
τί ἐρῶμεν; καὶ τὸ, τί φήσομεν; μέθοδός τις, ἣμ δ'
φαῦλομ συγχωρῆσαι ποιεῖμ ποδιβολώ. ⸗ ἔσω
γὼ δ' ποδὶ μεθόδε ποδιβολῆς καὶ ἡ ὠὴμονή.
καί τοι δ' παντα χῆ γ' ἂν εὑρεθείη, περιβο-
λὼ ποιεῖ, ἀλλ' δὴ συγχωρεῖθω δι' ἃ τε τὰ προ
ειρημένα καὶ τὸ, τί ἐρῶμεν; ἢ, τί φήσομεν; λέγω,
⸗ ἔτι τὰ τοιαῦτα· οἷον, καί τοι ὁπλωίκα ἐφαί-
νετο ταῦτα πεποιηκώς, ἡ τ' τρόπομ κεχρη
μένο- τοῖς πρὸς ἐμέ. καὶ γὰρ γὼ ταῦθα ὁμοίως
πεπιστεύκη τὸ ἕτερομ κῶλομ ἐκ πραλλήλε τι-
θεὶ, ὥσπερ ἐκεῖ ἡ λέξις· σχήματα ἢ περιβλητι-
κὰ, πρῶτα μὲν εἰσι καθόλε πάντα τὰ ἐφελκό
μενα δι' ὑπόρας ἢ ⸗ τρίτας γνώσεις, πρὸς ἣ τὸ τοῖς
ἕτερα ἄττα, ποδὶ ὧμ ἕκαστον ἐρῶμεν· ἡ πρῶ
τομ μὲμ ποδὶ τ' ὀλιγαμένων σῆσαι τὰς γνώσεις
κῶτὰς ἐφ' ἑαυτ', ὅπερ ἔφην, ἐφελκομένων ἑτέρας

κὰμ πρὸὶ τούτων, εἰρήκαμεν. πλεονασμὸν μὲν γὰρ ἴσως ἔχει τινὰ, ἡ ἤτοι ἔλεγχον, ἢ αὔξησιν, ἢ σαφήνειαν, ἤ τι τοιοῦτον, πρόθεσιν δὲ εἰ καὶ ἐμφαίνει, ἀλλ' οὖν ὁ κατὰ τὴν λέξιν. ὁδὲ μία μὲν γὰρ λέξις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἔχει πρόθεσιν, τῇ δὲ πρὸς ἀλλήλας (οἶμαι) συμπλοκῇ, καὶ τῷ ἐμφασιν τοῦ προβεβλῆσθαι ποιοῦσι. ὅταν προβλητικὸν ᾖ, τί ἐροῦμεν; ὁδὲ ᾖ, τί φήσομεν; ὁδὲ τῶν ἄλλων τῶν εἰρημένων αὐτὸ καθ' αὑτὸ ὁδενί, ἀλλ' ἢ ἐκ παραλλήλου θέσις αὐτῶν ποιήσειεν ἴσως τινὰ ἔμφασιν προθέσεως. τοῦ δὲ ὀχὶ λέξεως ὁ ἥκιστα. ἐπεὶ καὶ γνώμας ὅλας ἐκ παραλλήλου τίθεμεν, ὅταν ὦμεν ῥώμενοι. ἀλλ' οὐκ οἶμαι ποιητὸν εἶναι προθέσεως ἴδιον, ἀλλὰ κοινότητος δὲ μᾶλλον ἢ καὶ ἀπὸ μέθοδον. ταῖς γὰρ ὠδημοναῖς, ἐφ' ὧν ἐσχύομεν πραγμάτων, χρώμεθα, ὡς ὁ ῥήτωρ φησὶ περὶ τοῦ στεφάνου· πότερον, φησὶ, τὴν πόλιν ἐχθρὸν αἰσχίνης τὸ φρόνημα ἀφεῖσαν καὶ τὴν ἀξίαν τὴν αὑτοῦ; καὶ τὰ ἑξῆς. ταύτῃ γὰρ τῇ γνώμῃ πλέον ἢ τετράκις γέγραπται, καὶ τὸ μέγιστον, διὰ τοῦ αὐτοῦ σχήματος, λέγω δὴ, τοῦ κατ' ἐρώτησιν ἢ ἀποστροφῆς. διὰ γὰρ τὸ γλοιὸν τῆς γνώμης ὠδημονεῖ, καὶ διὰ

τοῦτο

κὲ δὲ ταύτης κατασκευαὶ, ὅτι μηδὲν οἱ πρεσ-
βύτεροι τ̃ λεόντων εἰρήκασιν ὧν πολλῶν ἐκ
κλησιῶν, ἢ εἴ τινος ἄλλης, ἃς δὴ καλασκευὰς
πρὸ ταξεφ̃ προτάσεως· ὃ τὸ ναντίον ἰσοκρά-
της γὼ φ̃ ἀρχιλόχω ποιήσας, ἣ τὸν τε ἐμπε
ίβολον καὶ πόρρω λιμότητ⊙ πεποίηκε τ̃ λό
γον· οἷον, ἴσως ὑμῶν τινες θαυμάζουσιν, ὅτι τ̃
ἅπαντα χρόνον τοῖς φ̃ πόλεως νόμοις
ἐμμεμνημκὼς, καὶ τὰ ἑξῆς, ἀλλὰ μέθοδοι μ̃ αὖ
ται, καθ' ἃς πολιβάλλετ̃ λόγ⊙, λέξις ἢ καθ'
ἑαυτὴν ἰδία πολιβολῆς, ὥσπερ ἦσαν ἄλλαι τι-
νὲς ἴδιαι τ̃ ἄλλων ἰδεῶν· ὃ κ ἔστι κατά γε ἐμέ,
εἰ μή τις τὰς ἰσοδυναμούσας ἑτέραις λέξεσι φ̃
τὸ ἐκ πραγμάτων λύεσθαι τίθεφ̃, πολιβολῆς ἰ-
δίας λέγοι· οἷον ὅτι καὶ τὸ, τί ἐρῶμεν; καὶ τὸ, τί
φήσομεν; καὶ τὸ, ἃ ἐγὼ προορῶμεν⊙ ὦ ἀθη-
ναῖοι καὶ λογιζόμεν⊙, γράφω ψήφισμα· μὴ τὸ,
εἰσὶ κρίσεις καὶ ἀγῶνος μικραὶ καὶ μεγάλαι ἔ-
χοντος ἀδικίμια· καὶ τὸ, ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος
δεσπότης καὶ κύρι⊙ ἦν ἁπάντων τ̃ ἀγα-
θῶν· καὶ ὅλως μυρία ὅσα τοῦτο γε πρὸς φ̃ ῥή
σει τὰ πραγμάτα, ἃ καὶ φ̃ ζητάζοντές τινες,
ὡς αὖ ἐζητάσαμεν αὐτοῦ τοῦ λόγου, εἰρήκασι
πολιβολῆς εἶν ἰδίας· ἀλλ' ἡμεῖς τό γε ἡμῖν δο-

ὀνωῦ πρὶ τότε) τό τε ἀναιρεῖσθαι τ πραγμάτων τὴν τάξιν, μέθοδον τ πρὸ βολῆς, ὡς εἴρηται, τό τε τὰς κατασκευὰς τ προτάσεων τὰς πίστεις, τάς τε τότων αὐξήσεις πρώτας τιθέναι τ προτάσεων αὐτ: ὡς γὰρ τὸ πρὶ τοῦ στεφάνου μοιρικῆς γὰρ ὄσης γὰρ αὐτὸ πρὸ τάσεως, φησὶ, ὅτι συμφέροντα ἔθηκα νόμον τ πρὶ βιηραρχιῶν, καὶ κατασκευαζομένης ταύτης ἐκ τε τ πασῶν τῶν πόλεων ἀπολιπομένους, καὶ τοὺς κωλύσαντας τοὺς πλησίους ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων ἀτελεῖς γινομένους, τ πόλιν ὑποδεξαμένην τ καιρῶν, σκόπει πῶς εἰσάγει τὰς κατασκευὰς, τὰς αὐξήσεις τ προτάσεως, πρώτας αὐτὸ ἐκείνης. ὁρῶν γάρ, φησι, τὸ ναυτικὸν ὑμῶν καταλυόμενον, καὶ τοὺς μὴ πλησίους, ἀτελεῖς ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων γινομένους, τοὺς δὲ μίβια ἢ μικρὰ κεκτημένους τ πολιτ, τὰ ὄντα ἀπολλυμένους, ἔτι δ' ὑποδεξαμένην ἐκ τότων τὴν πόλιν τ καιρῶν, ἔθηκα νόμον, τ τὰ ἑξῆς. πολὺ δὲ γὰρ τοῦθ' καὶ τὸ τ δεινότερος, ὡς γὰρ τὸ πρὶ αὐτ λόγω δείξομεν. ὁμοίον δὲ τότῳ τ τό, εἰ μὴν πρὶ καινῆ τινος πράγματος προτίθεσθαι ἐν Ἀθηναίοις σκοπεῖν τοῦ γὰρ προοιμίου ἡ μὲν πρόθεσις, ὅτι δεῖ καὶ νεωτερόν τινος τ πρώτου λέγοντας αὐξέχεσθαι·

αἰ

νῦν λύθῶμαι· εἶτ' ἐπενέβαλε τὰ πρῶτα, ὅτι μικρόν ὅτε μέγα ἀλογιστιοῦν εὐρημένοι τὸν τρόπον τούτου, ὅτι τὴν εἰρωνίαν ἐποιεῖτο, λεχθέντων καὶ προσλογισθέντων, καὶ τὰ ἑξῆς, μέχρι τοῦ, προσῆμεν τῇ βουλῇ. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐφεῖναι τὰ πρά γματα, πολὺ βάλλει κατὰ μέθοδον, ἵν', ὅπερ ἔφην, ἢ τοι αὐτὸς ἀναγκάζηται ἐπεμβάλλειν, ὡς γέγραπται· ἢ ὥστε μὴ πάλιν αὐτὸν πρῶτα· οἷον, ἀλλ' ἐν τῷ παυλοχείῳ τῷ πρὸ τοῦ λιοστασίου, εἴ τις ὑμῶν εἰς φυρὰς ἀφῖκται, οἶδεν ὃ λέγω, ἐν τούτῳ ἐγίνοντο οἱ ὅρκοι· καὶ μέχρι τοῦ λήγει τότε ἐπεμβολή τις γέγονεν, ἢ τοῦ, εἴ τις ὑμῶν εἰς φυρὰς ἀφῖκται, οἶδεν ὃ λέγω, ὁ δὲ ἑξῆς ὥστε πάλιν· καὶ κατὰ τοῦτο ἡ πεποίηκε τὴν πολυβολίαν· οἷον, ὅτε λιεῦρ' ἤδη ὁ στρατὸν ἄγων ἐβάλλιζε Φίλιππος. εἶθ' ὕστερον ἡ ποιότης καὶ αὖ ἡ πολυβάλλεια μετὰ αὐξήσεως· οἷον, αἰσχρῶς ὦ ἀθλιοὶ καὶ ἀναξίως ὑμῶν εἰ δέ τι καὶ τῷ δικαιώσεως εἰπεῖν, τὴν ποιότητα πεποίηκεν ὁ ῥήτωρ ἕτερον, ἄλλο λόγον. ἐπεὶ καὶ ὁ ἐπεμβληθεὶς ἐν ἀρχῇ, ὁ, εἴ τις ὑμῶν εἰς φυρὰς ἀφῖκται, οἶδεν ὃ λέγω, οὐ μόνον πολυβολίαν ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ ὀργότητα, ὁμοῦ δραμόντα τὸν λόγον, καὶ ἀληθινοῦ πως τύπου δοκεῖν εἶναι (ἀλλ'

γιῶν ἀτελὴς μεμνημκώς, ἀλλὰ πολλὰ λελειῖδρ
γημκώς, καὶ γὰ ὧν λόσεσι καὶ γὰ βιηραρχίαις. ☞
ὅλως καθέκασον ἐθέλων αὔξειν, εὕροις ἂν πολ
λὰ καὶ γήθυμήματα ☞ παραλείγμαῖα ☞ ὡρισ
μένα ☞ ἀόρισα. ὁ γὰρ μόνον ἀπὸ τ προειρημέ-
νων πολιβάλλοι τις αὖ, ἀλλὰ ☞ ὧν χειρῶν ωαν
ταχόθεν· οἷον ἀπὸ τοῦ ὁμοίου, ἀπὸ τοῦ γήαντίου,
τοῦ γένους, τοῦ εἴδους, τοῦ ὅλου· ἔτι ἀπὸ τοῦ μείζο-
νος, ἴσου, ἐλάττονος. ταῦτα δὲ ἴσως οὐδὲ πρόσ
λήψεις εἰσίν, ἀλλὰ πίσεις μᾶλλον, τὰ δὲ τού-
των γήθυμήματα λέγω καὶ παραλείγματα
γινόμενα, καὶ δεῖται λόγου τοῦ πολιπίσεως·
ἔτι πολιβάλλει κατ' γῆνοιαν καὶ ὁ μὴ αὐτὰ τι
θγήαι μόνα τὰ πραχθγήντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκβαί
ντα αὖ, εἰ μὴ ὄφελε γγήνετο, καὶ δεῖον τινὰ πρᾶ-
ξαι ὅ, τι πεπήκεν· ὡς εἰ λέγοιμεν ὅτι ωαύτα τὰ
ἄλλα ἀφεὶς ἡ ὑπεριδὼν, ἐωέραινεν ἐφ' οἷς ἐμε
θώθη. ἀλλὰ κατ' γῆνοιαν μὴ ὅτω γίνετ πολιβο
λή, μεθοδοι δὲ ποιοῦσι πολιβολῶ αἰδε, ὁ αὐξε
σεῖφειν τὰ πράγματα, ☞ τὰ δεύτερα πρῶτα
λέγειν· εἶτα αὐαγκάζειν ὧν βάλλειν τὰ πρῶ-
τα, καὶ ὧδ' χήματι χρῆσθαι ὧδ' κατ' ἐπεμβο
λήν· οἷον, ἀλλ' ἐπιδὴ πάλιν ἥκομεν ἐκ τ προσ
βάσεως ταύτης ἢ ὧν οὖν ὅρκος, ἥνπερ εἰσὶν αὖ

νῶν

ἀλλαχῆς ὁ λόγος γίνοιτο, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς πρὸ
ὀλίγου εἰρήκαμεν. ἐπανέρχομαι δὴ πάλιν ἐξ
ἀρχῆς ὑπὲρ τῆς πολυβολίας λόγου. ἔστι γάρ, ὅπερ
ἔφην, ὅταν προσλάβῃ τις τῶν ἔξωθέν τι, πολυ-
λογεῖ ποιεῖ κατ' ἔννοιαν, ὡς εἰρήκαμεν, ἢ ὅταν
μὴ ψιλὰ λέγῃ τὰ πράγματα μηδὲ καθ' ἑαυτά,
ἀλλὰ μετὰ τῶν παρακολουθούντων· οἷον τόνων,
χρόνων, αἰτίας, τρόπων, προσώπων, παντωνοῦν ἁπλῶς
τῶν τοιούτων· οἷον, ὑπισχνοῦμαι χορηγήσειν. πότε;
δῆλον ἔτος τοῦτο. πῶς; ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. δηλαδή; οὐ
καθεστηκότος χορηγοῦ, καὶ δὴ καὶ τῶν λόγων καὶ
λοιδορεῖσθαι γινομένων. πῶς ὑπέσχετο; εὐεργετικῶς.
τίς ὢν; ὁ παῖς πλούσιος. μανία γὰρ ἴσως ὀνεῖδος
ἔφερε, τὸ παρὰ δύναμίν τι ποιεῖν· τοῦτο δ' ἐστὶ τῆς
τοῦ προσώπου προσληψεως ἴδιον· τίνι γνώμῃ;
δηλαδὴ φιλοτιμίαν. προηγουμένως μὲν οὖν κατ' ἔν-
νοιαν ἀπὸ τούτων γίνεται πολυβολία, δύνατος
δὲ καὶ αὔξεσθαι ἕκαστα τούτων οὐ μᾶλλον ποιεῖν
ἐμπεριβολὴν τοῦ λόγου κατ' ἔννοιαν καὶ ἐξ ἑτέ-
ρων· οἷον, ὑπισχνοῦμαι χορηγήσειν τοῖνυν ὧν. τοῦ
μὲν ἦν τοῦ προσώπου ψιλόν. νῦν δὲ πῶς, πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ πρὸς ἕτερον διαφορᾶς· οἷον,
μηδενὸς ὑπισχνουμένου· εἶτα ἄλλη αὔξησις, μη-
δὲ τῶν πλουσίων· εἶτα ἑτέρα, μηδὲ τῶν ἄλλων λειτουρ

πολιβολῆ, καὶ τοῦ πολιτικῷ μεσῷ τῶν σαφήνειαν, σεμνότητι δὲ τὸ λεπτόν, καὶ τῶν χάριν τοῦ διηρημένῳ πρὸς μέγεθος, σφοδρότητι δὲ τῶν ἀφέλειαν, καὶ τῇ ταχύτητι τὸ μεθ' ἡδονῆς; φῶθα δὲ τόλμης δεῖ, κάλλους δὲ τὸ κεκοσμημένον ἅμα πιθανότητι, λαμπρότητι ἢ τὸ γοργόντε καὶ ἀγωνιστικόν, καὶ οἷον εὔζωνον χωρὶς διτελείας καὶ ταπεινότητος, τοῦ δὲ ἀκμαίῳ πάλιν τὸ πιθανόν, καὶ τὸ τοῦ ἀληθοῦς δὲ φῶδα-θέτε ἐμφαντικόν, ὅσα τε ἄλλα τ' εἰδῶν τοῦ λόγε, ἢ φωαντίας ἀλλήλοις δοκεῖ πως εἶν φύσεως; τόδε γὰρ ἂν οἶδ' εἴ τι τφοιτ' αὖ φ λέγω χαλεπώτερον· ἄλλως τε καὶ τόδις ἅπασιν, αὖδις τε ἑκάστοις δὲ ταῖς μίξεσιν αὖτ', εἰ μέλλοι τις εἰς δέον χρῆσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὴ ἀκριβῶς δεῖξαι, καὶ δῶα παραδειγμάτων, ἑτοῖμα δεῖ τοῦ καιροῦ, τοῦ πρὸς μεθόδου δεινότητος ὅτε λέγομεν, νεῦ δὲ εἰς τοσοῦτον εἰρήσθω, τοῦ μηδφάσθαι μάζειν (ὃ δὴ σμικρόταλόν ὄδιν φ αὖδις) εἰ πολιβολὴ δύναται δῶα τοῦ αὖτοῦ γίνεσθαι καὶ δικρίνεια. χαλεπὸν γὰρ ταῦτα ὄδὲ φωνῶν ὄδιν, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον ἀεὶ τοῖς πολιβλητικοῖς ἅπασιν ὅτε αὐξηθείη μὴ μικρὸν ποιοῖ τ' λόγον, παρεῖναί τι τ' δυκεινόντων, ὡς αὖ μὴ συγχέοιτο, μήδ' ἀσαφὴς

καὶ πάλιν, τρία γὰρ τὰ μέγιστα ὀνείδη κτᾶσθαι, φθονοῦντα, ἀχαρίστους, ἀπίστους εἶναι δοκεῖν· καὶ πάλιν, ἐν ταῦθα δύο εἴρηκεν ἐν μιᾷ τόλμῃ ἕτερον δὲ τόλμης. πολλὰ πρὸς τοῖς ῥήτορι καὶ τότε καὶ τὸ ἔμπροσθεν εἰρημένων τὰ παραδείγματα. εἰδέναι δὲ χρὴ ὡς αἱ διαῦται προσλήψεις τοῦ δυνατοῦ εἰσὶν ὑποβολῆς μόνον ποιητικαί. καὶ τὰ μὴ γὰρ τὸ προειδέναι αὐτὸν ἀκούοντας πόσοι ὅσων ἀκούσονται, ποιεῖ τὴν δύναμιν, καθὸ δὲ ἔξωθεν προσείληπται, ὑποβάλλει. θαυμάζειν δὲ οὐ χρὴ, εἰ δοκοῦσά πως ἡ δύναμις τῇ ὑποβολῇ ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ πράγματος δύναται γίνεσθαι, οἷον ἀλλὰ τὰ τοῦ καθ' ἅθροισιν προσλήψεως. τὸ γὰρ ὅτως ὄντα ἐναντία τὰ τοῦ λόγου εἶδος, καθάπερ ἄλλα τινὰ, ὡς μὴ δύναται σωυπάρχειν, οἷον, ὥσπερ τὸ θερμὸν τοῦ ψυχροῦ, ἢ ὁ θάνατος τῇ ζωῇ, ἢ νὺξ τῇ ἡμέρᾳ· ἢ ὅσα τοιαῦτα, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον, τοῦτο δύναται σωυπάρχειν τὰ ἐναντία ταῦτα, καὶ τότε μᾶλλον θαυμαστὸς ὁ λόγος γίνεται, ὅταν δὲ τὰ ἐναντίων ἰδέων εὖ κεκραμένος τύραννος δὲ ἡ μίξις, μὴ χεῖρον δόξεις ἂν οὕτω καλῶς δὲ τῶν ἀρχαίων αὐτῇ κέχρηται, ὡς ὁ ῥήτωρ, μετά γε ὅμηρον. τῶν γὰρ δὲ δυσχερὲς μίξαι καθαρότητα μὴ

γνώστ' αὖ, ὁ ῥήτωρ κέχρηται. ἀλλὰ τῇ μὲν αἰτίαν, διὰ ἣν οὕτω πεποίηκεν ἐκεῖνος, ὕστερον λέξομεν, ὁ γὰρ ἐγχωρεῖ νυνὶ λέγειν, περὶ πόσει αὐτοῦ τι λέγειν ἢ πόσεβολῆς, πόσει αὐτοῦ δ' αὖ ἢ διηρῆσθαι δεῖ λεκτέον· ὅτι δ' ἐναντίον αὐτῇ ἡ καθαρότης, γὰρ τοῦ πόσει σαφηνείας ἔργῳ λόγῳ. γίνεται τοίνυν πόσεβολὴ κατ' ἔννοιαν μὲν ὅταν ἢ δι' ἐξωθέν τι προσλαμβάνῃς τότου πόσει ὃ ὁ λόγος, οἷον, γνώμη εἴδει, πονηρόν ὦ ἀθηναῖοι, πονηρόν ὁ συκοφάντης ἀεί, ὅτερ δὲ φύσει κίνησιν τοιοῦτόν ὄνειρ· ἢ ἀόριστον ὡρισμένῳ, οἷον, πολλὰ μὴ δεῖν ἔγωγε ἐλαττοῦμαι καὶ τὸν τοσοῦτον ἀγῶνα αἰσχύνομαι, δύο δὲ ὦ ἀθηναῖοι μεγάλα· ἢ ὅλον μέρει, οἷον, ἀλλ' ὅλης ὅσης ἱερᾶς τοῦ ἀκροπόλεως ταυτησί, καὶ πολλῷ δύρυχωρίαν ἐχούσης, παρὰ τὸν χαλκοῦν τὸν μεγάλην ἀθηνᾶν ἑστηκώς. ὁ γὰρ ἡ ἀκρόπολις γνώμη, ὁ δ' ὁ ἐκ δεξιᾶς τοῦ ἀθηνᾶς τόπος, εἶδει τοῦ ἀκροπόλεως ὄνειρ· ὁ δὲ ἀόριστόν τι καὶ ὡρισμένον, ἀλλ' ὅλον καὶ μέρος, καὶ προσέλθῃ τοῦ μέρει τὸ ὅλον· ποιεῖ δὲ καὶ τὸ κατ' ἄθροισιν προσλαμβανόμενον ἔξωθεν, εἰ καὶ μὴ προσληφθέν τὸ ἀόριστον, ὅμως πόσεβολήν τινα. οἷον, δύο καὶ μεγάλα· ἓν μὲν τόδε, ἕτερον δὲ τόδε·

καὶ

λον, ὃς τὴν σφοδρότητα ἢ μὴν λαμπρότητα ἀπυλάχθαι, πάντη τῇ ἀκμῇ καὶ ἁτί τι κοινωνεῖν, ἀκμαιότερον μᾶλλον ἢ λαμπρὸν πεποίηκε φαίνεσθαι τὸν λόγον· εἰ δὲ καὶ περιβεβλημένως, μᾶλλον δὲ μεσῶς προήχθη, οὐκ ἂν πάλιν ἑτέρου λόγου. ταῦτα περὶ ἀκμῆς, ἑποιζόμην αὖ εἰπεῖν ἤδη καὶ περὶ τῆς περιβολῆς. αὕτη γὰρ λοιπὴ τῶν ποιοσῶν τὸ μέγεθος ἰδέα καταλέλειπται, ἥπερ ὅτι φαυτία ἦν ἢ καθαρότης φὴν καὶ περὶ ταφλωείας εἰρήκαμεν.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΒΟΛΗΣ ΕΝ ΤΑΥΤΩ ΚΑΙ ΜΕΣΟΤΗΤΟΣ.

Μετὰ τὸν περὶ ταφλωείας λόγον, ὑπόθεμενοι περὶ μεγέθους εἰπεῖν καὶ ὄγκου καὶ ἀξιώματος τοῦ φὴν λόγῳ, ἔφαμεν οὐκ ποιεῖν σεμνότητά τε καὶ βαχύτητα, καὶ ἔτι αὖ σφοδρότητα, λαμπρότητά τε καὶ ἀκμὴν, καὶ τελευταῖον ὧν πᾶσιν τὴν περιβολήν. ὅπερ περὶ τῶν ἄλλων ἁπασῶν ὑποκειμένου ἰδεῶν, αἱ μὲν μέγεθος ἐποίουν, ἀναγκαίως αὖ ἤδη λέγομεν καὶ περὶ τῆς περιβολῆς. τά τε γὰρ ἄλλα, ἀξία σπουδῆς ἡ περὶ αὐτῆς ὑπόμνησις, ὅτι τε ἐξαίρετον τὴν ὑπεροχὴν, καὶ ὅτι πλεῖστον ταύτῃ τῶν ἄλλων ἰδεῶν ἁπασῶν, καθ' ἃς λόγος μέγεθος

πρότητα καὶ τῇ ἀκμῇ, τὰ δ' ἐξῆς δῆλα ἂν
ὡς ταὐτὸν ὄντι ἴδια λαμπρότητος· καὶ ὡς,
εἴπερ λαμπρὰ ἡ γνῶσις (ὥσπερ καὶ ἔστι λαμ-
πρὰ, καθάπερ καὶ ἐλέγχουμεν) ἐκείνης αὖ εἴη
καὶ ταῦτα, μέθοδος λέγω καὶ σχῆμα καὶ τἆλ
λα ταὐτά. δῆλα δὲ καὶ τὸ τῇ ἀκμῇ ἀπὸ τέ-
τταρσι σωίσασθαι. ἀνάγκη φάσκειν γ' ταῦθα κοι
νὰ αὐτῆς γεγενῆσθαι καὶ τὰ διαῦτα. διὸτον δὲ
καὶ τὸ, ἀλλ' ὁ τῇ εὐβουλίαν ἐκεῖνος. τῷ γὰρ, ὅτι
τῇ εἰρωνείᾳ λέλυκε φίλιππος, τὰ λεγόμενα
πάντα συσάσεις εἰσὶ καὶ πίστεις, αἷς πεποιθὼς
ὡς γνωρίμοις καὶ φανεραῖς ἐλλαμπύνεται·
ἀλλ' ὅμως γ' ταῦθα πλέον τὸ ἀκμαῖόν ἐστιν, ὥσ
περ ἐκεῖ πλέον ἦν τὸ λαμπρόν. φανερῶς γὰρ γ'
ταῦθα λέγει κατὰ πρόσωπα κοὐχ, ὡς ἐκεῖ, ἀ-
φυγεῖται κοὐ κατηγορεῖ. ἔτι μὴν δοκεῖ καὶ τῷ
πλεονάζειν τῇ ἀκμῇ δοκεῖ, ὅτι σχήματι κέχρη
ται ἐλεγκτικῷ πρὸς τ' αἰσχύνην, λέγω τῇ ἐρω τή
σει, ὅπερ ὂν σφοδρότητος ἡ μὲν ἀκμὴ δέχε-
ται, ἡ λαμπρότης δὲ. ἔστι μὲν τὸ μὴ ἁπλῶς
εἰς μῆκος ἀπολελῦσθαι τὰ κῶλα, ἀλλ' ἔστιν μὲν
τὸ ὅλον ἔχειν, δοκεῖν δὲ κεκόφθαι ταῖς συμπλο-
καῖς, καὶ γεγενῆσθαι κομματικόν, ὅτε λαμπρό
τητος ὄν, ὅτε ἀκμῆς, σφοδρότητος δὲ μᾶλ-

λον,

δόντ☉ συμφέρον ζητ, χρήματα ἀναλίσκει. εἶτ' αὖ πάλιν συσπᾶσαι θέλων, ἔχει παράδειγμα τὰ Σαφῆ Ϲ πολλὰ καὶ γνώριμα πᾶσι, διὸ καὶ πεποιθήσει λέγων ἐλλαμπρύνετ τῷ λόγῳ, Ϲ ὀκ οἶδά γε εἴ τι τ λόγ παράδειγμα τόδε λαμπρότερον ἔχομεν, τοῦ, μέχρι τότε λαθρίης φίλος ὠνομάζετο φιλίππ, καὶ τὰ ἑξῆς, εἰς τοσ τοῦ μήκ☉ τ κώλων προελθόντων, ἅτε τῇ γνώμῃ πεποιθότως χρωμένου τοῦ ῥήτορ☉, καὶ τ ἐπαναφορῶν διὰ τὸ κατὰ συζυγίαν ἀεὶ ἐχ θλῖψαι, θαυμασὸν κάλλ☉ ἔργα Σαμνύων· ἀκεί βέσθαι δὲ καὶ περὶ τότε γ' ἴσ περὶ κάλλους ἡμῖν λελέξετ, ἀλλ' ὧν τὸ ἀξιαρχῆς ἐπανιτέον, ὅτι λαμπρὰ μ διὰ ταῦτα ἡ γνῶσις. ὁ γὰρ σύθυκράτης Ϲ λαθρίης κ τ ἄλλων. προσ οτῶν πρόκειτο διηθῶν αὖ ἴσ κατηγορεῖν, ἀλλὰ συσπᾶσαι τὸ προκείμενον. λαμπρὰ μ ὂν διὰ ταῦτα, σφοδρὰ τεμνῶ διηνεότι διὰ τ Ϲ, ὅτι κατὰ προσ όπων διοκεῖ λέγειν τ προσοπ. καί τοι ὀχί τοιόσδε ἁπλῶς ἐστὶν διεῖ τ καθ' ὁ τόδε λόγου, ἀφηγηματικόν Ϲ ἦθος ἔχον τὸ σφοδρόν. ὅμως τεμνὴν ἔχ τι τ σφοδρότητος καὶ ὄτ☉. κ αἱ μὲν γνῶσαι τοιαῦτα, καθ' ἃς καὶ μόνας τάχα ἄν τις γ' ταῦθα φαίη μεμίχθαι τ λαμ

δὴ δὲ ἀκμῆς καὶ λαμπρότητος ἡ ἀκμὴ γίνεται, ἀλλ' δὲ ὧν εἴρηται· ἔπειτα ὅτι ταῦτα, τὸ, μέχρι τότε λαθεῖν λέγω, καὶ τὸ, ἀλλ' ὁ τοῦ δυσβοιαν ἐκεῖνος σφετερίζόμενος, καὶ τὰ ἑξῆς, ὅσα τε αὐτοῖς δεῖν ὅμοια μεμίχθαι λέγω δι' ὀλίγα, ἀρξάμενα ἀπὸ τῶν γνωμῶν. αἱ γὰρ λαμπραὶ εἰσι καὶ σφοδραὶ γνῶναι, καὶ μᾶλλόν γε λαμπραί, εἴ τις σὺν ὧν ἡμῖν αὐτὰς θεωροίη, σκεψώμεθα δὲ ποίας γνώμας ἔφαμεν εἶναι λαμπράς, αἷς πέποιθεν ὁ λέγων δηλονότι, ὅκομεν γὰ ταῦθα βούλόμενος συνῆσαι ὁ ῥήτωρ, ὅτι εἰ τοῦ φιλίππου μεῖζον ἡ πόλις ἐγένετο, δι' οὐ σωθῆναι ἔμελλεν, ὧν ἐσώσατο μὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ πόλις, ἐν θεσσαλῶν τετραρχουμένων, καὶ ἐν τῶν ἄλλων· οἷον, καὶ γάρ, εἰ μὲν ὡς ἐκράτησε Φίλιππος, ᾤχετο δύθεως ἀπωλῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἡσυχίαν, μηδενὸς μήτε τῶν ἑαυτοῦ συμμάχων, μήτε τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀδικοῦντος, ὅμως ἂν οὕτις κατὰ τῶν ἀντιθέντων οἷς ἔπραττεν ἐκεῖνος μέμψις κατηγορεῖται, εἰ ὁμοίως ἅπασιν τὸ ἀξίωμα, τοῦ ἡγεμονίαν, καὶ τὰ ἑξῆς. σωθῆναι μὲν δὴ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ πόλεις, ὥσπερ ἔφην, κατὰ ἔθνη· σωθεὶς δὲ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ κατ' αὐτὸν ἆρα, δόλεις, φησι, τὸ τοῦ προδιδόντος

μακροκωλίαν λέγω καὶ τὰ ἀτοσατικὰ χήμα
τα, καὶ εἴ τι ἕτερον, ἀλλ' ὃ ἐπ' ἀμφοῖν εὑρίσκε
σθαι, ἰσάζειν, καὶ μηδ' ἂν μᾶλλον ἀντεῦθεν ἐκεῖ-
σε, ἢ ἐκεῖθεν ἀνθάλε μετανωΐεχθαι. ἀλλὰ ταῦ
τα μὲν ὅτι ἁφὴς λῆρος, φανερὰ γὰρ ταῦτά
γε καὶ τῇ αἰσθήσει ψιλῇ, ὡς ἰδίᾳ μὲν ὅτιν ἡ
λαμπρότης, ἀκμὴ δὲ οὐδὲ ἔχει γενέσεως ὑπό-
στασιν καθ' ἑαυτὴν, ἀλλ' ἡ μίξις τ ἀπὸ τ βα-
χύτητος ἢ σφοδρότητος καὶ τ ἀπὸ τ λαμ-
πρότητος ποιεῖ τ ἀκμήν, διὸ, καθάπερ ἔφην,
οὐδὲ αὐτακολουθοῦσιν, ὅπερ μὲν γὰρ ἀκμαῖόν ἐστι,
πανταχοῦ καὶ λαμπρόν ὅτι, καὶ εἴ τι σφοδρόν
γε, ἢ βαχύ, ἢ τὸ σπαμφότερον· οὐ μὴν ὅ, τι ἂν
ἦ βαχύ γε, ἢ σφοδρόν, ἢ καὶ λαμπρόν, ἀνάγκη
τὸ αὐτὸ καὶ ἀκμαῖον εἶναι· ἔχει γὰρ ταῦτα καθ'
ἑαυτὰ ὑπόστασιν καὶ χωρὶς τ ἑτέρων. δύνα-
ται μέν τοι τις οὕτω λέγειν, ὅτι οἷόν τε ὄντων ἀ-
πὸ ταύτης τ γνώσεως, οἷον τ βαχείας ἢ σφο-
δρᾶς, ἀκμὴν ποιῆσαι· ἢ πάλιν ἀπὸ τούτου τοῦ
κώλου, οἷον τοῦ λαμπροῦ, ὁμοίως ἀκμὴν ποιῆ-
σαι, οὐ μὴν ἴδιά γε ταῦτα ἀκμῆς. πρὸς ὃν οὐκ
ἂν ταῦτα τις ἐμοὶ ἀκμὴν εἶναι, ἐπέσπερ ἔφην
ταῦτα σωζεληλυθέναι, ἀκμὴν καὶ λαμπρότη
τα, πρῶτον μὲν ὅπερ εἶπον ὑπολαμβάνειν, ὅτι

πλίων λαμπρότητος. αἵ τε γὰρ γνῶναι τούτων· οἷον ὁ, μέχρι τούτου λαθγίης φίλος ὠνομάζε ὁ φιλίππου· καὶ πάλιν ὁ, ἀλλ' ὁ τὴν εὔβοιαν ἐκεῖνος σφετερίζόμενος καὶ κατασκυάζων τῶν τείχισμα τῶν τὴν ἀττικὴν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, σφόδρα πως ἂν δοκεῖ κατὰ πρόσωπον λεγόμενα, ὅπερ ἴδιον ἀκμῆς, τά τε σχήματα αὐτὰ καὶ τὰ κῶλα ὄντα λαμπρὰ, μετ' ἐκείνων τῆς βραχύτητος γνωσιν τὴν ἀκμὴν ποιεῖ· ὥστε μὴ φαίη τις ἄν, τί χρὴ λέγειν, ὅτι μέμικται λαμπρότης γε ταῦθα καὶ ἀκμὴ, φύσει δέον ἀεὶ τοῦτα μεμίχθαι, ὅτε ἀκμαῖος λόγος εἴη; ἀλλ' εἰδέναι χρὴ, ὅτι πρῶτον μὲν γε ταῦθα φαμὲν, ἀκμὴν καὶ λαμπρότητα σπουδάζεσθαι, ὄχι τε βραχύτητα ἢ σφοδρότητα ὁμοῦ λαμπρότητι γίγνεσθαι, ἃ ποιεῖ τὴν ἀκμήν· ὁ γὰρ ἀκμὴ μὴ λαμπρότης σπουδάζεσθαι ἀκμὴν ποιοῦσιν, ἀλλ' γνῶναι βραχεῖαι καὶ σφοδραὶ, καὶ μέθοδοι διαῦται, λέξει καὶ κώλοις λαμπρότητος, καὶ εἴ τινι ἑτέρῳ κραθεῖσαι, ποιοῦσι τὴν ἀκμήν. διὸ δὲ αὐτακολουθοῦσιν ἀλλήλαις, ἀλλ' ἡ μὲν ἀκμὴ πάντως ἔχει τι καὶ λαμπρότητος, ὁμοίως ἡ γε λαμπρότης ἔχει τι ἀκμῆς. εἰ μή τις ἐρίζων, βιαίως λέγοι ταῦτα, ἃ ἡμεῖς ἴσμεν λαμπρότητος, τὴν

μακρο-

ϗ, σὺ δὲ ὅμοιος αἰχίνης; ὁ δὲ ἀδελφὸς ὅσος; ἀλλὰ πρὸς τοὺς ζῶντας ὦ χρησέ, καὶ τὰ ἑξῆς. ἀλλὰ σχήματα μὲν ἀκμῆς ταῦτα, τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἁπλῶς τὰ αὐτὰ ἔχει τῇ λαμπρότητι· οἷον κῶλα, σωθήκας, ἀναπαύσεις, ῥυθμούς. καὶ πῶς εἰ μὲν ἀκμῆς τοσαῦτα, ἀπορήσειε δ' ἄν τις ἐκ τούτων εἰκότως ποῖόν τι ὄντι, ϗ, μέχρι τούτου λαδσήνης φίλος ὠνομάζετο φιλίππου, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ ϗ, ἀλλ' ὁ τὴν σύβοιαν ἐκεῖνος σφετερίζόμενος, καὶ κατασκευάζων ὑπὸ τείχισμα τῷ ἀττικῷ, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ὅσα τοιαῦτα, πότερον ἀκμαστικὰ, ἢ λαμπρὰ ἢ ϗ συναμφότερον ὄντα μᾶλλον. φαίημεν ἂν αὖ, ὅτι καθάπερ ἐδιδάξαμεν ἐν τῷ περὶ λαμπρότητος, οὐ γὰρ τοῦθα πάλιν ἐν τῷ περὶ ἀκμῆς, πάντως τῇ ἀκμῇ λαμπρότητος ἴδια πολλὰ προσεστιν οἷον, τὰ κῶλα καὶ οἱ ῥυθμοὶ λαμπρὰ ὄντα, καὶ τὰ ἑξῆς τούτων. πολλαχοῦ δὲ καὶ τῷ λέξιν ἔφαμεν καὶ τὸ μέγιστον τὰ ἀπόσατικὰ τῶν σχημάτων· ὥστε εἰ λέγοιμεν ταῦτα μεμίχθαι ἐξ ἀμφοῖν, ἔκ τε λαμπρότητος καὶ ἀκμῆς, τὸ, μέχρι τούτου λαδσήνης, καὶ τὰ τοιαῦτα, εἰς ταυτὸν ἐμοὶ πεσοῦμαι, οὐδὲν ἧττον ἐμφαίνεσθαι αὐτὰ ἀκμαστικὰ, εἴ γε πάντως ἔχει ἡ ἀκμὴ πολλὰ τῶν ἰ-

δὲ δ παύτι τὸ ἀπτσατικὸν οἷον, νὴ δία, ἔστι γὰρ τὸ καὶ τὸ γνέσθαι, καὶ τὸ μὴ γνέσθαι. πολλὰ αὖ εἰπεῖν ἔχοιμι ὀλύνθιοι καὶ τὰ ἑξῆς. ἀλλ', ὅπερ ἐλέγομεν, κατὰ μὲν λαμπρότητα σχήματα ὅτως ἀκμὴ γίνεται, κατὰ δ' αὖ σφοδρότητα αἱ ἀποστροφαὶ δηλονότι καὶ οἱ ἔλεγχοι ποιοῦσιν αὖ τὴν ἀκμήν· οἷον τὸ, πότερον ἐχθρὸν αὐτὴν αἰσχίνην τὸ φρόνημα ἀφεῖσαν ἢ τὴν ἀξίαν ἢ ἑαυτὴν ἐν τῇ θετταλῶν; καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ πάλιν, δ' λέγειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα αἰσχίνην δεῖ, δ', ἀλλὰ πρεσβεύειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα. δ' δεῖ ἢ θαυμάζειν, εἴ πᾶς ἀποστροφή, καὶ δι' ἐλεγόντων ἡμῶν σφοδρότητος ἓν σχῆμα, ὅμως καὶ ἦθος ἔχει τι· ὥσπερ καὶ τὸ, καί μοι μηδὲν ὀργισθῇς, ὦ ἄνδρες· ἐρῶ γὰρ ἐρῶ σε φλαῦρον. μεθωδευθὲν γὰρ ὅτως, ὥστε μὴ δόξαι πικρῶς λέγεσθαι δι' τὴν ὑπόληψιν τοῦ προσώπου δεπεῖνον, καὶ μηδὲν γε ἧττον ἔχειν τὴν σφοδρότητα· ἐμφαίνεται γὰρ καὶ ἐν τῷ ἤθει. ὅτι δὲ τὸ ἦθος ποιεῖν σφοδρότητα δὲν κωλύει, δεῖ εἰρωνεῖαν δηλοῦσι πᾶσαι· οἷον, ὡς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρησῶν τούτων τὰ πράγματα ἔχει· καὶ πάλιν, τὸν καλὸν αὖ δραιάτην καὶ βιαγωνιστὴν ἄκρον ἀνεύρεθέ σε ἡ μήτηρ, καὶ μυεῖ ἄλλα. καὶ κεῖνα μὲν δι ἠθικῶς ἅμα τε σφοδρῶς εἴρηται·

τὸ δ

καὶ πάλιν, τρία γὰρ τὰ μέγιστα ὀνείδη κατ᾽ ἄτης, φθονερὸς, ἀχάριστος, ἀπίστος εἶναι δοκεῖν· ἢ πάλιν, ἓν ταῦθα δύο εἴρηκεν· ἓν μὲν τόδε ἕτερον δὲ τόδε. πολλὰ πρὸς ταῦτ᾽ ῥήτορι καὶ τότε καὶ νῦν ἔμπροσθεν εἰρημένα τὰ παραδείγματα. εἰδέναι δὲ χρὴ ὡς αἱ διαῦται προσλήψεις καὶ συνεπείας εἰσὶν ἀπὸ βολῆς μόνον πιθανικαί. καὶ τὰ μὴ γὰρ ἀκούσαντας πρὶν ὅσων ἀκούσαντες, ποιεῖ τὴν ὑπόκρισιν, καθὸ δὲ ἔξωθεν προσείληπται, παρεμβάλλει. θαυμάζειν δὲ οὐ χρὴ, εἰ δοκοῦσά πως ἡ ὑπόκρισις τῇ παρεμβολῇ ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ πράγματος δύνασις γίνεσθαι, οἷον ἀλλὰ τοῦ καθ᾽ ἕκαστον προσλήψεως. τὸ γὰρ ὅτως ὄντα ἐναντία τὰ τοῦ λόγου εἴδη, καὶ καθάπερ ἄλλα τινὰ, ὡς μὴ δύνασθαι συνυπάρχειν. οἷον, ὥσπερ τὸ θερμὸν τοῦ ψυχροῦ, ἢ ὁ θάνατος τῇ ζωῇ, ἢ νὺξ τῇ ἡμέρᾳ ἢ ὅσα τοιαῦτα, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον, τοιοῦτον δύνασθαι συνυπάρχειν τὰ ἐναντία ταῦτα, καὶ ὁπότε μᾶλλον θαυμαστὸς ὁ λόγος γίνεται, ὅταν δοκῇ τὰ ἐναντίων ἰδέων εὖ κεκραμένος φαίνηται· δυσχερὴς δὲ ἡ μίξις, καὶ χαλεπὸν δοκεῖς ἄτω καλῶς δὲ τῶν ἀρχαίων αὐτῇ κέχρηται, ὡς ὁ ῥήτωρ, μετά γε ὄμηρον. πῶς γὰρ ὁ δυσχερὲς μίξαι καθαρότητα ἢ

γνώοιτ' ἂν, ὁ ῥήτωρ κέχρηται. ἀλλὰ τῇ μὲν ἀξιώσει, εἰ ἦν ὅτω πεποίηκεν ἐκεῖνος, ὕστερον λέξομεν, ὁ γὰρ ἐγχωρεῖ νυνὶ λέγειν, πρὶν πόθεν αὐξῆσαι τι λέγειν ἢ πόθεν βοηθῆσαι, πόθεν αὐξῆσαι δ' αὖ καὶ ταύτης εἴη λεκτέον· ὅτι δ' ἐναντίον αὐτῇ ἡ καθαρότης, ἐν ᾗ πόθεν ἀφηνείας εἶναι λόγῳ. γίνεται τοίνυν πόθεν βολὴ κατ' ἔννοιαν μὲν ὅταν ἢ δι' ἐξωθεν τι προσλαμβάνῃς τούτῳ πόθεν ὃ ὁ λόγος, οἷον, γνώμη εἶδεν, πονηρὸν ὦ ἀθηναῖοι, πονηρὸν ὁ συκοφάντης ἀεί, ὃν δὲ καὶ φύσει κίνησιν ταύθρώπιόν ὄντι· ἢ ἀόριστον ὡρισμένῳ, οἷον, πολλὰ μὴν ἔγωγε ἐλαττώμαι καὶ τοῦτον τὸν ἀγῶνα αἰσχίνου, δύο δὲ ὦ ἀθηναῖοι καὶ μεγάλα· ἢ ὅλον μέρει, οἷον, ἀλλ' ὅλης ἔσης ἱερᾶς καὶ ἀκροπόλεως ταυτησί, καὶ πολλῷ δύρυχωρίαν ἐχούσης, παρὰ τὸν χαλκιοῦν τὸν μεγάλον ἀθηνᾶν ἐκ λεξιᾶς ἕστηκεν. ὁ γὰρ ἡ ἀκρόπολις γνώμη, ὁ δ' ὁ ἐκ λεξιᾶς καὶ ἀθηνᾶς τόπος, εἶδει καὶ ἀκροπόλεως ὄντι· ὁ δὲ ἀόριστόν τι καὶ ὡρισμένον, ἀλλ' ὅλον καὶ μέρος, καὶ προσείληπται τῷ μέρει τὸ ὅλον· ποιεῖ δὲ καὶ τὸ κατ' ἄθροισιν προσλαμβανόμενον ἔξωθεν, εἰ καὶ μὴ προσληφθείη τὸ ἀόριστον, ὅμως πόθεν βολήν τινα, οἷον, δύο καὶ μεγάλα· ἓν μὲν τόδε, ἕτερον δὲ τόδε·

καὶ

λομ, ὃς τὴν σφοδρότητα ἢ μὴν λαμπρότητος ἀπυλλάχθαι, παύτη τῇ ἀκμῇ καΐά τι κοινωνεῖν, ἀκμαιότερον μᾶλλον ἢ λαμπρὸν πεποίηκε φαίνεσθαι τὸν λόγον· εἰ δὲ ὁ περιβεβλημένος, μᾶλλον δὲ μεσῶς προήχθη, οὐκ ἂν πάλιν ἑτέρος λόγος. ταῦτα περὶ ἀκμῆς, ἑποιόν τ' αὖ εἰπεῖν ἦν ἢ περὶ τῆς περιβολῆς. αὕτη γὰρ λοιπὴ τῶν ποιούντων τὸ μέγεθος ἰδέα καταλέλειπται, ἥπερ ὅτι γαυτία ἦν ἢ καθαρότης γὰ ὃς περὶ σαφηνείας εἰρήκαμεν.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΒΟΛΗΣ ΕΝ ΤΑΥΤΩ ΚΑΙ ΜΕΣΟΤΗΤΟΣ.

Μετὰ τὴν περὶ σαφηνείας λόγον, ὑπόλοιπον ἐμοὶ περὶ μεγέθους εἰπεῖν καὶ ὄγκου ἀξιώματος τοῦ γὰ λόγῳ, ἔφαμεν οὐκ ποιεῖν σεμνότητά τε καὶ βραχύτητα, καὶ ἔτι αὖ σφοδρότητα, λαμπρότητά τε καὶ ἀκμὴν, καὶ τελευταῖον ὧν πᾶσιν τὴν περιβολήν. ὅπερ περὶ τῶν ἄλλων ἁπασῶν ὑπόντος ἰδεῶν, αἱ ποιοῦσιν μέγεθος, ἀναγκαίως αὖ νῦν λέγομεν περὶ τῆς περιβολῆς. τά τε γὰρ ἄλλα, ἀξία σπουδῆς ἡ περὶ αὐτῆς ὑπόληψις, ὅτι τε βραχύτητα τὴν ὑπερβολὴν, καὶ ὅτι πλεῖστον τούτῳ τῶν ἄλλων ἰδεῶν ἁπασῶν, καθ' ἃς λόγος μέγεθος

πρότητα καὶ τὴν ἀκμὴν, τὰ δ' ἑξῆς δῆλα ὡς ταὐτὸς ὄντι ἴσα λαμπρότητι· καὶ ὡς, εἴπερ λαμπρὰ ἡ γνῶσις (ὥσπερ καὶ ἔστι λαμπρὰ, καθάπερ καὶ ἐλέγομεν) ἐκείνης ἂν εἴη καὶ ταῦτα, μέθοδον λέγω καὶ σχῆμα καὶ τἄλλα ταῦτα. δῆλα δὲ καὶ τὸ τὴν ἀκμὴν ἀπὸ τόπων σωίσασθαι· ἀνάγκη φάσκειν γὰρ ταῦτα κοινὰ αὐτῆς γεγενῆσθαι καὶ τὰ ζητούμενα. ζητοῦσι δὲ καὶ τὸ, ἀλλ' ὁ τὴν εὐβουλίαν ἐκεῖνος· τοῦ γὰρ, ὅτι τὴν εἰρωνείαν λέγουσι Φίλιππος, τὰ λεγόμενα πάντα συνάσεις εἰσὶ καὶ ὑπόνοιαι, αἷς πεποιθὼς ὡς γνωρίμοις καὶ φανεραῖς ἐλλαμπύνεται· ἀλλ' ὅμως γὰρ ταῦτα πλέον τὸ ἀκμαῖόν ἐστιν, ὥσπερ ἐκεῖ πλέον ἦν τὸ λαμπρόν. φανερῶς γὰρ γὰρ ταῦτα λέγει κατὰ πρόσωπον ἡ δὲ χ, ὡς ἐκεῖ, ἀφυγέται ἡ δὲ κατηγορεῖ. ἔτι μὴν ζητοῦσι ἡ δὲ τὸ ζ πλεονάζειν τῇ ἀκμῇ δοκεῖ, ὅτι σχήματι κέχρηται ἐλεγκτικῷ πρὸς τὴν αἰσχύνην, λέγω τὴν ἐρώτησιν, ὥσπερ ὂν σοφιστικὸν ἡ μὲν ἀκμὴ δέχεται, ἡ λαμπρότης δὲ ὄ. ἐστὶ μὲν ἐστὶ τὸ μὴ ἁπλῶς εἰς μῆκος ἀπολελύσθαι τὰ κῶλα, ἀλλ' εἶναι μὲν τὸ ὅλον ἐν, δοκεῖν δὲ κεκόφθαι ταῖς συμπλοκαῖς, ἐστὶ γεγενῆσθαι κομματικόν, ὅτε λαμπρότητος ὄν, ὅτε ἀκμῆς, σοφιστικὸν δὲ μᾶλλον,

BIBLIOTECA

δόντ⊙ συμφέρομ ζητ, χρήματα ἀναλίσκει. εἶτ' αὖ πάλιν συσπᾶσαι βέλομ, ἔχει πᾶ δαπάνημα τᾶς ζαφῆς ⊂ πολλὰ καὶ γνώριμα πᾶσι, διό καὶ πεποιθήσει λέγω ἐλλαμπρύνετ τῷ λόγῳ, ⊂ ὀκ οἶδά γ εἴ τι τ λόγ πᾶ δάπανημα τότ λαμπρότερομ ἔχομεν, τοῖ, μέχρι τότ λαθγήης φίλος ὠνομάζετο φιλίππ, καὶ τὰ ἑξῆς, εἰς τοσ τομ μῆκ⊙ τ κώλωμ προελθόντωμ, ἅτε τῇ γνώνοίᾳ πεποιθότως χρωμένῳ τῷ ῥήτορ⊙, καὶ τ ἐπαναφορῶμ διὰ τὸ κατὰ συζυγίαμ ἀεὶ ἐχθλιῶσι, θαυμασὸμ κάλλ⊙ ἔργα ζαμένωμ· ἀκεῖ βέσορομ δὲ καὶ περὶ τότ γ᾽ τῷ περὶ κάλλους ἡμῖμ λελέξετ. ἀλλ' ὧδε τὸ ἀξιαρχῆς ἐπανιτέομ, ὅτι λαμπρὰ μ̃ διὰ ταῦτα ἡ γνῶνοια. ὁ γὰρ δύθυκράτης ⊂ λαθγήης κ τ ἄλλωμ προσ᾽ οτῶμ πρᾶκτο δῆθεν αὐ τῷ κατηγορεῖμ, ἀλλὰ συσπᾶσαι τὸ προκείμενομ. λαμπρὰ μ̃ δὴμ διὰ ταῦτα, σφοδρὰ τεμὴν διηνότι διὰ τ⊖, ὅτι κατὰ προσ᾽ πωμ δοκεῖ λέγειμ τ προσοτ. καί τοι ὀχί τοιᾶδε ἁπλῶς ἔστ διᾶ τ καθ᾽ ὰ προσότ λόγομ, ἀφυγημαϊκόμ ⊂ ἧτ τομ ἔχομ τὸ σφοδρόν. ὅμως τεμὴν ἔχ τι τ, σφοδρότητ⊙ καὶ ὄτ⊙. κ αἱ μὲν γνῶνοιαι τοιαῦται, καθ' ἃς καὶ μόνας τάχα ἄν τις γ᾽ ταῦθα φάιη μεμίχθαι τ λαμ

ὃν δὲ ἀκμῆς καὶ λαμπρότητος ἡ ἀκμὴ γίνε-
ται, ἀλλ' ὃν ὧν εἴρηται· ἔπειτα ὅτι ταῦτα, τὸ,
μέχρι τότε λαθγνης λέγω, καὶ τὸ, ἀλλ' ὁ τῆς δυ
βοιαν ἐκεῖνος σφιτοριζόμενος, καὶ τὰ ἑξῆς,
ὅλα τε αὐτοῖς δεῖν ὅμοια μεμίχθαι λέγω διό-
λε, ἀρξάμενα ἀπὸ τῶν γνοιῶν. αἱ γὰρ λαμπραὶ
εἰσι καὶ σφοδραὶ γνοιαι, καὶ μᾶλλόν γε λαμ-
πραὶ, εἴ τις σὺν ὥσπερ ἡμῖν αὐτὰς θεωροίη, σκε-
ψώμεθα δὲ ποίας γνοίας ἔφαμεν εἶναι λαμ-
πράς, αἷς πέποιθεν ὁ λέγων διηλυθότι, δηλοῖ
γὰρ τοῦθα βελόμενος συσῆσαι ὁ ῥήτωρ, ὅτι εἰ
τῷ φιλίππῳ μεμίσηται ἡ πόλις ἐγγένετο, δι' ἃ αὐ
σωλώτηκεν, ὥσπερ ὥσατο μὲν αὐτὸ καὶ κατὰ πό
λεις, ἐκ θετταλῶν τετρασταρχουμένων, καὶ ἐκ
τῶν ἄλλων· οἷον, καὶ γάρ, εἰ μὲν ὡς ἐκράτησε φίλι-
ππος, ᾤχετο δύθεως ἀπωλῶν, καὶ μετὰ τοῦ
τα ἡσυχίαν, μηδενὸς μήτε τῶν ἑαυτῶν συμ
μάχων, μήτε τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀδικῶν, ὅ-
μως ἦν αὖ τις κατὰ τῶν ἀντιπεπραγμένων οἷς ἔπ
πραττεν ἐκεῖνος μέμψις καὶ κατηγορία, εἰ ὁμοίως
ἀπαντῶν τὸ ἀξίωμα, τῆς ἡγεμονίας, καὶ
τὰ ἑξῆς. σωίσησε μὲν δὴ αὐτὸ καὶ κατὰ πόλεις,
ὥσπερ ἔφην, καὶ κατὰ ἔθνη· σωισὰς δὲ αὐτὸ καὶ
ἀπὸ τῶν κατ' αὐτὸν ἀρα, ὀλεῖς, φησι, τὸ τῶν προδι-
δόντος

μακροκωλίαν λέγω καὶ τὰ ἀπόσατικὰ χήματα, καὶ εἴ τι ἕτερον, ἅτε τὸ ἐπ' ἀμφοῖν εὐείσκεσθαι, ἰσάζειν, καὶ μηδὲν μᾶλλον ἐντεῦθεν ἐκείνοις, ἢ ἐκεῖθεν ἐνθάδε μετενηνέχθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅσῃ ἁφὴς λήρου, φανερὰ γὰρ ταῦτά γε καὶ τῇ αἰσθήσει ψιλῇ, ὡς ἰδέα μὲν ὅσῃ ἡ λαμπρότης, ἀκμὴ δὲ ὁδὲ ἔχει γενέσεως ὑπόσασιν καθ' ἑαυτὴν, ἀλλ' ἡ μίξις τ ἀπὸ τ βραχύτητος ἢ σφοδρότητος καὶ τ ἀπὸ τ λαμπρότητος ποιεῖ τ ἀκμήν. διὸ, καθάπερ ἔφην, ὁδὲ αὐτακολουθοῦσιν. ὅπερ μὲν γὰρ ἀκμαῖον ἦν, πανταχοῦ καὶ λαμπρόν ὅτι, καὶ εἴ τι σφοδρόν γε, ἢ βραχύ, ἢ τὸ σωαμφότερον· ὃ μὴν οὐ, τι ἀεὶ ἢ βραχύ γε, ἢ σφοδρόν, ἢ καὶ λαμπρόν, ἀνάγκη τὸ αὐτὸ καὶ ἀκμαῖον εἶναι. ἔχει γὰρ ταῦτα καθ' ἑαυτὰ ὑπόσασιν καὶ χωρὶς τ ἑτέρων. δύναται μέν τοι τις οὕτω λέγειν, ὅτι οἷόν τε ὄντων ἀπὸ ταύτης τ γνώμης, οἷον τ βραχείας ἢ σφοδρᾶς, ἀκμὴν ποιῆσαι· ἢ πάλιν ἀπὸ τούτου τοῦ κώλου, οἷον τοῦ λαμπροῦ, ὁμοίως ἀκμὴν ποιῆσαι. ὃ μὴν ἰδέα γε ταῦτα ἀκμῆς. πρὸς ὃν οὖν ταῦτα τιθεμένους ἀκμὴν εἶναι, ἐπέτρεπον ἔφην ταῦτα σωελκυσθῆναι, ἀκμὴν καὶ λαμπρότητα, πρῶτον μὲν ὅπερ εἶπον ὑπολαμβάνειν, ὅτι

λίων λαμπρότητ⊙. εἴ τε γὰρ γνῶναι τοῦτων οἷον τε, μέχρι τούτου λαθρήης φίλ⊙ ὠνομάζε ζ φιλίππ· καὶ πάλιν τε, ἀλλ' ὁ τὴν εὔβοιαν ἐκεῖν⊙ σφετερι ζόμεν⊙ καὶ κατασκυάζων ὧν τείχισμα ὧν τὴν ἀτ τικὴν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, σφόδρα πως ἂν δοκεῖ κατὰ πρόσωπον λεγόμενα, ὅπερ ἴδιον ἀκμῆς, τά τε χήματα αὐτὰ καὶ τὰ κῶλα ὄντα λαμπρὰ, μετ' ἐκείνων τ⊙ βραχύτητ⊙ γνοιῶν τὴν ἀκμὴν ποιεῖ· ὥστε μὴ φαίη τις ἄν, τί χρὴ λέγειν, ὅτι μέμικται λαμπρότης γνῶσθαι καὶ ἀκμὴ, φύσει δέον ἀεὶ τοῦτα μεμίχθαι, ὅτε ἀκμαῖ⊙ λόγ⊙ εἴη; ἀλλ' εἰδέναι χρὴ, ὅτι πρῶτον μὲν γνῶσθαι φαμὲν, ἀκμὴν καὶ λαμπρότητα σωτελεῖσθαι, ἐχί τε βραχύτητα ἢ σφοδρότητα ὁμοῦ λαμπρότητι γενέσθαι, ἃ ποιεῖ τὴν ἀκμήν· ἡ γὰρ ἀκμὴ μὴ λαμπρότης σωτελεῖσθαι ἀκμὴν ποιοῦσιν, ἀλλ' γνῶναι βραχεῖαι καὶ σφοδραὶ, καὶ μέθοδοι τοιαῦται, λέξεις καὶ κῶλοις λαμπρότητ⊙, καὶ εἴ τινι ἐπῴδῃ κραθεῖσαι, ποιοῦσι τὴν ἀκμήν. διὸ δὲ αὐτὰ κολουθοῦσιν ἀλλήλαις, ἀλλ' ἡ μὲν ἀκμὴ πάντως ἔχει τι καὶ λαμπρότητ⊙, ἁπλῶς ἥ γε λαμπρότης ἔχει τι ἀκμῆς· εἰ μὴ τις ἐρίζων, βιαίως λέγοι ταῦτα, ἃ ἡμεῖς λαμπρότητος, τὴν

μακρο-

τὸ, σὺ δὲ ὅμοιος αὐχίνη; ὁ δὲ ἀδελφὸς ὁ σὸς; ἀλλὰ πρὸς οὓς ζῶντας ὧ χρησέ, καὶ τὰ ἑξῆς. ἀλλὰ σχήματα μὲν ἀκμῆς ταῦτα, τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἁπλῶς τὰ αὐτὰ ἔχει τῇ λαμπρότητι· οἷον κῶλα, συνθήκας, ἀναπαύσεις, ῥυθμός. καὶ πε εἰ μὲν ἀκμῆς τοσαῦτα, ἀπορήσειε δ' ἄν τις ἐκ τούτων εἰκότως ποῖόν τι ὄν, τὸ, μέχρι τότε λαοδγήνης φίλος ὠνομάζετο φιλίππε, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ τὸ, ἀλλ' ὁ τὴν βύβοιαν ἐκεῖνος σφετερίζόμενος, καὶ κατασκευάζων ὑπτειχισμα τῶν τὴν ἀτλικὴν, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ὅσα τοιαῦτα, πότερον ἀκμαστικὰ, ἢ λαμπρὰ· ἢ τὸ συναμφότερον ὄντα ἢ οὐ μᾶλλον. φαίημεν ἂν ἄν, ὅτι καθάπερ ἐλιπάξαμεν γὰρ ὅσα περὶ λαμπρότητος, οὐ γὰρ ταῦτα πάλιν γὰρ ὅσα περὶ ἀκμῆς, παντως τῇ ἀκμῇ λαμπρότητος ἴδια πολλὰ προσεστι· οἷον, τὰ κῶλα καὶ οἱ ῥυθμοὶ λαμπρὰ ὄντα, καὶ τὰ ἑξῆς τούτων. πολλαχοῦ δὲ καὶ τὴν λέξιν ἔφαμεν καὶ τὸ μέγιστον τὰ ἀποσατικὰ τῶν σχημάτων· ὥστε εἰ λέγοιμεν ταῦτα μεμίχθαι ἐξ ἀμφοῖν, ἔκ τε λαμπρότητος καὶ ἀκμῆς, τὸ, μέχρι τότε λαοδγήνης, καὶ τὰ τοιαῦτα, εἰς ταυτὸν ἐμπίπτομεν, οὐδὲν ἧττον ἐμφαίνεσθαι αὐτὰ ἀκμαστικὰ, εἴ γε παντως ἔχει ἡ ἀκμὴ πολλὰ τῶν ἐ

δὲ δ παύτι τὸ ἀποφατικὸν οἷον, νὴ δία, ἔστι γὰρ τὸ καὶ τὸ γενέσθαι, καὶ τὸ μὴ γενέσθαι. πολλὰ αὖ εἰπεῖν ἔχοιμι ἀλύνθιοι καὶ τὰ ἑξῆς. ἀλλ', ὅπερ ἐλέγομεν, κατὰ μὲν λαμπρότητα σχήματα ὅτως ἀκμὴ γίνεται, κατὰ δ' αὖ σφοδρότητα αἱ ἀποστροφαὶ δηλονότι καὶ οἱ ἔλεγχοι ποιοῦσιν αὖ τὴν ἀκμήν· οἷον τὸ, πότερον ἐχθρὸν αὐτὸν αἰσχίνην τὸ φρόνημα ἀφεῖσαν τὴν ἀξίαν ἢ ἑαυτὴν ἐν τῇ θετταλῶν; καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ πάλιν, τὸ λέγειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα αἰσχίνην δεῖ, τὸ, ἀλλὰ πρεσβεύειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντας. τὸ δεῖ ἠθαυμάζειν, εἰ πιστὶς ἀποστροφή, καίτοι λέγοντων ἡμῶν σφοδρότητος εἶναι σχῆμα, ὅμως καὶ ἦθος ἔχει τι· ὥσπερ καὶ τὸ, καί μοι μηδὲν ὀργισθῇς, ἠῒν γὰρ ἐρῶ σε φλαῦρον. μεθωδεύθη γάρ ὅτως, ὥστε μὴ δόξαι πικρῶς λέγεσθαι διὰ τὴν ὑπόληψιν τοῦ προσώπου δεπτίνου, καὶ μηδὲν γε ἧττον ἔχειν τὴν σφοδρότητα· ἐμφαίνεται γὰρ καὶ ἐν τῷ ἤθει. ὅτι δὲ καὶ ἦθος ποιεῖ σφοδρότητα ὀδὲν κωλύει, αἱ εἰρωνεῖαι δηλοῦσι πᾶσαι· οἷον, ὡς ὑμῖν ὑπὸ τῶν τότων τὰ πράγματα ἔχει· καὶ πάλιν, τὸν καλὸν αὖ δικαίαν καὶ βιαίαν ἀγωνιστὴν ἄκρον ἀνεύρες ἐ σε ἡ μήτηρ, καὶ μυεῖ ἄλλα, κἀκεῖνα μὲν τοιηθικῶς ἅμα καὶ σφοδρῶς εἴρηται·

τὸ

σφοδρότητι. κατὰ μὲν γὰρ λαμπρότητος χῆ
μα, ἀκμὴ γέγονεν, ὡς φησὶ Πλάτων, ἀξιέπαινοι δὲ τάξεως, ἐφ' ἧς ἡμᾶς οἱ πρόγονοι κατέ
λιπον· καὶ πάλιν, πλεονέκτημα ὦ ἀθλιωτάτοι
μέγα ὑπῆρξε φιλίππῳ ἀξ ἀποστάσεως γὰρ εἰ=
σῆκται· κἀκεῖνα δὲ, τοιαῦτα· μή μοι σωζέσθω
μηδ' ἀπολύσθω μηδεὶς ὅν αὖ ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖ
να βάληται· καὶ τὸ, πολλὰ αὖ ἔχουσιν εἰπεῖν ὁ=
λύνθιοι νῦν, ἃ τότ' εἰ προείλοντο, ὃν αὖ ἀπώ
λοντο. καὶ, ἕως αὖ σώζηται τὸ σκάφος αὖ τε μεῖ
ζον αὖ τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτῃσι καὶ
κυβερνήτῃσι καὶ πάντα αὖ ἆρα ἑξῆς προθύ-
μως ἔσται· εἰσιοῦσι δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρχεται, μά-
ταιος ἡ ἀσουδία· ταῦτα δὲ καὶ πλέον ἔχει τι.
ὁδὲ γὰρ ἀξ ἀποστάσεως εἰσῆκται, ὥσπερ τὸ, πλεο
νέκτημα ὦ ἀθλιωτάτοι μέγα ὑπῆρξε φιλίππῳ· καὶ
τὸ, ἀξιέπαινοι δὲ τάξεως, ἀλλ' ἀπροσ-
δοκήτως ἀξ ἐπεμβολῆς. διὸ καὶ μείζονος ἐκ-
λάμπει καὶ πλέον ἔχει τὸ φαιδρὸν ἡ ἀκμή. κυ-
ρίως γὰρ τοῦτ' αὖ ἀπόστασις εἴη. ἐὰν δὲ κατασκή
ψας εἰς ἀρχὴν ἀναγάγῃς τὸν λόγον, ἕν τοῦτο ἐμφαί
νεται τὸ ἀποστατικόν· οἷον, τοσόνδε ἐπαινῶν
πλεονέκτημα ὦ ἀθλιωτάτοι, καὶ τὰ ἑξῆς, προσ-
δοκήσασι γὰρ ἂν τοῦθ' ἡ ἀπόστασις ὤφθη, ἐκεῖ

καίως ὁ περὶ ἀκμῆς λόγος· ἢ κατὰ μὲν τὰς γνώσεις γίνεται πάλιν ὅσα τῇ σφοδρότητι καὶ τῇ βραχύτητι, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ, ὅσα τῇ λαμπρότητι. λέγειν δὲ περὶ ἀκμῆς ἕπεται μετὰ τὰ προειρημένα ἀναγκαίως, τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι διὰ τούτων πως γίνεσθαι πέφυκεν ἡ ἀκμὴ, ὡς γε διεξέρχεσθαι· καὶ οὐκ κατ' ὀλίγον μέν πως καὶ γὰρ τοῦ περὶ βραχύτητος, λείψομεν δὲ καταφανέστερον γε τοῦτο ἀναγκαίως γε τοῦ περὶ αὐτῆ λόγῳ τῆ ἀκμῆς, μᾶλλον δὲ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς φανερὸν ἔσται. γίνονται μὲν γὰρ ἀκμῆς ἔτι μέθοδοι αἱ αὐταὶ, αἵπερ ἦσαν τῆ τε βραχύτητος, καὶ τῆ σφοδρότητος, λέξις δὲ αἵ τε αὐτῶν τούτων τῶν ἰδεῶν, καὶ ἔτι αἱ τῆ λαμπρότητος μεμιγμένα· οἷον, νόσημα γὰρ ὠνόμασεν ἡ Ἀθηναίοις δεινὸν ἐμπεσὸν εἰς τὴν ἑλλάδα καὶ χαλεπὸν καὶ πολλῆς τινος δυστυχίας καὶ τῆ περὶ ἡμῶν ὠμελείας λεόμενον. ἡ γὰρ βραχεῖα ἅπασα σφοδρὸν λόγον, ἦ, νόσημα γὰρ, ἑτέρως πως λιπαρὰν, ὡς γε λαμπρότητι· καὶ μᾶλλον τραχύτητα γε τοῦτο ἐμφαίνει, ἢ λαμπρότητα. περὶ δὲ τοιούτων ὀνομάτων ἱκανῶς οἶμαι γε τοῦ περὶ σεμνότητος ἡμῖν εἰρῆσθαι· καὶ μὴν καὶ σχήματα ἀκμαστικὰ, ὅσα καὶ γε λαμπρότητι καὶ

σφοδρό-

τὰ παραδείγματα, πάντα ὅσα κἂν τῷ περὶ φύ-
νοιῶν λαμπρότητος εἰρήκαμεν· σωθήσεται δὲ
λαμπρὰ μάλιστα μὲν αἱ σεμναὶ, περὶ ὧν εἴρη-
ται, χρῆσθαι μέντοι ἔστιν ὅτε οἷόν τε καὶ τραχείαις
σωθήσεται· ἔστι γε βλάπτει ὁ λαμπρὸς
λόγος τῇ σωθήσῃ ταύτῃ, μόνον εἰ ἡ ἀνάπαυ-
σις γένοιτο σεμνή. τὸν γὰρ ῥυθμὸν αἱ τοιαῦ-
ται ἀναπαύσεις μακρῶν τὸ λόγων γινομένων
ποιοῦσι σεμνόν τε καὶ λαμπρόν, κἂν ἐκ τρα-
χείκων συγκέμενος ᾖ, ἀλλὰ περὶ μὲν λαμ-
πρότητος τοσαῦτα, περὶ δὲ ἀκμῆς λέγειν αὖ
εἴη ἑπόμενον· ἦ πάλιν φαυλίου ὄντος ἐστὶ δια-
λαλῆ, κατὰ μὲν τὰς φύσεις, ὅσαι σφοδρότη-
τί τε καὶ τραχύτητι φαντάζονται, κατὰ δὲ τὰ λοι-
πὰ, ὅσα τῇ λαμπρότητι.

ΠΕΡΙ ΑΚΜΗΣ.

Ὅπως μὴ ἡ σεμνότης καὶ μετ' ἐκείνων ἡ
τραχύτης ἢ τε σφοδρότης καὶ ἔτι λαμ
πρότης, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰς γίνονται,
καὶ περὶ λόγῳ μέτρῳ σὺν ἀξιώματι καὶ ὄγκῳ
προσιθέμην, ἱκανῶς ἡμῖν φαίνοιτ' ἂν τοῖς ἔμπροσθεν εἰ-
ρημένοις μετὰ τὸν περὶ καφηνείας διειλεγ-
μένοις λόγον, ἔποιτο δ' ἂν περὶ τραχύτητός τε καὶ
σφοδρότητος, καὶ ἔτι τῆς λαμπρότητος αὖ αγ

γῆς θαλάττης ἀρχόντων, καὶ κατ' αὐάγκλω πορεύεσθαι ἀπὸ τ πλαγιασμοῦ, ἐστέμενε δὲ τῇ ὀρθώσει, καθαρὸς αὖ μᾶλλον ἐγγένετο ὁ λόγ ὁ λαμπρός. τεκμήριον ὅ τόδε, τὸ, λέγοντες ῥήματα οἱ βιάκοντα σανείας ὡς πρὸ λακεδαιμονίων ὧν τὸς γῆ πφραιεῖ. καί περ γὰρ ἀσωσλέτως εἰσαχθῇ, ὅμως διὰ τὸ ὧν μένειν τῇ ὀρθότητι, καθαρὸν ἢ οὐ ἀπολῦν ἔμεινε, λαμπρὸν δὲ ὀλαμῶς. ἔτι διαφέρει τὰ βιαῖα τ λαμπρῶν, ὅτι αἱ μὲν λαμπρότητος ὁ μᾶλλον πραγμάτων εἰσὶν ἀφηγήσεις, ἢ ποιότητές τε πραγμάτων αὐξήσεις, ὁ ὅ καθαρὸς λόγ χειλὸν γὰντίῳ ὧν τῷ λαμπρῷ, ὅμως ταῖς μὲν ἀποσάσεσι καθάπερ ἐκεῖνος εἰσάγει, μετὰ μέν τοι ὀρθότητ διαρκὴς καὶ πραγμάτων τινῶν ἀφήγησιν ἔχει ἀλλ' οὐκ αὐξησίν τινα τούτων, οὐδὲ ποιότητα, ὅπερ ὅδε τ λαμπρότητ. διὸ τόν ὅδε τὸ σαννίων ἔστι δήπου τις ὁ σὺν βαγικὸς χορὸς διδάσκων· τὸ, λέγεται ποτὲ ὧν τ παλαιᾶς ἐκείνης δυσδαιμονίας ἀλκιβιάδης· καὶ τό, λέγοντες ῥήματα οἱ βιάκοντα σανείας οὐκ ἄν ὄλα βιαῖα. ἀλλὰ ῥήματα μὲν ταῦτα λαμπρότητ, κῶλα δὲ τὰ μέλλοντα ποιήσειν τ λόγον λαμπρὸν, μακρότερα εἶν δεῖ, καὶ τὸ-

τε

τορὸν αὐτὸ ἐποίησε καὶ λαμπρὸν· οὐχ ἥμαρτον, ταῦτα συμβουλεύσας, ὃ μὰ σὺ γὼ μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας καὶ τὰ ἑξῆς. λέξεις ἦ λαμπραὶ αἱ πορ ἐλέγοντο εἶναι καὶ σεμναὶ, σχήματα δὲ λαμπρὰ, ὅσα καὶ διανοίᾳ· οἷον αἱ αὐαιρέσεις, ὡς τὸ, ὃ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν, ὃδε πλίνθοις ἐγώ· ὃδε ὧδι τοῖσδε, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ πάλιν αἱ ἀποσάσεις· οἷον, αὕτη τοι πρὸ θήβας ἐγγύθεν πραγμάτων ἀρχὴ καὶ κατάσασις πρώτη, καὶ τὰ ἑξῆς. ὅλως δὲ τὰ ἀσυνδέτως εἰσαγόμενα, εἰ μακρὰ εἴη τὰ κῶλα, ποιεῖ λαμπρὸν τὸν λόγον, κἂν ἀκμαῖος ᾖ ταῖς γνώμαις. καὶ γὰρ ἡ ἀκμὴ τὸ εἰῆς αὐτίκα λέξομεν, ἐν οἷς δὴ λαμπρότης σχήμασί τε καὶ κώλοις γίνεται μεθ' ὅσων ἄλλων πέφυκε γίνεσθαι. εἰδέναι μὲν τοι χρὴ ὅτι ἐὰν μετὰ κατασάσεως εἰς ἀρχὴν ἀναγάγῃς τὸν λόγον ὀρθώσας, κἂν ἀποσήσῃς, ἧττον γίνεται λαμπρὸς, εἰ μὴ πλαγιάσῃς σύνδεσμός, ἤ τι ἕτερον σχῆμα περιβλητικὸν ἐπαγαγὼν κατ' ἀνάγκην, μακρὰν ἀποτείνῃς ῥῆσιν, ὅπως ἐχόσης ἀναπαυσιν διανοίας, καὶ κατὰ τὸν γινόμενόν πως τοῦ λόγου λαμπρόν· οἷον, ὑμεῖς τοίνυν, λακεδαιμονίων γῆς καὶ θαλάττης ἀρχόντων, καὶ τὰ ἑξῆς. εἰ γὰρ μὴ ἐπλαγίασεν σύνδεσμος, λακεδαιμονίων

πρελθεῖν ἐποίησεν, ὥσπερ νέφος· οὗτος λαμπρόν ἅπαν ὂν, εἶτα σκληρόν, καὶ μεταξὺ τῶν δύο κώλων προσλαβὸν τὰ πρὸ τούτων, εἰς ἔχθραν καὶ μῖσος καὶ ἀπιστίαν τῶν πολεμίων ὑπηγμένων τοῖς τούτων, γέγονε δίκη κατὰ τὸν μὲν θοῦριον πρὸς τὸ ἅπαν εἶναι λαμπρόν. τὸ γὰρ ὅμοιον δήπουθεν ἡμῖν ἀπολελυμένως εἰπεῖν, ὥσπερ καὶ τὸ παράδειγμα ἐθήκαμεν, ἢ σκάψαντα ἐκεῖνος, οἷον, αὐτὸν τὸν Θήβας ἐγένετο πραγμάτων ἀρχὴ καὶ κατάστασις πρώτη, τὰ πρὸ τούτων, εἰς ἔχθραν καὶ ἀπιστίαν καὶ μῖσος τῶν πολεμίων ὑπηγμένων τοῖς τούτων, οὗτος τὸ ψήφισμα, καὶ τὰ ἑξῆς· τοιοῦτόν ὅ γε τὸ, πλεονέκτημα ὧν ἀθηναῖοι μέγα ὑπῆρξε φιλίππῳ πρὸς τοῖς ἕλλησιν, ὅτι σὶ μὴ πάσι· διέκοψε γὰρ καὶ ὅκ εἴασε φανῆναι τὸν λόγον τὸ ἅπαν λαμπρὸν τῇ σκοπῇ καὶ ὑποτροφῇ. ἔτι μεθόδου λαμπρᾶς τὸ, τὰ γλοιξ γλοιξοτόρως λέγειν, ὥσπερ ἐκεῖνος τὸ, ὃ μὰ τὸν γλ μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων, καὶ τὰ ἑξῆς. οὗτος γὰρ πρόσθεσις μὲν γλοιξοῦ, οἷον, ὀρθῶς δῆν ἐβάλουσα ὑπὲρ ἐλευθερίας τῶν ἑλλήνων κινδυνεύειν, ὅτω γὰρ ἐποίησε καὶ οἱ γλ μαραθῶνι προκινδυνεύσαντες, ὁ δὲ εἰς ὅρκον αὖ τὸ ἀναγαιῶν, γλοιξότορον

πραγμάτων ἀρχὴ καὶ κατάσασις πρώτη· ἀπὸ τούτων εἰς ἔχθραν καὶ μῖσος καὶ ἀπιστίαν τῶν πόλεων ὑπηγμένων ὑπὸ τούτων, ὅθεν τὸ ψήφισμα τότε ἀθισαντα τὴν πόλιν κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν ὥσπερ νέφος· καὶ πάλιν, ταῦτα ἐποίουν οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι, ταῦθ' ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι, οἱ Λακεδαιμονίους, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ πάλιν, ὑμεῖς τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Λακεδαιμονίων γῆς καὶ θαλάττης ἀρχόντων, καὶ τὰ κύκλῳ τῆς ἀττικῆς κατεχόντων, ἁρμοσαῖς καὶ φρουραῖς, εὔβοιαν, τάναγραν, Βοιωτίαν ἅπασαν, καὶ τὰ ἑξῆς, μέχρι τοῦ, ἐξηλθετε εἰς ἀλίαρτον. πολλὰ δὲ καὶ τοῦτο λόγου παραδείγματα ἐν τῷ πρὸ τοῦ σεφανὸς, ἀλλ' ὁ φύσει ἀξιωματικὸν τοῦ λόγου λαμπρόν· ἀλλ' ἔννοιαι μὲν αὗται καὶ αἱ τοιαῦται λαμπραί. μεθοδεύσεις δὲ λαμπρῶς, ὅταν προηγουμένως εἰσάγῃς τὰς ἐννοίας, ὅταν ὡς θαρρῶν μετὰ ἀξιώματος, ἀλλὰ μὴ ἐνδοιάζων, ὅταν ὡς ἀφηγούμενος καὶ μὴ δι' ἀκόπου τὰς ἀφηγήσεις, εἴ σοι τότε μέλει, δ' διαρκοῦς λέγω λαμπρότητος. ἐπεὶ τοίνυν, αὕτη τ πρὸ Θήβας ἐγένετο πραγμάτων ἀρχὴ καὶ κατάσασις πρώτη, ὅθεν τὸ ψήφισμα τ τότε τῇ πόλει παρασκευάσαν κίνδυνον

δὲ ὁ δι᾽ ὠραϊσμῶ, ἢ δι᾽ ἡδυσμάτων τινὰ καὶ ἀφελείας ἐστίν. οὐδὲ δι᾽ ἀπαγγελίαν σωθήσεται μᾶλλον ἐχόντως τι. καὶ πόρρω γὰρ ὂν κομματικὸν τῆς ἀληθείας πλησιάζον παρὰ τὸ ῥητορικὸν, ὅμως λεπτόν ἐστι, καὶ οὐκ ἔχει διάφορα δὲ μεγέθους. ὅπου ταύτης διὰ τὸ φαυλότητα τῶν μεγέθει ὡς καθ᾽ αὑτὸ, ἀλλὰ διὰ ἀξιωματικῆς. ταύτῃ δὲ ποιεῖ ἡ λαμπρότης, πρὸς ἣν ῥητέον. πρὸς γὰρ τὸ φαντίσθεν εἴδος τῇ λαμπρότητι καὶ τὸ πρὸς σφοδρότητος εἰρήκαμεν, ὅτι ὅσῃ τὸ κομματικὸν καὶ διαλεκτικὸν, καὶ ὄντως ἀγωνιστικὸν εἶδος τοῦ λόγου, καὶ ὅλως τὸ γοργόν. γίνεται τοίνυν λόγος λαμπρὸς κατὰ φάνοιαν μὲν, ὅταν πεποίθησιν ἔχῃ τινὰ ὁ λέγων ἐφ᾽ οἷς αὐτὸς λέγει, διὰ τὸ φιλοξένως ἔχειν, ἢ διὰ τὸ καλῶς πεπραχθαι αὐτῷ. ἢ διὰ τὸ χαίρειν τοῖς λεγομένοις τοὺς ἀκούοντας, ἢ καὶ διὰ πάντα ταῦτα, ὅλως τε ἐοικότοις διὰ πρεπέσι τῶν ἔργων καὶ ἐφ᾽ οἷς ὅσῃ λάμπρυνεσθαι ὡς ἀληθῶς, ὅπερ φησὶν Ἡρόδοτος ἐλλάμψασθαι, τούτοις ὅσῃ ἡ λαμπρότης. οἷον, τὸ λίθοις ἐτείχισε τὴν πόλιν, τὸ δὲ πλίνθοις ἐγώ, τὸ δὲ τούτοις μέτρισον τὸ ἐμαυτοῦ φρονῶ, ἀλλ᾽ ἐὰν βάλῃ τὸν ἐμὸν τειχισμόν, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ πάλιν, αὕτη τοῦ πρὸς Θήβας ἐγένετο

πραγμά-

ἀγορᾶς, ὁ λεθργ, γραμματεὺς, καὶ ὅσα τοιαῦτα· περὶ ἧς σωθήκης σφοδρᾶς ἢ αὐαυσώσεως ἢ ῥυθμοῦ ὄδεν δεῖ πάλιν διεξιέναι. δῆλα γὰρ τὰ τοιαῦτα, ταὐτὸς μὲν ὡς καὶ ἀπὸ τῆς προρηθέντος, ὁ μὲν ἀλλὰ, κἀμοὶ δοκεῖ περὶ τραχύτητος ἱκανῶς εἴρηται. τὰ αὐτὰ γὰρ περὶ τούτων κἀνταῦθα κἀκεῖ. ἔστι δὲ περὶ τραχύτητος καὶ σφοδρότητος ὁ περὶ λαμπρότητος λόγος· ἢ πάλιν αὐτίκειται τρόπον μέν τινα πᾶς ὁ κατὰ γοργότητα προϊὼν λόγος, ἰδίως δὲ εἰπεῖν, λαμπρότητος γνώριμον ὅτι τὸ κομματικὸν καὶ διαλεκτικόν, ὅλως τὸ ἀγωνιστικὸν εἶδος τοῦ λόγου. ἀλλὰ περί γε τῆς λαμπρότητος ἤδη λεκτέον.

ΠΕΡΙ ΛΑΜΠΡΟΤΗΤΟΣ.

ΜΕτὰ τὴν περὶ σεμνότητός τε καὶ τραχύτητος λόγον, ἔτι τε σφοδρότητος, ἀναγκαῖον εἰπεῖν περὶ λαμπρότητος. τὸ γὰρ ποιοῦν τὸ μέγεθός τε καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ λόγου ἰδεῶν, ἐν αἷς μάλιστά ἐστιν ἡ λαμπρότης. τά τε γὰρ ἄλλα, ἀναγκαία ἢ ἰδέα τοῦ ἀξιωματικοῦ λόγου, καὶ ὅτι δεῖ τοῦ σεμνοῦ τε καὶ τραχέος καὶ σφοδροῦ προσεῖναί τι πάντως καὶ φαιδρότητος, ἵνα μὴ πάντως αὐστηρὸς ᾖ· φαιδρότης

νν προσώπων ἀποστροφήν ὅτι, καὶ ἔχει πῶς τὴν σφο
δρότητι καὶ ἐλεγκτικόν τι· διὸ καὶ τὰ τοιαῦ
τα σχήματα ὠιῖ τ ὀκ ὠιῖ δ' ἐχομένων αὐτίῤῥη
σιν παραλαμβάνετ· οἷον, ἀλλὰ τί ἐχθῶ αἰσχίνη
ωοιεῖν τὴν πόλιν, ἀρχὴν καὶ τυραννίδα τ ἑλ
λιώων ὁρῶσαν αὐτῇ κατασκευαζόμενον φί-
λιππον; πότερον ἐχθῶ αὐτὴν αἰσχίνη τὸ φρόνη
μα ἀφεῖσαν ἢ τὴν ἀξίαν τὴν ἑαυτῆς ἐν τῇ θετ
ταλῶν καὶ δολόωων τάξει καὶ τάξεσι. σφο=
δρὸν σχῆμα καὶ τὸ δεικτικόν, οἷον, ὁ βάσκανος
ὅτ ἰαμβοφάγ· καὶ πάλιν, ὁ γὰρ τὰ ψεύ
δη λεγῤ ἀπαγγείλας, καὶ τάδε φησί τάδε
ποιήσας, εἶτ' ἐπήγαγε τὴν δεῖξιν, ὅτος ὅτι ὁ
τὰ θηβαίων νῦν ὀδυρόμεν· πάθη· φανερὸν
δὲ ἐκ τούτων ὅτι καὶ κατὰ τὰ σχήματα ἡ σφο-
δρότης ἀφαίρει τ βραχύτητ· τὸ μόνον κα=
τὰ τὰς γνοίας καὶ κατὰ τὰς λέξεις, ὡς προεί
ρητου. καὶ μήν ἴσως κατὰ τὰ κῶλα ἀφαί-
ρει, σφοδρὰ μὲν γὰρ ἢ τὰ μηδὲ κῶλα, κόμμα=
τα δὲ, ἃ βραχύτης ἔχει. πλέον γε μὴν γίνε
ται τὸ σφοδρὸν ἐν ἐκείνοις ἃ μηδὲ κόμματά
ὄντ, ἀλλ' ὡς ὠιῖ τὸ πλεῖον κατ' ὄνομα ἀνα-
παύει τὸν λόγον, οἷον, ὁ φαρμακός, ὁ λοιμός· κ
πάλιν, ἀλλὰ μὴ ἀπερμολόγ, περίτεμμα

ἀγο=

αὖτου σφοδρότητος, εἰ δέ τις αὐτὰς καὶ βραχείας ὀνομάζειν βούλοιτο ἢ πάλιν τὰς τραχείας σφοδράς, ὀδὲν ἐμοί γε διοίσει, πλὴν, ὅτι γε διαφέρουσιν ἀλλήλων, καὶ ὅτι πλέον ἔχει τι σφοδρότης ἢ τραχύτητος· καὶ ὡς οὐκ αὖ δύναιο σφοδρότητι χρῆσθαι ὠδὶ τῷ μείζονι ἢ κατὰ σὲ προσώπου, πλὴν εἰ οἱ ἀκούοντες ἅπαξ διέως διέχοιντο, διὰ τοῦτων καὶ ὅτω μικρὸν αἰσθήσεως ἢ πρὸς λόγους μέτεσι μέθοδος δὲ σφοδρότητος χειρὸν ἡ αὐτὴ, ἥπερ καὶ τραχύτης. τὸ γὰρ ἀπροκαλύπτως καὶ φανερῶς, ἔστι τε ψιλῶς, ἀλλὰ μὴ συμπλέκοντά τισι τῶν αὐτομάτων γνοιῶν λέγειν τὰς τοιαύτας γνοίας. μήδ' ἄλλως πως σφοδρὸν λόγον, παραδείγματα δὲ αὐτοῦ τὰ προειρημένα ταῦτα. καὶ μὴν καὶ λέξις σφοδρὰ ἥπερ ἡμὶ καὶ βραχεῖα, γένοιτο δὲ καὶ ποιεῖν ὀνόματα ἴσως ἐγχωρεῖ τραχέα, ὥσπερ ῥήτωρ ἐποίησε τὸ ἰαμβοφάγος, καὶ τὸ γραμματοκύφων, καὶ εἴ τι τοιοῦτον, γὰρ χύτητι οὐχ εὕρον ὄνομα ὅτω πεποιημένον. καὶ ταύτη αὖ δὴ ἴσως διαφέρει ἡ σφοδρότης τραχύτητος, χῆμα δὲ σφοδρὸν τὸ κατὰ ἀπροφλῶ· οἷον, πρός σοι κατέλυον αὐχίνη, σὺ πρὸ ἐξῆς αὐτόν. ἐρώτησις ἥ τ' ὑποκαμὼ

ἐκόντος λέξαντος ἡδέως· οἷον, εἰ κατὰ Φιλίππου λέγοι ὁ Δημοσθένης, ὅτι βάρβαρος, ὄλεθρος, μακεδών, ἢ τοιοῦτον. Ταύτην γε πρῶτον ἀφαιρεῖ βραχύτητος ἡ σφοδρότης κατ' ἔννοιαν. διὸ καὶ φανερωτέρας ἔχει τὰς κατηγορίας αὐτὴ, χειρὸν λοιδορίας οὖσας, ὥσπερ ἐν τῷ λεγομένῳ κοινῷ τόπῳ. ὧν λέγεται γὰρ τὰ πρόσωπα ταῦτα καὶ τοιοῦτον εἶδος, ἐκεῖνα δὲ οὐκέτι. λέγω τὰ μὲν βραχύτητος, παράδειγμα σφοδρότητος χειρόν μὲν ἅπας ὁ κατ' ἀντιγενέτου τοῦ Δημοσθένους λόγος, ὧν φανέτερον δ' αὐτοῦ τοῦτο, ὅτος οὐκ αὐτὸν ἐβδελύξατο ὁ φαρμακός; ὁ λοιμός; ὃν οἰωνίσατ' ἄν τις μᾶλλον ἰδεῖν ἢ προσελθεῖν βούλοιτο; πολλὰ δ' ἄν τις καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων αὐτοῦ λόγων λάβοι τοιαῦτα· οἷον, ἔπειτα ὦ κατάρατε καὶ γραμματοκύφων· καὶ πάλιν, ἀλλὰ μὴ ὥρμολόγος, περίτεμμα ἀγορᾶς, ὄλεθρος, γραμματεύς· καὶ πάλιν, τί οὖν ὦ ταλαίπωρε συκοφαντεῖς; τί λόγους πλάττεις; τί σαυτὸν ὀκέλλεις λεβορίζεις; καὶ σοὶ μὲν γὰρ ἦν ὁ πατὴρ κλέπτης, εἴπερ ἦν ὅμοιός σοι· καὶ ὅλως, ὅπερ ἔφην, μυρία τοιαῦτα καὶ ἐν λιπανικοῖς καὶ ἐν συμβολητικοῖς ὄντα παραδείγματα. ἀλλ' ἔννοιαι μὲν

αὐτοῦ

ἡ αὐάπαυσις ἡ ποιὰ, ὥσπερ καὶν ταῖς ἄλλαις ἰδέαις ἐφαμὲν, ὅτι ἡ αὐάπαυσις ἡ ποιὰ μετὰ τῆ σωθήκης τῆ ποιᾶς τ' ῥυθμὸν ἀποργάζετ. ἡ δὲν αὐάπαυσις ἡ γὲ τῇ τραχύτητι κατὰ τὸν πόδας, ὥσπερ καὶ ἡ σωθήκη ἀνακόλουθ' ἔσω, νῶ μὲν ὧν τῶδε, νῶ δὲ ὧν τῶδε τῶ ποδὸς αὐαπαυομένω τῶ κώλω· καὶ γίνεται ὅτω βραχὺς καὶ ὁ ῥυθμὸς, καὶ δύσκολός τις ὁ λόγ', καὶ οἷον μηδὲ ῥυθμός τις ὤν. ταῦτα δὲ ποιεῖ καὶ τ' γὲ σφοδρότητι ῥυθμόν. ἀλλ' ἤδη γε πρὸς πάσης σφοδρότητ' λεκτέον, ἵνα καὶ ὅπη διαφέρει τῆ τραχύτητ' ὑπογνῶμεν. αὐτίκεται δὲ ταύτῃ παύτως μὲν καὶ ἡ γλυκύτης, καθάπερ καὶ τῇ βραχύτητι, ἰδίως δὲ καὶ τῇ σφοδρότητι γὲ αὐτίον ἡ ὠδὶ εἰκεία, πρὸς ἣν αὖτ' γὲ δὴ περὶ ἤθους λελέξεται.

ΠΕΡΙ ΣΦΟΔΡΟΤΗΤΟΣ.

Ἡ δὲ σφοδρότης γνοίας μὲν ἔχει καὶ αὐτὴ τὰς ὠτιμητικὰς καὶ ἐλεγκτικὰς, καθάπερ ἡ βραχύτης, ἀλλ' ἡ μὲν βραχύτης κατὰ μειζόνων προσώπων, καὶ αὖτ' δὲ ἐπὶ λιπασῶν ἢ ἐκκλησιασῶν γίνεται, ὡς ἐδείξαμεν, ἡ δὲ σφοδρότης κατὰ ἐλαττόνων προσώπων, οἷον κατὰ τ' αὐτιδίκων, ἢ καθ' ὧν καὶ οἱ

λευέσθε ὦ ἀθλιωτάτοι θυμβάκχας ἔχοντες τὴν νίκην καὶ τὰς ἕξεις. εἰ γὰρ ἀφέλοι τις τῆς γνώμης ταύτης, τὸν μέθυσον καὶ τὸ παράδειγμα ἔσται, προσγελώμενος δὲ λέγει αὐτός τις θεατὴς τῷ δημοδιδασκάλῳ ἢ τινα ἕτερον καὶ καθ' ὑποκειμένου, ἀλλὰ μὴ ὡς εἰπόντος τινὸς ἀναμιμνήσκονται, σφόδρα ἴσασι τραχεῖα, καὶ διαφόρως γε κατὰ τὰ σχήματα. λέγεις μέν τοι ἡ τραχύτης κατὰ λευτερον καὶ ῥίτορα λόγον σχεδὸν ἅπαντα τὰ σχήματα, ὥσπερ οἶμαι καὶ ἄλλαι ἰδέαι· ἀλλὰ τάδε γε οἰκεῖα αὐτῆς ταῦτα, κῶλα δὲ τραχέα τὰ βραχύτερα, καὶ ἃ μηδὲ κῶλα, κόμματα δὲ καλεῖν ἄμεινον, οἷον, ἆρ' ἐμβησόμεθα; ἆρ' ἐξειμὶν; οὐκ ὦν τῶν ἐκείνους πλουσόμεθα; καὶ πάλιν, πότε δὴ ὦ ἀθλιωτάτοι, ποτὲ ἃ χρὴ πράξομεν; ἐπεισλαύ τι γένηται; ἐπεισλαὶ νὴ δί' ἀνάγκη τις ἦ; νυνὶ δὲ τί χρὴ τὰ γινόμενα ἡγεῖσθαι; σωθήκη δὲ τραχεῖα ἡ συγκρούσεις τε φωνηέντων ἔχουσα, ἃ ἀνοικείως ἔχει καὶ ἀνακολούθων πολλῶν συγκειμένη, ὡς μηδαμῆ προσβάλλειν τινὰ ἦχον μέτρου, μηδ' ἔχειν τινὰ ἁδονὴν κατ' αὐτὴν τῆς σωθήκης, μηδ' ὅλως εὐρυθμίας ἔμφασιν, ἀλλ' ἔστιν μᾶλλον οἷον ἀῤῥυθμόν τινα καὶ λύσιν ἔχον, τραχύνουσαν τῆς ἀκοῆς, ποιεῖ δὲ μάλιστα τὸ

ἡ ἀνά-

τὰς τ' γνοιῶν. παραλείματα δὲ αὖθι αἱ μι
κρῷ πρότερον ῥηθεῖσαι καθαρῶς εἶν ταχύτη
τος. ταχεῖαι γὰρ γνοιαι τραχέως ἐκεῖ καὶ με
θωλεύθησαν, λέξις δὲ ταχεῖα ἡ τετραμμένη ἐφ'
ἑαυτὴ σκληρά· οἷον ὅτι καὶ τὸ, κατα πεπα
τημένον φορεῖτε· καὶ τὸ, ἐκλέλυσθε ὦ ἀθλιαῖοι
καὶ ἀνα πεπωκότος κάθησθε· καὶ τὸ, ἐκνενο
εισμένοι· καὶ τὸ, κατειδίων κατέφαγε· ἔτι τὸ,
διορωρυγμένοι κατὰ πόλεις· καὶ τὸ, πολικά
πεπωκὼς καὶ λωποδυτῶν τὴν ἑλλάδα, ἔτι ὅσα τοι
αῦτα. αὖται μὲν δὴ τὸ τεθράφθαι εἰσὶ τρα
χεῖαι, ἀφ' ἑαυτὴ δὲ σκληραὶ αἱ τοιαῦτ' οἷον, ἀ
ταρπὸς, ἔμαρπτεν, ἔγναμψε, καὶ ὅσα τοιαῦτα.
ἔχει δέ τι τοιοῦτον καὶ τὸ, πολικά πεπωκὼς, ἔτι τὸ, ἐκ
νενοεισμένοι εἰ καὶ μὴ τοσοῦτον, ὅσον αἱ προ
ρημέναι. ἀλλὰ λέξεις μὲν αὖται ταχεῖαι, σχήμα
τα δὲ τραχέα μάλιστα μὲν τὰ προστακτικά·
οἷον, ἢ ἀεισον εἰς τὸν θ' κρίσεως ἀναμνησθέν
τος ἐγκαλύψασθε· ἔπειτα δὲ τὰ κατ' ἐρώτη
σιν ἐλεγκτικά. οἷον, εἶτα ὀλύνθιοι μὲν ἴσασι τὸ
μέλλον προορᾶν, ὑμεῖς δ' ὄντος ἀθλιαῖοι τοῦ
τὸ οὐχὶ φυλάξασθε; καὶ πάλιν, οὐχ ὁρᾶτε, ὡς
φανερὲς καὶ σαφὲς τούτων παράδειγμα οἱ τα
λαίπωροι γεγόνασιν ὀλύνθιοι; ἔτι πάλιν, βου

τε ἁμαρτανειν δοκοίμι, μήτε ψευσαίμην, λέ
γω δὲ ἰδίᾳ γε ὅτε σοὶ ἄλλος, ὅτε ὑμᾶς αὐτοὺς ἀε
χύνεσθε, ἐφ' οἷς ἀειδογείτονα ἀφήκατε, ὧν τὸ
τοις δημοσθένη ἐκβεβληκότος τοιοῦτόν ἐστιν,
οἷον ἔχειν τέ τινα διόρθωσιν καὶ μετρίαν λειό-
τητα κατὰ τὴν διαπόρησιν. ὅλως τε τοιούτων
μὲν παραδειγμάτων ἂν ἀπορήσεις, λέγω τῶν
ἐχόντων τινὰ διόρθωσιν. πολλὰ γὰρ ὄντα τοιαῦ
τα καὶ παρὰ τοῦ ῥήτορος καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, κα
θαρῶς δὲ τραχύτητα παρά γε τοῦτο συγχερεῖς
εὑρεῖν. παύ γὰρ τοῦ τοιούτου φανείης ἂν, ἁπλῶ
ς εἰ μή τις οἴοιτο ταὐτὸν εἶναι σφοδρότητά
γε καὶ τραχύτητα. ἀλλ' ὅπερ ἐν ἀλλήλων τοῦ
τα διαφέρει, μικρὸν ὕστερον φανεῖται, παραδεί
γματα δὲ τῆς ἀπαμυθήτου τραχύτητος, παρὰ
μὲν τοῦ ῥήτορος ἐγὼ παύω, ὡς ἔφην, ὅτι φαύλα,
ὁ δὲ ἀειδογείτων σοι ἄφθονα παρέξει τῆς νῦν δίκης,
εἰ βάλοιο τὴν παρ' ἐκείνου λαβεῖν παραδείγματα.
πολλὰ δὲ τοιαῦτα καὶ παρὰ τοῦ δεινάρχου· ἀλ-
λὰ περὶ μὲν φωνιῶν τ' ποιησόμεθ' τοιοῦτον λό
γον, ἱκανῶς τε μεθόδου δὲ τραχύτητος μία, καὶ
ἀπαρακαλύπτως καὶ φιλοσόφως κατ' ἀξιτίμη-
σιν, ἀλλὰ μὴ ἄλλως πως μηδὲ συμπλέκοντας
ἐκ λειαίνουσι τὴν τραχύτητα εἰσάγειν τὰς διαι-

τας

φυλάττεσθε· ☾ γὸ, ὅτι σωφρόνως ὃ δὲ γυναίων ὃ δὴμ ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δὶ ἀγνοίαν χρημάτων τ τοῦ πολέμου, δυχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν. τοῦτο δὲ ἥδιστη τῇ μεθόδῳ καὶ τελειότερον γέγονεν. ἀγνοεῖ γὰρ ὁ καθόλου εἰρηκὼς, καὶ οὐχ ἁπλῶς ἐπετίμησε. πλὴν ἥγε γ' ἀγνοίας χρεία, τοῖς δὲ κώλοις ἅμφω τὰ τελευταῖα ταυτὶ παραλείμματα, καὶ ἀκμῆς ὁ ῥόῤῥω, ὡς γὰρ τῷ ποδὶ ἀκμῆς ἦσαν φανερόν. ὁ μὲν τάγε πρῶτα τοιαῦτα ἦν παραλείμματα, ἀλλὰ καθαρῶς τραχέα· δυσχερὲς δὲ ποῦ ὁ δημοσθένει καθαρὰν εὑρεῖν τραχύτητα. διὸ καὶ ἐφιλοτιμήθη μὴ θῆμιν τ φανεισῶν μηδεμίαν παραλιπεῖν. δυσχερὲς δὲ εὑρεῖν, διότι παντάχοθ' αὐτὰς ὁ ἀνὴρ ὁ συμπλέκειν τισὶ καὶ ταῖς μεθόδοις λειοῖ. ἐπεὶ καὶ ὧδε, ὃ κἀγὼ τὸ δὴμ ἐν ὠδαῖς. ὁ γὰρ ὁ ποιητὴς ὧδ' ἐν πεζῇ τ τρόπον, ἐμοὶ μὲν οὖν εὖ οἶδ' ὅτι συμφορὰ φανεῖη, κακία δὲ δεμία· ὑμετέρᾳ δὲ ἀγνωμοσύνῃ, βραχὺ μέν δὴ τῇ ἐννοίᾳ, μεθαρμοσθὲν δὲ ὅτῳ κἀ συμπλακὲν ὁ πρὸς αὐτόν τε καὶ μεθ' ἑαυτὸ, λειότερόν πως γέγονε, καί τοι καὶ τὸ ἐπαγόμενον ἔχει τι τραχύτητος, ἔστι δὲ τὸ, ἦν ὁ μεταγνῶναι λύσατε· καὶ μὲν καὶ τὸ, ὦ, τί ἂν εἰπὼν, μὴ

δ

φανεῖται. ὥστε ἀναγκαῖον χωρὶς περὶ ἑκάστης εἰπεῖν, καὶ πρῶτόν γε περὶ τῆς τραχύτητος, ἣ δὴ γίνεται ὅτι γλυκύτης. ὁ γὰρ τραχὺς λόγος πικρός τε καὶ ἄγαν ὠφελιμητικός ἐστιν. ἀλλὰ περὶ μὲν γλυκύτητος καὶ ἡδονῆς γε τῆς περὶ ὠφελείας ἡμῖν λελέξεται, νυνὶ δὲ λέγομεν αὖ περὶ τῆς τραχύτητος. γίνονται τοίνυν εἰσὶ τραχεῖαι πᾶσαι αἱ τῶν μειζόνων προσώπων ὠτιμησιν ἔχουσαι, ἀπὸ τινος τῶν ἐλαττόνων προσώπων ἀπαρακαλύπτως, ὥσπερ τὸ, εἶπεν τὸν ἐγκέφαλον γὰρ τοῖς κροτάφοις, ἀλλὰ μὴ γὰρ ταῖς πτέρναις κατασπατημένον φορεῖται· ἢ τὸ, ἀλλὰ μαγόραν στεφανόσιν ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοίκατε μὲν ἀνθρώποις· καὶ πάλιν γὰρ ὠφελοῦσι, εἰ δὲ τὸ περιφανὲς ἀξίωμα τῆς βουλῆς ἢ τὸν ἄριστον πάγον προσβλέπετε, τὸ ἀρειοπαγίτου κρίσεως ἀναμνησθήτω ὑμῶν ἐγκαλύψασθε, καὶ, ὑμεῖς δὲ ἐκνενευρισμένοι καὶ περιῃρημένοι χρήματα, συμμάχοις γὰρ ὑπηρέτης καὶ προδήκης μέρει γε γένησθε, ἄγαν πῶντες φυσιν εἰθισμένα ἢ βοῖδια πέμψασιν ἡμῖν εἰς τὰς ἑορτάς· καὶ πάλιν, πανταπάσασιν γὰρ ἐκλελύσθαί μοι δοκεῖτε καὶ παθεῖν ἀνάμενεν τὰ δεινά, ἑτοίμους δὲ πάσχοντας ὁρῶντος δὲ φυλάττε-

ΠΕΡΙ ΤΡΑΧΥΤΗΤΟΣ.

Τῶν ποιοσῶν μέγεθος λόγου καὶ ὄγκου, ἕφλω μετὰ σεμνότητα ποιεῖν τὴν τραχύτητα, μετ' οὖν τὸν περὶ σεμνότητος λόγον ἕωσιτ' ἂν λέγειν περὶ τραχύτητος· ἡ τραχύτης τοίνυν καὶ νὴ δία γε ἡ λαμπρότης θεωροῦνται μὲν καὶ καθ' ἑαυτὰς ἑκατέρα, ὥσπερ καὶ ἡ σεμνότης, εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ἀκμῆς ἐργάσιμαι, ὥσπερ ὑποβεβυκέναι, αὐτῇ δὲ ὧν γίνονται ὑποβεβήκασιν, οἷον γνοίᾳς, μεθόδῳ, λέξει, καὶ τοῖς λοιποῖς. ἀλλά τινα μὲν αὐτῶν ὄψιν ἴδια, τινὰ δὲ καὶ αἱ ἀκμῆς συνεργά· οἷον, γνοίαι μὲν ἂν λέξεις βαχεῖαι γένοιντ' ἂν ἀκμαῖαι, κῶλα βραχέα, οὐκέτι ἀκμαῖα· πάλιν γήματα μὲν καὶ κῶλα λαμπρὰ ποιεῖ καὶ ἀκμήν, ὁ μὴν γνοίαί γε λαμπραὶ ποιοῦσιν ἀκμήν. διὸ δὴ τοίνυν οὐχὶ προτάξαντες τὴν ἀκμήν, εἶτα ὡς δὴ αἱ λαμπρότητος καὶ τραχύτητος γινομένην λέγομεν, καθάπερ τὴν σαφήνειαν ἐλέγομεν, ὅτι εἰλικρινείᾳ τε ποιεῖ καὶ καθαρότης, ἀλλ' ἰδίᾳ περὶ ἑκάστης λέγομεν αὐτῆς τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι οὐ μόνον δὴ τὸ τῶν ἡ ἀκμή, ἀλλὰ καὶ δι' ἀκμῆς τινων σφοδρότητος ἰδίων γίνεται, ὡς γὲ δὴ περὶ αὐτῆς λόγῳ

μεταγόντων αὐτὰ εἰς πολὺ τἀναντίον. οἷον,

ὡς ὅ πρόσθ' ἵππων Θ' ἁλίφρων κεῖθ' Ἰαωλκὸς,
βεβρυχὼς, κόνις ἁλὲ δραγμὸς αἱμαθέσσης

εἰ γὰρ μεταθείης τὰς λέξεις, ποιήσεις αὐτὸ τροχαϊκὸν ἐπίμικτον κατὰ τοῦτα.

ὡς ὅ πρόσθ' ἵππων Θ' ἁλίφρων κεῖθ' Ἰαωλκὸς,
αἱμαθέσσης κόνις ἁλεδραγμὸς βεβρυχώς.

ὅμοιον γὰρ τοῦτο ἐκείνῳ,

ἔνθ' οἱ μὲν πρὸ πύργου ἐπ' ἄκροισι πυργοῖς νέκυες ἔκλυθεν,
ξεῖνοι ἠδὲ γαῖαν ὀφέλλαντες πρόμαχοι,

ἢ βίῳ τ' ἐραϊνῷ καὶ καλὸν ἁλίσ προσωπον καὶ πάλιν,

ἀλλ' ἔχον ὥσε τάλαντα τινὰ χερὶ τις ἀλητὶς
ἤτε σαθμὸν ἔχουσα καὶ εἰρίον ἀμφὶς ἀέλκει,
ἰσάζουσ' ἵνα ποσσὶν ἀεικέα μισθὸν ἄροιτο.

εἰ γὰρ μεταμφθεῖεν καὶ ταῦθα αἱ λέξεις, ἔσαι τε τρίμετρον. πολὺ δ' αὐ ἀπαύστεως σεμνῆς ὁ αὐτὸς λόγος, ὅσπερ ἦν ἡμῖν καὶ πολὺ καθαρότητος. δεῖ γὰρ ἴσασθαι τὸν λόγον ἐπίτινος τ' οἰκείων πολλῶν τῇ σεμνότητι· χωρὶς μέν τοι καταλήξεως, ἵνα μὴ εἰς τροχαῖον ἐμπέσῃ ἡ βάσις· μηδ' ἅρπασθῇ ὁ ῥυθμὸς, ἀλλὰ βεβηκὼς ᾖ. μάλισα δ' αὖ βεβήκοι, εἰ πρῶτον μὲν εἰς ὄνομα καταλήγοι, ἢ ὀνομασικόν τι μὴ ἔλαττον ὂν τριῶν συλ-

καὶ, νόμος ἔστιν εὕρημα μὲν θεῶν, πόημα δὲ ἀνθρώπων φρονίμων, καὶ τὰ ἑξῆς. γένοιτο δ' ἂν τοιαύτη καὶ μακρότερον ἡ σεμνότητι κῶλον κατ' ἀνάγκην τινά· σωθήσεται γὰρ μᾶλλον σεμναὶ αἱ μὴ συγκρούσεως ἕνεκα τῶν φωνηέντων μὴ μικρολογούμεναι, τῷ δὲ ὅλῳ πλατυλισταί τε ὦσαι καὶ ἀναπαυσταὶ, παιωνικάς τε, καὶ ἔστιν ὅτε ἰαμβικαὶ, σπουδειακάς τε καὶ μᾶλλον, πιὸ καὶ αἷς ἂν ὑθυρίτων ἁρμόττωσι τῷ σεμνῷ, χοραῖοι καὶ μήν τοι καὶ ἰωνικαὶ, γαυτίαι σεμνότητι. τεκμήριον δὲ τούτου ποιοῦμαι γὰρ ἐς ὁ πλαφθείρας τόδε τὸ ἔπος,

Σείων πλειάδας μελίνην κατὰ δεξιὸν ὦμον,

καὶ πλάθη γὰρ μεταλλαγῆς τῆς λέξεως ἀπὸ τοῦ πλατυλικοῦ ὦὶ τὸ ἰωνικόν τε καὶ τὸ συγχωρεῖς τῷ ἰωνικῷ χοραϊκόν μεταρμόσας αὐτό φησι,

Σείων μελίλιν πλειάδας δεξιὸν κατ' ὦμον.

δύο γάρ εἰσιν γένη ταῦτα ἰωνικαὶ συζυγίαι, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ ἰθυφαλλικὸν καλούμενον μέτρον, ἐκ χοριάμβου συγκείμενον τροχαϊκῶν, εἰ ὧν ἐκλάθη πᾶς ὁ ῥυθμὸς, διαθεὶς πρὸς τὸ γαυτίον ἐλθεῖν πλατυλικοῦ καὶ σεμνότητος. καὶ ἐπ' ἄλλων δ' ἂν ἴδοις ἂν ὀλίγων ὁμοίως ταῦτα γινόμενον, μόνον τῆς λέξεως καὶ τοῦ ῥυθμοῦ

μετα-

ἡ αὐάπαυσις ἡ ποιὰ, ὥσπερ καὶν ταῖς ἄλλαις ἰδέαις ἔφαμεν, ὅτι ἡ αὐάπαυσις ἡ ποιὰ μετὰ ἢ σωμθήκης ἢ ποιᾶς τ ῥυθμὸν ἀπεργάζεται· ἡ δὲν αὐάπαυσις ἡ ἐν τῇ ταχύτητι κατὰ τὸν πόδας, ὥσπερ καὶ ἡ σωμθήκη ἀνακόλουθος ἔσω, νεῦμα μὲν ὧν τοδὶ, νεῦμα δὲ ὧν τοδὶ τὸ ποδὸς αὐαπαυόμενόν τε κώλε· καὶ γίνεται ὅτω ταχὺς καὶ ὁ ῥυθμὸς, καὶ δύσκολός τις ὁ λόγος, καὶ οἷον μηδὲ ῥυθμός τις ὤν. ταῦτα δὲ ποιεῖ καὶ τὴν ἐν σφοδρότητι ῥυθμόν. ἀλλ' ἤδη γε πρὸς πάσης σφοδρότητος λεκτέον, ἵνα καὶ ὅπη διαφέρει ἢ ταχύτητος ὑπονοῶμεν. ἀντίκειται δὲ ταύτῃ πάντως μὲν καὶ ἡ γλυκύτης, καθάπερ καὶ τῇ ταχύτητι, ἰδίως δὲ καὶ τῇ σφοδρότητι ἐναντίον ἡ ὑπεικεία, περὶ ἧς ἐν τοῖς πε ἠθῶν λελέξεται.

ΠΕΡΙ ΣΦΟΔΡΟΤΗΤΟΣ.

Ἡ δὲ σφοδρότης ἐννοίας μὲν ἔχει καὶ αὐτὴ τὰς ὑπτιμητικὰς καὶ ἐλεγκτικὰς, καθάπερ ἡ ταχύτης, ἀλλ' ἡ μὲν ταχύτης κατὰ μείζονα προσώπων, καὶ αὐτὴ δὲ ἐν λιπασῶν ἢ ἐκκλησιασῶν γίνεται, ὡς ἐδείξαμεν, ἡ δὲ σφοδρότης κατὰ ἐλάττονα προσώπων, οἷον κατὰ τ αὐτιδίκων, ἢ καθ' ὧν καὶ οἱ

λευέσθε ὦ ἀθλιωτάτοι θυμβάσεις ἔχοντος γὰρ νήσως καὶ τὰ ἑξῆς. εἰ γὰρ ἀφέλοι τις τῆς γνώμης ταύτης, τὸ μέθοδον καὶ τὸ παράδειγμα εἶναι, προσγεγραμμένως δὲ λέγειν αὐτὸ τοῖς θείοις τῆς δημοδιφίλου ἢ τινα ἕτερον καὶ καθ' ὑπογεγραμμένον, ἀλλὰ μὴ ὡς εἰπόντος τινὸς ἀναμιμνήσκοντα, σφόδρα ἴσως τραχεῖα, καὶ διαφόρως γε κατὰ τὰ σχήματα. διέχειν μέν τοι ἡ τραχύτης κατὰ διεύθυνον καὶ ῥίτον λόγον σχεδὸν ἅπαντα τὰ σχήματα, ὥσπερ εἶμαι καὶ ἄλλαι ἰδέαι· ἀλλὰ τά γε οἰκεῖα αὐτῆς ταῦτα, κῶλα δὲ τραχέα τὰ βραχύτερα, καὶ ἃ μηδὲ κῶλα, κόμματα δὲ καλεῖν ἄμεινον, οἷον, ἆρ' ἐμβησόμεθα; ἆρ' ἐξειμεν; οὐκ ὦν τοῦ τοῦ ἐκείνου πλουσόμεθα; καὶ πάλιν, πότερ' ὦν ὦ ἀθλιωτάτοι, ὅτε ἃ χρὴ πράξομεν; ἐπεισλαύ τι γένηται; ἐπεισλαὺ νὴ δι' αὐάγκη τις ἦ; νυνὶ δὲ τί χρὴ τὰ γινόμενα ἡγεῖσθαι; σωθήκη δὲ τραχεῖα ἡ συγκρούσεις τε φωνηέντων ἔχουσα, καὶ αὐοικείως ἔχουσα καὶ ἀνακολούθων πολλῶν συγκειμένη, ὡς μηδαμὴ προσβάλλειν τινὰ ἧχον μέρος, μηδ' ἔχειν τινὰ ἡδονὴν κατ' αὐτὸν τῆς σωθήκης, μηδ' ὅλως εὐρυθμίας ἔμφασιν, ἀλλ' ἐστὶν μᾶλλον οἷον ἀῤῥυθμόν τινα καὶ δύσηχον, τραχύνουσαν τῆς ἀκοῆς, ποιεῖ γὰρ μάλιστα τὸ

ἡ αὐάς-

τὰς τ' γνοιῶν. παραλείματα δὲ αὖθ' αἱ μι
κρῷ πρότερον ῥηθεῖσαι καθαρῶς εἶν βραχύτη
τος. βραχεῖαι γὰρ γνοιαι τραχέως ἐκεῖ καὶ με
θωλεύθησαν, λέξις δὲ βραχεῖα ἡ τετραμιλὴν ἐφ'
ἑαυτῆ σκληρά· οἷον ὅτι καὶ ὁ, κατα πεπα
τημένον φορεῖτε· καὶ ὁ, ἐκλέλυδε ὦ ἀθλιαῖοι
καὶ ἀνα πεπωκότος κάθηδε· καὶ ὁ, ἐκνενό
εισμένοι· καὶ ὁ, κατειδίων κατέφαγε· ἢ ὁ,
διορωρυγμένοι κατὰ πόλεις· καὶ ὁ, πολικά
πεπωμ καὶ λωποδυτῶν τὴν ἑλλάδα, ἢ ὅσα τοι
αῦτα. αὖται μὲν δὴ ὁ τετράφθαι εἰσὶ τρα
χεῖαι, ἀφ' ἑαυτῶ δὲ σκληραὶ αἱ τοιῶτ' οἷον, ἀ
ταρπὸς, ἔμαρπεν, ἔγναμψε, ἢ ὅσα τοιαῦτα.
ἔχῃ δέ τι τοιοῦτον καὶ ὁ, πολικό πεπωμ, ἢ ὁ, ἐκ
νενοημένοι εἰ καὶ μὴ τοσοῦτον, ὅσον αἱ προ
ρημέναι. ἀλλὰ λέξεις μὴ αὖται βραχεῖαι, ῥήμα
τα δὲ τραχέα μάλιστα μὲν τὰ προστακτικά·
οἷον, ἢ ἀειτοιγείτονος κρίσεως ἀναμνηθέν
τος ἐγκαλύψαδε· ἔστιτα δὲ τὰ κατ' ἐρώτη
σιν ἐλεγκτικά. οἷον, εἶτα ὀλύνθιοι μὴ ἴσασι τὸ
μέλλον προορᾶν, ὑμεῖς δ' ὄντος ἀθλιαῖοι ταυ
τὸ τοῦτο οὐχὶ φυλάξειδε; ἢ πάλιν, οὐχ ὁρᾶτε, ὡς
ἐναργὲς καὶ βαφὲς τόπων πεδόλειμμα οἱ τα
λαίπωροι γεγόνασιν ὀλύνθιοι; ἢ πάλιν, βρα

τε ἁμαρτάνειν λοιποίλω, μήτε ψόυσαίμλω, λέ
αν ὀλίγωροι, ὅτε σὺ ἄλλος, ὅτε ὑμᾶς αὐτὸὺ αὲ
χύνεδε, ἐφ' οἷς ἀεισογείτονα ἀφήκατε, ὡὶ τό
τοις λυμοδχώλω ἐκβεβλυκότος τοῦτόμ ὄτιμ,
οἷομ ἔχειμ τέ τινα λιόρθωσιμ καὶ μεῖραν λειό-
τητα κατὰ τὼ λαπόρησιμ, ὅλως τε τοιόυτωμ
μὲὺ πλαλειγμάτωμ ὐκ ἀτορήσεις, λέγω τῶμ
ἐχόντωμ τινὰ λιόρθωσιμ. πολλὰ γάρ ὄτι τοιῶ
τα καὶ πλὰ τοῦ ῥήτορι καὶ πλὰ τοῖς ἄλλοις, κα
θαρῶς δὲ τραχύτητα πλά γε τόυτω δυσχερὲς
εὑρεῖμ. παύυ γὰρ τοῦ τοιόυτῳ ταυτίως χρῆται,
πλὼ εἰ μή τις οἴοιτο ταυτὸμ εἶμ σφοδρότητά
γε καὶ τραχύτητα. ἀλλ' ὅπη μὴ ἀλλήλωμ τοῦ
τα λαφέρει, μικρὸμ ὕστερομ φανεῖται, πλαλεί
γματα δὲ ἢ ἀπλαμυδήτο τραχύτητος, πλὰ μὲὺ
τοῦ ῥήτορι ⊂ παύυ, ὡς ἔφλω, ὄτι ταύνια,
ὁ δὲ ἀεισογείτωμ σοι ἄφθονα πλέξετ νὴ λία,
εἰ βόλοιο κὴ πλ' ἐκείνο λαβεῖμ πλαλείγματα.
πολλὰ δὲ τοιοῦτα καὶ πλὰ τοῦ λειυάρχω· ἀλ-
λὰ πόλι μὲὺ φὼνοιῶμ ⊤ ποιοσῶμ τ τοιόυτον λό
γομ, τοσαῦτα, μέθολος· δὲ τραχύτητος μία, τὸ
ἀπαρακαλύπτως καὶ φιλῶς κατ' ὠθιτίμη-
σιμ, ἀλλὰ μὴ ἄλλως πως μηδὲ συμπλέκοντας
τοῖς λειαίνουσι τὼ τραχύτητα εἰσάγειν τὰς τοιού

τας

φυλάττεσθε· ☞ τὸ, ὅτι σωφρόνων ὄντων ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δὶ ἀγνοιαν χρημάτων τῶν πολέμων, δυσχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν. τοῦτο δὲ ἥκιστα τῇ μεθόδῳ καὶ τελειότερον γέγονεν. ἀνὰ γὰρ τὸν καθόλου εἴρηται, καὶ οὐχ ἁπλῶς ἐπετίμησε. πλὴν ἥ γε γνῶσις χαλεπὰ, τοῖς δὲ κώλοις ἄμφω τὰ τελευταῖα ταυτὶ παραδείγματα, καὶ ἀκμῆς ὁ τόρρω, ὡς ἀν τῷ πόδι ἀκμῆς ἔσαι φανερόν. ὁ μὲν τάττε πρῶτα τοιαῦτα ἦν παραδείγματα, ἀλλὰ καθαρῶς τραχέα· δυσχερὲς δὲ τὰ περὶ τὸν δημοσθένει καθαρὰν εὑρεῖν τραχύτητα. διὸ καὶ ἐφιλοτιμήθημεν τὸ φανερὸν μηδεμίαν παραλιπεῖν. δυσχερὲς δὲ εὑρεῖν, διότι παντάχοῦ αὐτὰς ὁ ἀνὴρ τὸν συμπλέκειν τισὶ καὶ ταῖς μεθόδοις λειοῖ. ἐστὶ καὶ τόνδε, ὃ μὴ αὐτὸ ὄντων ἀν ὠφελοῖς. τὸ γὰρ τὸν τοιοῦτον τόνδε κεχρῆσθαι τὸν τρόπον, ἐμοὶ μὲν οὐκ εὖ οἶδ' ὅτι συμφορὰ φανείη, κακίας δὲ δηλωτικόν· ὑμετέρᾳ δὲ ἀγνωμοσύνῃ, τραχὺ μὲν ὄντι τῇ γνώσει, μεθοδευθὲν δὲ ὅτῳ μὴ συμπλακὲν τὸν πρὸς αὐτὸν τε καὶ μεθ' ἑαυτὸν, λειότερόν πως γέγονε. καί τοι καὶ τὸ ἐπαγόμενον ἔχει τι τραχύτητος, ἔστι δὲ τὸ, ἢν τὸν μεταγνῶναι λύσατε· καὶ μὲν καὶ τὸ, ὦ, τί ἂν εἰπὼν, μὴ

φανεῖται. ὥστε ἀναγκαῖον χωρὶς περὶ ἑκάστης εἰπεῖν, καὶ πρῶτόν γε περὶ τῆς βραχύτητος, ἣ δὴ γλαφυρόν ὄντι γλυκύτης. ὁ γὰρ τραχὺς λόγος πικρός τε καὶ ἄγαν ὠμὸς τιμητικός ὄντιμ. ἀλλὰ περὶ μὲν γλυκύτητος καὶ ἡδονῆς ἐν τῷ περὶ ἀφελείας ἡμῖν λελέξεται, νυνὶ δὲ λέγοιμεν ἂν περὶ τῆς βραχύτητος. ἔννοιαι τοίνυν εἰσὶ τραχεῖαι πᾶσαι αἱ τῶν μειζόνων προσώπων ὠμότητα ἔχουσαι, ἀπό τινος τῶν ἐλαττόνων προσώπων ἀπαρακαλύπτως, ὥσπερ τό, εἶ=πον δ' ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις, ἀλλὰ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις κατασπασθὲν φορεῖ=τε· καὶ τό, ἀλλὰ μὰν δρακόντων πεπωκόσιν ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοίκατε μὲν ἀνθρώ=ποις· καὶ πάλιν ἐν ὠδῖσι, εἰ δὲ τὸ πολιφανὲς ἀξίωμα τῆς βουλῆς ἢ τὸν ἄριστον τάγον προσβλέ=πετε, τὸ ἀειστογένητον κείσεως ἀναμνησθέν=τες ἐγκαλύψασθε, καὶ, ὑμεῖς δὲ ἐκνευρισμέ=νοι καὶ πολυρρημένοι χρήματα, συμμάχοις ἐν ὑπηρέτου καὶ προδήκης μέρει γεγένησθε, ἅπα=πάντες φυσιμανεῖς θεωρικὰ ἢ βοΐδια πέμψασιν ἡμῖν εἰς τὰς ἑορτάς· καὶ πάλιν, πανταπάσασιν γὰρ ἐκλελύσθαί μοι δοκεῖτε καὶ παθεῖν ἀνάμε=νειν τὰ δεινά, ἑστῶτας δὲ πάσχοντας ὁρῶντος δὲ

φυλάττε=

ΠΕΡΙ ΤΡΑΧΥΤΗΤΟΣ.

Τῶν ποιοσῶν μεγεθῶν λόγου καὶ ὄγκου, ἑφεξῆς μετὰ σεμνότητα ποιεῖν τὴν τραχύτητα, μετ' οὖν τὸν περὶ σεμνότητος λόγον ἴσως τ' ἂν λέγειν περὶ τραχύτητος. ἡ τραχύτης τοίνυν καὶ νὴ Δία ἡ λαμπρότης θεωροῦνται μὲν καὶ καθ' ἑαυτὰς ἑκατέρα, ὥσπερ καὶ ἡ σεμνότης, εἰσὶ δὲ καὶ αἱ ἀκμῆς ἐργασικαί, ὥσπερ ὑποβεβυκέναι, οὐ τῇ δὲ ὧν γίνονται ὑποβεβήκασιν, οἷον φωνοῖς, μεθόδῳ, λέξει, καὶ τοῖς λοιποῖς. ἀλλά τινα μὲν αὐτῶν ὄντων ἴδια, τινὰ δὲ καὶ αἱ ἀκμῆς συνεργά· οἷον, φωναὶ μὲν αἱ λέξεις τραχεῖαι γίνονται· αἱ δὲ ἀκμαῖαι, κῶλα τραχέα, οὐκ ἔτι ἀκμαῖα· πάλιν ῥήματα μὲν καὶ κῶλα λαμπρὰ ποιεῖ καὶ ἀκμήν, ὃ μὴν φωναί γε λαμπραὶ ποιοῦσιν ἀκμήν. διὰ ταῦτοῦ τοίνυν οὐχὶ προτάξαντος τὴν ἀκμήν, εἶτα ὡς ἴδιά τι λαμπρότητος καὶ τραχύτητος γινομένην λέγουμεν, καθάπερ τὴν σαφήνειαν ἐλέγομεν, ὅτι συνηρεικά τε ποιεῖ καὶ καθαρότης, ἀλλ' ἰδίᾳ περὶ ἑκάστης λέγομεν αὐτῆς τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι οὐ μόνον διὰ τὸ τῶν ἡ ἀκμή, ἀλλὰ καὶ διά τινων σφοδρότητος ἰδίων γίνεται, ὡς φησὶ περὶ αὐτῆς λόγῳ

λαβῶν· οἷον, εἰς τοτονὶ τὸν ἀγῶνα. ἔπειτα εἰ πλείους εἶεν κατὰ τὴν ἀνάπαυσιν αἱ μακραὶ τὴν συλλαβῶν, ἵνα ἀσονδεῖσθ ἤ τις τῶν ῥητόρων, πλεῖω τὴν τετάρτης βάσιν ποιῇ· οἷον ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται· διαφορόντως ἂν σεμνὸν ἔχοι τὴν βάσιν ὁ ῥυθμός, εἰ ἡ ἀνάπαυσις καταλήγοι ἢ παρὰ λήγοι τότε στοιχείων τινὶ πλατεῖ, καὶ διὸ γκόντι κατὰ τὴν προφορὰν τὸ σῶμα, καθάπερ ἔφην ὀλίγῳ πρότερον ἐν τῷ περὶ λέξεως σεμνῆς. ἐκ ὧν τὰ προειρημένων δῆλος ἂν εἴη καὶ ὁ ῥυθμὸς ὁποῖος, εἰδέναι μέν τοι χρὴ ὅτι εἰ καὶ διὰ ὅλων ἦν ὠκυβρίτων ἢ διακτυλικῶν ἢ τινῶν ἄλλων ὁ λόγος συντεθείη, αἱ μὲν ἀναπαύσεις μὴ καταλήγοιεν ὅτως, ὥστε καὶ τὰ ἐφεξῆς ἔχειν τοῦ οἰκείας πόδας τῇ σεμνότητι, οἱ ῥυθμοὶ οὐκ ἔτι γίνονται σεμνοί, τοιοῦτόν φημι καὶ περὶ πάσης ἰδέας. ἐὰν γὰρ καὶ συντεθείη τις λόγος διὰ ἰαμβείων πολλῶν, οἳ διὰ ποιοῦσιν εἶδος ὁτιοῦν λόγων· αἱ μὲν ἀναπαύσεις μὴ διὰ αὐτὴν πληρωμένων τινοιῶν, λέγω τὴν πολλῶν ἑρμοτόνων τῇ ἰδέᾳ, ἀλλὰ μεταξὺ διακόπτοιεν οἱ πόδες, μεθίσαν ται οἱ ῥυθμοί· καὶ μᾶλλον ἐτόρδ τινὸς εἴδους οἰκεῖοι εὑρίσκονται, ἢ ὅπερ οἱ πόδες ἦσαν, διὰ ὧν ὁ πᾶς λόγος συνέκειτο.

Περὶ

μεταγόντων αὐτὰ εἰς τοὐναντίον. οἷον,

ὡς ὁ πρόσθ' ἵππων Θ' ἁλίφρων κεῖθι Διομήδης,
βεβρυχὼς, κόνις ἀμφὶ περὶ μυρία θῦεν ἀϊδρείης·

εἰ γὰρ μεταθείης τὰς λέξεις, ποιήσεις αὐτὸ τροχαϊκὸν ἐπίμικτον κατὰ τοῦτο.

ὡς ὁ πρόσθ' ἵππων Θ' ἁλίφρων κεῖθι Διομήδης,
ἀϊδρείης κόνις ἀμφὶ περὶ μυρία θῦεν βεβρυχώς.

ὅμοιον γὰρ τοῦτο ἐκείνῳ,

τῷ θ' οἱ μὲν ἐπ' ἄκραισι πυραῖς νέκυες κάησαν,
ἔγχεϊ ὠθεῖται ἄλγεα τείχεα προλιπόντες,
ἤβλητ' ἐραστινῷ ἐν καλὸν ἥλιον πρόσωπον·
καὶ πάλιν,

ἀλλ' ἔχον ὥστε πάλαντα τὼ χερητὶς ἀλητὶς
ἥτε σταθμὸν ἔχησιν ἐνὶ εἰρίον ἀμφὶς ἀείρει,
ἰσάζουσ' ἵνα τε μισθὸν ἀεικέα μιν δόμεν ἄροιτο.

εἰ γὰρ μεταμφθείης καὶ ταῦτα αἱ λέξεις, ἔσαι τε τράμετρον. πολὺ δὲ ἀναπαύσεως σεμνῆς ὁ αὐτὸς λόγος, ὅσον ἡμῖν ἐν πολὺ καθαρότητος. δεῖ γὰρ ἴσασθαι τὸν λόγον ἐπίτινος τοῦ οἰκείου πολλῶν τῇ σεμνότητι· χωρὶς μέν τοι καταλήξεως, ἵνα μὴ εἰς τροχαῖον ἐμπέσῃ ἡ βάσις, μηδ' ἄρτι ἀδῇ ὁ ῥυθμὸς, ἀλλὰ βεβήκως ᾖ. μάλιστα δ' αὖ βεβήκοι, εἰ πρῶτον μὲν εἰς ὄνομα καταλήγοι, ἢ ὀνομαστικόν τι μὴ ἔλαττον ὂν τετρασυλ-

καὶ, νόμος ἔστιν εὔρυθμα μὲν καὶ σῶφρον θεῶν, σῶφρονα δὲ ἀνθρώπων φρονίμων, καὶ τὰ ἑξῆς. γένοιτο δ' ἂν τοῦτο καὶ μακρότερον ἐν σεμνότητι κῶλον κατ' ἀνάγκην τινά· σωθῆναι γὰρ μὴ σεμναὶ αἱ τῆς συγκράσεως ἕνεκα τῶν φωνηέντων μὴ μικρολογούμεναι, τῶν δὲ ὅλων σακτυλικαί τε ὄσαι καὶ ἀναπαιστικαὶ, παιωνικαί τε, καὶ ἔστιν ὅτε ἰαμβικαὶ, πυρριχιακαί τε καὶ μᾶλλον. διὸ καὶ αἱ ἐξ ὑποδιτρόχαιοι ἁρμόττουσι τῷ σεμνῷ, τροχαϊκαὶ καὶ μήτοι καὶ ἰωνικαὶ, φαντίαι σεμνότητι. τεκμήριον δὲ τούτου ποιοῦσιν φαῦλοι ὁ διαφθείρας τόδε τὸ ἔπος,

Σείων πηλειάδαο μελίην κατὰ δεξιὸν ὦμον,

καὶ διὰ τῆς φαλλαγῆς τῆς λέξεως ἀπὸ τοῦ σακτυλικοῦ ὦν τοῦ ἰωνικόν τε καὶ τὸ συγγενὲς τῷ ἰωνικῷ τροχαϊκὸν μεθαρμόσας αὐτό ἔτως,

Σείων μελίαν πηλειάδαο δεξιὸν κατ' ὦμον.

δύο γάρ εἰσιν φανῆναι ἰωνικαὶ συζυγίαι, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ ἰθυφαλλικὸν καλούμενον μέτρον, ἐκ δισυλλάβου συγκείμενον τροχαϊκοῦ, διὰ οὗ ἐκλάθη πῶς ὁ ῥυθμὸς, διαθεὶς πως τὸ φαντίον ἐλθεῖν σακτυλικοῦ καὶ σεμνότητος. καὶ ἐπ' ἄλλων δ' ἂν ἴδοις τὸν ὀλίγων ὁμοίως τανῦν γινόμενον, μόνον τῆς λέξεως καὶ τοῦ ῥυθμοῦ

μετα-

λωμένει προὔχων, ἥκιστα δὲ αἱ ἀστροφαί τε καὶ ὑστροφαί, λόγου σεμνὸν ἢ καθαρόν. τοὐναντίον γὰρ καὶ διαφθείρουσι καὶ καθαίρουσιν αὐτὸ τὸ σεμνὸν αὖτου· καὶ πάλιν αὖ, τὸ λιαθαρὸν διαφθείρουσί τε ὡσαύτως, κατὰ τὰς ἐπεμβολὰς, καὶ ἀναχαιτίζουσαι τὸ ἄφετον αὐτῶ καὶ ἐλεύθερον, καὶ πρὸς τὸ κοινότερον καὶ πολιτικώτερον ἄγουσαι· καθάπερ τό, κἂν μεγάλῃ πόλιν οἰκῶσι, κἂν μικρᾷ, μεταξὺ τῶ ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται, ὡς ποίηκε τις ἔφη. ὁ γὰρ ὅμοιον ἦν, εἰ οὕτως εἶπεν, ὡς προείρηται· ἢ κατὰ τὴν ὑστροφὴν διακόψαντα, οἷον, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, κἂν μεγάλῃ πόλιν οἰκῶσι, κἂν μικρᾷ, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. ἀλλὰ τοῦτο μὲν γοργόν ἅμα τῇ πολιτικῇ καὶ σεμνὸν ἦν, ἐκεῖνο δὲ, καθαρῶς σεμνὸν αὖ ἦν καὶ ἀμιγές. διὰ σοῦ, εἰ μὲν διόλου μέλλει σεμνὸς ἡμῖν ὁ λόγος μένειν, ἐκείνως, ἀλλὰ μὴ ὅτως αὐτὸν ἐργάζεσθαι· εἰ δὲ τοὐναντίον, ὡς ἑτέρως διακλή. κῶλα γὰμὲν σεμνὰ ἅπερ καὶ καθαρά, λέγω τὰ βραχύτερα. ὥσπερ γὰρ ἀφορισμὸς αὐτὰ ἂν διὰ, οἷον, ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος· τὸ γὰρ ἀεικίνητον, ἀθάνατον·

ρα λόγα. τοιοῦτόν ὄν καὶ τὸ πρὸ τοῦ λημοδέ-
νει ῥηθὲν τὸ μὲν καὶ θεωρηθὲν ὑπ' αὐτοῦ λέγω
δὲ, ὃ γὰρ τὰ ῥήματα τὰς οἰκότητας ἔφυ βέβαι
ον· εἶτα ἡ θεωρία, μᾶλλα σεμνῶς ὀνομάζων. λέ-
ξεις μὲν δὴ αὗται σεμναὶ, σχήματα δὲ σεμνὰ
ἄπορ καὶ καθαρά, ἃ ὀρθότης λέγω, καὶ ἔτι
τοιουτότροπον. καὶ μὴν καὶ αἱ ὧν κείσθω, εἴ-
τε γνῶναί τινος εἴτε σχήματα εἶεν, σεμναί. οἷον,
λέγω δὲ δὴ τὸν λειτόμενον κόσμον ὃ, τε νό-
μος κελεύει ἀποδοῦναι, καὶ χρή, καὶ ὁ ῥήτωρ,
ὀρθῶς καὶ καλῶς βουλόμενοι. πάντα γὰρ τὰ
τοιαῦτα ἀξιωματικὰ καὶ σεμνά. αἱ δὲ μετ' ἐν-
νοίας ἀδικρίσθω· ἠθικαὶ, ἀλλ' ὁ σεμναί· οἷ-
ον, δεῖ δέ με ὡς ἔοικε, καὶ πορ ὁ φιλοδίκαιον
ὄντα. καὶ ὅλως πᾶσα ἔννοια ἠθικώτερον
ποιεῖ τὸν λόγον. δεῖ γὰρ ἀποφαίνεσθαι τὸν μέλ
λοντα ἀξιώμά τι τοῦ λόγου προσιθέναι ἢ σεμ
νότητα. οἷον, ὀκνῶ τὸ πρὸς ἡμᾶς πολέμου
πέρας, ἀλλ' ἀπαλλαγὴ φιλίππου· ἐὰν γὰρ εἴ-
πῃς, οὐκ ὤν οἶμαι πέρας, καὶ τὰ ἑξῆς, ἦθος ποι
εῖς. καὶ μὴν καὶ τὸ εἰς τὸν αὐτοῦ γνώμην ἀνα
φέρειν τι τῶν ῥηθησομένων, ἀξιωματικὸν καὶ
σεμνόν· οἷον, βούλομαι τόδε εἰπεῖν· καὶ ὁ θου-
κυδίδης, ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ τῶν τότε

πολε-

ἐκβαχηλίζεσι δ' αὐτοὺς αἵ τε βαγῳδίαι πολλὰ τότε ἔχουσαι παραδείγματα, καὶ ὅσοι τῶν ποιητῶν βαγικώτερόν πως προαιροῦνται, ὥσπερ ὁ Πίνδαρος. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τούτων ὕστερον ἐρῶμεν ὅπῃ λόγῳ, τὴν τραγῳδοποιῶν δὲ λέγω καὶ Σιμωνίδην, τάχ' ἂν ἔχοιμέν τι λέγειν, ὁ τῷ παρόντι δὲ ὅμως καιρὸς εἰς τὸ μέσον ἀναβεβλήσθω· ὑπὲρ μὲν τοι τῆς γε πολιτικῷ λόγῳ χρωμένης τραχύτητος, δεδεμένην ἀπολογίαν εὑρίσκω. ἔτι δὲ σεμνὴ λέξις ἥτε ὀνομαστικὴ καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα. ὀνομαστικῷ δὲ λέγω τῷ τε ἀπὸ τῆς ῥημάτων εἰς ὀνόματα ποιουμένῳ, καὶ τῷ διὰ μετοχῶν καὶ αὐτωνυμιῶν, καὶ τῆς τοιότητος. ὡς ἐλάχιστα γὰρ τῇ σεμνότητι δεῖ χρῆσθαι τοῖς ῥήμασιν, ὥσπερ ὁ θαυμαστὸς Ἡσίοδος. χειμὸν μὲν γὰρ δεῖ λιμὸν βάλλεται ποιεῖν οὕτως, καταφανῶς δὲ αὐτὸ τῇ τῆς κάσεως ἐκφράσει τὴν κορκυραίων ποιήσει. πλὴν γάρ τοι (γνώμη δὴ) τἄλλα πάντα χειμὸν ὄντα ὀνόματά τε καὶ ὀνομαστικά· οἷον, τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος, αὐχμὸς φιλέταιρος γνώμη δὴ· μέλησις δὲ προμηθὴς, δειλία ἀπρεπής· τὸ δὲ σῶφρον, τὴν ἀναίδη πρόσχημα, καὶ τὰ ἑξῆς. εἰ δέ τι γε τούτοις καὶ σκληρότητος ἐπαχύνεται ὑπάρχει, ἐτέ

λην καὶ σεσηρὸς ποιεῖ, διὸ κοινὸν ἂν δόλα μῶς τὸ σῶ μα. καὶ μὴν καὶ αἱ βραχυκαὶ λέξεις σεμναὶ καὶ διωκωμέναι, κίνδυνος ἂν γένοιτο ταύταις τὸ μικρὸς πρὸς τὸ ὄγκον σεμνόν· οἷον, τῷ ἀγαθῷ προβαλλομένους ἐλπίδα, αὐτὶ τοῦ, τὰ ἀγαθὰ ἐλπίζοντας. ὁρᾷς ὅτι δι' ὀλίγων τὸ σφόδρα ἔχειν μετρίως τὸ (προβαλλομένους) δὲ ἐμφαίνεται ἡ τροπή. αἱ μετρίως μὴ δὲν ἔχουσαι τοιαῦταί εἰσιν, εἰ δὲ ὑπερβαίνοι τις τοῦ μετρίου, βραχύνουσι τὸν λόγον· οἷον, αἱ δὲ πόλεις ἐνόσουν. διὸ καὶ διηγήσεως οὐ χρὴ ἐπίεσε. τὸ γὰρ, τὴν μὲν ἐν χρῇ πολιτεύεσθαι καὶ πράττειν διαφορὰν ὁρῶντων, καὶ τὰ ἑξῆς, τοῦ (ἐνόσουν) ὄντων διηγητικά. εἰ δὲ ὑπερβαίνοι ὧν πλέονα αἱ βραχυαὶ, σκληρότερον ποιοῦσι τὸν λόγον· ὥσπερ καὶ τὸ, ἐκνενοσυρισμένοι, καὶ τὸ, πεπρακὼς ἑαυτόν, καὶ τὸ, λωποδυτῆσαι τῷ ἑλλάδι· ψυχρότερα δὲ τούτων εἰ προέλθοιεν, καὶ παχύτερον καὶ γελοιότερον αὐτὸν ποιοῦσι· παράδειγμα τούτου δημοσθενικὸν μὲν οὐκ ἂν λάβοις, ἀπὸ δὲ τοῖς ὑποξύλοις τοιούτοις σοφισταῖς πάμπολλα εὕροις ἄν. τάφος τε γὰρ ἐμψύχους, οὓς γύπας λέγουσιν, ὧν περ εἰσὶ μάλιστα ἄξιοι, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ψυχρεύονται πάμπολλα·

ἐκβα-

πολιτικωτέραις, ὅπ ἔτι αἱ ἐμφάσεις, σεμνότη
τος, ἑτέρᾳ δέ τινος ἐργασικαί. μέθοδοι μὲν
ὖν αὗται σεμνότητος καὶ γνῶσαι, λέξις ἣ σεμ
νὴ πᾶσα μὲν ἡ πλατεῖα καὶ διογκοῦσα κατὰ
τὴν προφορὰν τὸ σόμα, ὥστε σομφάζειν, ἢ, ὅπερ
ὠνὶ τηθλεύσοί τινες, ὀδὸν ἀναγκάζειν ποιεῖν
τῇ φύσει τῆς λέξεως αὐτῆς. τοιαύτης δὲ καὶ ἄλλαι
μέν τινες ἐξαιρέτως ἢ αἵ τε τῶν ἀ καὶ τῶν ω πλεῖ
σον χρώμεναι ὡς ὅτε ὁ πλάτων τῆς ὀιωνι-
κὴν φησι ὠωνισικὴν ἀπονομάσαι τινὰς ἀπο
σεμνύνοντας τὸ ω. καὶ πρὸς τί ἄν τις λέγοιτ' αὖ τις ὀιὸς
ζῳ, ὁ γὰρ θεόκριτος ἀχθομένου τινα πεποίηκε
διωρικιζόσαις γυναιξί, διὰ τὸ πλατύνειν τῶν ἀ τὰ
πλεῖσα χρωμένας, τὴν φωνήν. μάλισα ἢ τάδε σοι
χεῖα ταῦτα, τό ω καὶ τὸ α, διαίρει τε καὶ διογκεῖ
τὸν λόγον, εἰ καὶ τὰς τελευταίας συλλαβὰς εἴη
τῆς λέξεως, οἷον, ὁ Μὴ δὴ μέγας ἡγεμὼν γὰρ ὀρα-
νῶ ζεύς. διαύτρας ἢ σεμνότητος λέξεις καὶ αἱ
διὰ τὸ ο σοιχεῖον κατὰ μόνας εἴς τι μακρὸν κα-
ταλήγουσαι, οἷον, ὀρόντης, καὶ αἰταῖς μακραῖς τε
καὶ διφθόγγοις πλεονάζουσαι, καὶ αἱ τὰ τελευταῖα
μὲν ταύτας ἔχουσαι, πλὴν τοῦ ει διφθόγγου. καὶ εἰ
καθ' αὐτὸ δὲ τὸ ι τιθοῖτο, ἧκισα σεμνὴν ποιεῖ
τὴν λέξιν πλεονάζουσαν, συνίλλει γὰρ μᾶλ-

ἀλλ' οὐκ ἀηδιάζοντας, ὅτε τότε φροντίζοιμεν, ἢ διαρκῶς λέγω σεμνότητα, ἀλλὰ μὴ ἄλλο τινός. ὁ γὰρ, εἴτε ἥρωες ἦσαν, εἴτε θεοί, σεμνὸν ὂν, πλέον ἔχει τὸ πολιτικὸν τε καὶ πιθανὸν κατὰ τὴν ἀηδίασιν. καὶ μὴν καὶ αἱ ἀλληγορικαὶ μέθοδοι, ὅτε διαρκοῖεν, σεμνὸν ποιοῦσι τὸν λόγον· ὡς ἀηδὲς, ὁ μὲν διὰ μέγας ἡγεμὼν ἀηδὸς Ζεὺς, πηνύν ἅμα ἐλαύνων φέρεται, καὶ τὰ ἑξῆς. λέγω δὲ οὐδὲν, εἰ μή τις διὰ τοῦ δύζώνων καὶ δυτελῶν τινὰς ἀλληγορεῖν. τότε γὰρ οὐκ ἔτι σεμνόν, ἄλλης δέ τινος ἀηδοίας ποιεῖ τὸν λόγον, καὶ χεῖρον ἢ δυτελές. καὶ μὴν καὶ τὸ δι' ἐμφάσεως, μυστικῶς τι καὶ τελεστικῶς ἀηδ' ταῖς σεμναῖς τῶν ἀηδοιῶν ὑποσημαίνειν, μεθόδου σεμνῆς ὡς γὰρ αὐτοὶ μὲν εἰδότες, ὃ κ ὄντες ἢ οἷοί λέγειν εἰς τὸ σαφὲς αὐτά, ἀηδεικνύμεθα διὰ μεθόδου ταύτης μέγεθός τι καὶ σεμνότητα ἀηδοίας· ὥσπερ ὁ πλάτων ὅταν λέγῃ τὸ, ὂν πως ὄν, καὶ, ἀγαθὸς ἦν, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἤδη δῆπου καὶ αὐτὸς ἤνυξε τὴν μέθοδον ταύτην, εἰκὸς ἀηδ, ὅτι τόδε τι εὑρεῖν τε χαλεπόν, καὶ εὑρόντα εἰς πάντας λέγειν ἀδύνατον. ἀλλ' ὥσπερ ἡ φύσει σεμνῶν ἀηδοιῶν, χρήσιμοι πρὸς αὔξησιν σεμνότητος καὶ αἱ τοιαῦται μέθοδοι, ἀηδ' ἡ ταῖς πολι-

πεῖν, πάντα ὅσα ἐκ τ καθόλου γνικῶς λέγετ, σεμνὰς ἔχει πως τὰς γνώσεις, καὶ μάλισα, εἰ μέ νων ὧν τοῦ καθόλου τις, δι' αὐτὰ ἐργάζοιτο. εἰ γὰρ προσλάβοι τὸ κατ' εἶδος, ἄλλο τι ποιεῖ. οἷον, πονηρόν, ὦ ἀθηναῖοι, πονηρόν ὁ συνοφάντης ἀεί, καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ φιλάργυρόν ἐστι, τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναιδος τοῦ θρώπιόν ἐστιν· ἕτερον γάρ τοι πεποίηκε προσλαβὼν τὸ κατ' εἶδος. ἐκ γὰρ τ καθόλου καὶ τοῦ ὧν μέρος σωτευθέντων, τε πολιτικὸς καὶ ὁ πολιτευόμενος, ὁμοῦ αὐτὸ τοῦτο εἰπεῖν, ὁ σεμνὸς γίνεται. τετάρτῳ γε μὴν σεμνότητος ἔχουσι δύναμιν γνῶναι αἱ πρὸς ἀνθρωπίνων μὴ κατὰ μόνας πραγμάτων, μεγάλων δὲ καὶ γνωρίξων· οἷον τὸ πρὸς τῇ γῇ μαραθῶνι μάχης, ἢ τῇ γῇ πλαταιᾶσιν, ἢ τῇ γῇ σαλαμῖνι ναυμαχίας εἴ τις λέγοι, καὶ τοῦ ἄθω, καὶ τοῦ ἑλλησπόντου, καὶ τ τοιούτων, εἰ δέ τι ταύταις καὶ μυθικὸν ὡς παρὰ ἡροδότῳ, σεμνὸν ἅμα καὶ δεινὴν ἐποίησε, οἷον, ὀϊάκης, καὶ τὰ διαῦτα ἕτερα λόγου. ἀλλ' γνῶναι μὲν αὖτ σεμνότητος, μέθοδοι δὲ σεμναὶ αἱ κατὰ ἀπόφασιν τ χωρὶς γνωρισμοῦ, ἀφ ἀφηγήσεως λεγόμεναι. ὡς γὰρ εἰδότας ἀκριβῶς δεῖ λέγειν καὶ μετ' ἀξιώματος,

σιμ αὐτ τ λεγομ ένων λέγοι τις αὐτὰ, ἀλλὰ μὴ τὰς αἰτίας ζητῶμ, καθ' ἃς γίνεται, πολιτικὸν ὁμῶ ⸫ σεμνὸν ποιεῖ τ λόγομ· ὡς ὁ ἀρεοπαγίτης αὐ τὸς λέγων ⸫ καλλιέξενῳ συμβουλεύοντι μὴ θάπτειν αὐτὸν διὰ τὰ στρατηγὸς, ἐπειδὴ αὐηρέθησαν μιᾷ ψήφῳ. χειμῶν ⸫ γὰρ ἔκφρασιν ποιοῦντος εἰς ἀπολογίαν τοῦ ὑπὲρ αὐτ· οἷον, σκηπτὸς ἦν ὃν καλλίξενε, σκηπτὸς ὁ ταῦτα κωλύσας, ὅτε λόγῳ ῥητός, ὅτε ἔργῳ φορητός. ἄρτι μὴ γὰρ σωιόσης τῆ ναυμαχίας ὤλινεν ἡ θάλασσα, ἡ καὶ ἔβαινεν ἐλπιδωνὶίας λαμπρὸς, ἡ τὰ ἑξῆς. τρίτη δὲ σεμνότητος γνωισμ τάξις, ἡ πρὸ πραγμάτων, ἃ δὴ φύσει μὲν ὄντι θεῖα, τὸ πλεῖσον δ' ἐν ἀνθρώποις θεωρεῖται· οἷον, εἰ λέγοι τις περὶ ψυχῆς ὅτι ἀθάνατ ⸫, ἢ περὶ δικαιοσύνης, ἢ σωφροσύνης, ἢ τ τοιούτων διεξιοιμεν, ἢ περὶ τοῦ βίου παντὸς, ἢ τί νόμ ⸫, ἢ τί φύσις, ἢ τὰ τοιαῦτα· οἷον, ὅτι νόμ ⸫ ὄντι εὕρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶμ, ⸫ τὰ ἑξῆς· καὶ πάλιν, ὅτι ὄντι ὁ μὲν νόμ ⸫ κοινὸν καὶ τεταγμένον ⸫ ταὐτὸν ἐν πᾶσιν, ἡ φύσις δὲ ἄτακτον καὶ κατ' αὐδρεῖδιον τοῦ ἔχοντ ⸫· ⸫, πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ὄντι βίος, θανάτ ⸫· ⸫, πᾶς ὁ τ ἀνθρώπων βί ⸫ φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται· ἁπλῶς δὲ εἰ-

πεῖμ

φητ, πλεύτραι ἢ μετ' ἐκείνας σεμναὶ αἱ πρὶ τ θείων ὡς ὄντων πραγμάτων· οἷον ὡρῶμ φύ σεις εἰ ἐξετάζοι τις, ὅπως τε καὶ καθ' ἃς αἰτί ας γίνοντ, τ τῶ τ παντὸς περιφορὰν ἢ φύ σιμ, ἢ κινήσεις γῆς ἢ θαλάττης εἰ ζητοίη τις ὅ πως γίνοντ, ἢ σκηπτῶμ φορὰς, ἢ ὅλως διαῦτα. ταῦτα δὲ εἰ μ ὅτως ἐξετάζοιτο κατὰ τὰς αἰ τίας, σεμνὸμ μόνομ ἐμοὶ τ πολιτικὸμ φύναι τ ποιεῖμ τ λόγομ. πᾶ γὰρ ἂμ εἴη πολιτικόμ τὸ, ὁ ἥλιο τ ἀπελαυνόμεν τ χειμερινὰ ὥ ρας, τ τὰ ἐξῆς εἰρημένα πρὸς τῶ ἡροδότω; ἢ πάλιμ πρὸς τ πλάτωνι τόδε· οἷομ ἢ γε τ παντὸς περίοδο κυκλοτορὴς ὅσα τ τάττ πανταχῆ συμπεριειληφυῖα σφίγγει παύτη, ἢ κενὰ χώραμ ἐμπίμπλησ, διὸ δὴ πῦρ μὲμ εἰς παῦ διελήλυθεμ, ἀὴρ δ' ἢ δεύτερομ, ὡς λέγ ὁ τις τι δεύτερομ, ἔφη, ἢ τὰ ἄλλα ταύτη, τ τὰ ἑξῆς. τοῦ δ' αὖ λόγο πολιτικὸ τὸ ζητεῖμ ὅπως κινεῖτ γῆ, ἢ ὅτι ὧδ ἢ ὑπονοεῖτ ὕλας ἕνεκ· ἢ πάλιμ περὶ σκηπτῶμ φορᾶς, ἢ τὰ τοιαῦτα. ταῦτ' ὄν, ὅπερ ἔφη, εἰ μ ὅτως ἐξετάζοιτο, σεμνὸμ μόνομ, ἐμοὶ τ πολιτικὸμ ποιεῖ τ λόγου. διὸ τ μετὰ τὰς πρώτας σεμνότητος γνώσεις εὐθύς εἰσιν αὖτ δεύτεραι, εἰ μὴ τι κατὰ ἔκφρασ

λὸ, ἢ ῥᾲ καὶ ἀγκὰς ἔμαρψε κρόνος παῖς ἣν ὡς ῥᾴκοιτιν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὀχ ὡς πολὶ θεῶν εἴρηκε. διὸ πόῤῥω μοι δοκεῖ σεμνότητος εἶναι κατὰ τὴν γνοιαν, πλέον ἢ μετέχειν ἡδονῆς καὶ γλυκύτητος. ἀνθρωποπαθῶς γὰρ, καὶ λὸ ὅλον εἰπεῖν, ποιητικῶς λέλεκτε. λὸ πλεῖσον ἢ ἡδονῆς ἡ ποίησις οἶμαι σοχάζεται. πολὶ θεῶν ἢ ὧν πολὶ θεῶν λὰ τοιαῦτα λέγεσθαι φημί· οἷον ἀγαθὸς ἦν, ἀγαθῷ ἢ ὄντι πολὶ ὄντος ἐγγίνεται φθόνος. καὶ πάλιν, βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάντα, φαῦλον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν. καὶ πάλιν, παραλαβὼν γὰρ ὁ θεὸς πᾶν ὅσον ἦν ὁρατὸν ὀχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινούμενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως. καὶ ὅλως πολλὰς αὖ εὕροις τοιαύτας γνοίας παρὰ τῷ πλάτωνι· καὶ γὰρ αὐτοί εἰσιν ἐκ τοῦ Τιμαίου, παρὰ μὲν τοι τοῖς ῥήτορσιν ἧκισα ἐπεὶ καὶ τὰ γε δικανικῷ ὑπεροίδε, ποιητικῶς μᾶλλον καὶ μυθικῶς εἴρηται, λὸ δὲ αἴτιον ὀχὶ νεῦν ἀνάγκη λέγειν. τὰς μὲν δὴ μετὰ γε τὰς τοιαύτας, οἷον δόυτερον ἤδη τίθεμαι σεμνότητος ἐχούσας τάξιν γνοίας, καὶ μάλα αὖ εὕροις παρὰ τῷ δημοσθένει, καί τινας αὖ παρὰ τοῖς ἄλλοις· ἀλλὰ πρῶτη μή, ὅπερ ἔφην, καὶ μάλισα, εἰσὶν γνοίαι αἱ περὶ θεῶν, ὡς περὶ θεῶν λεγόμεναι, καθάπερ εἴρηται.

ὁ λόγ⊙. μέγεθ⊙ τοίνυν καὶ ὄγκον λόγ⊙ ⊏ ἀξίωμα ποιοῦσιν ἰδέαι αἵδε, σεμνότης, ⊏ πολυβολή, ζαχύτης, λαμπρότης, ἀκμή, καὶ ἔτι ἡ σφοδρότης, βραχεῖ τῳ διαλλάττουσα ⊐ ζαχύτητ⊙, ὡς γὰρ ⊐ λόγῳ ⊐ πολὺ αὖ ⊐ ἔσαι φανερόν. τούτων δὲ ἡ μὲν σεμνότης ἐφ' ἑαυ⊐ ὅτι ⊏ ἡ πολυβολή; αἱ δὲ ἄλλαι πᾶσαι συμπλέκονται τε, καὶ πάλιν ὁ συμπλέκον ται, κατά τι πρὸς ἀλλήλας μέρεσί τισι κοινωνοῦσαι, καὶ πάλιν ἑτέροις κεχωρισμέναι. διὸ πολὺ μὲν τ⊙ σεμνότητ⊙ ἤδη λελέξεται, πολὺ δὲ τ⊙ λοιπῶν μετὰ τὰ πολὺ ταύτης. ἡ δὲ πολυβολὴ ἐφ' ἑαυ⊐ μὲν ὅτι μ, ὥσπερ ἔφην, γὰρ ὕστερον δὲ ὁ πολὺ αὖ ⊐ ἐρήσεται λόγ⊙, διὰ τὸ πλεονάζειν μὲν γὰρ αὐτῇ τὸν ῥήτορα, τιὼ δὲ αἰτίαν ἡμᾶς, διὰ ἣν ταύτῃ πλείονι χρῆται κατὰ τ⊙ ὄγκον, ἄλλως μὴ δύναθαι γνῶναι, πρὶν αὖ πολὺ ζαχύτητός τι μαθεῖν, καὶ λαμπρότητ⊙, ἀκμῆς τε καὶ σφοδρότητ⊙. ἀλλὰ πρῶτόν γε πολὺ σεμνότητ⊙, ἣ τάχα αὖ γ' ἀντίον εἴη ἀφέλεια, πολὺ ἧς γὰρ ⊐ πολὺ ἄθεν λέξομεν.

ΠΕΡΙ ΣΕΜΝΟΤΗΤΟΣ.

ΕΝνοιαι τοίνυν εἰσὶ σεμναὶ μάλισα αἳ πολὺ θεῶν, ὡς πολὺ θεῶν λεγόμεναι, ἐπεὶ

γκ. δεῖ γὰρ τῆς σαφεῖ μεγέθους τινὸς καὶ ὄγκ. παράκειται γὰρ τῇ σφόδρα σαφεῖ τὸ εὐτελὲς καὶ τὸ ταπεινόν, ὃ δὴ φαυλότερόν ἐστι τῆς μεγέθει.

ΠΕΡΙ ΑΞΙΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ λόγου καὶ μέγεθος.

Μετὰ δὲ τὸν περὶ σαφηνείας λόγον ἀκόλουθον ἂν εἴη περὶ μεγέθους εἰπεῖν λόγον, διότι καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τῇ σαφεῖ μέγεθός τε προσεῖναι πάντως, καὶ ὄγκον τινὰ καὶ ἀξίωμα. παράκειται γὰρ τῇ σφόδρα σαφεῖ τὸ εὐτελές, ὃ δὴ τὸ φαυλότερόν ἐστι τῷ μεγέθει· ὅπερ (οἶμαι) καὶ ὁ ῥήτωρ ὠνύμασε, δεῖ μὴ τὸ πάντως δεῖν σαφῆ τὸν πολιτικὸν εἶναι λόγον, διόλου κέχρηται τοῖς ποιήσει τὴν σαφήνειαν· δεῖ δὲ τὸ κινδυνεύειν γένεσθαι ταύτης ἐκποίπτειν αὐτὸν τὸν λόγον εἰς τὸ εὐζωνότερον, κατέμιξεν αὐτῇ τὰ ποιήσαντα τὸ μέγεθος, καὶ διαφόρως πεπλέονακε τῇ πολυβολίᾳ. ἀλλὰ διότι μὲν ταύτῃ πεπλέονακεν, αὐτίκα ἐν τῷ λόγῳ τῆς περὶ αὐτῆς εἰρήσεται. νυνὶ δὲ ἀναγκαῖόν ἐστι διωθεῖν πρῶτον περί τε αὐτοῦ τοῦ μεγέθους καὶ τῶν ποιησάντων τὸ μέγεθος, εἶτα εἰπεῖν, ὧν διὰ μία ἐστὶ καὶ ἡ πολυβολία, ἵνα μὴ συγχέῃ ἡμῖν ὁ λόγος.

ὑμῶν ἐπεισ' αὖ τι λέγοντ@ ἀκόῃ μ', θαυμάζῃ. εἶτα πολλὰ ἐπεμβαλὼν καὶ μεσώσας τ̃ λόγον, ἀναγκαίως τῇ ἐπαναλήψει κέχρηται ἵνα σ' ἰδυκεινήσῃ. πρώτ@ μὲν δ̃ν τόδ@, ⊂ μάλισα ἅπερ εἰπομ γ̃ν@, ταῦτα σ' ἰεξῆλθομ· σ' ἰδυτόρ@ σ' ἐστιν@ καὶ σ' ἀλενὸς ἐλάττον@ ἢ τόδ@. πολλὰ τόδ@ παραδείγματα ἔχεις πρὸ τ' ἀν σ' ρί. ⊃ ταῦτα ⊂ πρὶ χημάτων σ' ὐκεινείας. κῶλα μέν τοι, ⊂ σωθῇ καὶ, ἀναπαύσεις τε ῇ ῥυθμοὶ εὐκεινείας οἱ αὐτοί εἰσι καὶ καθαρότητ@. ⊂ πε εἰ μὲν ⊂ αφηνείας τοσαῦτα· καὶ γινώσκειμ γ' χρή. σ' ιϊχνεισάμην γὰρ ἂν ὅτι λόγ@ ⊂ αφὴς μὴ ταῦτα ἢ τόδ' ὧμ τι ἔχω ἂν καὶ γ̃ν ὁ ἴτο, λέγω τ̃ ἤτοι τὸ καθαρότητα ποιόντωμ, ἢ τ} εὐκρίνειαν. ⊃ ἀνπίον ἢ εὐκεινείας σύγχυσις, ἢ σ' ὴ γίνετ} ὅταν χωρὶς τ̃ ποιόντωμ εὐκρίνφαν πρὶ βάλλῃ τις ⊂ μεσὸν ποιῇ τ̃ λόγον· ἅπερ ⊂ κακίας ἔδει λόγ@. ὁ γὰρ ἢ γε ἁπλῶς ἀσάφεια κακία ἂν εἴη λόγ@. ἐπεὶ ἄ γε ἐμφάσεις, οἷον, οἱ δὲ σωπόντες ὅτ@ σ' ὴ ποτε γ̃ν@. ἐῶ γὰρ τ̃ τό γε, ἢ τὰ ἐχηματισμένα τ̃ ζητημάτων ὁ ⊂ αφῶς λέγει τὰ πράγματα, ἢ ὁ κατὰ κακίαν φήσομεν προάγεσθ} σ' ὴπ@, ὁ δὲ ἐν τῷ λόγ@ κακίαν. λεκτέον σ' ἂν εἴη μετὰ ταύτ@ πρὶ μετέθ@ς λό-

τοις γὰρ τῷ κατὰ ἀρισοκράτης τὸ πεφαύομον ἀξιο
τάζωμ κέχρηται αὐαγκαίως. Σαφηνείας γὰρ μᾶλ
λισα κατ' ἐκεῖνο χωρίομ δεῖ τῇ λόγῳ. καὶ
μὴν καὶ ἐπαναλήψεις μάλα χρήσιμοι πρὸς δυ
κρίνειαν τῆ σαφήνειαν. ἐπεὶ δαὶ τάρ τι προσθῆς
χῆμα τῆ ἐφελκομένωμ ἕτερομ νόημα, εἶτ' αὐαγ
καῖον ἦν βαλεῖμ ἄλλα τινὰ νοήματα πρὶν ἀ-
ποδοῦναι τὸ ἀκόλουθον, αὐάγκη ἐπαναλαβεῖμ
καὶ διὰ τοῦτο ἵνα μή σοι ἡ σαφὴς τῆ συγκε-
χυμένῳ γένηται ὁ λόγος, ὥσπερ εἴωθε ποιεῖμ
τῆ ὁ δημοσθένης. οἷον, τὸ μὲν τῆ φιλίππου ῥῆ
μα διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προ-
τρέπειν τὰς δέοντας ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειμ
ἡγοῦμαι. διατί φησιμ; ὅτι διὰ τὸ καὶ τὸ μὴ
πολλὰ εἰπὼμ κατασκευαστικὰ τῆ προτάσεως,
οὐκ ἐπήγαγεν εὐθὺς τὸ ἐξῆς νόημα, τό, ἃ δὲ τῆ
χρεὶς τούτωμ γέ, ἀσαφὴς γὰρ ἂν ὅτως ὁ λόγος
τῆ ἀκολουθίας μὴ φαινομένης ἐγένετο. ἐπα-
ναλαβὼμ δέ, καὶ πρῶτομ εἰπὼμ, τό, ταῦτα
μὲν οὖν παραλείπω, εἶθ' οὕτως ἐπαγαγὼμ
τό, ἃ δὲ καὶ χρεὶς τούτωμ γέ, διὸ καὶ ἐκεῖνῃ καὶ σα-
φῆ πεποίηκε τὸμ λόγομ. πάλιμ γὰρ κατ'
αὐχίνα, τίνος δέ, φησίν, γένεκα ταῦτα λέγω; ἵνα
μὴ ὠφελῆσαι δοκῶ τοὺς ἀθηναίους μᾶλλον τῆ πρώτους, ἵνα μηδεὶς

ὑμῶμ

θεὶς. ὁ δὲ πρὸὶ ἀντιθέσεως εἰσαγωγὼν λόγ-
γὼ τοῦ πρὸὶ μεθόδου λεινότητ-
ἡμῖν ἀκριβῶς
ῥηθήσεται. ἀλλὰ μέθοδοι μὲν δυκεινείας αὖ-
ται, λέξις δὲ δυκεινὴς ἥπορ τὸ καθαρά. σχήμα
τα μὲν δυκεινείας, τὸ κατ' ἄθροισιν ὡρισμέ-
νον· οἷον γὼ τοῦθα δύο εἴρηκε, τόδε καὶ τόδε.
ὅτε γὰρ ἀπήτισεν ὁ ἀκόων πλείονα τῶν δύο,
ἢ τὸ δεύτερον προοίδε ῥηθησόμενον. ὥστε ἀφ'
ὅπερ κατ' ἄθροισιν ἔλεγε, προδιδυκείνει. τοι
αῦτα δὲ σχήματα καὶ ὁ μερισμὸς καὶ ἡ ἀπαρίθ
μησις. τὸ μὲν γὰρ ἐφέλκεσθαι ἄλλα νοήματα
προβάλλει τὸν λόγον, τὸ δ' εὐθὺς ἀρχομένου τ-
λέγοντ- ἐμφαίνεσθ τοῖς ἀκούσιν ὅ, τι ἔπειτ
καὶ ἄλλο τι νόημα, προδιδυκρίνεται τὸ παῦ-
σαί τε γὰρ εἴωθε πρῶτον μὲν τόδε, ὅτι καὶ δεύ
τερόν τι ἐρεῖ προεωίσαντα, ἐάν τε τὸ, ἔδοξε μ
ὦ ἀθηναῖοι οὐ λέγοντας, καὶ τὰ ἑξῆς, ἀναμε-
νοῦσιν ὁμοίως ἕως αὖ αὐτα ποδῶ τ σωίδεσ-
μον. δυκεινείας δὲ καὶ τοῦτα, ἔτι καὶ κατὰ τὸ
σχῆμα δυκεινὴς γίνετ ὁ λόγ-, ὅταν ὁ λέγων
οἷον ἑαυτὸν ἐρωτῶν, εἶτα ἀποκρίνητ κατὰ
δηάσασίν τινα, ὥσπερ γὼ τοῖς τοιοῖσδε, τίνος
δὲ γὼνεκα τοῦτα λέγω; καὶ πάλιν· πῶς δὲ; καὶ
πάλιν, δῆτα τί δέ; καὶ τὰ τοιαῦτα. πολλοῖς γὰρ

μὴ λεύκωμ ἀδικηθῇ δεῖ σκοπεῖμ, ἀλλ' εἴ τις ἄλλ⊖ εὖ μὲν ἐποίησεν ὑμᾶς, καὶ τἀξῆς· καὶ πολλὰ τοῦτο παραδείγματα. γνῶσις μὲν δὴ εἰσὶμ δυκεμνείας αὖτου, μέθοδοι δὲ δυκεμνείας αἵ τε προειρημέναι, καὶ ἔτι τὸ κατὰ φύσιμ τ̄ πραγμάτωμ χρῆσθαι τ̄ λογῳ, τὰ πρῶτα τιθέντας πρῶτα, καὶ τὰ δεύτερα δεύτερα, καὶ τἆλλα ὁμοίως, ὅσπερ ὀρθῶς παρὰ τ̄ ἰσοκράτ̄, ὁ μὲν δεινὸς γε τύπος τοῦτο ὁδὲ δημοσθενικός. διόπερ ὡς ἐτόρως ὁ ῥήτωρ ποιῶμ, τὰ γε δυκεμνόντα τῶ συγχυσιμ αὖτ̄ παραλαμβάνει, καθάπερ ὀλίγῳ πρότερομ ἐδείξαμεν. συμβαίνει δ' αὖ ἴσως ποτέ, καὶ τὸ τῶ δόσαν τάξιμ τοῖς πράγμασι φυλάττειμ δεινότητ⊖ εἶναι, φανερὸμ δὲ ποιήσομεν ἀκριβῶς ὅταμ γνῶ τῶ περὶ μεθόδω δεινότητ⊖. ἔτι κατὰ φύσιμ τ̄ πραγμάτωμ ὅδὲμ δυκεμνὲς τὰς ἀντιθέσεις πρώτας τ̄ λύσεωμ τιθέναι, καὶ ὅταμ ὁ μὲν ἰσοκράτης χειρόμ ἀεὶ ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ ὅγε ῥήτωρ ἀεί, ἀλλ' ὥσπερ καὶ τ̄ ἄλλωμ ἕκασομ τῇ τάξει τίθησιμ, ὅπως ἂμ αὐ τ̄ λυσιτελῇ, πρῶτομ, ἢ τελευταῖομ, ἢ μέσομ, ὅταμ γὰρ τὰς ἀντιθέσεις λύει, τότε μὲν προτιθεὶς τὰς λύσεις αὖτ̄, τότε δὲ ἐπάγωμ, ἔστι δ' ὅτε μέσας τ̄ λύσεωμ ἐκείνας τιθείς.

τὰ πράγματα, ὑμᾶς ὑπομνῆσαι, ἵνα πρὸς τ' ὑπάρχοντα καιρὸν ἕκασα θεωρῆται· καὶ αἱ δια τυποῦσαι τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι καὶ τῆ γὼ αὐτοῖς τάξιμ, οἷον, δίκαιον δέ ὄντιμ ἴσως ἐμέριμνα ὑπεχομένου ὑμῖν ὦν δείξειν, ἓν μὲν, ὡς παρὰ τοὺς νόμους τὸ ψήφισμα εἴρηται, δεύτερον δὲ, ὡς ἀσύμφορόν ὄντι τῇ πόλει, τρίτον δὲ, ὡς ἀνάξιός ὄντι χαρίσματος τύχειν, ὅ, τι βούλεσθε πρῶτον διδάσκειν ὑμᾶς· εἶτ' ἐπάξειν, ὅτι περὶ τοῦ παρανόμου βούλεσθε πρῶτον, τοῦτο τοίνυν ἐρῶ μεν. πολλάκις δὲ διαμαρτυράμενον τοῦτο, ὡς οὐδὲν δεῖ κατηγορεῖν τῶν λεγομένων, εἰ καὶ ἄλλο τί ὄντιν ἅμα τῇ εὐκαιρίᾳ. καὶ γὰρ γιγνώσεσθαι πολὺ τὸ δι' ἀκριβείας, ἀλλ' ὅ τι ἐν ταύτης νῦν. καὶ μὲν καὶ αἱ συμπληρώσεις ταῖς γνώμαις καὶ ταῖς μεθόδοις εὐκαιρίαν ποιοῦσι τ' λόγον, τὰ μὲν ἀναπαύουσαι τὰ παρελθόντα, τῶν δὲ ῥηθησομένων παύτων ἔχεσθαι καταστάσεις τινας, ἀφ' ὧν εἰς ἀρχὴν ὁ λόγος ἀνάγεται. οἷον, ἓν μὲν τοίνυν πολίτευμα τοῦτο τοιοῦτον τοῦ νεανίου τούτου, ἕτερον δὲ ἀναμιμνήσκεσθε· εἶτα ἀρχὴν ἔλαβεν ὁ λόγος. οἷον, ὅτε γὰρ πύθονα Φίλιππος ἔπεμψε τὸν Βιζάντιον, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ πάλιν, ὅ τοίνυν μόνον

καὶ σαφέστερον ὁμῶς κὴ λειότερον ἐποίησε τὸν λόγον. ὥσπερ γὰρ, λέγε δὲ ἡμᾶς πρῶτον ἁπάντων ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν τί ποτ' ὄν ἐστὶ τὸ χερρόνησον ἡμᾶς ἀσφαλῶς ἔχειν πεποιηκός. καὶ ὅτι ἡ πρὸς ἀλλήλας τῶν θρακῶν διαφορά· ἢ γὰρ ἂν ἀσαφὲς ᾖ τοῦτο τὸ κατασκευαζόμενον ἐμενεν, εἰ χαρίεντα μὲν πρῶτον λέγε βαλλεν ὅτι κατασκευάζει κερσοβλέπτην τὴν ἀρχὴν, εἶθ' ὅτως ἐπήγαγε τὸ, τί ποτ' ὄν ἐστὶ τὸ χερρόνησον ἡμᾶς ἔχειν ἀσφαλῶς πεποιηκός; νῦν δὲ οὐκ ἐκείνου προθεὶς λύθυς καὶ ἐν προοιμίοις ὅτι ὄν ἐστὶν αὐτῶν ἁπλῶς ὑπὲρ τοῦ χερρόνησον ἐχειν αὐτοὺς ἀσφαλῶς, καὶ μὴ πλακροδόντας ἀποστερηθῆναι πάλιν αὐτό. κὴ μετὰ ταῦτα πάλιν εὐθὺς καθ' ἀρχὰς οὐκ σαφηνίζας ἀπὸ τοῦ κατασκευάσαι, τὴν ἀσφάλειαν εἶναι ἐκ κτήσεως ἐν τῇ τῶν θρακῶν διαφορᾷ, δύκεινῆ τε κὴ σαφῆ πεποίηκε τὸν λόγον· εἰ δ' ὅτι καὶ λειόν, ἕτερος λόγος. ὅπερ ἐν ὄν ἔφην, δύκείνεια τὸ πλεῖσον ἐν τούτοις ἐστίν. οὐ μὴν ἀπλῶς καὶ διὰ τῶν ἄλλων γίνεται λόγων δύκεινῆς, καὶ εἰσὶν ἔννοιαι μὴ δύκεινεῖς, αἱ κατασατικαὶ πᾶσαι καὶ εἰς ἀρχὴν ἀνάγουσαι τὸν λόγον. οἷον, ἔστι δ' ἀναγκαῖον ὦ ἀθλιωτοῖοι καὶ πρόσηκον ἴσως· ὡς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχε

τὰ

ἁπλῶν γὰρ νομίζω πᾶσιν εἶναι. πρὸς μὲν καθαρότητος ἀρκεῖ τοσαῦτα.

ΠΕΡΙ ΕΥΚΡΙΝΕΙΑΣ.

Ἡ δὲ εὐκρίνεια ἔχει μέν τινα καὶ φύσει ἀφηνέας ἐργασικάς, τὸ γε μὲν πλεῖσον χειρὸς ἐπιτηδείου ἐστὶ καθαρότητος πρὸς ὅπερ ἐκείνη ποιεῖν βούλεται. ἡ μὲν γὰρ βούλεται ἀφῃρῆσαι τὸν λόγον ἡ καθαρότης, ἡ δέ, εἴ τι πάσχοι ὑπεναντίον αὐτῇ κατ' ἀνάγκην τινά, αἱ δὴ πολλαὶ πρὸς τοὺς λόγους εἰσὶ διαμαρτίαι, διορθοῦται ἡ εὐκρίνεια. καὶ τὸ πλεῖσόν γε ὅπερ ἔφην ἔχει πρὸς τὴν μέθοδον. τό τε γὰρ τάξαι τί πρῶτον καὶ τί δεύτερον ἅπαντες χρὴ τοὺς διακάζοντας εὐκρινείας ὀνομάζουσι μέθοδον οἶμαί τίς ἐστιν, ὁ γὰρ εἰ μὴ διανῶς τι ποιεῖ, ὅταν λέγῃ, τίνων προσήκει τῇ πόλει λόγον παρὰ πρεσβύτου λαβεῖν, καὶ ὅτι πρῶτον μὲν ὧν ἀπήγγειλεν, εἶτα ὧν ἔπεισε καὶ τί ἐξῆς, ὃ τοῦτο νυνὶ σκεπτέον, ἀλλ' ὅτι διὰ διανότητα συγχεῖν μέλλων τὰ πράγματα καὶ αὐασχρέφειν τάξιν τοῖς αὐτοῖς, ὅμως ὡς γε ὡς αὐτὸς εἰπεῖν ἐβούλετο, προσήκα γε σαφήνειαν διὰ τὴν μέθοδον· ὡς δὲ μὴ τόδε τοῦδε πρότερον εἰπεῖν, εἰ καὶ τῇ τάξει πρῶτον ἦν, ἀλλὰ τόδε, πολλάκις

μὴν δι χὴ ὅτι ταῦτα τοῦτα ἡ σωθήκη ἡ κατὰ τὸν πόδας, ὁ γὰρ ἦ γε ἑτέρα, καὶ ἔτι ἡ αὐτὰ παυσις, τό τε ἐξ ἀμφοῖν τούτοιν ἓν τελούμενον, ὁ ῥυθμός, καί περ ὄντως ὄντα δυσχερῆ, καὶ εἰς τοσοῦτον ἀκριβολογηθέντα ἡμῖν, ὅμως βραχέα σφόδρα συλλαμβάνει πρὸς καθαρότητα, συλλαμβάνει γε μὴν τι εἰ καὶ βραχύ. ταυτὸν δὲ συμβαίνει χρῆσθαι τῶν ἄλλων ἰδεῶν, λέγω τ' πλείσων, εἰ καὶ μὴ πασῶν· ὃ καὶ κατ' ἀρχὰς ὀλίγοις ὅπερ τῶν μουσικῶν ἐμνήσθην, διεμαρτυράμην ὅτι ἐλαττόνων ἄλλων ἃ δὴ ποιεῖ τὰ τῶν λόγων εἴδη ἰσχύσιν γὰ αὐτοῖς αἵ τε ἀναπαύσεις καὶ οἱ ῥυθμοί, οὐ νὴ δία γε τὰ κατὰ τὸν πόδας σωθῆναι. τὴν γὰρ ὅλην δύναμιν τῶν ἰδεῶν αἵ τε γνῶναι ἔχουσι καὶ αἱ λέξεις μέθοδοί τε καὶ κῶλα τὰ σχήματα. δύνανται μὴν τι ποιῆσαι καὶ ῥυθμός, καὶ αὐάπαυσις, καὶ σωθήκη γὰ δὲ γνῶσις τῶν ἰδεῶν οὐ πολὺ δύνατ' τοῦτα· ὥσπερ ἀμέλει γὰ δεῖ μάλλει καὶ δεῖ κεκαλλωπισμένῳ λόγῳ. δῆλον δὲ ἔσαι τοῦτο ἀκριβῶς ὅτε περὶ κάλλους λέγοιμεν. γὰ μὴν τοι ποιήσει καὶ πάνυ πολὺ ἰσχύει ταῦτα, σωθήκη καὶ ῥυθμός καὶ αὐάπαυσις, καὶ περὶ τούτων γε ὀλὲν πλέον ἡμᾶς δεῖ ζητεῖν.

δῆλον

ἔμμετρος ὁ λόγος γένηται, ἀλλ' ἔχῃ μόνον τι καὶ μέτρον, οὐ λέγω δὴ τὸ φυσικόν, μὴ μόνον τι πάντα πάσιν μέτρον ἦ. τὸ γάρ τι ῥυθμὸν τὸν ἐν τῷ λόγῳ τῷ πεζῷ, ὃν ἡ ποιὰ σωθήκη ποιεῖ μετὰ τὴν ἀναπαύσεως, οὐδὲν ἄλλ' ἢ μέτρον τε καὶ μὴ μέτρον εἶναι δεῖ, καὶ μέτρον δηλαδὴ τοιόνδε μὴ κατὰ τόδε εἶδος τοῦ λόγου, τοιόνδε δὲ κατὰ τόδε ὥσπερ γὰρ βάδην ἰαμβικὸν ἢ τροχαϊκὸν εἶναι δεῖ, τὸ γοῦν, ὅτου ἀκρατείας ἐάλω καὶ πέφευγε συμφοράς, βραχείαν μὴ ἔχει σύγχυσιν τοῦ μέτρου, γνῶναι ἀκρατείας δεῖ ἀς συλλαβῆς μακρᾶς ὄσης, ὅστις δὲ εἴτις προεμυθήσατο, καθαρὸν εὑρίσκει τὸ μέτρον τροχαϊκὸν τετράμετρον καταληκτικόν, ἀλλὰ περὶ μὲν σωθήκης τοσαῦτα δεῖ γὰρ καθαρότητι, ἡ δὲ ἀνάπαυσις δῆλον καὶ τοῦ προειρημένου ὡς οἰκείας τις ἐστὶ τῇ σωθήκῃ κατὰ ἀνάγκην ὀφείλει, ἴσασα τὸν λόγον γὰρ ἰαμβικῷ τινὶ ἢ τροχαϊκῷ μέρει τοῦ λόγου, καὶ καταλήξει τινὶ ἢ τροχαϊκῇ ἢ ἰαμβικῇ, ὅσαι εἰσὶ καταλήξεις τροχαϊκῶν τε καὶ ἰαμβικῶν μέτρων, ἵνα δὴ καὶ ὁ ῥυθμὸς τοιοῦτος γένηται. μεταξὺ γάρ, ὥσπερ ἔφην, εἰδέναι δεῖ τὸν ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ῥυθμὸν μέτρου τε φύσει καὶ μὴ μέτρου. ἀλλ' ἀκριβεῖ μὲν, ὅπερ ἔφην, λόγῳ τοιούτῳ εἶναι δεῖ τῇ ἀνάπαυσιν δὲ καθαρότητος, εἰδέναι

πολὶ δὲ πολιβολῆς, ἀλλὰ νῦν ἡμῖν ἐκεῖσε ἐπανιτέον. φαυτίον γὰρ καθαρότητος ἐστὶ τὸ ὑποβάτον, φεύγειν δὲ ἐν αὐτῇ καὶ τὸ δασύ. μετὰ δὲ τὸ πολὶ σχημάτων λόγον δὲ καθαρότητος, ὅπερ ἐν τῶν κώλων εἴη αὖ. δῆλον δὲ ἀπὸ τῶν προειρημένων ὁποῖα ἐστὶν καὶ ταῦτα δεῖ, ὅτι μικρὰ καὶ κομματικά, καὶ καθ' ἑαυτὰ ἀπαρτίζοντα τὰς φύσεις. τὰ γὰρ μακρὰ τῶν κώλων καὶ αἱ περίοδοι ὁ καθαρὸς λόγος. σωθήκη δὲ καθαρὰ πρῶτον μὲν ἡ ἁπλῆ καὶ μηδὲν πολὶ συγκρᾶσεως τῶν φωνηέντων μικρολογουμένη, ὥθημελὲς γὰρ τοῦτό γε, καὶ λόγος κεκαλλοπισμένου μᾶλλον ἢ ἁπλᾶ τε καὶ καθαρᾶ. ἔπειτα ἡ λογωδεστέρα, οἷον ἰαμβική τις ἢ χοραϊκή· ἥττον γὰρ ἡ διαύτη δεῖται· ὥσπερ γὰρ ἐγὼ γὰρ ὦ ἀθλιαῖοι προσέκρουσα ἀνθρώπῳ πονηρῷ καὶ φιλαπεχθήμονι, ὃ δεῖ δὲ τὸ ἀκριβὲς ἀπαιτεῖν φύσιν θα, ὃ δὲ γὰρ οἷόν τε ἀλλ' ἱκανεῖ ὁ, τέως μάλισα καὶ κατ' ἀρχὰς τῶν κώλων τοιάδες εἰσὶν οὐ πόλας, καὶ ὁ πλείας κατὰ τὸν ὅλον σωθήκλον τὸν λόγον οὐ χοραίας καὶ ἰάμβους, ἢ δ' ἀκτύλων τε καὶ ἀναπαίσων, ἢ τῶν τοιάδων ἥττας εὑρίσκεσθαι. καὶ γὰρ ὅλως δεῖ μεμίχθαι τινὰς αὐτοῖς καὶ ἑτέρους πόδας, ἵνα μὴ τελέως

ἔμμε-

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE ROMA

γνοιαν αὐτοῦ πεφιβεβλημένον ἂν ἀφαιρήσεις τὸ μὴ κατὰ τὰ ἑπόμενα τοῦ πάνυ, οἷον, βρέχον ἔτος ἐστὶ ἡ παυσιονὶς φυλὴ χορηγὸν ἂν εἶχε, πρῶτον δὲ ἡ ἐκκλησία, ὁ δὲ ἄρχων ἐπεκλήρωσε τοὺς αὐλητὰς, λόγοι ἂν ἐγίνοντο καὶ λοιδορίαι. καὶ ὅλως πάντα ὁμοίως περιγράφων, εἰ λέγοι τὶς τὰ γινόμενα, σαφέστερόν τε καὶ οὐ περιβεβλημένον, ἅτε ἔχοντά τι μέγεθος καὶ τόνον ὅσον ὧν τῇ λέξει καὶ τοῖς περὶ ταύτην ποιήσει τὸν λόγον. θαυμάζειν δὲ χρὴ τὸν τρόπον τῆς διασκαλίας ὅτου ἂν, εἰ περὶ διαλάξαι τι περὶ τὴν περιβολῆς, ὡς πρὸς εἰδότας περὶ αὐτῆς διαλέγομαι. ὃ γὰρ ὅτιμ ἑτέρως διαλάξαι τι περὶ τόπων, ὅτε εἰ ἑτέρωθί ποθεν ἤρξάμεθα, ἀλλὰ μὴ καθάπερ νῦν ἀπὸ τῆς σαφηνείας. σχεδὸν γὰρ ἅπασαι αἱ ἰδέαι τῶν λόγων διὰ ἀλλήλων εὑρίσκονταί τε καὶ γίνονται καταφανεῖς, ἤτοι κατὰ ἀφαίρεσιν καὶ χωρισμόν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθα πεποιήκαμεν, οἷον ὅτε ἐλέγομεν, ὅτι χύματά ὅτι καθαρὰ ὅσα τῶν τῆς περιβολῆς ὅτιμ ἀπηλλαγμένα, ἢ κατὰ πρόσθεσιν, ὥσπερ ὅτε ἔφαμεν σαφήνειαν ὑπ' ὀλιγωνείας γίνεσθαι καὶ καθαρότητος· καί τοι μηδὲν εἰρηκότων πω περὶ τούτων, λελέξεται δὲ ἡμῖν ἐν τῷ διαλεκτικῷ

θαρότητι, εἶδος ὅλον εἴδει ὅλῳ ἐναντίον. ἐκεῖ θεν δὲ ἔσαι δῆλον ὃ λέγω· τὸ γὰρ, ἦν καυδαύλης· καὶ τὸ, κροῖσος ἦν, ἐστὶ τὰ τοιαῦτα, ὅτω μὴ εἰσφορήματα κατ' ὀρθότητα, ἐστὶ καθαρὸν ποιεῖ τὸν λόγον καὶ σαφῆ, εἰ δὲ πλαγιάσαις, ὁ τοιαῦτα ἔσαι οἷον, κροῖσος ὄντος, καὶ καυδαύλου ὄντος, εἰ λέγοις· ταραχὴ γάρ τις σύθυς ἐγγίνεται, ἀλλὰ τὸ δεῖν ταύτως ἐπακολουθῆσαί τι ἑτερον νόημα. καὶ ἡ περιγραφὴ ἐστὶ ὅλως ἐννοίας μακρὰ καὶ ὁ πάνυ ἔσαι σαφής· οἷον, κροῖσος ὄντος λυδὸς μὲν γένος, παιδὸς δ' ἀλυάττεω, τυραννεύσαντος ἐθνέων τῶν ἐντὸς ἅλυος ποταμοῦ. ὁρᾷς πῶς ἔτι κρέμαται ἡ διάνοια. καὶ μᾶλλόν γε οἶμαι ἂν γενήσεσθαι, εἰ καὶ τὰ ἑφεξῆς τις ἐπ' αὐτοῦ σχήματι ἐξαγγείλειεν. ὁ μὲν γὰρ τῇ ὀρθότητι οὐκ ἦν, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ αἱ ἔννοιαι διανεπαύσαντο ἐφ' ἑαυτῶν περιγράφόμεναι, οἷον, κροῖσος ἦν λυδίος μὲν γένος, παῖς δὲ ἀλυάττεω, τύραννος δὲ ἐθνέων. ὅλως οὖν πᾶν ὅτου ἀπήλλακται περιβολῆς σχῆμα, καθαρὸν ποιεῖ τὸν λόγον· αὐτίκα τό, ἐπεσε γὰρ ὁ καθεσηκὸς χορηγός, καὶ τῇ ἐννοίᾳ καὶ τῷ σχήματι περιβεβλημένον ἐὰν θελήσῃς τοῖς σχήμασι καθαρότητος μεταβαλεῖν, τὸ μὴ κατ'

ἔννοιαν

ταρπὸς, οἷον, προσέβη βαχεῖαν ἀταρπὸν, καὶ
ὁ, κατεδίωμ κατέφαγε, ⸫ ὁ, ἐκνευδυεισμέ-
νοι, κὴ ὁ, πεπρακὼς ἑαυτ, κὴ ὁ, πδικό πωμ κὴ
λωποδυτ τ ἐλλάδα, ⸫ ἁρπάζωμ. ταῦτα γὰρ
⸫ τὰ δικαῖτά, φανερῆ μὲν ὅτι καὶ μέγεθ ἔχον
τά πως, ὁ μὲν καθαρά. διὸ, τῖς πολλοῖς αὐτ κὴ
ἀφυνισμὸ τινός ἐστι· ὡς ὁ ἐκνευδυεισμένοι.
ἐστέγασε γὰρ τὸ, πδιηργμένοι χήματα συμμά
χως, εἰς ἀφάνειαν. πολὺ δὲ ὁ καθαρόμ τ λέξε
ως πρ' ἰσοκράτει. χῆμα δὲ καθαρότητ ἡ ὀρ-
θότης, ἐγὼ γὰρ ὧ ἀθλιαῖοι προσέκρασα ἀνδρώ
πω πονηρῷ καὶ φιλαπεχθήμονι. δεῖ δὲ, ὅσωρ
ἔφλω ⸫ μικρῷ πρόσορμ, αὐτὰ ἕκασα ἐφ' ἑαυ-
τ ὁρᾶμ πδὶ ὧμ ὁ λόγ, ὥσωρ κἂν ταῦθα ὁ-
ρᾶμ ὁ χῆμα δεῖ μόνομ εἰ καθαρόμ, ἀλλὰ μὴ τὰ
ἐφεξῆς εἰρημένα. ὁ γὰρ εἴασφ ἐκεῖνα μεῖναι τ
λόγομ ἐφ' ἑαυτοῦ καθαρόμ. τοιαῦτα δ' ἐστὶ καὶ
τὰ προειρημένα ὁ σαφνίωμ ἐσί. κὴ ὁ, ἀδελφὰς
ἔχομεν γυναῖκας, καὶ τὰ λοιπά. ἡ δ' ὀρθότης
ὁ χῆμα ὅσομ ἐφ' ἑαυ ⸫ καθαρόμ, τεκμή-
ριομ δὲ, εἰ γὰρ πλαγιάσαις κἂμ ἀφέλῃ, παύ-
σως πδιβαλεῖς. φάνοίας γὰρ ἄλλας ἐφέλκον τ
οἱ πλαγιασμοί. ὥσωρ δὲ ὁ πλαγιασμὸς τῇ ὀρ-
θότητι χῆμα φαυλίομ, ὅτως ἡ πδιβολὴ τῇ κα

θὼμ τοῦ κόνωνος τοιούτοις τοιαῦτα, καὶ τὰ ἐφεξῆς, τά τε προειρημένα παραδείγματα σχεδόν πάντα, γένεσι μὲν ἢ τῶν βολῆς καθαρῶς εἰσῆκται. ἀπὸ γὰρ αὐτῆς ἤρκται ψιλῶν τε πραγμάτων, καὶ φαντασίαν ἔχει καθαρότητος καὶ ἰδιωτισμοῦ, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἐφ' ἑκάστῳ ῥηθέντα, πολυβολίᾳ ἐποίησε λελῆθαι. δῆλον δὲ ἐκ τούτων ὅτι καὶ φαινόμενός τις λόγος ὀλίγα καθαρός, ὁ μὲν ὡς ὄντως γε τοιοῦτος μεθόδῳ καθαρᾷ, καὶ τῷ ἀφηγηματικῶς, ἀλλὰ μὴ ἄλλως πως εἰσάγειν τὰ πράγματα. μέθοδος γάρ τις οἶμαι καὶ ἡ ἀφήγησις, ἀλλ' ὁ σχῆμα, ὡς οἷον τοῦ τινός· ἐπεὶ καὶ ἐν πολλοῖς σχήμασιν ἀφηγήσασθαι ἔνι. καὶ γὰρ ὀρθώσας καὶ πλαγιάσας καὶ μορίσας καὶ συμπλέξας, καὶ ὅλως πολλοῖς σχήμασιν ἀφήγησις γίνεται, οὐ μὴν ἄγε ὄντως ὀλίγα σχήματα, σχήμασιν ἄλλοις τισὶ γίνεσθαι πέφυκεν. εἴη αὖ δ' ἂν ἴσως μέθοδός τις καὶ ἡ ἀφήγησις. εἴτε δὲ μέθοδος, εἴτε σχῆμα, εἰλόμεθα δεῖ ὡς χρήσιμον ὂν τῇ καθαρότητι, ἀλλ' ἐννοίας μὲν καὶ μεθόδους ἐν καθαρότητος ταύτας εὑρίσκομεν, λέξις δὲ καθαρὰ ἡ κοινή, καὶ εἰς πάντας ἥκουσα, καὶ μὴ τετραμμένη, μηδ' ἀφ' ἑαυτῆς ὄσα σκληρὰ, ὡς ὁ ἀ-

ταρπός,

λισα καθαρὸς ὁ λόγ☉ ὅταν ψιλὸν τὸ πρᾶγμά τις ἀφηγῆται. ἢ ἄρχηται γε ἀπ' αὐτοῦ τ̃ ψιλοῦ τοῦ πράγματ☉, καὶ μηδὲν ἔξωθεν συνεφέλκηται· οἷον γνώμ☉ εἴδει προσλαβὼν, ἢ ὅλην μέρει, ἢ ἀόριστον ὡρισμένῳ, ἢ κρίσιν δικαιοῦν, ἢ ποιότητα πράγματ☉, ἢ τῇ πρὸς ἕτερον διαφορᾷ, ἤ τι τοιοῦτον. πολυβάλλει γὰρ ἅπαντα ταῦτα, καί εἰσιν γνῶναι πολυβολῆς αὐτοῦ, ἢ ὅτι γνωντία καθαρότητι. πολυβάλλει δὲ ☉ ὅσα φύσει παρακολουθεῖ τοῖς πράγμασιν εἰ προσλαμβάνοιντο, οἷον τόπ☉, ἢ πρόσωπον, ἢ χρόν☉, ἢ τρόπ☉, ἢ αἰτία, ἤ τι τοιοῦτον. ἀπηλλάχθαι δὲν δεῖ τούτων ἁπάντων τ̃ καθαρὸν λόγον κατὰ τὴν μέθοδον, ἢ τοι παντάπασίν γε, ἢ ὅτως ὥστε μηδὲν τούτων πρὸ αὐτοῦ τοῦ πράγματ☉ τετάχθαι, ἐπεὶ καὶ ταῦτά τις προσλαμβάνων, ἤ τινα τούτων, ὅμως δύναται ποιεῖν φαίνεσθαι καθαρὸν τ̃ λόγον διὰ τ̃ ἄλλων, ἃ δὴ τὴν καθαρότητα ποιεῖ· οἷον σχημάτων, λέξεων, καὶ τῶν λοιπῶν. καί τις τοιαύτη ὅτι μέθοδ☉ καθαρότητ☉. δόξει μὲν γὰρ λέγειν καθαρῶς, ὁ μὲν ὡς τις ἀληθῶς γε ἐρεῖ. πολυβάλλει δὲ οὐδὲν ἧττον, ☉ δοκεῖ δεῖν ὅτι πρὸ τοῦ ῥήτορα μάλιστα, ἐπεὶ καὶ ὁ ὑβριστὴς ὧν δικαστὴν καὶ τὰ

γε πρὸς καθαρότητα λεκτέον, ἢ πάλιν ἐναντίον ἐστὶν ἡ πρόσθολὴ κατά τι· ὁ γὰρ κατὰ πάντα πρὸς ἃ ἐστὶ πρὸς μεγέθος καὶ ἀξιώματος λόγῳ λέξομεν. ἔννοιαι τοίνυν εἰσὶ καθαραὶ αἱ κοιναὶ πάντων καὶ εἰς ἅπαντας ἀνελθοῦσαι ἢ λόξασαι ἀνελθεῖν, σαφεῖς ἀφ' ἑαυτῶν οὖσαι καὶ γνώριμοι, καὶ μηδὲν ἔχουσαι βαθύ, μηδὲ πρόσθετον ἐνοημένον, οἷον ἃ ἔμπροσθεν καὶ ἃ προειρημένα, οἷον σαννίων ὅτι λάτος τις ὁ τοῦ τραγικοῦ χορὸς ἢ λάσκων. καὶ πάλιν, λέγονται οἱ τριάκοντα χρήματα λαμβάνοντες παρὰ λακεδαιμονίων ἐπὶ τοῦ γὰρ πειρᾶται, καὶ ὅσαι τοιαῦται· χρὴ δὲ αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς ὁρᾶν τὰς ἐννοίας ταύτας, ἀλλὰ μὴ ὧν ἕνεκα παρελείφθησαν· ἐπεὶ ἄλλο τι ἂν νοήσομεν εἶναι αὐτὰς καὶ ὃ καθαράς· καίτοι ὅτι μάλιστα καθαρωτάτας ὅσας, εἰ καθ' αὑτὰς θεωροῖντο. αὗται μὲν γε μὴν χείλων καὶ παντὸς εἰσὶν ἕνεκά γε τῶν βολῆς καθαραί, οἷον, ἀδελφὰς ἔχομεν γυναῖκας ἐγώ τε καὶ σου λίας ὅτοσί. καὶ πάλιν, κοινωνός εἰμι τοῦ λανθάνοντος τούτου ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· ἢ ὅλως καθαρὰ ἐν ἰδιωτικοῖς πολλά ἐστι παραδείγματα, ὀλίγα δὲ καὶ ἐν τοῖς δημοσίοις. μέθοδος δὲ καθαρότητος χείλων μία. γίνεται γὰρ μάλιστα

σεις ὅσαι ζαχύτητος ἴδιαι ποιοῦσι τῇ ἀκμῇ, ὅτε κώλως ἡ χρῆματι μακρῷ ἀζαγγελθέν. οὕτω δὲ διάπαθον ἡ λαμπρότητι ἡ ἀκμὴ κοινωνοῦσα εὑρίσκετ', ἀλλ' ὃ χρὴ οὐδὲ θαυμάζειν. τῶν γὰρ ὅλως ἑκάστη ἰδέα ἑτέραι τῶν ἄλλων εὑρίσκετ', μέρη δέ τινα οἷον διαφορὰς ὑσίας τινὸς ἔχειν ἑτέρας τὰ αὐτὰ ἰδέαν ἀντιναοῦν ὑ κεκώλυτ'. ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος τῷ μὲν ὅλῳ ἕτερόν ἐστι τῶν ἄλλων ζώων, τῷ ἔχειν θνητόν, πολλοῖς κοινωνεῖ, τῇ δὲ λογικὸν διαφορᾷ κοινωνεῖ διάπερ θεοῖς· οὐδὲ κατ' ἀρχὰς διώρισαν ὡς εἰσι τῶν ἰδεῶν τινὲς αἱ κατά τι κεκοινωνήκασιν ἑτέραις. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἄλις, ὡδὶ δὲ τὴν σαφηνείας ἤδη λόγον ἰτέον, ἣν διὰ τοῦτο ἔφαμεν ἐνδεεῖσθαι, διότι τοῦτο λέγω τοῦτο διὰ μάλιστα σαφηνείας, ἧπερ ἐναντίον ἐστὶ διάπαθον ἡ ἀσάφεια, ἣ ὑποβέβηκε τὸ καθαρὸν καὶ διηρημένες.

ΠΕΡΙ ΣΑΦΗΝΕΙΑΣ Η ΥΠΟΒΕΒΗΚΕ ΤΟ ΚΑΘΑΡΟΝ ΚΑΙ ΔΙΗΡΗΜΕΝΕΣ.

ΣΑφήνειαν δίνω λόγον ποιεῖ διηρημένα καὶ καθαρότης. γίνεται δὲ καθαρὸς ὁ λόγος ἅπασι σχεδὸν τοῖς προφημένοις ἐννοίᾳ, μεθόδῳ, λέξει καὶ τοῖς λοιποῖς. διηρημένα δὲ τὸ μὴ πλέονα ἔχειν περὶ τὴν μέθοδον, τάχα δ' ἄν τι καὶ τῶν ἄλλων, διηρημένον ποιεῖ. ἀλλὰ πρῶτον

των Θ, δημοδῶν Θ, ξενοφῶντ Θ, τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὧν τὰ ἀρχῆς εἶναι, οἱονεὶ στοιχεῖα λόγου, ἡγοῦμαι ἑκάστων χωρὶς δεῖν λαβεῖν. ῥᾴδιον γὰρ τοῖς γε ἐντεῦθεν ὁρμωμένοις, καὶ περὶ καθ' ἕνα γνῶναι καὶ εἰπεῖν, τὰς ἀκριβεστέρας μίξεις αὐτῶν καταθεωμένοις, ἐάν τέ τις σὺν ἀρχαίοις, ἐάν τε καὶ τῶν νεωτέρων τινὰς ἀρετάζειν καὶ ζηλοῦν βούληται. ἀκόλουθον δ' ἂν εἴη πρῶτον ἐφ' ἃ προὐθέμεθα ἀρχῆς ἐλθόντας, λέγομεν τὰς ἰδέας, ἀφ' ὧν ἔφαμεν τὸν δημοδεινικὸν συγκεῖσθαι λόγον, τὰς ἢ ὑποβεβηκυίας αὐταῖς, ἢ καὶ συμπληρούσας, αὐτὰς ἰδέας ἰδόντας, οἵας τινὰς ἂν περὶ ἑκάστης λέγοιμεν. ἦν δὲ ἡ δήπουθεν αὕδε, σαφήνεια, μέγεθος, κάλλος, γοργότης, ἦθος, ἀλήθεια, δεινότης. περὶ δίνων τούτων λεκτέον, καὶ πρῶτόν γε σαφηνείας καὶ τῶν ἰδεῶν, αἵ ποιοῦσιν αὐτήν. θαυμάζειν ἢ δ' οὐ, ἐάν τινες ἰδέαι κοινωνοῦσαι κατά τι ἑτέρας εὑρίσκωντ' οἷον, ἢ κατ' ἔννοιαν, ἢ κατὰ λέξιν, ἢ τι ἕτερον, ὥσπερ ἡ καθαρότης τῇ ἀφελείᾳ καί τε ἄλλα τινὰ, καὶ κατὰ τὸ τ' ὀρθότητος σχῆμα κεκοινώνηκεν. οἷον, σεμνίου ὄντος τινὸς ὁ σὺν ῥαγικὸς χορὸς ὀρχεῖται καὶ γὰρ καθαρὸν ἔστιν καὶ ἀφελές. καὶ πάλιν ἡ ῥαχύτης καὶ ἡ πυκνὴ κοινὰς ἔχουσι τὰς ἐννοίας, αἱ γὰρ ὠδὶ τιμήσεις

ὃ καὶ ὁ ῥυθμὸς πολὺ σωεισήνεγκε τῷ τοιόνδε γίνεσθαι τὸν λόγον, ἀλλὰ μὴ τοιόνδε, ὃ μὲν τοσοῦτόν γε, ὁπόσον ἐκεῖνοί φασι. μικρὰ δὲ ἀναλαβόντος πρὸς ἅπαντα τὰ προειρημένα, ὡς γὰρ κεφαλαίῳ, ἐπ' αὐτὸν ἦλθε τὸν περὶ ἰδέων λόγον χωρίσομεν. τίνα μὲν γάρ ἐστι τὰ τὰς ἰδέας ποιοῦντα τοῦ λόγου, καὶ ποῖά τις ἡ τούτων δύναμις, κἀκ τίνων ὁ δημοσθενικὸς λόγος συνέστηκε, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἄξιον προσχεῖν εἰσαῦθις διελεῖν τοῦ αὐθρώπου κρίνομεν, εἴρηται. ἐπεὶ δὲ χωρὶς μὲν αὐτὼ καθ' αὑτὼ ὀκέσιμ εὑρεῖν ἰδέαν ἀξιεργασμένως ἰδέαν ἀφαιρικῶς, πλὴν εἰ τὸ ἑκάστου ἔργον ἰδέαν λέγοι τις, οἷον πλατωνικὴν, ἢ καὶ δημοσθενικὴν, ἀλλ' ἐναντία δὴ αὐτὼ ἢ καθ' ἑαυτὼ, ὅπερ ἔφην, σεμνότητα ἤ τι τῶν ἄλλων ἀδύνατον παρά τινι τῶν ἀρχαίων εὑρεῖν ἦν διηνεκῶς, μίξιν δὲ ὅτε λόγου, ὅτε ἄλλου τινὸς τῶν πάντων οἷόν τε ὄντα γνῶναι καλῶς ἤτοι ποιήσαντι, μὴ πρότερον αὐτὰ ἕκαστα, ἀφ' ὧν ἡ κρᾶσις γέγονεν, ἢ γνοίτω αὖ ἐπινοήσαντα, οἷον λευκὸν καὶ μέλαν φύσιν, ἀφ' ὧν τὸ φαιόν, εἰ κραθείη, γίνεσθαι πέφυκεν. ἐπεὶ δὴ ὃν τοῦθ' ὅτως ἔχει, ἀνάγκη πάντων τόδε τῶν ἀπαλλαγέντας τοῦ κατ' αὐθρωπον λέγω, πλὰ

γὰρ θατέρᾳ, θάτερον μικρὰ αὖ ἢ ὀλέγ πρὸς εἶ-
δη· λόγῳ συμβάλλοιτο· μετ' ἀλλήλων μέν τοι
καὶ τῷ ῥυθμῷ πολλὰ καὶ ὀ μικρά. καὶ τάχα αὖ
ἡμῖν παῖδάν μουσικῶν ἀμφισβητήσειεν, εἰ
μὴ καὶ πρὸς γένεσίας θετέον αὐτά. δύνασθαι
γὰρ φήσουσι τὸν ῥυθμὸν καὶ καθ' ἑαυτὸν χωρὶς
ὅλως φθόγγου φωνῆς, ἥνικα ὀλεμία λόγῳ ἰ-
δέα, καὶ γὰρ ἀλείας ποιῆσαι ψυχὰς, ὑπὲρ ἅ-
παντα παυγυεικὸν λόγον εἶναί φασι τὸν ῥυθ
μὸν ὠθητικλείδης, καὶ τὸναντίον αὖ λυπηράς,
ὡς ὀλεμία ἐλεεινολογία. δύνασθαι δὲ καὶ θυ=
μὸν κινῆσαι μειζόνως ἢ πάντα σφοδρὸν καὶ
καταφορικὸν λόγον. ὅλως δὲ περὶ πάντων ἐφε
ξῆς ὅτως ἡμῖν ἴσως αὖ ἐρεχελίσωσιν, ἡμεῖς δὲ
ὀ λιοισόμεθα πρὸς αὐτός· ἀλλ' ἔσω μὲν εἰ βάλοι
τότις πρῶτον, εἰ δὲ βάλοιτο, τελευταῖον, ἢ μέ
σον τῇ δυνάμει τ προειρημένων ὁ ῥυθμός, ἐγὼ
δὲ ὁποῖοί τινές εἰσιν ἑκάστης ἰδέας οἰκεῖοι, καθ'
ὅσον ἐγχωρεῖ, λέξω πεζῇ, χωρὶς τοῦ περιάδειν
προσαρμόσον τινὰ ῥυθμόν, οὗπερ δέομαι φημί,
καὶ εἴ γε δύναιντο λαβεῖν ταῦθα οἱ ῥυθμοὶ ὅσα
κἀν τῇ ἄλλῃ μουσικῇ, κείσθωσαν πρῶτοι· εἰ δὲ
μὴ τοσοῦτον δύναιντο, τετάξονται ἡμῖν ὅπως
ἂν οἴμαι, ἧ δυνάμεως ἔχωσι. φημὶ γὰρ, εἶσι μὲν
οὖ καὶ

νειμ ὸ τοιόνδε ἢ τοιόνδε αὐτῶμ ἑκάσῳ τ λόγομ γίνεδζ. τό γε μὶὼ πλεονάζειμ λέγω δ ὸ τοῖς πλείοσι χρῆδζ τῶν ἐμποιούντωμ ἰδέαν ἑκάστῳ, οἷομ μεθόδῳ, χήματι, σωθήκῃ, ἀναπαύσει, καὶ τοῖς τοιούτοις (τάχα μὶὲν γὰρ καὶ ὄφρ ἂν εἴη τι) ἀλλ' ὅ γε λέγω τοιοῦτόμ ὅστι, τό, τοῖς κυριωτάτοις ἰδέας ἑκάστης μάλιστα χρῆδζ. ὄφρ γὰρ καὶ τὶὼ ἰδέαν ὡς ὠὼ ὂπλεῖστομ ποιεῖ, ⊂ τό πλεονάζειμ τοῦτ' ἦμ, ὸ, τοῖς κρατίστοις χρῆδζ τ εἴδεσ. ἔστι δ' ὅτε, εἰ ταῦτα πᾶσι πολλαῖς τοῖς ἄλλοις χώμεμ ἅπασιμ, εἰ ⊂ πλεονάζει κατ' ἐκεῖνα, ἀλλὰ γὰμ ἧττομ αὖ τυγχάνοι τοῦ εἴδεσ ὁ λόγ ἐκεῖνο, ὅπορ ὰκ ἦμ ἴδια οἷς ἐχρήσατο. περὶ τοίνυμ ⊂ δυνάμεως λεκτέομ αὖ εἴη, τῶμ ποιούντωμ, ὡς ἔφαμεν, τὰ εἴδη τοῦ λόγ. ἔστιμ ὃν πρῶτομ μὶὲν καὶ ἰσχυρότατομ ἅπαντα χὸ ἡ γνῶσις, μετὰ δὲ ταύτην ἡ λέξις, τὸ χῆμα δὲ τρίτομ, λέγω τὸ ⊂ λέξεως. ἐπεὶ τό γε τ γνώσεως, ὅπορ ἦμ μεθόδ, τέταρτομ λέγω, οὐ κατὰ δύναμιμ τ γὼ δεινότητ, ἐκεῖ γὰρ κινδυνεύει τὰ πρῶτα ἀποφέρεδζ, ὡς γὼ τῷ περὶ δ⊂ νόητος ἔσαι φανερώτερομ. σωθήκη ἢ ἡ αὐάπαυσις ἔσω τελευταῖα. τ γνώσεως δ' αὖ ἴσως πολὺ καὶ ὸ τελευταῖα, ἢ μάλιστα γὼ τῇ ποιήσ⊂. χωρὶς μὲ

νάλας ἰδέας καὶ αὐτός, ἀλλὰ μέρη μού τινι, μᾶλλον δὲ εἴδει, μιᾶς πλείονι χρησάμενος τῶν λοιπῶν, λέγω δὴ τῇ πολυβολίᾳ. διότι δὲ οὐκ πεποίηκεν, ἐν ᾧ δεῖ μεγέθους ἡμῖν καὶ τῆς πολυβολίας αὐτῆς ἀκριβῶς λελέξεται. ἀλλ', ὅπερ ἔλεγον, τοῦτο γάρ, ὃ δὴ πολλοστόν ἐστι μέρος ἢ εἶδος ἰδέας μιᾶς, πλείονι χρησάμενος τῶν λοιπῶν, τοῖς δὲ ἄλλοις ἅπασιν ἑκάστῳ τὸ κατ' ἀξίαν νείμας, καὶ τὰ μὲν ὑψηλὰ σφόδρα καὶ λαμπρὰ τῶν νοημάτων μεθόδοις τισὶν ἢ σχήμασιν ἢ τινι τῶν ἄλλων καθαιρῶν, τὰ δ' αὖ λεπτὰ καὶ μικρά, δι' ἃ τῶν αὐτῶν τούτων ἐγείρων τε καὶ ὀρθῶν, καὶ ἕκαστα τῶν ἄλλων. καὶ τοῦτα μιγνὺς τοῖς ἀκοικείοις δὲ καὶ ἰδίοις αὐτῶν μέρεσι, καὶ κατασκευάζων οὕτω τὸν λόγον αὐτῶν, πάντα πεποίηκεν ἁρμόττειν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὅλον εἶναι, πασῶν αὖ δὴ δι' ἀλλήλων ἥκουσαν τῶν ἰδεῶν, ὡς δι' ἁπάντων τῶν καλῶν εἶναι τὸν κάλλιστον ἀπεργάζεσθαι εἶδος λόγων τὸ δημοσθενικόν. ἀκριβῶς μὲν οὖν (ὅπερ εἶπον) οὐκ ἦν εὑρεῖν πρὸ ὀλίγου τῶν ἀρχαίων τοιοῦτον, ὅτι καὶ φύσει δέδωκεν ἁμάρτημά ἐστι τὸ μονοειδῆ καὶ μὴ ποικίλον ἐργάζεσθαι τὸν λόγον. πλεονάζειν δὲ ἔφη ἄλλον κατ' ἄλλο τι, καὶ ταύτῃ συμβαι-

νειν

γμάτων, εἰ προτεθείη. ὃ μὲν ἀλλὰ, τὸ μὲν ὅλων παραδειγμάτων αὐτοῖς, ὁμολογῶ, τὸ δ' εἰ τεθείη νῦν παραδείγματα γενέσθαι αὐτοῖς σαφὲς πρὸς ὃ λόγος, ἐκεῖ τ' ἂν συγχωρήσαιμι. ἐπεὶ τὸ ναντίον, εἰ νῦν καὶ γνωσθῆναι καὶ καθ' ἕκαστον τῶν προειρημένων τεθείη παραδείγματα, μηκύνοι τότε ἂν ὁ λόγος, καὶ βραχύτης ἂν πλείων εἰκότως γένοιτο. ἔπειτα μέν τοι καὶ τὸ πρόσθεν πρὸς γλυκύτητος πρόσκειται λέγειν (ὕστερον γὰρ ἀκριβέστερον καὶ πρὸς τούτοις ἐρῶμεν) ἀλλ' ὅσον ἐμφῆναι, διά τινων γένοιτ' ἂν ἀκριβὲς ἐν αὐτῷ ἕκαστον λόγων εἶδος· ἵνα ἀπὸ τούτων, ὅπερ ἔφην, συμμαθέστερον ἔχοντες, ῥᾳδίως ἑτοίμεθα τοῖς ἐφεξῆς. ὅκου ἐκεῖσε ἐπάνειμι, ἐχόντων γὰρ τούτων ταύτη, καὶ πάσης ἰδέας λόγων σωισαμένης διὰ τῶν προειρημένων, ἀκριβῶς μὴ διὰ πάντων τῶν ἑνὸς εἴδους οἰκείων εἰργασμένον λόγον, οἷον γνώμης, μεθόδου, λέξεως, καὶ τῶν λοιπῶν, σφόδρα χαλεπόν. μᾶλλον ἢ ἀδύνατον εὑρεῖν πρός τινι τῶν ἀρχαίων, τὸ δὲ πλεονάζειν τοῖς οἰκείοις ἑκάστης ἰδέας, τὸ τοιόνδε ἢ τοιόνδε ἕκαστον αὐτῶν ἐν συμβέβηκεν. θαύμαζόν τοι τὸν λόγον τὸν ῥήτορα· ὃ γὰρ κατὰ ταὐτὰ ἐκείνοις μιᾷ τινι τῶν προειρημένων πλεο

τα μὴ τὰ τ̃ λόγ̃ μέρη μᾶλλον ἢ αὐξομένην ἀπὸ τ̃ τοιούτ̃ λέξιν, ὁ μὲν ἢ γε λιγυκῦια παύ ση. λεῖ γὰρ ζωὴ κατὰ τὸν ῥυθμὸν ἔχειν τ̃ γλυ κύτητα ἡδονῆς, κατὰ δὲ τὰς βάσεις, ὅσοι δ' α κτυλικοί τε καὶ ἀναπαυσικοί. τὸν δὲ πολὺ ῥυθ μὸν τι λέγοντα τ̃ σωθήκης ἀνάγκη πολὺ συλ λαβῶν καὶ στοιχείων ἀπολαβεῖν. ἐκ γὰρ τούτων καὶ τ̃ ἀναπαύσεως, ὁ ῥυθμός. ἁπλῶν δὲ ἔσαι μᾶλλον ἐκ τ̃ μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων. ἀλλὰ σωθήκη μὲν αὐτη γλυκύτητ̃, ἀνάπαυσις δὲ ἡ βεβυκῦια μᾶλλον, ὁ δὲ ῥυθμός, ὥσπερ εἴ= δός τι, ἐπακολουθεῖ τῇ τε σωθήκῃ τῇ ποιᾷ τ̃ τῇ ἀναπαύσει, ἄλλο τι οὖν πρὸ ταῦτα, καθά- περ οἰκίας ἢ πλοίου, ἢ τ̃ ζιῶνδε λίθων ἢ ξύλων τόνδε πως ἢ τόνδε τὸν τρόπον σωτεθέντων, καὶ μέχρι τοῦδε ὠφελησομένων, ζιόνδε τὸ εἶδ̃ ἢ τοιόνδε γίνετ̃, ἄλλο τι παρὰ τὰ σωθήκαι καὶ τὴν ἀνάπαυσιν ὅλ. πάντα μὴ ὂν εἴδη λό γων ἐν τούτοις τεθεώρηται, καὶ διὰ τούτων γί νεται, ἐννοίας, μεθόδου, λέξεως, σχήματ̃, κώ λου, σωθήκης, ἀναπαύσεως, ῥυθμοῦ· ἐγὼ δ' ὅτι μὲν καὶ τούτοις καὶ τοῖς προειρημένοις δεῖσα φηνείας τινὸς ὀκ ἀγνοῶ, ὅδ', ὡς οἷον τέ τινες, γνέσθαι αὖ ἴσως ταῦτα σαφῆ διὰ τ̃ παραδή

γμάτων,

περφύκασι γίνεσθαι, λέγωμεν. ἅπας δίνων λόγος
γνῶσιν τ' ἔχει παντὸς τινὸς, ἢ γνώσεως, καὶ μέθο
δον περὶ τὴν γνῶσιν καὶ λέξιν, ἣν τόδε ἐφήρμο-
σαν τοῖς ὀνόμασι λέξεως ἑκάστης πάντως τινὸς καὶ αὐτῆς
ἰδιότητος, πάλιν αὖ σχήματά τε εἰς τινα καὶ κῶ-
λα, σωθέντα τε καὶ ἀναπαύσεις. καὶ τὸ δὴ ἀμφοῖν
τόδιν σωνισάμενον ὁ ῥυθμός. ἡ γὰρ ποιὰ σωνθε
σις τῶν τοῦ λόγου μερῶν, καὶ τὸ ὡδὶ πως ἀναπεπαῦ
σθαι τὸν λόγον, ἀλλὰ μὴ ὡδί, ποιεῖ τὸ δίονδε, ἀλ
λὰ μὴ δίονδε εἶναι τὸν ῥυθμόν. ἐπεὶ ἢ ἴσως ὅδε μ
ἀφαιρεῖς τὸ προειρημένον, παράδειγμα τοιοῦτο ἀφ
ηνιάσωμεν. ἔσω γὰρ βούλεσθαι ἡμᾶς ποιῆσαι γλυ-
κύτητα· ἔστω δὴ γνῶσιν μὴ γλυκύτητος αἵ τε μυ-
θικαὶ, καὶ αἱ τοιαῦται ὁμοιαι, καί τινες ἕτεραι, περὶ
ὧν ὕστερον λέξομεν σὺν τῷ περὶ αὐτῆς τῆς γλυκύτη
τος λόγῳ. ἀλλ' γνῶσιν μὲν αὐτῆς, μέθοδοι ἢ τὸ προ
τεταμένως καὶ σὺν ἀφηγήσει αὐτὰς διεξιέναι· ἀλ
λὰ μὴ δὴ ὑποβολῆς, ἢ πως ἐτοίμως. λέξις ἢ ἡδεῖα
ὠνθέτων καὶ ὅσα μέλεα, καὶ τῆς ποιητικῆς ἢ μὴ
διηρημένη, μὴ ἢ πλατεῖα τῇ φύσει· αἵ τε τῆς κα-
θαρότητος ἅπασαι, τῆς δ' αὖ λέξεως σχήματα μὲν
τὰ κατ' ὀρθότητα, ὡς ὡς τὸ πολὺ, καὶ τὰ χωρὶς
ἐμβολῆς. κῶλα δὲ τὰ ὀλίγῳ τῶν κομματικῶν
μείζονα, ἢ καὶ τὰ κομματικὰ αὐτά, σωθήκη ἢ κα

ναι γὰρ ῥήτορα, ὅτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμα μι-
κρὸν τὸ ἔλεγχον κἀντεῦθα δῆλόν ἐστι. κρείττης δὲ
ἡμῖν ὁ βουλόμενος ἔστω. φημὶ δέ γε ὅτι τὸ μὲν
μοναχικὸν λόγον τὰ ποιοῦντά ἐστιν, εἰ μέλλοι
τις ὡς ἔμ' ἅπαν ἀκόσειν τάδε, σαφήνειαν, μέ-
γεθος, κάλλος, γοργότητας, ἦθος, ἀληθείας, δει-
νότητας. λέγω δ' ὡς ἔμ', ταῦτα πάντα, οἷονεί συμ-
πεπλεγμένα, καὶ δι' ἀλλήλων ἥκοντα. διὸ τοῦ
γὰρ ὁ λόγος ὁ μονοδιφνικός. τούτων δὲ τῶν ἰδε-
ῶν αἱ μὲν ἐφ' ἑαυτῶν εἰσι, καὶ καθ' ἑαυτὰς συ-
νισάμεναι, αἱ δ' ἔχουσιν ὑφ' ἑαυτὰς τινὰς ἄλ-
λας ἰδέας ὑποβεβηκυίας, δι' ὧν δὴ γίνονται,
αἱ δὲ κοινωνοῦσιν ἀλλήλαις μέρει τινὶ καὶ μέρε-
σιν. ὅλως τε αἱ μὲν γένη εἰσὶν ἰδεῶν, αἱ δὲ ὥσ-
περ κατὰ διαφοράν τινα κοινωνοῦσιν ἑτέραις
ἰδέαις, τοῖς ἄλλοις κεχωρισμέναι πᾶσιν, αἱ δή,
ὅπερ ἔφαμεν, μένουσιν ἐφ' ἑαυτῶν, ὅδενὸς ἄλλου
προσδεόμεναι. προϊοῦσι δ' ἔσται φανερώτερον ὃ
λέγω, ὅτε καθ' ἑκάστων αὐτῶν προχειρισόμεθα.
πρῶτον δὲ ἐξ ὧν ἅπας λόγος πέφυκε γίνεσθαι, καὶ
ὧν ὅταν αὖθις ποτὲ συσάιτι λόγων εἶδος, ῥᾴδιόν
ἐστιν, ἵνα ἐκ τούτων σύμμετρον ἔχοντες, μᾶλλον
παρακολουθείημεν, ὅτε τὰς ὑποβεβηκυίας τι-
νὰς τῶν προειρημένων ἰδεῶν προσιόντες, ἐξ ὧν

ποιεῖ-

αὐτοῖς πρὶ ὧν ἦτον, ἐρήκασιν, ὥστε αὐτοῖς συγκεχεῖσθαι τὰ πάντα. πῶς γὰρ αὐτοῖς ἄλλοις, καὶ οἱ λόξαντές τι λέγειν πρὶ τὰν ἀρὸς, τὸ καταμέρος θεωρήσαντος καὶ τοῦθ' ὅπως ἐλύναντο, τ' ἀ γὼ ὦ καθόλα βραχέα ἢ οὐδὲν φροντίσαντος, λέγω πρὶ αὐτᾶς εμνότητος, πρὶ αὖ ἀφελείας, τ' ἄλλων ἰδεῶν· πρὶ μὲν δημοδῆς τάχα αὖ τι διδάσκειν ἡμᾶς, καὶ τότε νὴ δία τ' μορῶν, ὧν τὰς θεωρίας συγγράψαι φασί· πρὶ μὲν τοι παντὸς τοῦ λόγου καὶ πάσης ἰδέας, εἴτε γὼ μέτροις, εἴτε γὼ ποιήσει, εἴτε γὼ ὦ καταλογάδην εἴδει, πάντα πάσιν ἡμᾶς ἀδιδάκτους εἶασαν, ὅσον γ' ἐπ' αὐτοῖς. χαλεπὸν μὴ ὂν (ὅπερ ἔφην) τοῦτο εὑρεῖν, καὶ εὑρόντα διδάξαι σαφῶς μετ' ὀλιγωνείας, ἀλλὰ μὴ κατ' ἐκείνος· πειρατέον δὲ ὅμως καθ' ἣν προὐθέμεθα ὁδόν. τὰ γάρ τοι τοῦ δημοδοῦς λόγου καθαπερεὶ στοιχεῖα καὶ ἀρχὰς εἰ διωκθείημεν ἀκριβῶς αὐτὰ ἕκαστα ἐφ' ἑαυτ' πόσα τέ ὄντι διέξει, καὶ ὁποῖα, καὶ ὅπως γίνεται, τίς τε ἡ πρὸς ἄλληλα μίξις αὐτ', καὶ τί διύναται, τόνδε ἢ τόνδε μιγνύμενα γὰρ τρόπον, τάχα αὖ πρὶ ἀπαύτων τ' λόγων ἐρήκοτος εἴημεν, ἢ μὲν δὴ ὑπόθεσις καθ' αὑγὰν φᾶ

μεθόδῳ ταύτῃ, μήτε τῇ κρίσει πρὸς ἅπασιν ὁμιλῆσαι τοῖς ῥηθησομένοις. οἶμαι γὰρ θαυμάσεσθαι αὖ εἰκότως μᾶλλόν τινας ἡμᾶς διὰ ταῦτα, καὶ τὸ μέγιστον ἐπ' ὀλιγείᾳ, ἤ τινος ὧν τιμήσεως ἕνεκα τούτων ἀξίους νομιεῖν, μόνον εἰ προσέχειν τοῖς ἐφεξῆς ἐθελήσειεν. ὁ δίνιως δὴ μοδωνής ὅ, τι ποτ' κεφάλαιον ἦν τ πολιτικῶν ἀκριβωκὼς, ὁμὴν ὡς διὰ ταύτων ἦκεν παντα χῆ ταῖς μίξεσι, μήθ' ὅτε συμβουλεύει πάντα χωρίζων τὸ διακανικὸν τε καὶ ταυγυρικὸν λόγον αὐτοῦ, μήθ' ὅτε τι τ ἄλλων ποιεῖ, τὰ λοιπὰ ἀφιείς, τάχα αὖ ὁ τ σφόδρα γένοιτο χαλεπὸν εὑρεῖν δίς ὃχ' ἁπλῶς αὖ ὁμὴν μετιόσιν· οἷς μὴν δι καθαπερεὶ στοιχείοις τισὶ χρησάμενον εἴδεσι λόγου, τοιοῦτον εἴργασαι ὁμὲ ἑαυτοῦ, ἃ δ' ἡ καὶ ὁμὴν ταυγυρικὸν αὖ ὁμὴν, ἡ τἄλλα πάντα τ λόγων εἴδη ποιεῖ σωισάμενα πρὸς ἄλληλα. οὐδὲ δὲ παγχάλεπον εὑρεῖν ἔμοιγε ἂν δοκεῖ, χαλεπὸν δὲ ὀδὲν ἧττον δ' ὁμὲν εὑρόντα εἰπεῖν, καὶ διεξελθεῖν τι σαφὲς περὶ αὐτ. ὀδὲ γὰρ ὀδὲν, ὅσις πρὸ ἡμῶν, ὅσα ἐμὲ γινώσκειν, εἰς τοσόνδε τ ἡμέραν ἀκριβές τι περὶ τούτων πραγματολογήσαντ φαίνετ, ὅσοι δὲ καὶ ἥψαντο, τεταραγμένως καὶ λίαν ἀτάκτως σφίσιν

αὐτοῖς

πρὸ τούτων, ἀλλ' αὐτὸ ἕκαστον καθ' αὑτὸ πρόκει-
ται, οἷον τί ἐστι σεμνότης εἰπεῖν, καὶ ὅπως
γίνεται, οἷον τί ἐστι βραχύτης ἢ ἀφέλεια, καὶ τὰ
λοιπὰ τῶν λόγων εἴδη. ἐπειδὴ δὲ ἐκείνων δη-
πουθεν γένεσιν (λέγω τὴν κατ' αὐξησιν δυσλοκιμόν-
των) καὶ ταύτης δεόμεθα τῆς πραγματείας, ἀ-
νάγκη προχειρισαμένους ἡμᾶς τὸν μάλιστα τῶν
ἄλλων ποικίλως χρησάμενον τῷ λόγῳ, καὶ χει-
λόν ἐξ ἁπάσης ἰδέας συμμιγῆ, εἰς τοῦτο πε-
ρὶ ἁπασῶν εἰπεῖν τῶν ἰδεῶν. ἀνάγκη γὰρ τά τε
μέρη καθ' ἕκαστον καὶ τὸ ὅλον εἶδος τοιοῦτον δει-
κνῦντας, ὅθεν τε καὶ ἐξ ὧν συνέστηκεν, οἷόν
τέ ἐστι, καὶ εἰ δὲ τὸ τοιοῦτον, περὶ πάσης τε ἰδέας
λόγων ἀκριβῶς εἰπεῖν, καὶ τίς ἡ μίξις αὐτῶν, καὶ
πῶς μιγνυμένων αὐτῶν, τότε μὲν ποιητικός, τό
τε δὲ ὁ ποιητικός, καὶ τότε μὲν συμβουλευτικός,
τότε δὲ πανηγυρικός, ἢ δικανικός, ἢ ὅλως ποιόσ
δε ἢ ποιόσδε ὁ λόγος γίνεται. ἔσιν δὲν ὁ μάλιστα πρὸ
τοῦ ἄλλος τόπον μεταχειρισάμενος τὸν ῥόθον
τα περὶ τὸς λόγους, καὶ καλὰ ποικίλας τὸν αὐτὸν
διηνεκῶς, ὅτι ἄλλος τίς κατ' ἐμὴν δόξαν, ἢ δι'
μοθηνής. διὰ τοῦτο καὶ τῶν πρὸ τούτου,
λεκτέον αὖ εἴη δι' ὀυθὲν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπα
σῶν ἰδεῶν τὸν λόγον. ὧν τιμήσαι μηδεὶς μήτε τὴν

ὠφελήμης καὶ γνώσεως, ὅτε τις οὐκ ἀρχαίας ἐθέλη
ζηλῶν, μᾶλλον μετρίως ἔχοι φύσεως, ἢ καὶ ἁμαρ-
τάνοι τοῦ σκοποῦ. κράτιστον μὲν γὰρ εἰ καὶ τὰ τῆς
φύσεως συλλαμβάνοιεν. πλεῖον γὰρ οὐδέτερος
ἀγαθόν τις ἐργάσαιτο. εἰ δὲ μή, ἀλλ' ὅ γε μαθη-
τὸν ὅτι καλὸν, οὐκ ἂν ἄλλοις, ἐφ' ἡμῖν ἂν ὂν
πειρατέον κτᾶσθαι. τάχα γὰρ ἂν ὅτῳ καὶ οὐκ εὖ
πεφυκότας οἱ μὴ τοιοῦδε μελέτῃ καὶ τῇ κατ'
ὀρθὸν ἀσκήσει προέλθοιεν. οὕτω δὲ ὄντος μεγά-
λου τε καὶ ἀναγκαίου τοῦ περὶ τὴν ἰδέαν λόγου, καὶ
τοῖς ἐργάζεσθαι ταῦτα καὶ ζῆν εἰδέναι κἀκείνων βε-
λομένοις, τοῖς δὲ ἄμφω καὶ πολὺ μᾶλλον, οὐ χὴ
θαυμάζειν, εἰ μὴ ῥᾴδιον αὐτὸν μήθ' οἷον ἁπλῶς
τινὸς ἀδαῶς πραγματείας ὄντα εὑρίσκοιμεν.
ἐπεὶ μήθ' ἅλλο τι τῶν ὄντων ἐκ τοῦ ῥᾴδιον πρᾳεί-
νεσθαι πέφυκε, λόγων δὲ καλῶν τε καὶ γνναίω-
ων καὶ πάσης ἁπλῶς ἰδέας αὖ τῆς, εἰ μέλλοι τι
χρησόμενον ἀνθρώποις ὅσοι καὶ ζῴοις λογικοῖς
γνήσεσθαι, θαυμάζοιμ' ἄν. μέλλων δὲ ἐπ' αὐτὸν
χωρεῖν ἄλλη τὸ διδάσκειν περὶ ἑκάστου τούτων,
τοσοῦτον προσδιορισάμενος, αὐτὸ ποιήσω,
ὅτι νῷ ὅδε ἡμῖν ὁ περὶ τῆς πλάτωνος ἢ δημο-
σθένης ἢ τοῦ δεῖνος ἰδέας ὁ λόγος (λελέξεται
μὲν γὰρ ἐν ὑστέρῳ καὶ περὶ τούτων) τὸ δὲ νῷ, οὐ

περὶ

ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙ ΙΔΕΩΝ ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

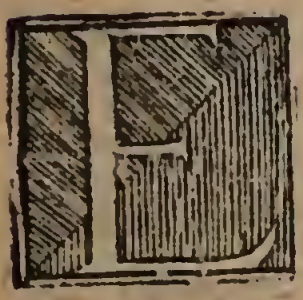

ΠΕΡ ἄλλο τι δὴ ῥήτορι, καὶ τὰς ἰδέας οἶμαι τὸν λόγον τὰ ἀναγκαιοτάτω εἰδέναι γινώσκειν, ὅσων ποτὲ ἔχουσι καὶ ὅπως γίνονται. καὶ γὰρ ὁ τὰ τῶν ἄλλων εἰδὼς εἰδέναι, καθ' ὅ,τι καλῶς αὐ ἔχει καὶ ἀκαλῶς, καὶ καθ' ὅ,τι μὴ, εἴτ' ὂν τῶν ἀρχαίων εἴη τινός, εἴτε καὶ τῶν νεωτέρων, ὃν ἂν οὖν δὴ περὶ ταῦτα ὠφελήμενος γένοιτ' ἄν. εἴτε καὶ αὐτός τις γένεσθαι βούλοιτο λόγων ἐργάτης καλῶν τε, καὶ γενναίων καὶ παραπλησίων τοῖς τῶν ἀρχαίων, τό γε δὴ ὠφελήμενος ταύτης ἀναγκαιότατον, εἰ μὴ μέλλοι σφόδρα τἀκείνων τις πόρρω ἀπωγεχθήσεσθαι. ἡ γάρ τοι μίμησις καὶ ὁ ζῆλος πρὸς ἐκείνους, μετὰ μὲν ἐμπειρίας φιλῆς καὶ τινος ἀλόγου ζιβῆς γινόμενος, ὃν ἂν οἶμαι δύναιτο τυγχάνειν τοῦ ὀρθοῦ, κἂν πάνυ τις ἔχῃ φύσεως εὖ. τὸ ναντίον γὰρ ἴσως ἂν αὖ μᾶλλον καὶ σφάλλοι μᾶλλον τὰ δὴ φύσεως πλεονεκτήματα χωρὶς τέχνης τινός, ἀλόγως ἅπτοντα πρὸς ὅ,τι καὶ τύχοι. μετὰ μὲν δή τοι περὶ ταῦτα

habent quaſdam inter ſeſe formas, quę in minores atq; inferiores figuras ſecantur. ut mirū ſit, hominum ſermonē in tam uarias formas flexibilem eſſe. Sed tamē hæc ipſa flexibilitas ad paucas aſtringitur partes: ex quibus omnes orationis aut ſermonis efficiuntur atq; conſtituuntur ſiue modi, ſiue formæ, ſiue figuræ, ſiue habitudines. octo enim ab Hermogene numerātur, ſententiæ, tractandi modi, uerborū genera, uerborum ornamēta, membra ſententiarum conſecutiones, clauſulæ, & ex his duabus numerus cōfectus oratorius. Atq; hæc eſt huius uoluminis materia: res inuentione difficilis, obſeruatione ſuauis, imitatione neceſſaria, uſu admirabilis.

prima fuit in primis: hîc etiã prima in inferioribus ponitur. alia enim est pura oratio, & apta oratio generatim cõsiderata omniũ scriptorũ: alia oratoris proprietate quadã seorsim circũscripta. Hanc uarietatẽ arbitror etiã à ueteribus animaduersam fuisse, qui Lysiæ subtilitatẽ tribuerũt, lenitatẽ Aeschini: acumen Hyperidi: uim Demosthenis. hæc eñ Ciceronis est in his oratoribus quatuor distinctio. & tractã et contortã & fluentem orationẽ uocat; qui aliud cõsiderauit q̃z Grẽcorũ Rhetorũ γοργότητα, & aptũ atq; congruũ dicendi genus, non ne σφόδρα præceptionib. cõtinetur? & suauitatis apud eundem multa sunt præcepta, quæ in moratæ orationis partibus apud Hermogenẽ cõpræhenditur. nã hæc ipsa septẽ

habent

minat: de nominibus enim nõ labo ramus, modò res intelligatur: cùm ipse etiã Cicero & dicẽdi uocet mo dos, & genera, & formas, & habi tus. quemadmodũ etiam Grẽcorũ quidã hẽc ipsa uidentur & ῥόθους & σχήματα & χαρακτῆρας appellasse: uer bis mutatis, ratione eadem reten ta. Hermogenis septem sunt istæ ἰδέαι, hoc est, dicẽdi genera inferio ra, tribus illis superioribus, quę ad aptitudinẽ referũtur subiecta, aper tum, magnũ, pulchrum, uelox, mo ratũ, uerũ, aptũ grauiter & cõgru enter quæ uult efficiẽs: has ille uir tutes his nominat artis uocabulis: σαφήνειαν: μέτρον, κάλλος, γοργότητα, ἦθος, ἀλήθειαν, ἁβρότητα. ac postrema ista for ma, quæ in decoro consistit, etsi ex quatuor fuit primis una, tamẽ hic seorsim tractatur: ut etiam puritas

tur cùm uerborum tum ſententia-
rum, de quibus elocutionis inuen
ta doctrina eſt: ſed hic ipſe ornatus
niſi aptè ſit accõmodatus unâ cum
duob. primis, aut nihil aut perexi-
guũ erit quod efficere poterit: itaq;
quartus eſt dicendi modus aptè di
cendi. Aptitudo uerò ipſo oratio-
nis eſtimatur habitu, qui eſt tribus
cõprehenſus dicendi generibus a-
lijs: quæ etiam ab Antonio in ter-
tio ſermone indicantur: tenui, gra-
ui, temperato. quæ cùm tria ſint, ta
mẽ ita tractãtur uariè: ut alius alio
& ſubtilior ſit, & grauior, & tem-
peratior: & ex alijs dicendi formis
diſtinguuntur: quas Hermogenes
monitus, ut mihi uidetur, nõ à Grę
cis ſolũ, uerumetiam Romanis, ſe-
ptem adinuenit: quas & Platonis
uerbo ἰδέας, & Ariſtotelis εἴδη no-

minat

ſtulans ut facias mihiq́ explanes, quàm ſcire deſiderans ut alij ſiue per me ſiue per aliũ nõ ignorẽt.

IOAN. STVRMIVS.

DIcendi modos Antonius libro tertio de orato retradit quatuor: purũ, planũ, ornatũ, aptum: & puri quidem ſermonis grammaticorũ præcepta extãt: à Romanis Latinus ſermo dicitur: à Græcis helleniſmos, q̃ Athenis atticiſmus dicebatur: Græciæ totius optimus linguæ modus. Plana oratio ex ijſdem deriuatur Grammaticorũ fontibus: adiuuatur tamen Dialecticorũ atq́ oratorũ præceptionibus propoſitionũ, diuiſionũ, concluſionũ argumentationis. Ornata uerò oratio propria eſt rhetoris, & ornamenta complecti

BIBLIOTECA ROMA

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
34
10 A
20

RAE0462068

Strasburgo, 1535

6-7 d 36

ea